

PRZEGLĄD

UNIwersytecki

Rok XVII

wrzesień-grudzień 2005

Nr 5-6 (97-98)

NAUKI

SPOŁECZNE

Instytut

ekonomii

pedagogiki

psychologii

socjologii

zarządzania
i marketingu

**AKTUALIA
XII Ogólnopolska
Konferencja
Aktualności
Psychologicznych.**

XXXIV Dni Społeczne

**XV Tydzień
Ekonomiczny**

**II Dni
Pedagogiczne**

Spis treści

Inauguracja roku akademickiego 2005/2006	5
Sprawozdanie z działalności Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w roku akademickim 2004/2005	8

Temat numeru – Wydział Nauk Społecznych

Władze Wydziału	15
Wydział Nauk Społecznych KUL	15
Historia Wydziału	16
Instytut Ekonomii	21
Instytut Pedagogiki	27
Instytut Psychologii	39
Instytut Socjologii	55
Studium Komunikowania Społecznego i Dziennikarstwa KUL	76

Z życia Uniwersytetu

Forum externum i forum internum w prawie kanonicznym. Między prawem a sumieniem	77
„Oswojona niemoc”. Jak żyć sensownie w chorobie i cierpieniu?	78
Ogólnopolska sieć uczelni wolnych od uzależnień	79
Pielgrzymka TP KUL do miejscowości nadbużańskich	80
Skrzetuski stabbed Bohun – accident or crime?	80
Ogólnopolska sieć uczelni wolnych od uzależnień	80

Wspomnienie

Anna Glanowska	81
----------------	----

Aktualności

Kalendarium	81
-------------	----

Szanowni Państwo, przed Państwem kolejny numer „Przeгляdu Uniwersyteckiego”. Jego wartość tłumaczy, mam nadzieję, fakt, że jest to numer podwójny. Prawie w całości został poświęcony Wydziałowi Nauk Społecznych KUL, którego burzliwe dzieje przypomina w swoim opracowaniu Pan Profesor Piotr Kryczka. Rzeczywiście, historia Wydziału, liczne zmiany nazwy oraz usytuowania w strukturze Uniwersytetu, wreszcie decyzje władz, nakazujące wygaszanie poszczególnych kierunków w różnych latach pokazują, jak bardzo niewygodnym dla rządzących był nie tylko aplikacyjny charakter badań prowadzonych w ramach działalności naukowej, ale też, jak niebezpieczna wydawała się im formacja duchowa i intelektualna, którą otrzymywali studenci Wydziału.

Znane powiedzenie, że o nieobecnych się nie mówi, w przypadku Wydziału Nauk Społecznych KUL na szczęście nie ma zastosowania. Nie sposób bowiem nie wspomnieć o Wielkich Nieobecnych tego Wydziału, których dzieła i myśli są do dzisiaj pieczołowicie przechowywane i kontynuowane. Nazwiska takie, jak ks. Władysław Piwowarski, Adam Stanowski, ks. Joachim Kondziela, ks. Józef Wilk, Zenomena Płużek czy Jerzy Strojnowski zostaną we wdzięcznej pamięci tych, którym dane było się z Nimi zetknąć. Gorąco zachęcam do lektury.

**Z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia
wszystkim naszym Czytelnikom
życzymy Bożego Pokoju w sercach,
życzliwości wzajemnej, optymizmu i nadziei,
która wszystko opromienia.**

*Beata Górka
redaktor naczelny*

Przeгляд Uniwersytecki

Wydawca: Katolicki Uniwersytet Lubelski

Rada programowa: ks. Stanisław Wilk,
Roman Doktor, Józef Franciszek Fert,
ks. Mirosław Kalinowski

Zespół redakcyjny: Beata Górka (red. naczelny),
Katarzyna Bojko, Anna Kowalczyk, Ewa Kula,
Roman Czyrka (foto), Ireneusz Marciszuk (foto)

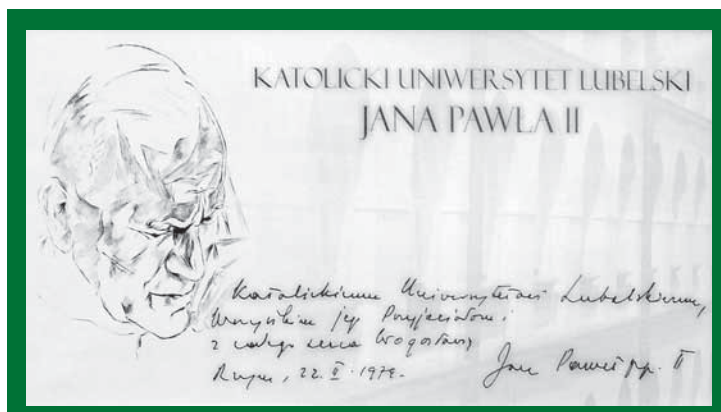
Adres: Al. Raclawickie 14, pokój 101,
20-950 Lublin, tel./fax 0 81 445 41 01
e-mail: oinfo@kul.lublin.pl

Druk: ALF-GRAF, Lublin

Nakład: 2000 egz.

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów i zmian tytułów, nie zwraca także materiałów niezamówionych

**Uchwała Senatu Akademickiego
Katolickiego Uniwersytetu
Lubelskiego,
podjęta na nadzwyczajnym,
uroczystym posiedzeniu
w dniu 4 kwietnia 2005 r.
w sprawie nadania Katolickiemu
Uniwersytetowi Lubelskiemu imienia
Jana Pawła II:**

**Na podstawie art. 48 ustawy z dnia 12 września 1990 r.
o szkolnictwie wyższym oraz § 28 Statutu KUL
Senat Akademicki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
nadaje Katolickiemu Uniwersytetowi Lubelskiemu
imię Jana Pawła II.**

**Uroczyste przyjęcie
przez Uniwersytet imienia Jana Pawła II
– 16 października 2005 r**

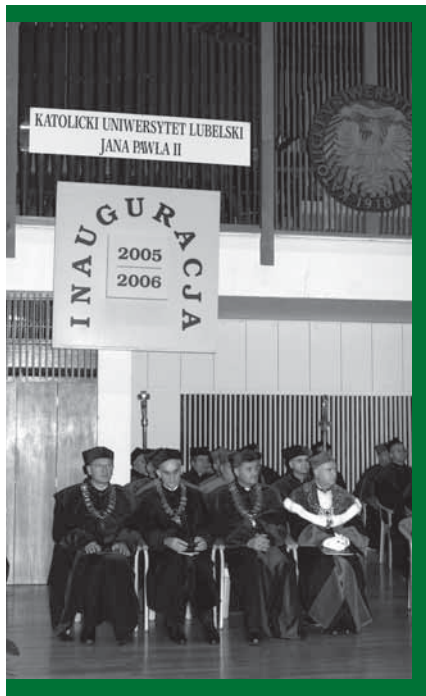
W dniu 25 lipca, w odpowiedzi na prośbę władz KUL, Kongregacja ds. Wychowania Katolickiego wystosowała do Uniwersytetu pismo następującej treści:

Będąc szczególnie uhonorowanym akademicką działalnością Wielkiego Ojca Świętego Jana Pawła II, Katolicki Uniwersytet Lubelski zasługuje na to, by zostać nazwanym „Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II”. Dlatego nasza Kongregacja nie mając żadnych zastrzeżeń wobec takiej propozycji, aprobuje niniejszym wyżej przedstawioną zmianę i związane z nią poprawki w nazwie, które mają być dokonane w statutach i innych dokumentach.

Inauguracja roku akademickiego 2005/2006

16 października 2005 r.

16 października 2005 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim odbyła się Inauguracja roku akademickiego 2005/2006. Uroczystości rozpoczęły się Mszą świętą w kościele akademickim KUL. Liturgii przewodniczył Wielki Kanclerz KUL - JE Abp Józef Życiński, Metropolita Lubelski. Homilię wygłosił biskup sandomierski ks. prof. Andrzej Dzięga. Bezpośrednio po mszy orszak złożony z władz uczelni, członków Senatu Akademickiego oraz zaproszonych gości udał się przed fronton głównego gmachu uniwersyteckiego, gdzie Rektor w towarzystwie Wielkiego Kanclerza i ks. biskupa Kazimierza Ryczana, ordynariusza diecezji kieleckiej dokonał odsłonięcia napisu na frontonie głównego gmachu KUL z nowym imieniem Uniwersytetu. Dalsza część uroczystości inauguracyjnych odbyła się w Auli im. Stefana kard. Wyszyńskiego. Ks. prof. dr hab. Stanisław Wilk, Rektor KUL, w swoim przemówieniu inauguracyjnym podkreślił nie tylko związki Karola Wojtyły z Uczelnią, ale przede wszystkim zwrócił uwagę na aktualność papieskiego nauczania i wynikające z niego przesłanie dla wszystkich uprawiających naukę.

Poniżej prezentujemy obszerne fragmenty wystąpienia Księdza Rektora:

Eminencjo,
Ekscelencje,
Szanowni Państwo,
Droga Młodzieży,

Uroczysta inauguracja roku akademickiego 2005/2006 w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim z kilku względów ma dla naszej społeczności akademickiej znaczenie wyjątkowe. W dniu dzisiejszym bowiem, dokładnie na 27. rocznicę wyboru naszego Profesora kard. Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową, Katolicki Uniwersytet Lubelski oficjalnie przyjmuje imię Wielkiego Papieża i Wielkiego Polaka – Jana Pawła II. Nasza inauguracja odbywa się w V Dniu Papieskim, obchodzonym z inicjatywy Episkopatu Polski od 2001 r., który to Dzień po raz pierwszy jest obchodzony jako święto państwowe. I po raz pierwszy obchodzimy go ze świadomością, że Jan Paweł II jest nieobecny wśród nas; towarzyszy nam z Domu Ojca, a my modlimy się o jego rychłą beatyfikację. Godnym uwagi jest również fakt, że nowy rok akademicki inaugurujemy w nowej rzeczywistości prawnej kształtowanej od 1 września przez Prawo o szkolnictwie wyższym. Dotychczasowa osiemdziesięciosiedmioletnia działalność Katolickiego

Uniwersytetu Lubelskiego stanowi znaczący fragment dwustuletnich dziejów archidiecezji lubelskiej. To chyba także powód do radości, że w historii jej trzeciego stulecia Katolicki Uniwersytet Lubelski wpisuje się z nową nazwą, z imieniem Jana Pawła II.

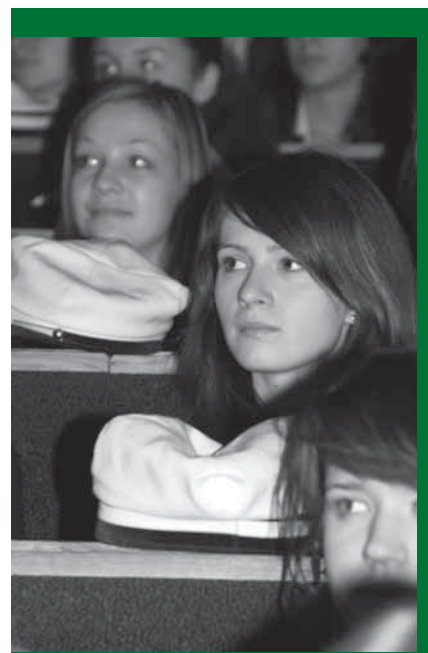
Jesteśmy świadomi, że stanowi to zobowiązanie dla wszystkich pracowników Uczelni i wszystkich studentów. To imię zobowiązuje nas do wierności Jego przesłaniu, do rozwijania Jego myśli i do dawania świadectwa, jak należy służyć Deo et Patriae – Bogu i Ojczyźnie. Pamiętamy dobrze słowa, które w 1987 r. w tej auli skierował do przedstawicieli polskiej nauki:

„Kiedy przemawiam do Was, Czcigodni Państwo, mam przed oczyma duszy wszystkie te środowiska, te wspólnoty, w których służba poznaniu – czyli służba Prawdzie – staje się podstawą kształtowania człowieka. Wiemy, że był Ktoś, kto powiedział: *Poznacie prawdę, a prawda uczyni was wolnymi* [...] te słowa Chrystusa odżywają ze szczególną mocą właśnie tu, w auli uniwersyteckiej, w kontekście spotkania z polskim światem nauki. Odżywają, a zarazem znajdują swe naturalne dopełnienie w słowach św. Pawła: *Prawdę czynicie w miłości* (por. Ef 4,15). Służąc prawdzie z miłości do prawdy i do tych, którym ją przekazujemy, budujemy wspólną

ludzi wolnych w prawdzie, tworzymy wspólną ludzi zjednoczonych miłością do prawdy i miłością wzajemną w prawdzie, wspólnotę ludzi, dla których miłość prawdy stanowi zasadę jednoczącej ich więzi”.

[...]

Jan Paweł II wskazywał nam prawdę o świecie, że jest darem Boga dla ludzi, i że wymaga szacunku. W książce

„Pamięć i tożsamość” napisał: „Bóg dał człowiekowi konkretną misję: realizować prawdę o sobie samym i o świecie. Człowiek musi kierować się tą prawdą o sobie samym, aby mógł według niej kształtować świat widzialny, ażeby mógł go prawidłowo używać, nie nadużywając. Innymi słowy, ta dwoista prawda – o świecie i o sobie – jest podstawą każdej pracy, którą człowiek wykonuje, przeobrażając widzialny świat”.

Wskazywał nam prawdę o społeczeństwie i o prawach, jakie w nim winny funkcjonować. Zachęcał do przemyślenia wielu spraw życia społecznego, włącznie z założeniami funkcjonowania organizmu państwowego, z jego strukturami i organizacją pracy, po to, aby dać szansę młodym ludziom, którzy swoją przyszłość mają zobaczyć we własnej Ojczyźnie. „Uniwersytety, uczelnie, nie mogą odsunąć się od potrzeby dawania świadectwa w tej dziedzinie istotnej i podstawowej dla samego bytu Polski”. Społeczeństwo polskie ma prawo oczekiwać od uniwersytetów ugruntowania własnej podmiotowości.

Najważniejsza jest jednak prawda o Bogu, ukazana ludzkości przez Chrystusa objawiającego Ojca „bogatego w miłosierdzie”. Prawda o Bogu, z której wyrasta wszelka prawda o świecie i o człowieku. W dniu 7 czerwca 1999 r. w Toruniu mówił do rektorów wyższych uczelni w Polsce: „Ta właśnie prawda o Bogu-Miłości staje się źródłem nadziei świata i drogowskazem naszej odpowiedzialności. Człowiek może miłować, ponieważ został najpierw umiłowany przez Boga. Św. Jan nas poucza: *My miłujemy, ponieważ Bóg sam pierwszy nas umiłował* (1 J 4,19). Prawda o Bożej miłości rzu-

ca światło również na nasze poszukiwanie prawdy, na pracę nad rozwojem nauki, nad całą naszą kulturą. Nasze poszukiwania i nasza praca potrzebują idei wiodącej, fundamentalnej wartości, która by nadała sens i połączyła w jeden nurt badania uczonych, refleksje historyków, twórczość artystów i rozwijające się w zawrotnym tempie odkrycia techników. Czy istnieje jakaś inna idea, inna wartość lub inne światło, które byłoby w stanie nadać sens wielorakim poszukiwaniom i działaniom ludzi nauki i kultury, nie ograniczając równocześnie ich twórczej wolności? Otóż miłość jest tą siłą, która nie narzuca się człowiekowi od zewnątrz, lecz rodzi się w jego wnętrzu, w jego sercu, jako jego najbardziej wewnętrzna własność. Chodzi tylko o to, by człowiek pozwolił jej narodzić się i by umiał nasycić nią swoją wrażliwość, swo-

je myślenie w laboratorium, w sali seminaryjnej i wykładowej, a także przy warsztacie wielorakiej sztuki”.

Przy innej okazji stwierdził, że Bóg – prawda absolutna, wzbudził w ludzkich sercach pragnienie prawdy i wszystkich powołał do życia w prawdzie. „Tam, gdzie sieje się kłamstwo i fałsz, wyrastają podejrzenia i podziały. Także korupcja oraz manipulacja polityczna lub ideologiczna są ze swej natury sprzeczne z prawdą – podważają najgłębsze fundamenty cywilizowanego współistnienia i uniemożliwiają tworzenie pokojowych relacji społecznych” (*Oredzie na XXX Światowy Dzień Pokoju*, 1997). Prawda jest siłą pokoju. Prawda nie boi się uczciwych porozumień. „Nie wolno – wołał Ojciec Św. – odwracać się od prawdy, zaprzestać jej głoszenia, ukrywać, nawet jeśli jest to prawda trud-

na, a jej wyjaśnienie wiąże się z wielkim bólem. Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli (J 8,32) – oto jest nasze zadanie i zarazem nasze oparcie! W tej sprawie nie ma kompromisów ani oportunistycznego uciekania się do ludzkiej dyplomacji. Trzeba dać świadectwo prawdzie, także za cenę przesładowania, nawet krwi, jak to uczynił sam Chrystus i jak kiedyś zrobił to mój święty poprzednik w Krakowie, biskup Stanisław ze Szczepanowa.

Szanowni Państwo!

Żywię głęboką nadzieję, że tych wskazań społeczność akademicka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II nie tylko nie zapomni, ale będzie się starała je realizować.

Młodzież zapewniam, że profesoria i wykładowcy będą się starali nauczyć Was samodzielnego myślenia, a także będą się starali dać Wam naukowe podstawy do ukształtowania poglądów na świat oraz zapewnią warunki do duchowego rozwoju, do kształtowania pełni osobowości. Wszystkich pracowników naukowo-dydaktycznych zachęcam do refleksji nad apelem Ojca Św.: „Bez względu na to, jaki jest przedmiot waszych zainteresowań i nauczania, z powagą i entuzjazmem przyczyniajcie się do kształtowania ludzi rozumianych w prawdziwej kulturze i czystej wolności, zdolnych do wypowiedzenia osobistych sądów w świetle prawdy, zaangażowanych w spełnianie tego wszystkiego, co jest prawdziwe, dobre i słuszne”.

Szanowni Państwo!

Szczegółowe dane o działalności Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w roku akademickim 2004/2005 zawiera sprawozdanie rektorskie. Pozwólę sobie przytoczyć zeń tylko kilka najważniejszych faktów:

Senat Akademicki nadał tytuł doktora honoris causa KUL: Jego Eminencji Księdzu Kardynałowi Joachimowi Meisnerowi, arcybiskupowi Kolonii oraz Profesorowi Ihorowi Ševčence z Uniwersytetu Harvarda.

[...]

W minionym roku akademickim postanowieniem Prezydenta RP tytuł naukowy profesora otrzymali: prof. Wojciech Chudy, prof. Józef Franciszek Fert, prof. Mirosława Hanusiewicz, prof. Urszula Mazurczak, prof. Stanisław Olczak, prof. Piotr Oleś, ks. prof. Jerzy Szymik, prof. Jerzy Flaga (10 X 2005).

Walne Zgromadzenie Polskiej Akademii Umiejętności wybrało pana prof. Jerzego Kłoczowskiego na członka czynnego PAU (18 czerwca 2005 r.).

[...]

Towarzystwo Naukowe KUL przyznało doroczną nagrodę im. ks. Idziego Radziszewskiego ks. prof. dr. hab. Czesławowi Bartnikowi za całokształt dorobku naukowego.

W dniach 10/11 marca br. społeczność akademicka KUL przeżywała uroczystość nawiedzenia Kopii Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej. Widocznym znakiem tej peregrynacji pozostanie ustanowienie przez Metropolitę Lubelskiego Kościoła Akademickiego KUL miejscem Wieczystej Adoracji.

19 maja 2005 r. powitaliśmy w Koscielu Akademickim KUL ikonę Matki Bożej „Stolicy Mądrości”. Podczas tych wyjątkowych dni zawierzyliśmy Matce Bożej całą działalność uniwersytetu, sprawy pracowników i studentów, prosząc by była nam Wspomożycielką.

[...]

Wszystkim pracownikom i studentom życzę światła Ducha Świętego, wytrwałości i cierpliwości w dochodzeniu do Prawdy i odwagi w dawaniu świadectwa Prawdzie. Studentkom i Studentom I roku życzę szczególnej pomocy Bożej w kształceniu umysłów i serc, w kształceniu „sumienia w duchu zrozumienia i dialogu”, aby tak wszechstronnie ukształtowani i wierni ideałom chrześcijańskim, mogli w przyszłości dobrze służyć Bogu i Ojczyźnie. Młodzi, głoscie prawdę i nadzieję, abyście byli świadkami, dawajcie świadectwo i bądźcie początkiem nowego świata, sprawiedliwego, solidarnego i braterskiego. Z nadzieją, że tak się stanie otwieram nowy, osiemdziesiąty siódmy rok akademicki.

Quod felix faustum fortunatumque sit!

Rok akademicki 2004/2005 był 87. rokiem działalności Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Uczelnię tworzyło osiem wydziałów: Teologii, Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji, Filozofii, Nauk Humanistycznych, Nauk Społecznych, Matematyczno-Przyrodniczy, Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lubelskim, Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli oraz Kolegium Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych. Prace naukowe prowadzone były także w 12 jednostkach międzywydziałowych.

Władze Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

Rektor ks. prof. dr hab. Stanisław Wilk
Prorektorzy

ds. finansów i administracji

dr hab. Roman Doktor,

prof. KUL

ds. dydaktyki i wychowania

prof. dr hab. Józef Fert

ds. nauki, współpracy z zagranicą

i promocji Uniwersytetu

ks. dr hab. Mirosław

Kalinowski, prof. KUL

dyrektor administracyjny

mgr Paweł Pieniężny

Na podstawie § 2 ust. 4 Statutu KUL bezpośredni nadzór nad Uniwersytetem w imieniu władz kościelnych sprawuje Wielki Kanclerz KUL JE ks. abp prof. dr hab. Józef Życiński, Metropolita Lubelski.

Podstawowe jednostki organizacyjne i kierunki studiów

1. Wydział Teologii

Kierunki studiów:

- teologia – studia jednolite magisterskie, studia doktoranckie,
- muzykologia – studia jednolite magisterskie, studia doktoranckie,
- nauki o rodzinie – studia jednolite magisterskie.

2. Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji

Kierunki studiów:

- prawo – studia jednolite magisterskie, studia doktoranckie,
- prawo kanoniczne – studia jednolite magisterskie, studia doktoranckie,
- administracja – studia jednolite magisterskie, studia pierwszego i drugiego stopnia,
- Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji w Międzyzrzeczu Podlaskim

Sprawozdanie z działalności Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w roku akademickim 2004/2005

Kierunek studiów: prawo kanoniczne – studia pierwszego stopnia.

3. Wydział Filozofii

Kierunki studiów:

filozofia – studia jednolite magisterskie, studia doktoranckie, specjalności: filozofia przyrody, filozofia teoretyczna.

4. Wydział Nauk Humanistycznych

Kierunki studiów:

- historia – studia jednolite magisterskie, studia doktoranckie,
- historia sztuki – studia jednolite magisterskie, studia doktoranckie,
- filologia polska – studia jednolite magisterskie, studia doktoranckie,
- filologia – studia jednolite magisterskie, studia doktoranckie, specjalności: filologia angielska, filologia germańska, filologia klasyczna, filologia romańska, filologia słowiańska.

• Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Wydziału Nauk Humanistycznych w Tomaszowie Lubelskim

Kierunek studiów:

filologia – studia pierwszego stopnia

5. Wydział Nauk Społecznych

Kierunki studiów:

- ekonomia – studia jednolite magisterskie,
- pedagogika – studia jednolite magisterskie,
- psychologia – studia jednolite magisterskie, studia doktoranckie,
- socjologia – studia jednolite magisterskie, studia pierwszego i drugiego stopnia, studia doktoranckie,
- zarządzanie i marketing – studia jednolite magisterskie, studia pierwszego i drugiego stopnia.

6. Wydział Matematyczno-Przyrodniczy

Kierunki studiów:

- architektura krajobrazu – studia jednolite magisterskie,
- matematyka – studia jednolite magisterskie,
- informatyka – studia pierwszego stopnia,
- ochrona środowiska – studia jednolite magisterskie.

7. Wydział Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lubelskim

Kierunki studiów:

- ekonomia – studia pierwszego stopnia,
- prawo – studia jednolite magisterskie,
- zarządzanie i marketing – studia jednolite magisterskie.

8. Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli

Kierunki studiów:

- ekonomia – studia jednolite magisterskie, studia pierwszego i drugiego stopnia,
- pedagogika – studia pierwszego i drugiego stopnia,
- prawo – studia jednolite magisterskie,
- socjologia – studia pierwszego i drugiego stopnia.

Senat Akademicki KUL

W roku akademickim 2004/2005 Senat Akademicki KUL tworzyli:

- Rektor: ks. prof. dr hab. Stanisław Wilk; prorektorzy: dr hab. Roman Doktor, prof. KUL, prof. dr hab. Józef Fert, ks. dr hab. Mirosław Kalinowski, prof. KUL,
- Wydział Teologii: ks. dr hab. Jerzy Pałucki, prof. KUL, ks. dr hab. Krzysztof Góźdź, prof. KUL, ks. dr hab. Sławomir Nowosad, prof. KUL,
- Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji: ks. dr hab. Antoni Dębiński, prof. KUL, ks. prof. dr hab. Antoni Kość, o. dr hab. Wiesław Bar, dr hab. Dariusz Dudek, prof. KUL
- Wydział Filozofii: prof. dr hab. Stanisław Kiczuk, dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL,
- Wydział Matematyczno-Przyrodniczy: ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba, dr hab. Ryszard Smarzewski, prof. KUL,
- Wydział Nauk Humanistycznych: dr hab. Janusz Drob, prof. KUL, dr hab. Krzysztof Narecki, prof. KUL, ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann,

- Wydział Nauk Społecznych: do 19 stycznia 2005 r., prof. dr hab. Zbigniew Zaleski, od 20 stycznia 2005 r., prof. dr hab. Andrzej Sękowski, dr hab. Kazimiera Krakowiak, prof. KUL, prof. dr hab. Piotr Oleś,
- Wydział Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lubelskim: dr hab. Jan Świtka, prof. KUL,
- Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli: ks. prof. dr hab. Marian Wolicki, dr hab. Jan Konefał, prof. KUL,
- przedstawiciele młodszych pracowników naukowych: do 31 grudnia 2004 r. dr Marzena Górecka i ks. dr Zbigniew Krzyszowski, od 1 stycznia 2005 r. dr Hubert Łaszkiwicz, dr Zbigniew Wróblewski,
- przedstawiciel pracowników administracyjnych: mgr inż. Stanisław Smutek,
- Przewodniczący NSZZ Solidarność Pracowników KUL: dr hab. Tomasz Panfil, prof. KUL
- przedstawiciele studentów: Łukasz Piętka, Przewodniczący Parlamentu Studentów, Paweł Świdorski, Przewodniczący Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów KUL.

Senat nadał tytuł Doktora Honoris Causa KUL Jego Eminencji Księdzu Kardynałowi Joachimowi Meisnerowi, arcybiskupowi Kolonii oraz Profesorowi Ihorowi Szewczence.

W roku akademickim 2004/2005 Senat odbył 11 posiedzeń, podczas których m.in. utworzył nową jednostkę administracyjną: Wewnętrzną Straż Porządkową oraz podjął uchwały: o utworzeniu Instytutu Ekonomii i Instytutu Pedagogiki na Wydziale Zamiejscowym Nauk o Społeczeństwie; o przekształceniu sekcji w instytuty na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji; o połączeniu Instytutu Pastoralno-Katechetycznego i Instytutu Liturgiczno-Homiletycznego w Instytut Teologii Pastoralnej. Przekształcił istniejące katedry i zakłady: Katedrę Psychologii Życia Wewnętrznego na Katedrę Psychologii Eklezjalnej, Zakład Technologii i Konserwacji Teoretycznej na Katedrę Muzealnictwa i Ochrony Zabytków, Katedrę Fizjologii i Toksykologii Środowiska na Katedrę Fizjologii i Ekotoksykologii, Katedrę Procedury Cywilnej na Katedrę Postępowania Cywilnego, Katedrę Literatur Słowiańskich na Katedrę Literatury Rosyjskiej. Utworzył katedry: Filozofii Boga, Personalizmu Chrześcijańskiego, Literatury Ukraińskiej, Pedagogiki Ogólnej, Psychologii Wychowawczej i Rodziny, Historii Wychowania i Biografistyki Pedagogicznej w Instytucie Pedagogiki Wydziału Zamiejscowego Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli; kate-

dry: Teorii i Polityki Ekonomicznej, Gospodarki i Rynków Finansowych, Zarządzania i Marketingu w Instytucie Ekonomii Wydziału Zamiejscowego Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli.

Senat podjął uchwały o utworzeniu nowych studiów podyplomowych: Zarządzanie Nieruchomościami w Unii Europejskiej, Podyplomowe Studium Pomocy Rodzinie w Sytuacji Trudnej, Integracja oraz Zarządzanie Projektami Unii Europejskiej, Zarządzanie Bezpieczeństwem, Podyplomowe Studium Muzyki Kościelnej, Podyplomowe Studium Prawa Europejskiego i Porównawczego, Podstawy Prawa Ukraińskiego, Podyplomowe Studium Umiejętności Prawniczych, Centrum Doskonalenia Umiejętności Prawniczych, Podyplomowe Studium Ewaluacji Instytucji i Programów Społecznych, Podyplomowe Studium Zarządzania Bezpieczeństwem, Podyplomowe Studium Profilaktyki Uzależnień, Podyplomowe Studium Filozoficzno-Humanistyczne, Prawne i Socjologiczne Podstawy Samorządu Terytorialnego, Zintegrowana Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna, Finanse Przedsiębiorstw, Przyroda dla Nauczycieli, Wiedza o Kulturze dla Nauczycieli, Wiedza o Społeczeństwie dla Nauczycieli, Przygotowanie Pedagogiczne do Nauczania Języka Angielskiego dla Nauczycieli, Przygotowanie Pedagogiczne do Nauczania Języka Niemieckiego dla Nauczycieli, Wychowanie Przedszkolne dla Nauczycieli, Wychowanie do Życia w Rodzinie dla Nauczycieli, Podyplomowe Studium z Tyflopädagogiki.

Na nadzwyczajnym posiedzeniu w dniu 4 kwietnia, zwołanym w związku ze śmiercią Ojca Świętego Jana Pawła II, Senat Akademicki oddając hołd Ojcu Świętemu podjął uchwałę o nadaniu Katolickiemu Uniwersytetowi Lubelskiemu imienia Jana Pawła II.

Studia i studenci

Jakość kształcenia

Uniwersytecka Komisja Akredytacyjna dokonała reoceny jakości kształ-

cenia na kierunkach socjologia, psychologia i filologia polska, przyznając akredytację tym kierunkom do 2010 roku. Certyfikat jakości kształcenia przyznawany przez UKA posiada obecnie dziesięć kierunków studiów: teologia, filologia polska, psychologia, socjologia, ochrona środowiska, historia, filologia klasyczna, filozofia, muzykologia i historia sztuki.

Liczba studiujących

Liczba studentów wynosiła łącznie 20 340, w tym:

- 11 672 na studiach dziennych,
- 6 538 na studiach zaocznych,
- 1 007 na studiach wieczorowych,
- 1 583 na studiach eksternistycznych.

Studenci mieli możliwość kształcenia się w ramach 20 kierunków studiów i w Kolegium MISH. Ponadto 1868 osób kształciło się na studiach doktoranckich. Słuchacze studiów wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych płacili za studia, w zależności od trybu i kierunku, od 300 do 1900 zł za semestr. W roku sprawozdawczym w uczelni kształciło się 240 studentów niepełnosprawnych.

- Liczba studentów wszystkich trybów studiów na poszczególnych wydziałach:

Wydział Teologii	2905
Wydział Filozofii	928
Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji	5747
Wydział Nauk Humanistycznych	2470
Wydział Nauk Społecznych (łącznie z Filią w Stalowej Woli)	3648
Wydział Matematyczno-Przyrodniczy	1219
Wydział Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lub.	1146
Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli	1312
MISH	95

- Liczba doktorantów na poszczególnych wydziałach:

Wydział Teologii	686
Wydział Filozofii	154
Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji	466
Wydział Nauk Humanistycznych	247
Wydział Nauk Społecznych	315

Studia podyplomowe

W roku akademickim 2004/2005 KUL prowadził następujące studia podyplomowe:

- Podyplomowe Studium Filologii Polskiej;
- Podyplomowe Studium Teatrolologiczne;
- Podyplomowe Studium Informatyki;
- Podyplomowe Studium Duchowości Katolickiej;
- Podyplomowe Studium Katechetyczno-Pastoralne;
- Podyplomowe Studium Profilaktyki i Terapii Uzależnienia od Narkotyków;
- Podyplomowe Studium Pedagogiki Przedszkolnej, Wczesnoszkolnej i Integracyjnej;
- Podyplomowe Studium Przygotowania Pedagogicznego;
- Podyplomowe Studium Surdopedagogiki;
- Studium Komunikowania Społecznego i Dziennikarstwa;
- Podyplomowe Studium Poradnictwa Psychologicznego i Psychoterapii dla Duchowieństwa;
- Międzywydziałowe Podyplomowe Studium Rodziny;
- Przyroda na II etapie kształcenia szkoły zreformowanej.

Studenci cudzoziemcy

W roku akademickim 2004/2005 w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim kształciło się 603 studentów obcokrajowców. Najwięcej spośród nich pochodziło z krajów byłego Związku Radzieckiego; ponad 350 osób to obywatele Ukrainy, około 100 osób przyjechało na studia z Białorusi. Pozostali to studenci z Litwy, Łotwy, Mołdawii, Kazachstanu, Rosji, Czech, Słowacji, Włoch, Węgier, Szwecji, Austrii, a także Chin, Kenii, Konga, Brazylii, Stanów Zjednoczonych i Filipin. Stypendium Rządu Polskiego otrzymywało 45 studentów i doktorantów.

Wymiana studentów

• Program MOST

W ramach programu MOST w roku akademickim 2004/2005 na studia do innych uniwersytetów w Polsce wyjechało 37 studentów KUL. Uczelniami najchętniej wybieranymi przez naszych studentów były: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Adama Mickiewicza i UMCS. Studia w KUL podjęło 14 osób na kierunkach: filozofia, historia, historia sztuki, nauki o rodzinie, prawo i psychologia.

• SOCRATES ERASMUS

KUL realizuje 43 umowy z uniwersytetami europejskimi w ramach programu Socrates Erasmus. W ostatnim roku podpisano umowy z 11

uczelniami: University of Joensuu, Charles University in Prague, Masaryk University in Brno, Mendel University of Agriculture and Forestry Brno, Slovak University of Agriculture in Nitra, Université Catholique de l'Ouest, Tallinn Pedagogical University, Daugavpils University, Freie Universität Berlin, Universität Konstanz, Universität Wien.

W ramach realizacji podpisanych umów na stypendia do Belgii, Francji, Finlandii, Hiszpanii, Holandii, Niemiec, Szwajcarii, Węgier, Włoch wyjechało 63 studentów i 18 wykładowców. KUL przyjął 10 studentów i 12 wykładowców z Belgii, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Węgier i Włoch.

• CEEPUS

Wymiana studentów odbywała się na zasadzie „free mover”. Do KUL na staż przybyło 2 studentów z Peter Pazmany University of Piliscaba na Węgrzech.

Pomoc materialna

• Stypendia

Stypendium socjalne otrzymywało 5196 studentów, w wysokości od 100 do 250 zł. Osoby niepełnosprawne korzystały w I sem. z pomocy socjalnej w formie dodatku do stypendium socjalnego (ogółem 120 osób), w II sem. ze stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych (ogółem 231 osób). Kwota tej pomocy wynosiła miesięcznie 300 zł. Stypendium za wyniki w nauce otrzymywało 2106 studentów. Stypendium to wynosiło od 140 do 270 zł miesięcznie.

W roku akademickim 2004/2005 po raz pierwszy istniała możliwość uzyskania stypendium za wyniki w sporcie. Otrzymało je 7 studentów KUL. Wysokość tego stypendium wynosiła od 180 do 405 zł miesięcznie.

Stypendia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w wysokości 1300 zł miesięcznie otrzymywało 21 studentów.

W roku sprawozdawczym prorektor ds. dydaktyki i wychowania przyznał 422 zapomogi na kwotę 132 850 zł, a studentom wyjeżdżającym na studia

w ramach Programu MOST – 20 stypendiów z Funduszu Wspomagającego Program MOST. Ogółem na pomoc materialną dla studentów KUL wydano 16 961 500 zł.

Ponadto 17 osobom przyznano stypendia fundowane. Fundacja Naukowa Rektora KUL przyznała stypendia 3 uczestnikom studiów doktoranckich i 1 studentce studiów magisterskich. Stypendia asystenta-stażysty otrzymało 8 studentów.

• Akademiki

W trzech domach akademickich KUL mieszkało 1017 studentów w I semestrze i 983 w II semestrze. W domu akademickim w Stalowej Woli mieszkało odpowiednio 244 i 220 studentów. Studenci mieli do dyspozycji sale komputerowe i telewizyjne. Akademik męski przy ul. Konstantynów pełnił równocześnie funkcję pól-sanatorium dla studentów niepełnosprawnych. W czasie wakacji akademik przyjął uczestników Szkoły Letniej Kultury i Języka Polskiego.

Aktywność studentów

• Uczelniany Samorząd Studentów

W roku akademickim 2004/2005 w ramach struktur USS KUL działał Parlament Studentów KUL oraz Zarząd USS KUL, z którym w ciągu roku współpracowało ok. 140 osób. Samorząd współorganizował Opłatek Uniwersytecki, Targi Organizacji Studenckich KUL i Dzień Otwartych Drzwi, ciesząc się bardzo dużym zainteresowaniem ze strony maturzystów.

Największą i najważniejszą, wspólną inicjatywą studentów był Tydzień Kultury Studenckiej KULTURALIA. Wzięło w nim udział wielu twórców kultury, ludzi świata sztuki i mediów. Zorganizowano także wiele imprez kulturalnych, m.in. koncert Gospel Rain na rzecz ratowania życia pracownika KUL, Andrzejkowy Wieczór Kabaretowy.

Samorząd Studentów KUL współpracował z Działem Toku Studiów i Działem Informacji i Promocji Uniwersytetu przy organizacji egzaminów wstępnych, wspierał działalność orga-

nizacji studenckich oraz samych studentów.

USS współorganizował wyjazd około 600 studentów KUL na uroczystości pogrzebowe Jana Pawła II.

- Koła naukowe i organizacje studenckie

Studenci KUL realizowali swoje zainteresowania w ramach 31 kół naukowych oraz 20 organizacji studenckich. Podstawowa działalność kół naukowych skupiała się na organizacji warsztatów, szkoleń, wykładów, konkursów i konferencji naukowych w zakresie dziedziny, którą reprezentują. Zorganizowano: XLVII Tydzień Filozoficzny, XXXVII Tydzień Eklezjologiczny, XIII Tydzień Prawników, XII Ogólnopolską Konferencję Psychologiczną „Aktualia”. Kontynuowano działalność o charakterze praktycznym, m.in. prowadzono Uniwersytecką Poradnię Prawną i Klinikę Prawa – studenci prawa; warsztaty psychologiczne – studenci psychologii; szkolenia z zakresu racjonalnej gospodarki odpadami oraz wyjazdy do parków narodowych – studenci ochrony środowiska.

Studenci KUL odnosili także sukcesy sportowe i zdobyli medale w zawodach ogólnopolskich, m.in. w lekkiej atletyce, pływaniu i tenisie. W ramach Klubu Uczelnianego AZS KUL w kilkunastu sekcjach sportowych trenowało ponad 500 studentów.

Przeszkolenie wojskowe

W roku akademickim 2004/2005 Pełnomocnikiem Rektora ds. Przystosowania Obronnego został dr hab. Krzysztof Narecki, prof. KUL. Do odbycia przeszkolenia wojskowego w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim zgłosiło się 235 studentek i studentów II roku wszystkich rodzajów studiów. Ostatecznie do egzaminu przystąpiły 153 osoby.

Równoległe z pracą Studium Przystosowania Obronnego działalność proobronną prowadziła działająca przy Studium Legia Akademicka KUL. Studenci w niej zrzeszeni brali aktywny udział w wielu konkursach, manewrach i innych imprezach wojskowych, m.in. w Ogólnopolskich Zawodach Sprawnościowo-Obronnych Młodzieży Akademickiej Military Żak 2004, w szkoleniach w Dęblinie, Krakowie i Gdyni. Zorganizowali I Zawody Sportowo-Obronne Stowarzyszeń Młodzieżowych i Wojska Polskiego COOL-Puszcza 2005, pod patronatem 3. Brygady Zmechanizowanej Legionów im. Romualda Traugutta. Wzięli także udział w wojskowej pieszej pielgrzymce na Jasną Górę.

Promocja zawodowa studentów i absolwentów

Biuro Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów KUL odwiedziło

w roku akademickim 2004/2005 ponad 5100 osób, a zarejestrowanych zostało 2175. 535 osób zostało przeszkolonych w ramach warsztatów, a 457 studentów zostało wysłanych na praktyki zawodowe. Dzięki kontaktom z ponad 2000 firm, ofertę pracy stałej lub dorywczej albo kontakt do firm pobrały 2223 osoby, w tym 36 ofert do pracy za granicą. Biuro zorganizowało V edycję konkursu „Najlepsi u Najlepszych”, na który wpłynęły 172 prace. 28 firm ufundowało łącznie 41 płatnych staży wakacyjnych. Zorganizowane zostały targi pracy, spotkania ze studentami i warsztaty tematyczne. Nową inicjatywą było zorganizowanie akcji *Praca dla Studenta* pod patronatem lubelskich mediów.

Nabór na studia na rok akademicki 2005/2006

W 2005 r. po raz czwarty przeprowadzono centralną rejestrację kandydatów na studia, zarówno w pierwszym, jak i w drugim naborze. Po raz pierwszy rejestracja kandydatów odbywała się drogą elektroniczną. Chęć podjęcia studiów w KUL zgłosiło blisko 11 200 osób. Największym zainteresowaniem cieszyła się filologia angielska, gdzie o przyjęcie na jedno miejsce ubiegało się 17 osób, następnie psychologia – 8 osób, filologia polska, pedagogika, ekonomia i prawo – 7 osób. Średnio o jedno miejsce na studiach dziennych ubiegały się prawie 4 osoby. Na studia przyjęto ogółem 4699 osób.

Pracownicy

W dniu 14 września 2005 r. KUL zatrudniał 1962 osoby, w tym:

- 1873 osoby na pełnych etatach (w tym 939 nauczycieli akademickich, tj. 50% wszystkich zatrudnionych na pełnych etatach),
- 139 osób na części etatów (w tym 89 nauczycieli akademickich, tj. 64,5% zatrudnionych na części etatów). Oprócz tego 544 osoby prowadziły zajęcia dydaktyczne na podstawie umowy o dzieło. Na urloпах wychowawczych przebywało 14 osób, na bezpłatnych 26. Na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy przeszło w roku sprawozdawczym 17 osób, w tym 8 nauczycieli akademickich. Spośród pracowników KUL zmarło 17 osób.

Pracownicy naukowcy

W roku akademickim 2004/2005 w KUL było zatrudnionych 939 nauczycieli akademickich, w tym:

- 70 profesorów zwyczajnych,
- 23 profesorów nadzwyczajnych posiadających tytuł naukowy,
- 133 profesorów nadzwyczajnych bez tytułu naukowego,
- 34 adiunktów ze stopniem doktora habilitowanego,

- 290 adiunktów posiadających stopień doktora,
- 39 starszych wykładowców posiadających stopień doktora,
- 43 starszych wykładowców nieposiadających stopnia doktora,
- 45 wykładowców,
- 248 asystentów,
- 9 lektorów,
- 5 instruktorów.

Bibliotekarze

W służbach bibliotecznych KUL pracowało 157 osób, w tym: 4 bibliotekarzy dyplomowanych, 132 pracowników służby bibliotecznej, 18 pracowników obsługi oraz 3 informatyków.

Administracja

W administracji Uniwersytetu pracowały 934 osoby. Byli to pracownicy administracji, obsługi, robotnicy i kierowcy.

Nagrody

- **Ordery Prezydenta RP:**
 - **Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski kl. V**
 - ks. prof. dr hab. Józef Herbut
 - prof. dr hab. Kazimiera Krakowiak
 - ks. dr hab. Stanisław Longosz, prof. KUL
- **Odnaczenia Prezydenta RP:**
 1. **Złoty Krzyż Zasługi**
 - dr hab. Andrzej Budzisz, prof. KUL
 - prof. dr hab. Stanisław Olczak
 - prof. dr hab. Wojciech Podbielski
 2. **Srebrny Krzyż Zasługi**
 - dr hab. Janusz Drob, prof. KUL
 - dr hab. Agnieszka Kijewska, prof. KUL
 - mgr Jerzy Kozielowicz
 - mgr Tadeusz Madala
 - ks. dr hab. Artur Mezglewski
 - ks. dr hab. Jerzy Pałucki, prof. KUL
 - ks. dr Antoni Tomkiewicz
 - mgr Grażyna Wilczyńska
 - ks. dr Jan Zimny
 3. **Brązowy Krzyż Zasługi**
 - dr Elżbieta Szczot
 - dr Leszek Ćwikła
 - dr hab. Grzegorz Pecka

– dr Tomasz Sieniów

• **Medal Komisji Edukacji Narodowej:**

- s. prof. dr hab. Urszula Borkowska
- dr hab. Danuta Paluchowska, prof. KUL
- prof. dr hab. Jan Ziółek
- o. prof. dr hab. Bronisław Zubert

Działalność naukowo-badawcza

Finansowanie badań

W okresie od 1 stycznia do 18 sierpnia 2005 roku realizowanych było 1320 tematów badawczych dofinansowanych przez KBN. Zadania badawcze były dotowane z funduszy na działalność statutową. Ogólna kwota dofinansowania przyznana decyzją Ministra Nauki wyniosła 1 535 700 zł.

664 zadania zostały sfinansowane z funduszu na badania własne. W roku 2005 kwota dofinansowania z tego tytułu wyniosła 1 568 000 zł. W ramach tzw. grantów wewnętrznych Prorektora ds. nauki, współpracy z zagranicą i promocji Uniwersytetu na badania własne przeznaczono 276 026 zł.

Z funduszu na działalność wspomagającą badania dofinansowano 7 konferencji i sympozjów naukowych, druk 3 pozycji naukowych i 2 czasopism oraz działalność Biblioteki Głównej (konserwacja starodruków i archiwaliów oraz rozbudowa systemu informatycznego).

W ramach grantów realizowano 45 projektów badawczych. W ostatnim, lipcowym, konkursie złożono 25 wniosków badawczych. Ponadto KBN dofinansował zakup aparatury naukowo-badawczej na kwotę 130 000 zł. Ogólna kwota realizowanych projektów badawczych wyniosła 810 200 zł.

Dwa projekty złożone na konkurs i pozytywnie zaopiniowane, które nie uzyskały dofinansowania z VI Programu Ramowego, otrzymały dofinansowanie z Ministerstwa Nauki i Informatyzacji na kwotę 45 000 zł tytułem ponownego przygotowania wniosków. Liczba tematów badawczych podjętych

przez poszczególne wydziały:

Wydział	Działalność statutowa	Badania własne
WT	124	117
WPPKIA	60	101
WF	30	78
WNH	156	72
WNS	161	181
WMP	46	68
WZNPIE	-	4
WZNoS	-	19
Zakłady Międzywydziałowe	51	24

Rozwój naukowy

W minionym roku akademickim stopień doktora uzyskało 43 pracowników naukowych KUL, doktora habilitowanego 19, a tytuł naukowy profesora – 7. Na wszystkich wydziałach stopień doktora uzyskało 186 osób, tytuł zawodowy magistra 3160, tytuł zawodowy magistra inżyniera 39, licencjat 614 osób. Pracownicy KUL opublikowali 3870 publikacji, w tym 379 pozycji książkowych. Odbyło się około 100 konferencji i sesji naukowych.

Jednostki międzywydziałowe

Międzywydziałowy Zakład Badań nad Literaturą Religijną opublikował 7 pozycji, złożył do druku 12 pozycji, trwają prace nad dalszymi 15 pozycjami.

W Międzywydziałowym Zakładzie Badań nad Antykiem Chrześcijańskim przygotowano do druku kolejny tom pisma „Vox Patrum”, plasującego się w gronie najwyższej punktowanych polskich czasopism teologicznych. Kontynuowano prace nad antologią tekstów o kapłaństwie wczesnochrześcijańskim, polskojęzyczną bibliografią antyku chrześcijańskiego 1885-2002 oraz prace nad antologią tekstów o małżeństwie i rodzinie wczesnochrześcijańskiej. Zakład zorganizował międzynarodowe sympozjum i siedem spotkań naukowych.

W Międzywydziałowym Zakładzie Historii Kultury w Średniowieczu przygotowana została kwerenda tekstów rę-

kopiściennych, zamieszczona w XVIII tomie „Acta Mediaevalia”, dedykowanym w bieżącym roku ks. bp. prof. dr. hab. Stanisławowi Wielgusowi. Z tej okazji zorganizowano sesję jubileuszową Zakładu oraz seminarium mediowistyczne. Pracownicy wzięli udział w VII Zjeździe Filozoficznym i 2 międzynarodowych konferencjach.

Pracownicy Instytutu Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym wydali 2 książki, opublikowali 19 artykułów i przygotowali kolejne 2 tomy „Studiów Polonijnych”. Zorganizowano międzynarodowe sympozjum Polacy na Krymie.

W Ośrodku Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych dalszych opracowań doczekały się akta przedwojennej diecezji łuckiej. Wydano kolejne tomy półrocznika „ABMK”, zorganizowano ogólnopolską konferencję bibliotekarzy. Kontynuowane były prace nad zbiorami archiwum Siostr Norbertanek w Imbramowicach.

W Instytucie Geografii Historycznej Kościoła w Polsce opracowano mapy geograficzne i historyczne, m. in. „Atlas (Archi)diecezji lubelskiej 1805-2005”, „Atlas historii społeczno-religijnej Europy Środkowowschodniej”. Opublikowano 5 pozycji naukowych.

W Zakładzie Badań nad Twórczością Cypriana Norwida zakończono prace nad całością edycji *Dzieł wszystkich Norwida*, wydano opracowanie naukowe „Vademecum”, przygotowano i wydano też kolejne numery czasopisma „Studia Norwidiana”. Zorganizowano sesję naukową *Norwid – spotkania kultury*.

W Międzywydziałowym Zakładzie Leksykograficznym wydano tom X i opracowano znaczną część haseł leksykograficznych dla XI tomu Encyklopedii Katolickiej. W ramach serii *Biblioteka Encyklopedii Katolickiej* wydano pracę pt. *Jezus Chrystus. Ikona kultury*. Trwają prace nad nowymi zasadami polskiej pisowni oraz wydaniem *Wykazu skrótów Encyklopedii Katolickiej*, jak również poszerzaniem bibliotecznej bazy danych.

Instytut Jana Pawła II był współorganizatorem kilku sesji i sympozjów naukowych, m.in. sympozjum z udziałem prof. Rocco Buttiglione; sesji z okazji lubelskiej premiery książki Jana Pawła II; sesji z udziałem kard. J. Meisnera, arcybiskupa Kolonii, połączonej z wręczeniem Kardynałowi doktoratu honoris causa KUL oraz spotkaniem z młodzieżą; mszy św. i sesji z okazji 85. urodzin Jana Pawła II z udziałem bpa Friedricha Ostermanna z Muenster. Ponadto Instytut zorganizował cykliczne konwersatoria Myśli Karola Wojtyły-Jana Pawła II. Wydano siedem pozycji książkowych oraz 4 numery kwartalnika „Ethos”.

Biblioteka

W roku akademickim 2004/2005 zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej powiększyły się o ponad 23 tys. jednostek bibliotecznych. Łącznie – w Bibliotece Głównej i 18 bibliotekach zakładowych jest zgromadzonych 1 865 tys. jednostek bibliotecznych. W czytelnym czasopiśmie na bieżąco udostępniano ponad 5,3 tys. tytułów, w tym połowa to wydawnictwa w językach obcych. Jednocześnie Biblioteka gwarantowała dostęp do około 11 000 tytułów czasopism w wersji elektronicznej. Większość (95%) czasopism polskich trafiała do biblioteki w ramach egzemplarza obowiązkowego, a połowa czasopism zagranicznych to efekt wymiany z zagranicznymi placówkami i darów, pozostałe natomiast stanowiły stałą prenumeratę.

Zbiory BU KUL, intensywnie eksploatowane, wymagają stałej renowacji i uzupełniania. Konserwacji poddano 12 dokumentów XVIII-wiecznych papierowych, 2 dokumenty pergaminowe z wieku XVII oraz 4 starodruki z wieków XVI-XVIII. Pracownicy Biblioteki wydali wspólną publikację o zbiorach specjalnych, w tym 120 egzemplarzy w ręcznie wykonanej, artystycznej oprawie introligatorskiej. W Bibliotece Głównej w ubiegłym roku 700 książek poddano renowacji, a blisko 690 zastąpiono innymi egzemplarzami. Przed zniszczeniem zabezpieczono również czasopisma, wykonując oprawy twarde, miękkie lub broszurowe 3612 woluminów.

Kontynuowane były prace nad komputeryzacją Biblioteki. Zintegrowany elektroniczny katalog zbiorów zawiera obecnie blisko 200 tys. opisów bibliograficznych i 350 tys. opisów egzemplarza.

Biblioteka prowadzi ciągłą działalność wystawienniczą. Prezentuje nowości książkowe polskie i zagraniczne, nowości Wydawnictwa Uniwersyteckiego KUL, publikacje pracowników i absolwentów, duże wystawy monograficzne. Wszystkie te wystawy mają też formę elektroniczną, są archiwizowane i dostępne w witrynie internetowej Biblioteki Uniwersyteckiej KUL.

W minionym roku podjęto wzmożone prace przy rozbudowie Biblioteki. Latem wykonane zostały prace remontowe. W wyniku tych prac do końca 2005 roku do użytku zostanie oddana nowa wypożyczalnia.

Współpraca z zagranicą

Katolicki Uniwersytet Lubelski współpracował z 64 szkołami wyższymi za granicą, w tym z 27 poprzez realizowanie umów bilateralnych.

W roku akademickim 2004/2005 podpisano 5 umów bilateralnych z:

– Holy Family University, Philadelphia w USA,

– St. Jerome's University, Waterloo w Kanadzie,

– University of Alberta, Edmonton w Kanadzie,

– Pontificia Universidad Catolica de Valparaiso w Chile,

– Ługańskim Państwowym Uniwersytetem Pedagogicznym im. Tarasa Szewczenki na Ukrainie.

Podjęto także rozmowy z Katolickim Uniwersytetem w Leuven w Belgii w sprawie zmian w umowie bilateralnej, które powinny doprowadzić do określenia bardziej korzystnych warunków współpracy.

W roku akademickim 2004/2005 przebywało w KUL 8 stażystów z Litwy, Ukrainy, Włoch i USA. 40 obcokrajowców pracowało w KUL w charakterze wykładowców.

• Kursy języka polskiego dla studentów zagranicznych

W rocznym kursie języka polskiego, organizowanym przez Studium Języka i Kultury Polskiej, wzięło udział 56 osób z 22 krajów (z Niemiec i USA, a także z Korei, Madagaskaru i Zambii). Zajęcia odbywały się w systemie semestralnym na różnych poziomach zaawansowania językowego: zerowym, średnim i zaawansowanym. Przez cały rok odbywał się też kurs języka polskiego dla lektorów – obcokrajowców pracujących w naszym uniwersytecie. W dziewięcioletnim kursie uczestniczyli studenci programu Socrates-Erasmus.

W wakacyjnych kursach organizowanych przez Szkołę Letnią Kultury i Języka Polskiego uczestniczyło 107 osób z 23 krajów. Szkoła oferuje oryginalny, spójny program pozwalający uczestnikom na dobór zajęć zgodnie z ich oczekiwaniami i możliwościami, a z jej oferty korzystają głównie osoby ze środowisk uniwersyteckich i biznesmeni. W tym roku słuchacze mieli możliwość wyboru spośród 24 wariantów kursów. Największą popularnością cieszyły się kursy intensywne i bardzo intensywne. Zajęcia zostały uzupełnione o bogaty program turystyczny i kulturowy, wycieczki, pokazy najbardziej znanych polskich filmów, spotkania i koncerty.

Na zlecenie Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej w kursach uczestniczyło 20 studentów rządowych.

Inne obszary działalności

Promocja Uniwersytetu

W roku akademickim 2004/2005 Dział Informacji i Promocji Uniwersytetu kontynuował współpracę z blisko 50 redakcjami (prasa, radio, telewizja, portale internetowe), wysyłając kilkaset komunikatów i informacji prasowych. Przygotowano i wydano kolejne numery „Przeгляdu Uniwersyteckiego”. Przygotowano materiały do rankingów i ogólnopolskich informatorów szkół wyższych, ulotki informacyjne dotyczące zasad rekrutacji i oferty stypendialnej, teczek promocyjnych, foldery i druki reklamowe. Opracowano informator dla maturzystów, koordynowano zakup gadżetów promocyjnych dla potrzeb Kancelarii Rektorskiej, Biura Współpracy z Zagranicą i innych jednostek Uczelni. Pracownicy Działu brali udział w targach edukacyjnych oraz przeprowadzili 20 spotkań z maturzystami w liceach na Lubelszczyźnie, prezentując ofertę dydaktyczną uczelni. Pod opieką Działu grupa studentów wolontariuszy prowadziła Punkt Informacyjny. Przygotowywano plakaty i zaproszenia na uroczystości ogólnouniwersyteckie.

Obsługa informatyczna uczelni

Uczelnia od roku 2000 konsekwentnie buduje i wdraża własny ogólnouczelniany system informatyczny – S4A. Centralna baza wraz z infrastrukturą sieciową pozwala na dostęp do informacji ze wszystkich agend Uczelni, w tym wydziałów zamiejscowych.

W chwili obecnej w systemie ewidencjonowana jest cała oferta dydaktyczna, zajęcia i programy zajęć, dane osobowe studentów i pracowników, kompletne indeksy studenckie, umowy o pracę i umowy cywilno-prawne. System obsługuje procesy rejestracji i rekrutacji na studia, toku studiów, przyznawania i wypłacania stypendiów, przygotowywania i monitorowania płatności studenckich. Dzięki systematycznej pracy nad indeksem elektronicznym wdrożono suplement do dyplomu.

System jest stale rozwijany, od bieżącego roku wylicza osobowe koszty prowadzenia kierunków, trwają końcowe prace nad obsługą plac i spraw pracowniczych, budowany jest system finansowo-księgowy. Trwają przygotowania do wydawania elektronicznej legitymacji dla studentów i pracowników.

Jednocześnie przygotowywana jest nowa infrastruktura i system kontaktu między pracownikami, studentami i administracją – portal WEB S4A. Jego zasadnicze elementy to system ciągłej elektronicznej rejestracji na studia (portal Rekrut), system do nauczania zdalnego (e-Learning) wraz z systemem pracy grupowej, system obiegu spraw (planowany jako system obiegu spraw i dokumentów).

Zamówienia publiczne

W roku akademickim 2004/2005 ogłoszono w trybach Ustawy prawo zamówień publicznych 32 postępowania powyżej progu 6 000 euro. Ogłoszenia o postępowaniach i ich wynikach zamieszczane były na tablicy ogłoszeń, w witrynie internetowej, w Biuletynie Zamówień Publicznych oraz Biuletynie Urzędu Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich. Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego prowadzono w następujących trybach: przetarg nieograniczony – 14, przetarg ograniczony – 3, negocjacje z ogłoszeniem – 2, negocjacje bez ogłoszenia – 4, zapytanie o cenę – 5, zamówienia „z wolnej ręki” – 4. Nie pro-

wadzono postępowań w trybie aukcji elektronicznej. W przedziale zamówień o wartości szacunkowej powyżej progu 130 000 EURO prowadzono 3 postępowania. W przedziale zamówień o wartości szacunkowej powyżej progu.

60 000 EURO prowadzono 4 postępowania. Ponadto dwukrotnie uzyskano decyzję Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych zatwierdzającą rokowania w trybie niekonkurencyjnym.

Wydawnictwo

W roku akademickim 2004/2005 Wydawnictwo KUL opublikowało łącznie 112 pozycji wydawniczych. Cały nakład wyniósł 84 526 egz., co stanowi 1861 arkuszy druku. Koszty druku wyniosły 700 834,42 zł., zaś kwota uzyskanych dotacji wyniosła 262 375 zł. Książki były prezentowane na wystawach oraz targach wydawców katolickich w Warszawie. Dział marketingu sprzedawał książki poprzez sieć księgarń, hurtowni, parafialnych punktów sprzedaży oraz poprzez sprzedaż wysyłkową i sprzedaż we własnej siedzibie oraz w Księgarni Fundacji Rozwoju KUL.

Działania profilaktyczne

Uczelniany program profilaktyczny w KUL realizowany jest od 1 września 2004 roku. Oddziaływania profilaktyczne na terenie Uczelni są nastawione na realizację dwóch podstawowych celów:

promocję zdrowia w społeczności akademickiej oraz eliminowanie czynników ryzyka zachowań dewiacyjnych i uzależnień wśród studentów KUL.

Władze Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego podpisały porozumienie dotyczące wielowymiarowej współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Lublinie. Dotyczy ona w szczególności: podejmowania badań dotyczących poczucia bezpieczeństwa studentów KUL, zwiększenia bezpieczeństwa na terenie budynków Uczelni (w tym akademików), współorganizacji cyklu konferencji naukowych o charakterze profilaktycznym: *Uzależnienia: Szczęście czy zagrożenie?*, szkolenia antywyktymizacyjnego, współpracy między Władzami Uczelni i Policją w przypadku zaistnienia przestępstwa na terenie Uczelni.

W roku akademickim 2004/2005 powstał ogólnopolski program Sieć Uczelni Wolnych od Uzależnień. Przedstawiciele szkół wyższych na spotkaniu w Kancelarii Prezydenta RP w dniu 23 lutego 2005 roku powołali Komitet Sterujący Sieci Uczelni Wolnych od Uzależnień, w którego skład wchodzi przedstawiciele siedmiu krajowych uczelni – Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Politechniki Warszawskiej, Polsko-Japońskiej Wyższej Szkoły Technik Komputerowych i Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie. Ze względu na istotę realizowanego projektu patronat nad działaniami „Sieci Uczelni Wolnych od Uzależnień” objęła Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich. Komitetowi przewodniczy obecnie ks. prof. Mirosław Kalinowski, prorektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Komitet koordynuje prace nad wypracowaniem merytorycznych, finansowych i organizacyjnych standardów pracy profilaktycznej na uczelniach wyższych oraz służy pomocą środowiskom akademickim przy inicjowaniu i prowadzeniu przedsięwzięć promujących zdrowie.

*dr hab. Roman Doktor, prof KUL
prorektor ds. finansów i administracji*

Władze Wydziału Nauk Społecznych KUL

dziekan
prof. dr hab. Andrzej Sękowski

prodziekan ds. studenckich
dr hab. Marek Pawlak, prof. KUL

prodziekan ds. nauki i kontaktów z zagranicą
prof. dr hab. Piotr Oleś

Wydział Nauk Społecznych KUL

Wydział Nauk Społecznych, powołany 25 lat temu, ma swoje istotne miejsce w życiu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Zarówno prowadzone tu badania naukowe, jak i dydaktyka spotykają się z bardzo dużym zainteresowaniem. Różnorodność Instytutów, a także kierunków studiów prowadzonych na Wydziale sprawia, iż jest on bardzo atrakcyjny dla studentów.

Historia Wydziału Nauk Społecznych, jak również charakter badań i profil dydaktyczny, świadczą o tym, iż stanowi on integralną część struktury Uczelni, istotnie związaną z Jej zadaniami i misją. Cele, które stawiają sobie pracownicy Wydziału nie różnią się od celów innych struktur Uniwersytetu, niemniej odwołanie się do aspektu społecznego stanowi o jego specyfice. Znaczenie nauk społecznych jest szczególne w czasach globalizacji, integracji „małych ojczyzn” i budowania społeczeństwa w którym istotną rolę pełni informacja i komunikacja społeczna.

W ramach Wydziału Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego funkcjonuje 5 Instytutów: Ekonomii, Pedagogiki, Psychologii, Socjologii oraz Zarządzania i Marketingu. Na Wydziale pracuje na pełnym etacie 16 profesorów posiadających tytuł naukowy, 27 pracowników posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego, 104 nauczycieli akademickich posiadających stopień doktora oraz 55 nauczycieli akademickich posiadających stopień magistra. Ogółem na Wydziale istnieje 57 katedr i 14 zakładów naukowych. W ostatnim roku akademickim ogłoszono drukiem 988 prac naukowych, w tym 58 pozycji książkowych, oddano do druku 149, w tym 17 pozycji książkowych. Wydział Nauk Społecznych kształci obecnie około 5 tys. studentów.

Badania prowadzone w ramach katedr i zakładów naukowych skupiają się na problemach teoretycznych i kwestiach podstawowych na przykład dla polityki społecznej, systemu ekonomicznego, procesów decyzyjnych i zarządzania, wychowania i edukacji, czy zdrowia i możliwości rozwojowych człowieka.

Istotną sprawą jest wysoki poziom prowadzonych przez naszych pracowników badań naukowych. Zwiększa się ciągle liczba zdobywanych grantów na badania naukowe. Dotyczy to zarówno tych, które pozyskiwane są

w kraju, jak i w ramach programów Unii Europejskiej. Udział w projektach badawczych, poza oczywistymi walorami finansowymi, posiada również znaczenie integracyjne, gdyż pozwala rozwinąć współpracę z innymi ośrodkami krajowymi i zagranicznymi. Współpraca międzynarodowa jest jednym z warunków prowadzenia badań na wysokim poziomie. Zwiększa się liczba publikacji naszych pracowników w liczących się czasopismach krajowych i zagranicznych. Organizujemy ogólnopolskie i międzynarodowe konferencje i kongresy naukowe.

Działalność naukowo-badawcza związana jest ściśle z zadaniami dydaktycznymi. Studia magisterskie prowadzone są w ramach pięciu kierunków: ekonomia, pedagogika, psychologia, socjologia oraz zarządzanie i marketing. Wszystkie te kierunki studiów są chętnie podejmowane przez młodzież. Od lat szczególnym zainteresowaniem cieszą się studia psychologiczne. Jest to zgodne z tendencjami istniejącymi również w innych uczelniach prowadzących ten kierunek studiów, niemniej proponowany przez nas program oceniany jest jako szczególnie atrakcyjny. Duża liczba kandydatów, którzy z braku miejsc nie mogli być przyjęci na studia dzienne, znalazła w ostatnim okresie szansę kształcenia na studiach wieczorowych. Bogatą ofertę studiów proponują pozostałe instytuty, co sprawia,

że mamy ciągle wielu kandydatów, spośród których możemy wybrać najlepszych.

Duże znaczenie przypisujemy działalności studenckich kół naukowych. Na Dni Społeczne KUL organizowane przez studentów socjologii przybywają znakomici naukowcy z całego kraju, a prowadzone sesje i dyskusje przyciągają nie tylko studentów. Bogatą tradycję mają również organizowane przez studentów psychologii konferencje o nazwie AKTUALIA, które stają się okazją do zaprezentowania w naszym środowisku dorobku naukowców z innych ośrodków. Podobnie aktywni są studenci pedagogiki, ekonomii oraz zarządzania i marketingu. Naukowy ruch studencki wyzwala inicjatywę oraz stanowi istotny wkład w życie Instytutów.

Istotne znaczenie w działalności naukowo-dydaktycznej mają studia doktoranckie prowadzone w Instytutach Psychologii i Socjologii, a także semi-

naria doktoranckie, kierowane przez pracowników pozostałych Instytutów. Zwiększa się liczba osób chętnych do kontynuowania tych studiów, co stawia przed nami nowe zadania, ale pozwala również na planowanie interesujących badań naukowych. Zarówno na studiach magisterskich, jak i doktoranckich kształcimy dużą grupę studentów zagranicznych.

Jednym z celów, które stawiają sobie pracownicy Wydziału Nauk Społecznych jest zachowanie równowagi i harmonii pomiędzy prowadzonymi na wysokim poziomie badaniami naukowymi, a odpowiednią jakością kształcenia studentów. Pozytywne oceny dokonywane przez Państwową i Uczelnianą Komisję Akredytacyjną wskazują na osiągnięcia Wydziału Nauk Społecznych. Charakterystyczna dla Wydziału Nauk Społecznych różnorodność kierunków badań i prowadzonych studiów stanowi szansę dla

pracowników naukowych i studentów. Rysuje się możliwa perspektywa interdyscyplinarnych badań naukowych, a także realizowania studiów uwzględniających różnorodność i specyfikę poszczególnych kierunków.

Zarówno praca naukowa, jak i dydaktyczna służy przygotowaniu przyszłych specjalistów, których zadaniem będzie udział w rozwiązywaniu problemów kraju i budowaniu jego przyszłości. Pragniemy odwołać się do całościowej wizji człowieka jako osoby, bo pozwala to pełniej spostrzegać ludzkie działania i jego skutki. Nauki społeczne staramy się oprzeć na mocnych podstawach antropologii filozoficznej, szukać inspiracji w katolickiej nauce społecznej i odnosić się w sposób szczególnie do aspektów etycznych.

*Prof. dr hab. Andrzej Sękowski
Dziekan Wydziału
Nauk Społecznych KUL*

Historia Wydziału

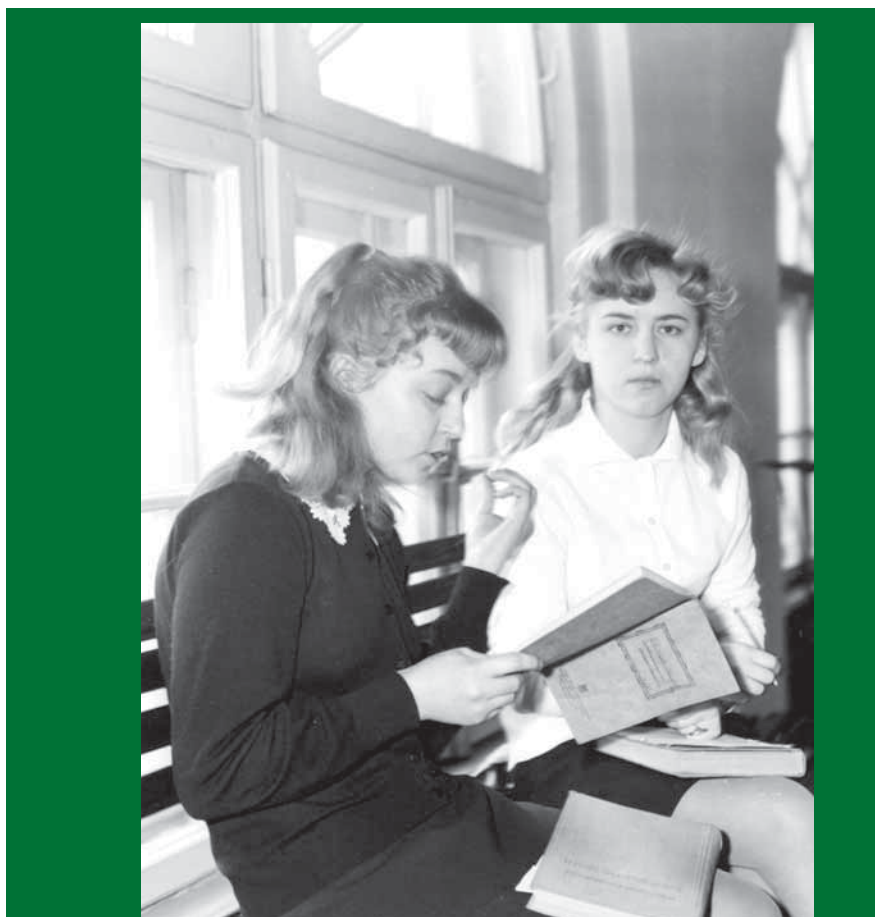
Istniejący obecnie Wydział Nauk Społecznych formalnie został powołany Uchwałą Senatu Akademickiego KUL 8 listopada 1980 roku. Powstał on w szczególnych okolicznościach i faktycznie kontynuował tradycje naukowe i dydaktyczne dużo wcześniejszych struktur Uniwersytetu. Powołanie Wydziału Nauk Społecznych było kolejną próbą – tym razem udaną – reaktywowania części Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych, który utworzony w 1918 roku przetrwał – z przerwą w okresie II wojny światowej i okupacji – do początku lat pięćdziesiątych, kiedy to zarządzeniem ministra oświaty z 23 czerwca 1949 roku został postawiony w stan likwidacji. Studenci pierwszych trzech lat sekcji ekonomicznej (Wydział miał tylko dwie sekcje: prawną i ekonomiczną) zostali „przeniesieni” na sekcję prawną po złożeniu egzaminów uzupełniających (faktycznie sekcja ta przestała istnieć z końcem roku akademickiego 1949/50), zaś na sekcji prawnej wstrzymano nabór studentów na pierwszy rok, co oznaczało koniec tej sekcji i całego Wydziału w 1952 roku. [Z. Papierkowski, *Kronika Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych. 1944-1952*, [w:] *Księga Jubileuszowa 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, Lublin 1969, s. 203].

Agonia ustroju komunistycznego w Polsce, powołanie „Solidarności” w 1980 roku, złamanie wielu barier i ograniczeń ustrojowych oraz poszerzenie sfery wolności stworzyły łącznie nową, korzystną sytuację rewini-

dykacji utraconych praw i otwierały pole nowych inicjatyw organizowania się społeczeństwa. Utworzenie Wydziału Nauk Społecznych na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim wpisywało się więc w atmosferę tamtego czasu i poprzez nową strukturę już ofi-

cialnie nadawało cechy trwałości temu, co przez kilkadziesiąt lat istniało niejako na obrzeżach struktury organizacyjnej Uniwersytetu.

Szczególne znaczenie w utworzeniu Wydziału miało osobiste zaangażowanie ówczesnego Prymasa Polski Kardynała Stefana Wyszyńskiego w promowanie tej idei na najwyższych szczeblach władzy państwowej. Student na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych w latach 20., biskup lu-

belski (1946-47) i Wielki Kanclerz KUL w tym czasie, doskonale znał realia KUL-owskie i w sposób szczególny wyczułony był na sprawy społeczne; doceniał rolę kształcenia na poziomie studiów wyższych w zakresie szeroko pojętych nauk społecznych dla Kościoła i kultury narodowej. Ideę tę wspierał w Katolickim Uniwersytecie ks. doc. Joachim Kondziela, ówczesny kierownik Sekcji Filozoficzno-Społecznej na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej, tworząc wraz z kilkoma pracownikami specjalizacji swoistą „grupę nacisku” (m.in. ks. prof. Władysław Piwowarski). Jego niezwykła aktywność, zdolność myślenia strategicznego i przewidywania, determinacja, umiejętność gromadzenia wokół siebie ludzi, przyczyniły się – jak sądzę jako bezpośredni świadek tamtych czasów – w znacznym stopniu do nadania odgórnym staraniom właściwych form organizacyjnych, pozyskiwania obsady personalnej zajęć i szybkiego tempa podjętych starań.

Po uchwale Senatu Akademickiego KUL z listopada 1980 roku wydarzenia potoczyły się stosunkowo szybko. Zarządzeniem nr 10 z dnia 6 marca 1981 roku Minister Szkolnictwa Wyższego i Techniki dokonał zmiany Statutu KUL wprowadzając w § 6, ust. 1 jego korektę: w miejsce określenia „Wydział Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych” została wprowadzona nowa jednostka organizacyjna o nazwie „Wydział Nauk Społecznych”. Jednocześnie pismem tej samej daty minister upoważnił rektora KUL (był nim wówczas o. prof. Mieczysław A. Krąpiec) do utworzenia na tym Wydziale trzech sekcji, a mianowicie: Sekcji Społecznej, Sekcji Psychologii i Sekcji Pedagogiki. 29 maja 1981 roku nastąpiło ukonstytuowanie się pierwszej Rady Wydziału, którą tworzyło 14 samodzielnych pracowników naukowych z Sekcji Filozoficzno-Społecznej i Sekcji Filozoficzno-Psychologicznej Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej oraz z Wydziału Nauk Humanistycznych (Sekcja Pedagogiki) [J. Mariański, *Wydział Nauk Społecznych*, [w:] *Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993*, red. M. Rusecki, s. 329.]. W roku akademickim 1981/82 na tych sekcjach dokonano naboru studentów na pierwszy rok studiów; na wyższe lata przeszli studenci studiujący dotychczas te kierunki na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej bądź Wydziale Nauk Humanistycznych. Niedługo potem, na podstawie Uchwały Senatu Akademickiego KUL z 5 grudnia 1981 roku, na WNS została utworzona Sekcja Ekonomii; studia magisterskie w zakresie ekonomii zostały wznowione dopiero w roku akad. 1983/84. [J. Mariański, *Wydział Nauk Społecznych*, [w:] *Księga pamiątkowa w 75-le-*

ks. prof. Leon Dyczewski

cie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, red. M. Rusecki, s. 329.]

Tworzące Wydział Nauk Społecznych sekcje wyrastały z tradycji kształcenia i struktur organizacyjnych istniejących w Katolickim Uniwersytecie od samego początku.

Wprawdzie Sekcja Społeczna nie istniała jako samodzielna jednostka organizacyjna w ramach Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych, ale Wydział ten zatrudniał pracowników, których część ze względu na swoje zainteresowania naukowe i prace badawcze została uznana za pionierów badań nad zagadnieniami społecznymi z perspektywy społecznego nauczania Kościoła i etyki chrześcijańskiej. Uważa się ich także za wybitnych przedstawicieli katolickiej nauki społecznej tamtych czasów. Należą do nich m.in.: ks. Antoni Szymański, autor pionierskiego dzieła *Zagadnienia społeczne* (rektor KUL w latach 1933-1942) oraz ks. Aleksander Wóycicki, badacz chrześcijańskich ruchów społecznych, w tym problemów ówczesnej klasy robotniczej [Zob. więcej: E. Walewander, *Osiągnięcia Wydziału Nauk Społecznych*, [w:] *Nauka i wiara. 80 lat Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, red. A. Szostek, Lublin 1999, s. 123-128]. W okresie tuż po II wojnie światowej w kadrze nauczającej znaleźli się także socjologowie: ks. Franciszek Mirek, autor obszernego podręcznika *Zarys socjologii* (Lublin 1947), któremu ministerstwo zakazało prowadzenia zajęć od

1949 roku i początkujący w pracy naukowej dr Jan Turowski, prowadzący badania z zakresu socjologii wsi.

Po zlikwidowaniu Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych znaczną część pracowników tego Wydziału przejął „gościnnie” istniejący od 1946 roku Wydział Filozofii Chrześcijańskiej. Od roku akad. 1949/50 wprowadzono podział tego Wydziału na dwie sekcje, a mianowicie: Filozofię Teoretyczną i Filozofię Praktyczną obejmującą – obok przedmiotów filozoficznych – kształcenie w zakresie nauk społecznych, w tym katolickiej nauki społecznej i szeroko pojętej etyki. Przez lata realnego socjalizmu Wydział był ośrodkiem niezależnej myśli społecznej i kształcenia studentów w zakresie szeroko pojętych nauk społecznych. Na tej sekcji od 1949 roku oficjalnie wykładano przedmiot zwany socjologią, co po likwidacji studiów socjologicznych w uczelniach państwowych było ewenementem w PRL w latach 1949-1956. Po odwilży 1956 roku do pracy w KUL powrócił prof. Czesław Strzeszewski, a wraz z nim znacznemu poszerzeniu uległy zarówno prace studialne, jak i zajęcia dydaktyczne z zakresu katolickiej nauki społecznej, określanej często mianem socjologii chrześcijańskiej, co miało być jakoby „łatwiej strawne” dla sprawujących kontrolę urzędników ministerialnych.

Osoba prof. Strzeszewskiego stała się po 1956 roku także swoistym zwor-

Historia Wydziału

nikiem między naukami społecznymi i ekonomią. Związany od wczesnych lat 30. z KUL-em, przed II wojną światową specjalizował się w zakresie historii gospodarczej i polityki gospodarczej. Ostatni dziekan Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych (1946/47 – 1951/52) [Z. Papierkowski, *Kronika Wydziału Prawa*, s. 204], pozbawiony możliwości pracy w KUL po 1952 roku, po powrocie na Uczelnię w 1956 stał się najbardziej znaczącym uczonym w zakresie katolickiej nauki społecznej. Wieloletni dziekan Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej dbał o stałe powiększanie kadry naukowo-dydaktycznej Wydziału i sam wychował wielu uczniów, którzy podjęli później zajęcia i prace badawcze zarówno w dziedzinie katolickiej nauki społecznej (w tym także poza KUL) jak i ekonomii.

Niepodważalnym osiągnięciem Sekcji Filozofii Praktycznej (w 1975 roku przyjęła ona nazwę Filozoficzno-Społecznej) było wykształcenie i przygotowanie do pracy naukowej wielu osób, które osiągnęły stopnie naukowe doktora i doktora habilitowanego, formalnie z filozofii, faktycznie z szeroko pojętych nauk społecznych. W 1981 roku zasilili oni kadrowo nowy Wydział Nauk Społecznych.

Sekcja ekonomiczna, istniejąca od samego początku Uniwersytetu ja-

ko samodzielna jednostka organizacyjna w ramach Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych, została formalnie zlikwidowana w 1950 roku. W programach nauczania na Sekcji Filozofii Praktycznej o wiele trudniej było przemycić przedmioty ściśle ekonomiczne, chociażby z tego względu, że programy nauczania były wówczas zatwierdzane przez ministerstwo. W programie studiów mogły się więc znaleźć co najwyżej: wstęp do ekonomii, historia myśli społeczno-ekonomicznej, etyka gospodarcza. Wprawdzie po odwilży 1956 roku do pracy powrócił prof. Ignacy Czuma, wybitny specjalista w dziedzinie prawa skarbowego i polityki skarbowej, ale w nowej strukturze Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej nie odgrywał tak ważnej roli, jak w latach 30. na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych i poza nim.

Inną drogę przeszły dwie pozostałe sekcje, a mianowicie: pedagogika i psychologia. W okresie międzywojennym zajęcia z zakresu pedagogiki i psychologii były prowadzone jako uzupełniające na kilku wydziałach, zaś katedry organizacyjnie znalazły się w ramach Wydziału Nauk Humanistycznych. W tym okresie szczególną pozycję zyskała pedagogika, gdyż od roku akad. 1920/21 zyskała ona aż trzy jednostki

organizacyjne: Studium Pedagogiczne, Studium Uniwersyteckie i Instytut Pedagogiczny. Ten ostatni miał zadanie prowadzenia zajęć dla studentów III i IV roku, chcących uzyskać przygotowanie zawodowo-pedagogiczne nauczycieli szkół średnich [J. Mariański, *Wydział Nauk Społecznych*, s. 344]. Od 1933 roku zaczęto wydawać dyplom magistra filozofii w zakresie pedagogiki. Po II wojnie światowej wznowione zostały studia pedagogiczne na Wydziale Nauk Humanistycznych i trwały one do 1956 roku. Wtedy zostały zlikwidowane decyzją administracyjną władz państwowych studia pedagogiczne, zaś pedagogika zyskała status międzywydziałowej katedry usługowej [J. Mariański, *Wydział Nauk Społecznych*, s. 344], świadczącej zajęcia dla przygotowujących się do zawodu nauczyciela studentów kierunków humanistycznych.

Psychologia uzyskała znaczące miejsce w dydaktyce uniwersyteckiej dopiero po 1956 roku. Od 1957 roku na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej wśród czterech specjalizacji znalazła się także Specjalizacja Filozoficzno-Psychologiczna (od 1975 roku mająca status sekcji). Od tej pory następuje bardzo dynamiczny rozwój tej dziedziny nauki na KUL-u. Uczelni udało się pozyskać kilkoro wybitnych psychologów, którzy w latach 60. i 70. wychowali liczne grono młodych, wykształconych już na KUL-u adeptów tej nauki. W 1981 roku weszli oni jako profesorowie, docenci i adiunkci w skład pracowników Sekcji Psychologii Wydziału Nauk Społecznych.

Zdecydowaną większość pracowników nowoutworzonego Wydziału Nauk Społecznych, zwłaszcza tych, którzy przeszli z Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej, cechowało – obok wykształcenia specjalistycznego także gruntowne przygotowanie filozoficzne. Stanowiło to płaszczyznę wzajemnego porozumiewania się na forum Rady Wydziału oraz w pewnym stopniu zaciążyło także na znacznym udziale przedmiotów filozoficznych w programach kształcenia na wszystkich kierunkach studiów; pewną ich redukcję przeprowadzono dopiero w latach 90. pod wpływem tendencji do ujednolicania programów studiów na Wydziale z analogicznymi programami przyjętymi na uczelniach państwowych.

Po koniec lat 80. struktura organizacyjna Wydziału Nauk Społecznych została wzbogacona o nowy ośrodek dydaktyczny w Stalowej Woli. Z inicjatywy Społecznego Komitetu Organizacyjnego w Stalowej Woli, utworzonego przez kilkunastu ludzi skupionych wokół księdza proboszcza para-

Dziekani i prodziekani Wydziału w latach 1981-2005:

Kadencja	Dziekani	Prodziekani
81/82-83/84	prof. dr hab. Jan Turowski	prof. dr hab. Jerzy Strojnowski
84/85-86/87	ks. prof. dr hab. Joachim Kondziela – I kadencja	prof. dr hab. Jerzy Strojnowski
87/88-89/90	ks. prof. dr hab. Joachim Kondziela – II kadencja	prof. dr hab. Teresa Kukołowicz
90/91-92/93	ks. prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk	ks. prof. dr hab. Leon Dyczewski; prof. dr hab. Piotr Kryczka – ds. Filii w Stalowej Woli
93/94-95/96	prof. dr hab. Adam Biela – I kadencja	prof. dr hab. Teresa Kukołowicz; prof. dr hab. Piotr Kryczka – ds. Filii w Stalowej Woli
96/97-98/99	prof. dr hab. Adam Biela – II kadencja	prof. dr hab. Teresa Kukołowicz; ks. dr hab. Zenon Uchnast, prof. KUL, prof. dr hab. Piotr Kryczka – ds. Filii w Stalowej Woli
99/00-01/02	prof. dr hab. Zbigniew Zaleski – I kadencja	ks. dr hab. Józef Wilk, prof. KUL; prof. dr hab. Piotr Oleś; ks. dr hab. Zenon Uchnast, prof. KUL – ds. Filii w Stalowej Woli
02/03-04/05	prof. dr hab. Zbigniew Zaleski – II kadencja, do 10.01.05	ks. dr hab. Józef Wilk, prof. KUL, od 09.10.03 dr hab. Kazimiera Krakowiak, prof. KUL; prof. dr hab. Andrzej Sękowski
04/05	od 20.01.05 prof. dr hab. Andrzej Sękowski	od II sem. prof. dr hab. Piotr Oleś; ks. dr hab. Zenon Uchnast, prof. KUL – ds. Filii w Stalowej Woli, od 09.10.03 dr hab. Janina Kostkiewicz, prof. KUL - ds. Filii w Stalowej Woli
05/06-07/08	prof. dr hab. Andrzej Sękowski	dr hab. Marek Pawlak, prof. KUL prof. dr hab. Piotr Oleś

Zmiany na stanowiskach dziekana i prodziekanów w kadencji 2002/03-2004/05 były związane z rezygnacją z funkcji dziekana prof. Zbigniewa Zaleskiego (wybór na eurodeputowanego), rezygnacją z funkcji prodziekana ds. Filii w Stalowej Woli ks. prof. Zenona Uchnasta i śmiercią prodziekana ks. prof. Józefa Wilka.

fii Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Stalowej Woli, a od 1991 roku biskupa pomocniczego diecezji przemyskiej Edwarda Frankowskiego, uchwałą Senatu Akademickiego KUL w 1989 roku został utworzony punkt konsultacyjny WNS KUL dla studentów eksternistów na kierunku socjologia i pedagogika. Decyzją Senatu Akademickiego KUL z dnia 21 marca 1990 roku został on przekształcony w Filię WNS KUL w Stalowej Woli, która ponadto od roku akademickiego 1990/91 zyskała prawo do prowadzenia studiów dziennych magisterskich na kierunku ekonomia.

Filia, która w zamierzeniu miała kształcić ok. 500-600 studentów na trzech kierunkach, od roku akad. 1992/93 zaczęła się bardzo dynamicznie rozwijać, z jednej strony z powodu wielkiego deficytu w tym regionie wysoko kwalifikowanych kadr o wykształceniu humanistycznym, z drugiej zaś z powodu konieczności uzupełnienia przez nauczycieli wykształcenia pedagogicznego do 1997 roku pod groźbą utraty pracy w szkolnictwie. Dzięki wielkiej życzliwości i przychylności władz KUL, staraniom Fundacji Uniwersyteckiej w Stalowej Woli, zaangażowaniu około 120 pracowników dydaktycznych udało się stworzyć warunki dla kształcenia w latach 1996/97 i 1997/98 około 5200 studentów rocznie. Kształcili się oni na jednolitych 5-letnich studiach ma-

gisterskich dziennych w zakresie ekonomii, a od roku akad. 1999/2000 także na studiach wieczorowych z ekonomii oraz na dwustopniowych studiach (licencjackich i uzupełniających studiach magisterskich) zaocznych na kierunku socjologia i pedagogika. Koncepcje organizacyjne dwustopniowych studiów na socjologii i pedagogice oraz programy kształcenia opracował prof. Piotr Kryczka, w roku akad. 1989/90 pełnomocnik rektora ds. punktu konsultacyjnego, a od roku akad. 1990/91 prodziekan WNS ds. Filii w Stalowej Woli przez trzy kadencje. Od roku akad. 2000/2001 zostały utworzone w ramach Filii także pełne studia magisterskie wieczorowe w zakresie psychologii.

Filia WNS KUL w Stalowej Woli została w 2004 roku decyzją Senatu Akademickiego KUL przekształcona w nową samodzielną jednostkę organizacyjną Uniwersytetu: Zamiejscowy Wydział Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli i ostatecznie zamknięta z dniem 30 września 2005 r.

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat Wydział uległ pewnym przemianom. Część z nich miała charakter kosmetyczny. W 1996 r. w miejsce „sekcji” została wprowadzona nazwa „instytutu”, a na wyraźne sugestie studentów Sekcja Społeczna zmieniła wówczas nazwę na Instytut Socjologii, co miało ab-

solwentom „studiów socjologicznych” ułatwić znalezienie pracy.

Uchwałą Senatu Akademickiego KUL z dnia 23 października 1997 r. obok czterech istniejących instytutów, został utworzony Instytut Zarządzania i Marketingu, co było spowodowane rosnącym zainteresowaniem takim właśnie kierunkiem. W odróżnieniu od wcześniejszych sekcji, Instytut ten tworzyli pracownicy nowi, spoza KUL, pozyskani do pracy w Uczelni.

Od roku akademickiego 1994/95 w ramach Wydziału Nauk Społecznych funkcjonuje Studium Komunikowania Społecznego i Dziennikarstwa, którym od początku kieruje o. prof. Leon Dyczewski. Każdego roku trwające dwa lata studia podejmuje tutaj 20-30 osób, mających już za sobą inne studia wyższe lub je kończących.

Od roku akad. 1998/99, dzięki staraniom i wielkiemu zaangażowaniu prof. Adama Bieli, rozpoczęła działalność dydaktyczną Specjalizacja Menedżersko-Związkowa adresowana w pierwszym rzędzie do aktywnych związkowców „Solidarności”. Kształciła ona osoby do pracy nie tylko związkowej, ale także podejmowania inicjatyw w dziedzinie drobnej wytwórczości, kierowania zespołami ludzkimi w różnego typu przedsiębiorstwach. Studia miały charakter wyższych studiów zawodowych, kończących się tytułem zawo-

Historia Wydziału

dowym licencjata z możliwością kontynuowania nauki na uzupełniających studiach magisterskich. W roku akad. 2004/05 specjalizacja ta formalnie przestała istnieć, gdyż została włączona do Instytutu Zarządzania i Marketingu.

Rada Wydziału ma oprócz statutowo przypisanych uprawnień także prawa szczególne. Od roku 1983 ma prawo do nadawania stopni naukowych w zakresie socjologii i psychologii, od 1996 roku – stopnia doktora nauk ekonomicznych, a od 1997 – stopnia doktora w zakresie pedagogiki. Uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego oraz tytułu naukowego profesora dają prawo do prowadzenia studiów doktoranckich na kierunku socjologii i psychologii. Od początku swojego istnienia Wydział nadał 416 stopni doktora, 42 stopnie doktora habilitowanego i przeprowadził 30 przewodów na tytuł profesorski. Według stanu na koniec września 2005 roku Rada Wydziału liczyła 44 samodzielnych pracowników naukowych, w tym 16 z tytułem naukowym profesora.

Rada Wydziału Nauk Społecznych wnioskowała o nadanie tytułu doktora honorowego KUL sześciu osobom, w tym tak znanym jak: Helmut Kohl, Kanclerz RFN (1989), prof. Zbigniew Brzeziński, politolog, b. doradca ds. bezpieczeństwa prezydenta J. Cartera i profesor Columbia University, USA (1990), Romano Prodi, b. przewodniczący Komisji Europejskiej (2004). Tytułem doctora honoris causa zostali uhonorowani także prof. Victor E. Frankl, znany

Doc. Franciszek Adamski (1978 r.)

psycholog Uniwersytetu Wiedeńskiego (1994), charyzmatyczna twórczyni ruchu Focolari – Chiara Lubich, Włochy (1995) i ks. prof. Anton Rauscher SJ, wybitny przedstawiciel katolickiej nauki społecznej z Uniwersytetu w Augsburgu (1999).

Wraz z rozwojem Wydziału dynamicznie rosła także liczba jego studentów. O ile w roku akad. 1981/82 studiowało na Wydziale łącznie 677 osób (w tym 64 doktorantów), a w 10 lat później – 1167 (w tym 51 doktorantów), to

w roku akad. 1995/96 było ich już 2016 (w tym 234 doktorantów), nie licząc studiujących w Filii WNS w Stalowej Woli, a w roku akad. 2004/05 ich liczba wzrosła do 4004 (w tym 315 doktorantów). Wśród studiujących ok. 200 osób to obcokrajowcy, głównie z Ukrainy, Litwy, Białorusi, Kazachstanu i Rosji, ale także pojedyncze osoby z tak egzotycznych dla nas krajów, jak: Japonia, Korea, Chiny.

Oprac. Piotr Kryczka

Rada Wydziału 2005/2006

Instytut Ekonomii

Sekretarz: mgr Magdalena Domagalska

Katedra Analizy Rynku i Zarządzania Marketingowego

Kurator: dr hab. Marek Prymon (umowa o dzieło)
dr Artur Płoński, adiunkt

Katedra Ekonomii Społecznej

Kurator: prof. dr hab. Łukasz Czuma, prof. zw.
dr Danuta Tabin, st. wykładowca

Katedra Finansów Publicznych

Kierownik: prof. dr hab. Zyta Gilowska, prof. zw.
mgr Zdzisław Adam Błasiak, wykładowca
mgr Kazimierz Dudkiewicz (umowa o dzieło)
mgr Katarzyna Kuniewicz, asystent

Katedra Instytucji i Rynków Finansowych

Kierownik: dr hab. Tomasz Gruszecki, prof. KUL
dr Jacek Bednarz, adiunkt
mgr Urszula Dubejko, asystent
dr Zbigniew Klimiuk, adiunkt
dr Andrzej Lulek, st. wykładowca
dr Maria Lulek (umowa o dzieło)
ks. mgr Marek Świgoński, asystent
mgr Adam Wróbel, asystent
dr Wojciech Wyszyński, asystent

Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych

Kierownik: dr hab. Kazimierz Kłosiński, prof. KUL
mgr Marcin Czarnacki, asystent
mgr Jerzy Dąbrowski, asystent

Katedra Mikroekonomii i Nauki o Przedsiębiorstwie

Kurator: dr hab. Tomasz Gruszecki, prof. KUL

Historia Instytutu:

Początek studiów ekonomicznych w KUL przypada na rok 1918, kiedy to został uruchomiony Wydział Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych. W takim kształcie Wydział funkcjonował do wybuchu wojny. W 1945 roku przy Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych zostało uruchomione Studium Zagadnień Społecznych i Gospodarczych Wsi. W 1949 roku, na mocy rozporządzenia Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego zabroniono przyjmowania kandydatów na I rok studiów na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych, co w efekcie doprowadziło do likwidacji tego Wydziału. W 1951 roku zakazano także prowadzenia Studium Zagadnień Społecznych i Gospodarczych Wsi.

Poczynając od 1957 roku elementy programu studiów ekonomicznych (wraz z socjologią) pojawiły się w ramach Wydziału Filozofii Chrześ-

cijańskiej w obrębie Sekcji Filozofii Praktycznej. Sekcja ta funkcjonowała do 1980 roku.

8 listopada 1980 roku Senat Akademicki KUL uchwalił wznowienie działalności byłego Wydziału Nauk Społeczno-Ekonomicznych w postaci Wydziału Nauk Społecznych z sekcjami: społeczną (socjologia, ekonomia) i psychologiczną. Od 5 grudnia 1981 r. w ramach tego Wydziału formalnie została reaktywowana Sekcja Ekonomii, która rozpoczęła działalność od roku akademickiego 1982/1983. Pierwszym Kierownikiem Sekcji został prof. dr hab. Stefan Kurowski. Baza materialna Sekcji ograniczała się do siedzib dwóch katedr oraz czytelnicy bibliotecznej dzielonej z sekcją socjologii, mieszczących się w starym gmachu KUL. W roku akademickim 1982/1983 limit przyjęć na pierwszy rok studiów dziennych wynosił 20 osób. Od początku istnienia sekcji realizowane programy dydak-

tyczne były wzorowane na programach studiów ekonomicznych w najlepszych uczelniach europejskich i amerykańskich. Dzięki współpracy z Fundacją Fulbrighta w skład kadry naukowej Sekcji wchodziło dwóch profesorów uczelni amerykańskich, którzy oprócz prowadzenia wykładów i badań, brali udział w unowocześnianiu programu dydaktycznego.

Jeszcze przed 1989 rokiem Sekcja Ekonomii przygotowywała absolwentów do działalności w warunkach gospodarki rynkowej i w tym też kierunku zmierzały prace naukowe pracowników. Oprócz indywidualnych programów badawczych Sekcja zorganizowała trzy konferencje naukowe:

- dotyczącą reform politycznych i ustrojowych,
- dotyczącą scenariuszy prywatyzacji gospodarki polskiej, zakończoną uchwaleniem Karty Prywatnej Przedsiębiorczości,

Dyrektor

dr hab. Tomasz Gruszecki, prof. KUL

mgr Jarosław Gruda, asystent
dr Marek Jakubek, st. wykładowca
mgr Joanna Mucha, asystent
dr Marian Stefański, adiunkt

Katedra Polityki Gospodarczej

Kurator: dr hab. Kazimierz Kłosiński, prof. KUL
dr hab. Elżbieta Mazur (umowa o dzieło)
dr Jerzy Michałowski, st. wykładowca
dr Józef Kozysa, st. wykładowca (Stalowa Wola)

Katedra Rachunkowości

Kurator: dr hab. Tomasz Gruszecki, prof. KUL
dr Alicja Oniszczyk, adiunkt
dr Katarzyna Żuk, asystent
mgr Mirosław Józefczuk, asystent

Katedra Teorii Ekonomii

Kierownik: prof. dr hab. Łukasz Czuma, prof. zw.

Katedra Zastosowań Matematyki

Kierownik: dr hab. Józef Zajac, prof. KUL
mgr Anna Borawska, asystent
dr Beata Fałda, adiunkt
mgr Jakub Grygiel, asystent
mgr Wojciech Kawa, asystent
mgr Luiza Paweła-Wargocka, asystent

Studia zaoczne uzupełniające z ekonomii

Kierownik: dr Andrzej Lulek

Biblioteka Instytutu Ekonomii

Mgr Olga Ostaszewska, starszy bibliotekarz

Instytut Ekonomii

- w czerwcu 1989 roku konferencję międzynarodową poświęconą procesowi transformacji polskiej gospodarki.

W tej sytuacji przełom lat 1989-1990 nie wymagał dokonania gwałtownych zmian w programie naukowo-dydaktycznym.

18 maja 1996 r. Senat Akademicki KUL dokonał zmiany Statutu uczelni, nadając między innymi Sekcji Ekonomii status Instytutu Ekonomii w ramach Wydziału Nauk Społecznych. W 1998 roku w związku z oddaniem do użytku nowego gmachu Kolegium Jana Pawła II Instytut Ekonomii przeniesiony został do nowych pomieszczeń, w których funkcjonuje do dnia dzisiejszego. Dzięki temu warunki materialne uległy niewielkiej poprawie. W tym okresie limit przyjęć na studia dzienne w IE wyniósł 50 osób. W kolejnych latach limit ten ulegał zwiększeniu dochodząc do 100 osób.

Pracownicy Instytutu Ekonomii czynnie włączają się w prace na rzecz środowiska lokalnego, odzwierciedleniem czego jest szereg ekspertyz (na przykład: na zamówienie komisji sejmowych czy jednostek samorządowych), badania w zakresie aktualnych problemów polskiej gospodarki uwzględniające kontekst lokalny, szkolenia, analizy wykorzystywane w ramach programowania rozwoju regionu itp. Na uwagę zasługuje np. opracowanie – jak dotychczas najobszerniej traktujące kompleksowo ujęte problemy rozwoju tzw. ściany wschodniej – *Kontrakt dla Ściany Wschodniej. Założenia*, którego współautorem jest prof. Zyta Gilowska. W ostatnim czasie pracownicy Instytutu współorganizują także szkolenia podnoszące kwalifikacje osób pracujących z regionu lubelskiego, współfinansowane ze środków EFS. Pracownicy Instytutu zajmują się wdrażaniem nowoczesnych metod w rachunkowości i controllingu, kompleksową współpracą z instytucjami finansowymi w zakresie kredytów, leasingu, pozyskiwaniem dotacji PHARE i innych.

Pracownicy Instytutu Ekonomii KUL prowadzą stałą współpracę z kilkoma zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Spośród najważniejszych jednostek zagranicznych warto wymienić:

- EBOiR (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju)
- Center for Research, Inc, University of Kansas
- Institut Catholique de Paris
- University of Joensuu, Finlandia
- University of Helsinki, Finlandia

- Metropolitan Autonomous University (Meksyk)
- Katolicka Univerzita v Ružomberku (SK)
- Dublin City University, Dublin, Irlandia
- Uniwersytet Letni w Rzymie
- University of Tennessee
- Columbia University – Nowy Jork
- Uniwersytet w Łucku

Współpraca z ośrodkami zagranicznymi uwidacznia się głównie poprzez:

1. Wyjazdy zagraniczne pracowników naukowych Instytutu w celu wygłoszenia wykładów:

Wykłady i referaty wygłaszane były w następujących zagranicznych uczelniach: IBM Sindelfingen (Niemcy), Uniwersytecie Letnim Fundacji Jana Pawła II w Rzymie (Włochy), Institut Catholique de Paris (Francja), University of Joensuu (Finlandia), University of Helsinki (Finlandia), Metropolitan Autonomous University (Meksyk).

2. Realizację projektów badawczych wspólnie z partnerami zagranicznymi:

Wśród najważniejszych, zrealizowanych już projektów badawczych wymienić można następujące programy – System analiz samorządowych (Brytyjski Fundusz Know

Wydawane czasopismo:

„Roczniki Nauk Społecznych KUL”.

Zeszyt 3: Ekonomia

How); Creditworthiness Enhancement Program – Gdańsk; Poland-Ukraine Budget Reform;

3. Przyjazdy gości z ośrodków zagranicznych w celu wygłoszenia wykładu w Instytucie Ekonomii KUL: prof. V. Heikal (University of Helsinki) – Applications of mathematical methods to cryptology, prof. Ch. Jörgensen (Technische Universität Berlin) – A boundary value problem for Beltrami differential equation, prof. Jose Ignacio Rufino Rus (Uniwersytet w Sewilii) – New Economy and Entrepreneurship oraz Service Quality Management.

Konferencje naukowe i sympozja

Rokrocznie organizowana jest konferencja ogólnokrajowa, w której przygotowanie zaangażowani są również studenci Koła Naukowego Ekonomistów. W roku ubiegłym tematyka dotyczyła nowych instrumentów na rynku finansowym, ze szczególnym uwzględnieniem usług faktoringowych. Uczestniczyli w niej – obok przedstawicieli świata nauki – reprezentanci wszystkich firm faktoringowych w kraju, co

od lewej: prof. Kazimierz Kłosiński, mgr Joanna Mucha, prof. Tomasz Gruszecki, prof. Józef Zajac

jest wydarzeniem bez precedensu – odnotowanym przez samych zaproszonych.

Poza tym rokrocznie organizowanych jest kilka całonocnych, tematycznie dedykowanych sympozjów, np.: *Bankowość internetowa – za i przeciw* (wykłady i warsztaty), *Przedsiębiorczość drogą do sukcesu*, *Twoje pieniądze w naszych rękach – Polityka inwestycyjna sektora bankowego w Polsce*. Zapraszani są na nie specjaliści z danej dyscypliny, chociaż prezentowane wystąpienia mają charakter prezentacji określonej rzeczywistości, nie stanowią raczej podstawy do dalszych dyskusji w konfrontacji z poglądami innych uczestników (jak to ma miejsce w przypadku wspomnianych konferencji).

W tym nurcie należy również wymienić cykl spotkań: *Wyzwania stojące przed Polską gospodarką i polityką w XXI wieku*, w ramach których o wystąpienie proszeni są specjaliści z poszczególnych dziedzin. Przykłady prezentowanych wykładów:

- Polska 2010: cele, strategie i warunki realizacji;
- Reprywatyzacja w kontekście prywatyzacji i powszechnego uwłaszczenia;
- Globalizacja a polski interes narodowy;
- Czy korupcja w życiu publicznym jest nieunikniona?
- Polska w zachodnim systemie bezpieczeństwa;
- Wolność gospodarcza a przedsiębiorczość;
- Problemy reformy systemu emerytalnego w Polsce.

Kształcenie w Instytucie Ekonomii

Wysoka jakość kształcenia w Instytucie Ekonomii KUL została potwierdzona poprzez uzyskanie przez Instytut pozytywnej oceny Państwowej Komisji Akredytacyjnej.

Program studiów akademickich realizowany w Instytucie Ekonomii odzwierciedla współczesne tendencje w nauce, a jego obecny kształt podlegał długotrwałej ewolucji i jest wynikiem kilkunastu lat doświadczeń.

Jak zaznaczono, Instytut Ekonomii powstał z Zakładu Ekonomii na Wydziale Nauk Społecznych w połowie lat 80. XX w. Zakres i wymiar godzin pro-

gramu był dużo skromniejszy niż obecnie i koncentrował się głównie wokół podstaw teoretycznych funkcjonowania gospodarki rynkowej. Wobec braku w tamtym czasie podręczników – istniejące opisywały głównie gospodarkę planową, wykorzystywano podręczniki amerykańskie pochodzące z darów, m.in. Guortney'a i Stroopa. Można powiedzieć że w ówczesnym programie dominowało ujęcie makroekonomiczne, co zresztą było także wynikiem zainteresowań osób, tworzących skromny zespół kadrowy. Pod koniec lat 80. przewagę przedmiotów makroekonomicznych zaczęły równoważyć przedmio-

blicznym, zwłaszcza lokalnym (co jest przedmiotem kilku tematów badawczych i doktoratów).

Obecnie w realizowanym programie można wyróżnić pięć bloków przedmiotów:

- I – obowiązkowe przedmioty wykształcenia ogólnego, zajęcia ogólnouniwersyteckie oraz lektoraty.
- II – obowiązkowe przedmioty podstawowe, zgodne z minimum programowym.
- III – obowiązkowe zajęcia kierunkowe, zgodne z minimum programowym.
- IV – przedmioty specjalizacyjne w ramach dwóch specjalizacji. Student

ty mikroekonomiczne, a także dosyć wcześnie wprowadzony blok przedmiotowy z zakresu zarządzania.

Powoli wprowadzono wykłady do wyboru. W rezultacie powstały warunki do wydzielenia się dwóch specjalizacji, które zostały oficjalnie wyodrębnione w programie w latach 1997/98: *Finanse i Bankowość* oraz *Zarządzanie i Marketing*.

Od roku akademickiego 2001/2002 studenci mają do wyboru dwie specjalizacje: *Finanse Komercyjne i Publiczne* oraz *Zarządzanie Przedsiębiorstwem*. Ta ostatnia ma wyraźny profil finansowo-mikroekonomiczny.

Ten podział, jeśli idzie o nazwy specjalizacji, istnieje do dzisiaj. Przez cały czas ilość przedmiotów specjalizacyjnych systematycznie się zwiększa – od 7 w roku akademickim 1999/2000 do 15 w bieżącym roku akademickim.

Specjalizacja *Finanse Komercyjne i Publiczne* jest dosyć szeroka, zawiera zarówno przedmioty związane z finansami publicznymi (w tym problematyką regionów i samorządu lokalnego) jak finansami komercyjnymi, rynkiem pieniężnym i kapitałowym, teorią inwestowania etc. Od pewnego czasu rozważana jest możliwość wyodrębnienia z niej specjalizacji poświęconej finansom pu-

zobowiązany jest zgromadzić minimalną, określoną w programie ilość punktów. Są to zajęcia do wyboru przez studenta, prowadzone na latach IV-V.

V – obejmuje grupę przedmiotów do wyboru dla wszystkich, w ramach której student zobowiązany jest zgromadzić odpowiednią ilość punktów.

Sylwetka absolwenta

Proces dydaktyczny i program w Instytucie Ekonomii KUL są podporządkowane kształtowaniu absolwenta, w taki sposób, aby absolwent:

- nabywał podstawową wiedzę i wykształcenie humanistyczne oraz kulturę umysłową, co pozwoli mu być świadomym obywatelem swojego kraju, orientować się w podstawowych problemach społecznych i gospodarczych współczesnej Polski i świata,

- potrafił się uczyć przez całe życie zawodowe, zważywszy że 50% wiedzy po kilku latach zwykle się dezaktualizuje,

- posiadał podstawową wiedzę z zakresu współczesnej ekonomii, zarówno o treści powszechnie uznanej (basic economics), jak i będącej ciągle jeszcze przedmiotem teorii alternatywnych; co

Forma i tryb studiów w ramach kierunku ekonomia:

- pięcioletnie dzienne studia magisterskie,
- trzyletnie zaoczne studia zawodowe,
- dwuletnie zaoczne studia magisterskie uzupełniające.

► Instytut Ekonomii

oznacza że w procesie kształcenia sygnalizuje się niejako, że współczesna ekonomia ciągle się rozwija, a częścią rozwoju jest też weryfikacja i aktualizacja wiedzy dotychczasowej,

- był przygotowany do identyfikacji, formułowania i rozwiązywania problemów, będąc jednocześnie wyposażony w podstawowe narzędzia metodologiczne i techniki operacyjne, zarówno o charakterze jakościowym jak i ilościowym; absolwenci najzdolniejsi są przy tym przygotowani do pracy badawczej,

- miał podstawowe umiejętności posługiwania się technikami ilościowymi (statystyka, ekonometria, prognozowanie, ocena efektywności projektów),

- biegłe posługiwał się komputerem i internetem oraz co najmniej jednym językiem obcym i umiał posługiwać się literaturą zagraniczną w tym języku,

- jeśli idzie o absolwentów posiadających cechy i warunki umożliwiające działalność przedsiębiorczą – by absolwent taki umiał sformułować projekt przedsięwzięcia, napisać biznesplan i po skompletowaniu niezbędnych aktywów prowadzić przedsiębiorstwo.

Plany rozwojowe

W ciągu najbliższych dwóch lat Instytut Ekonomii KUL zamierza przeprowadzić reformę studiów zmierzającą do podziału studiów pięcioletnich magisterskich na studia dwustopniowe: trzyletnie licencjackie i dwuletnie magisterskie, zgodnie z zasadami przyjętymi w Deklaracji Bolońskiej. Reformę taką przeprowadziło szereg ośrodków akademickich. Już zaczęły się prace nad nowym programem. Dwustopniowy system funkcjonuje obecnie na studiach zaocznych.

Planuje się zwiększenie ilości zatrudnionych pracowników naukowych ze stopniem doktora i inwestowanie w najbardziej obiecujących. Celem jest stworzenie silnych zespołów w ramach katedr, które umożliwią podejmowanie się realizacji większych tematów badawczych i grantów. Planuje się zmniejszenie ilości katedr i stworzenie silniejszych zespołów badawczych interdyscyplinarnych. Redukcja słabych katedr już jest realizowana.

Będziemy starali się zwiększyć liczbę samodzielnych pracowników naukowych, motywując doktorów do otwierania przewodów habilitacyjnych i podejmując próby pozyskania nowych samodzielnych pracowników z zewnątrz.

W miarę pozyskiwania nowych sal, zwłaszcza wykładowych, Instytut będzie starał się powiększyć liczbę studentów. Już obecnie kadra naukowa (zwłaszcza ze stopniem doktora) jest wystarczająca do zwiększenia liczby studentów, zarówno na studiach dziennych jak i zaocznych.

Katedra Analizy Rynku i Zarządzania Marketingowego

Katedra realizuje projekty badawcze z zakresu szeroko rozumianej roli marketingu w życiu społecznym, z zakresu zarządzania oraz badań nad efektywnością finansową strategii marketingowej. Wyniki badań prezentowane były w szeregu publikacji krajowych, międzynarodowych oraz na Międzynarodowej Konferencji International Conference on Political Marketing (ICPM) w Kastorii (Grecja).

Projekt badawczy finansowany z funduszy własnych – *Społeczne aspekty marketingu*.

Ważniejsze publikacje:

- *The Impact of Cohesion and Credibility of Political Offer on the Result of Polish Parliamentary Election in 2001. Materiały konferencyjne z International Conference on Political Marketing 2005, Kastoria, Greece, 31 March – 2 April 2005.*
- *Rynek ofert politycznych – nowe zjawisko polskiej rzeczywistości ostatniego dziesięciolecia*, [w:] *Transformacja polskiej gospodarki*, J. Michałowski (red.), Lublin 2003, s. 260-275.
- *Marketing polityczny na tle współczesnej teorii marketingu*, [w:] *Kwartalnik Ekonomia* nr 10, Wyd. Wydziału Ekonomii Uniwersytetu Warszawskiego, s. 126-137.
- *Wpływ zachowań wyborcy na zakres czasowy marketingu politycznego*, [w:] *Roczniki Nauk Społecznych*, Tom XXXII, zeszyt 3, Lublin 2004, s. 105-121.

Obszary zainteresowań: finansowe wskaźniki efektywności narzędzi marketingowych, marketing polityczny, marketing usług, strategie marketingowe.

Katedra Finansów Publicznych

Zespół skupiony w Katedrze Finansów Publicznych, realizujący prace badawcze pod kierunkiem prof. Zyty Gilowskiej, uwagę koncentruje wokół zagadnień związanych z instrumentarium polityki finansowej państwa, reorganizacją systemu finansów publicznych oraz funkcjonowaniem samorządu terytorialnego na wszystkich jego szczeblach: od gminnego (rozmaite aspekty polityki lokalnej), przez powiatowy do samorządu województwa (zwłaszcza polityka rozwoju regionu). Klasykne już spektrum badawcze, obejmujące problematykę:

- determinantów efektywnego oddziaływania samorządu terytorialnego na procesy prorozwojowe;
- zasad finansowania samorządu terytorialnego;
- społeczno-politycznych barier transformacji polskiego systemu budżetowego;
- instrumentów finansowania rozwoju regionalnego w Polsce;
- regionalnych uwarunkowań reform strukturalnych;
- reform samorządu terytorialnego w kontekście reformy finansów publicznych, sukcesywnie ulega poszerzeniu o nowe zagadnienia.

W ostatnich latach podjęto np. badania dotyczące determinantów powodzenia informatyzacji w administracji publicznej, włączając do obszaru problemowego ewaluację informacyjnej infrastruktury państwa czy zagadnienie informacyjnych podstaw polityki rozwoju województw (regionów). W związku z tematyką rozpraw doktorskich przygotowywanych przez młodszych członków zespołu prowadzono szczegółowe analizy dedykowa-

Wyjazd integracyjny

ne polityce inwestycyjnej gmin oraz instrumentom finansowania polityki rozwoju lokalnego. Wykorzystując techniki modelowania ekonometrycznego podjęto próby sformułowania wiodących modeli polityki inwestycyjnych prowadzonych przez gminy, identyfikując podstawowe zmienne determinujące te modele oraz postulując zmiany legislacyjne zmierzające do ułatwienia gminom realizacji ich ustawowych zadań. W tym kontekście analizowano czynniki warunkujące skłonność do inwestowania w jednostkach samorządowych, korzystając z autorskich narzędzi informatycznych dedykowanych statystyczno-ekonometrycznej analizie danych zgromadzonych w Banku Danych Regionalnych, opracowanych i wykonanych w zespole Katedry Finansów Publicznych.

Prowadzone są również szczegółowe badania nad budżetami gmin, definiowanych w kategoriach podstawowego instrumentu polityki rozwoju lokalnego. Takie spojrzenie na rolę budżetu gmin wydaje się być nowatorskie i niedoceniane wśród bezpośrednio zainteresowanych – władze samorządowe często postrzegają budżet jako przeszkodę w prowadzeniu polityki finansowo-inwestycyjnej, głównie z powodu jego krótkiego (rocznego) horyzontu. W związku z akcesją Polski do struktur Unii Europejskiej podjęto tematykę wpływu kontekstu akcesyjnego na prowadzenie zróżnicowanych polityk rozwoju regionów, zwłaszcza w aspekcie ich programowania. Podkreślono szczególnie znaczenie czynnika informacyjnego warunkującego jakość polityki rozwoju na każdym etapie jej realizacji, wskazując na niedostateczność rozwiązań implementowanych w krajowych rejestrach centralnych – prostą konsekwencję braku standaryzacji na poziomie struktur danych oraz dysfunkcji systemu informacyjnego polityki rozwoju (w tym przede wszystkim tzw. części legislacyjnej).

Badania od szeregu lat znajdują swój materialny wyraz w licznych publikacjach oraz ekspertyzach.

Katedra Instytucji i Rynków Finansowych

Badania naukowe prowadzone w Katedrze Instytucji i Rynków Finansowych koncentrują się wokół procesów ewolucji rynków finansowych, ich coraz większego znaczenia z punktu widzenia sprawności funkcjonowania gospodarki, a także kierunków zmian zachodzących w bankach, wyspecjalizowanych instytucjach finansowych i całym systemie pośrednictwa finansowego. Zamierzonym owocem prowadzonych badań i dyskusji jest przygotowywana praca zbiorowa, rozumiana jako przekrojowe kompendium z za-

kresu teorii i praktyki funkcjonowania rynków i instytucji finansowych.

Pracownicy Katedry realizują następujące tematy badawcze:

- Ewolucja polskich instytucji finansowych po wejściu do Unii Europejskiej;
- Przyczyny recesji w gospodarce japońskiej na przełomie XX i XXI w.;
- Fundusze emerytalne a rozwój rynku kapitałowego;
- Dyfuzja informacji w warunkach rynku a efektywność ekonomiczna instytucjonalnie zarządzanych portfeli papierów wartościowych.

Katedra Polityki Gospodarczej

Zespół Katedry Polityki Gospodarczej publikuje wyniki badań polegających na analizie szeregów czasowych płać, produkcji sprzedanej przemysłu, eksportu i importu, wskaźnika poziomu kosztów w przemyśle oraz płać w przemyśle oraz aktywów sektora banków komercyjnych; wszystkie w ujęciu dynamicznym.

Na podstawie modelu wielorównaniowego testowano hipotezę cykliczności dynamiki produkcji sprzedanej przemysłu.

Na podstawie powyższej hipotezy przewidziano spadek (już na jesieni 2004!) dynamiki produkcji sprzedanej oraz przemysłu i dynamiki PKB w 2005 roku. Hipoteza cyklu produkcji sprzedanej przemysłu o długości ok. 2,5 roku, została potwierdzona empirycznie przy pomocy analizy spektralnej Fourier'a i będzie opublikowana w *Ekonomiście*.

Projekt badawczy finansowany z funduszy własnych – *Analiza wybranych ekonomicznych szeregów czasowych – w ujęciu miesięcznym i kwartalnym (PKB, eksport, import, popyt krajowy, spożycie indywidualne i inwestycje)*.

Projekty badawcze finansowane z funduszy statutowych: *Makroekonomiczne (potencjalne) konsekwencje nierównowagi zewnętrznej i wewnętrznej w transformującej się gospodarce polskiej w latach 1995-2002. Badanie szeregów czasowych*.

Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych

Pracownicy Katedry prowadzą prace badawcze poświęcone megatrendom cywilizacyjnym, konkurencyjności międzynarodowej, a także problemom zewnętrznym (międzynarodowym) warunkowań procesów integracyjnych (Unia Europejska), szczególnie dotyczących Polski. Pochłaniają ich również badania nad istotą i formami działalności Światowej Organizacji Handlu oraz zagadnieniem międzynarodowych obrotów usługowych. Na tym tle rozważane są też zagadnienia rynku usług w Polsce i Unii Europejskiej oraz zmiany w strukturze wytwarzania usług

rynkowych w transformującej się gospodarce.

Uczestnicy prowadzonego przez prof. Kłosińskiego seminarium doktorskiego z międzynarodowych stosunków gospodarczych, na comiesięcznych spotkaniach prezentują wyniki swoich prac badawczych w postaci referatów, które złożyły się na wydaną w 2003 roku publikację *Losy świata*. Działa również seminarium doktorskie z międzynarodowych stosunków gospodarczych w Instytucie Ekonomii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Tematy badawcze realizowane w ramach Katedry:

- Światowe zagadnienia gospodarcze,
- Brazylia jako mocarstwo regionalne w procesie tworzenia Strefy Wolnego Handlu Ameryk,
- Prognozowanie terminu wystąpienia kryzysu walutowego.

Ważniejsze publikacje:

Kazimierz Kłosiński, *The fifth world's dimension*, Lublin 2002.

Kazimierz Kłosiński, *Międzynarodowy obrót usługowy*, Warszawa 2002.

Konkurencyjność oraz rozwój w gospodarce, Kazimierz Kłosiński (red), Lublin 2004.

Marcin Czarnacki, *Ameryka Północna i Południowa. Teraźniejszość i przyszłość integracji gospodarczej*, [w:] *Roczniki Nauk Społecznych*, T. XXXII, z. 3, wyd. TN KUL.

Jerzy Dąbrowski, *Irlandzka lekcja*, [w:] *Roczniki Nauk Społecznych*, T. XXXII, z. 3, 2004, wyd. TN KUL.

Katedra Rachunkowości

Pracownicy Katedry Rachunkowości prowadzą badania na temat narzędzi controllingu i rachunkowości zarządczej w ocenie efektywności systemów zapewniania jakości, dotyczące:

- 1) analizy systemów controllingu w przedsiębiorstwach województwa lubelskiego,
- 2) analizy sposobów prowadzenia rachunku kosztów jakości w przedsiębiorstwach,
- 3) rozwiązań ewidencyjnych w zakresie prowadzenia rachunku kosztów jakości,
- 4) wykorzystania rachunku kosztów jakości w controllingowym zarządzaniu przedsiębiorstwem.

Katedra Teorii Ekonomii

Zespół Katedry Teorii Ekonomii prowadzi prace nad zagadnieniem społecznych skutków aktualnie dokonywanej transformacji ustrojowej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem ekonomicznych implikacji zawartych w społecznym nauczaniu Kościoła oraz rozwoju regionalnego. Ponadto prowadzone są badania nad historią gospodarczą państw socjalistycznych, a w szczególności historią gospodarczą Związku Sowieckiego.

W ramach Katedry realizowane są następujące tematy badawcze:

- 1) Zmiany społeczno-gospodarcze w Polsce XX wieku. Rozwój regionalny.
- 2) Wybrane problemy rynku pracy.
- 3) Wartości kulturowe a rynek pracy.
- 4) Problemy rozwoju gospodarczego krajów świata.

Katedra Zastosowań Matematyki

Pracownicy Katedry Zastosowań Matematyki prowadzą badania, które obejmują swoim zakresem następujące zagadnienia:

- modele różniczkowe procesów ekonomicznych;
- modelowanie dynamiczne rynków produktów informatycznych;
- wariacyjne metody oceny ryzyka;
- klasyfikacja strukturalna wskaźników ekonomicznych;
- zagadnienia ekstremalne teorii przestrzeni Teichmullera.

Głównym celem podejmowanych działań jest:

- rozwój młodej kadry naukowej, usamodzielnienie się pracowników naukowych;
- kształtowanie specjalizacji naukowej;
- doskonalenie metod dydaktycznych;
- rozwój nowych kierunków kształcenia.

Efektem badań prowadzonych w Katedrze jest:

1. Przygotowanie przez asystentów zatrudnionych w Katedrze materiałów składających się na prace doktorskie;
2. Przygotowywanie przez pracowników katedry materiałów autorskich do prowadzenia zajęć dydaktycznych, które stanowią podstawę przygotowywanych skryptów dla studentów;
3. Gromadzenie materiałów stanowiących podstawę do napisania prac magisterskich z zakresu zastosowań matematyki, które następnie mogą być rozwijane w celu opracowania rozpraw doktorskich;
4. Przedstawienie wyników badań na konferencjach oraz seminariach doktorskich i magisterskich organizowanych w Instytucie Ekonomii KUL oraz innych ośrodkach naukowych: Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Politechnika Rzeszowska, Uniwersytet Łódzki;
5. Rozpoczęcie współpracy naukowej z Columbia University oraz University of Tennessee (USA) w zakresie badań nad ryzykiem oraz zastosowań matematyki;
6. Publikacje zagraniczne (Finlandia, Ukraina) oraz publikacje krajowe.

Koło Naukowe Ekonomistów

Koło Naukowe Ekonomistów jest organizacją studentów ekonomii KUL, działającą blisko 15 lat. Działalność w formie stałej współpracy rokrocznie podejmuje kilkadziesiąt osób (od 30 do 50) – członków oraz bliskich współpracowników Koła. Z perspektywy ostatniego pięciolecia można klasyfikować podejmowaną aktywność w ramach trzech obszarów:

- działalności konferencyjno-szkoleniowej, skierowanej do społeczności uniwersyteckiej in toto;

- działalności ukierunkowanej na integrację środowiskową, zwłaszcza wewnątrz Instytutu Ekonomii oraz Wydziału Nauk Społecznych;

- zmian o charakterze wewnątrzorganizacyjnym.

Jako przykłady aktywności w pierwszej grupie można wymienić:

- organizację cyklicznych konferencji naukowych o charakterze ogólnopolskim: *Tydzień Ekonomiczny*. Ostatnią, w roku akademickim 2003/2004, poświęcono problematyce usług faktoringowych. Na podkreślenie zasługuje, iż udało się organizatorom zebrać przedstawicieli wszystkich firm faktoringowych w kraju.

- współorganizację corocznego spotkania pod patronatem lubelskiego oddziału AIESEC, dedykowanego możliwościom realizacji zawodowej kariery.

- współorganizację rozmaitych konkursów, mających na celu pomoc w uzyskaniu przez uczestników prawa do stażu – np. renomowanych z powodu kooperantów „Ścieżek kariery”.

- organizację rozmaitych niecyklicznych konferencji i spotkań z przedstawicielami świata biznesu czy politykami odpowiedzialnymi za procesy rozwoju społeczno-gospodarczego.

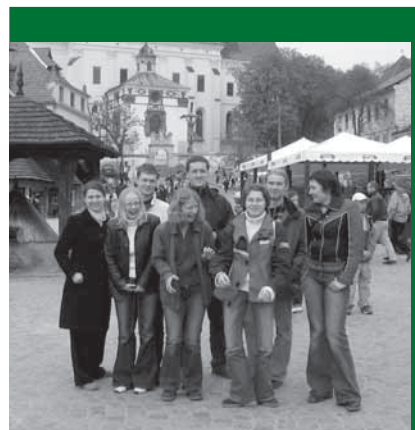
Podejmowanych jest także wiele inicjatyw (w formie warsztatów szkole-

niowych czy projektów edukacyjnych), które mają na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych współpracowników KNE. Przykładem może być projekt „Koło Rozwoju Przedsiębiorczości Talentów”, w ramach którego przeprowadzono warsztaty przedsiębiorczości, czy organizacja weekendowych warsztatów, poświęconych autoprezentacji, komunikacji grupowej, grupowemu rozwiązywaniu problemów oraz zasadom tworzenia efektywnego zespołu i doskonaleniu umiejętności interpersonalnych. Warsztaty w 2005 poświęcono zagadnieniom zarządzania zmianą.

Do tradycyjnych spotkań organizowanych przez KNE należą:

- otrzęsiny I roku,
- spotkania opłatkowe Instytutu Ekonomii KUL (spotkanie, jako jedyne tego typu, wspomaga integrację na poziomie: nauczani – nauczający, czemu z pewnością służy atmosfera pogodnej refleksji połączona ze wspólnym kolegowaniem oraz przedstawieniem jasnym organizowanym przez studentów lub zaproszone grupy (teatry dziecięce, chóry itp.).

- zabawy andrzejkowe, noworoczne i inne.

Instytut Pedagogiki

Sekretarz: mgr Agnieszka Linca

Dyrektor:

ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL

Katedra Biografistyki Pedagogicznej

Kurator: ks. dr hab. Edward Walewander, prof. KUL

Katedra Dydaktyki i Edukacji Szkolnej

Kierownik: dr hab. Krystyna Chałas, prof. KUL
dr Anna Petkowicz – adiunkt
dr Beata Komorowska – asystent

Katedra Edukacji Literackiej i Teatralnej

Kierownik: dr hab. Maria Barbara Styk, prof. KUL

Katedra Filozofii Wychowania

Kierownik: prof. dr hab. Wojciech Chudy
dr Ewa Smółka – adiunkt
mgr Anna Szudra – (stypendium doktoranckie)
mgr Katarzyna Uzar – (stypendium doktoranckie)
mgr Małgorzata Kołomańska – (stypendium doktoranckie)

Katedra Historii Opieki Społecznej

Kierownik: dr hab. Marian Surdacki, prof. KUL
mgr Wiesław Partyka, asystent

Katedra Historii Wychowania

Kierownik: dr hab. Piotr Gach, prof. KUL
mgr Izabela Szewczyk – (stypendium doktoranckie)

Katedra Pedagogiki Dorosłych

Kierownik: dr hab. Zygmunt Markocki, prof. KUL

Katedra Pedagogiki Ogólnej

Kierownik: ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL
dr hab. Czesław Kępski, prof. KUL
dr hab. Alina Rynio – adiunkt
ks. dr Zbigniew Iwański – adiunkt
dr Agnieszka Jaworska – adiunkt
mgr inż. Tomasz Petkowicz – asystent
ks. mgr Krzysztof Kisielewicz – (stypendium doktoranckie)
ks. mgr Mariusz Sztaba – (stypendium doktoranckie)
mgr Iwona Kalbarczyk – (stypendium doktoranckie)
ks. mgr Leszek Waga – (stypendium doktoranckie)
mgr Magdalena Gach – (stypendium doktoranckie)

Historia Instytutu:

Nauczanie i badania w zakresie pedagogiki i dyscyplin pedagogicznych na KUL sięgają początków Uczelni (pedagogika wchodziła w skład grupy filozoficznej Wydziału Nauk Humanistycznych). Już w roku akademickim 1920/21 studia pedagogiczne cieszyły się tak dużym zainteresowaniem, że musiało nastąpić ich zróżnicowanie. Powstało wtedy Studium Pedagogiczne, Studium Uniwersyteckie oraz Instytut Pedagogiczny. Instytut, powstały dzięki materialnemu wsparciu fundacji inż. Franciszka Skąpskiego, był przeznaczony dla studentów, którzy chcieli uzy-

skać przygotowanie pedagogiczno-zawodowe, niezbędne dla nauczycieli szkół średnich. Obejmował on studium teoretyczne nauk pedagogicznych i dydaktycznych oraz wdrażanie do działalności praktycznej. Studia w Instytucie trwały dwa lata. Jego słuchaczami zwyczajnymi mogli być tylko studenci III i IV roku KUL. Natomiast studenci I i II roku mogli uczestniczyć w zajęciach Instytutu jako hospitaneci. W tym samym charakterze do Instytutu mogły być przyjęte osoby po ukończeniu szkoły średniej (ogólnokształcącej, zawodowej, seminarium nauczycielskiego lub wykonujące praktykę nauczycielską).

Odrębna „grupa pedagogiczna” została powołana w roku akademickim 1929/1930 i funkcjonowała do wybuchu II wojny światowej. Studia w tej grupie trwały cztery lata i od 1933 r. kończyły się możliwością uzyskania tytułu magistra filozofii w zakresie pedagogiki (wcześniej KUL nie miał prawa nadawania tego tytułu, a studenci po zdaniu wymaganych egzaminów otrzymywali dyplomy Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie).

Do najważniejszych specjalistów pedagogiki w okresie międzywojennym należeli: Zygmunt Kukulski (1890-1944) i ks. Jacek Woroniecki OP (1878-1949). Pierwszy z nich był zaangażowany na

Katedra Pedagogiki Porównawczej

Kierownik: ks. dr hab. Edward Walewander, prof. KUL

Katedra Pedagogiki Rodziny

Kurator: ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL
dr Barbara Kiereś – adiunkt
dr Danuta Opozda – adiunkt
dr Piotr Magier – asystent
mgr Dorota Bis – asystent
mgr Katarzyna Braun – (stypendium doktoranckie)

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Kierownik: dr hab. Kazimiera Krakowiak, prof. KUL
dr Dorota Kornas-Biela – st. wykładowca
dr Ewa Domagała-Zyśk – adiunkt
dr Bożena Sidor – adiunkt
dr Amelia Dziurda-Multan – asystent
mgr Renata Kołodziejczyk – asystent
mgr Aleksandra Borowicz – asystent

Katedra Pedagogiki Społecznej

Kierownik: dr hab. Henryk Cudak, prof. KUL
dr Franciszka Wanda Wawro – st. wykładowca
ks. dr Roman Jusiak – adiunkt
dr Klemens Pleczkan – asystent
mgr Łucja Badeńska – wykładowca

Katedra Psychopedagogiki

Kurator: dr hab. Kazimiera Krakowiak, prof. KUL
dr Tomasz Ożóg – st. wykładowca
dr Anna Lenzion – adiunkt
mgr Aldona Król – wykładowca

Biblioteka Instytutu Pedagogiki

mgr Izabela Głodzik – młodszy bibliotekarz

Zakład Pedagogiki i Historii Wychowania

Kierownik: ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL

Centrum Edukacji Niesłyszących i Słabosłyszących

(przy Katedrze Pedagogiki Specjalnej)

Kierownik: dr hab. Kazimiera Krakowiak, prof. KUL

► Instytut Pedagogiki

Wydawane czasopismo:

„Roczniki Nauk Społecznych KUL”,
zestyt 2: Pedagogika

KUL przez 19 lat (1920-1939). Zajmował się edycją źródeł dotyczących szkolnictwa i wychowania. Wydał między innymi pisma Stanisława Staszica o charakterze wychowawczym, przepisy pedagogiczne Komisji Edukacji Narodowej i źródła do dziejów szkolnictwa z zakresu Izby Edukacji Publicznej. Badał również wpływ pedagogiki Jana Henryka Pestalozziego na system wychowawczy w Polsce. Opracował dzieje myśli i badań pedagogicznych od czasów plemiennych do najnowszych. W badaniach zwrócił uwagę na dzieje szkolnictwa i oświaty w Lublinie. Wśród jego publikacji znalazły się także artykuły dotyczące teorii wychowania.

Ojciec Jacek Woroniecki – filozof i moralista był zatrudniony na KUL przez 10 lat (1919-1929). Pedagogika i problematyka wychowawcza były pasją jego badań i działalności pisarskiej. Najcenniejszym jego dziełem w tym zakresie jest „Katolicka etyka wychowawcza”.

Po II wojnie światowej studia pedagogiczne na KUL zostały wznowione w 1944 r. w ramach Sekcji Pedagogicznej na Wydziale Nauk Humanistycznych. Sekcję tę prowadzili głównie Jan Dobrzański (1901-1997) – historyk wychowania i szkolnictwa, badacz historii szkolnictwa elementarnego XIX w. w Polsce, a także szkolnictwa Lublina i Lubelszczyzny oraz Stefan Kunowski (1901-1977), który wykładał pedagogikę i dydaktykę jako zastępca profesora. Zajmował się on pedagogiką teoretyczną. Na szczególną uwagę zasługują opracowanie przez niego teorii warstwowej wychowania. S. Kunowski badał także w ramach pedagogiki porównawczej trzy współczesne systemy wychowania: chrześcijański, socjalistyczny i liberalny. Uwzględnił również pedagogikę praktyczną, przede wszystkim dydaktykę i hedogetykę.

Sekcję Pedagogiki wspomagali psychologowie, socjologowie, biologowie i filozofowie.

W latach 1944-56 na Sekcji wypromowano 239 magistrów, dwóch dok-

torów i dwóch doktorów habilitowanych. W związku z represjami stosowanymi przez władze PRL, na mocy rozporządzenia Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z 1953 r. zakazano przyjmowania młodzieży na I rok studiów pedagogicznych, co w konsekwencji doprowadziło w 1956 r. do zawieszenia działalności Sekcji Pedagogicznej na całe ćwierćwiecze.

Po tej krzywdzącej decyzji Ministerstwa kierunek badań pedagogicznych

Pracownicy Instytutu

na KUL nie przestał istnieć zwłaszcza dzięki postawie S. Kunowskiego, który wówczas nie opuścił Uczelni. Zdobył habilitację i jako docent (1957-1960) kierował Katedrą Pedagogiki. Zajęcia dydaktyczne prowadzone były dla studentów Wydziału Nauk Humanistycznych, obejmowały zakresu przygotowania pedagogicznego nauczycieli języka polskiego, historii, neofilologii i klasyki.

W latach 1960-1977 S. Kunowski był zatrudniony na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej jako docent, kierownik Katedry Psychologii Wychowawczej.

Mówiąc o osiągnięciach KUL w zakresie pedagogiki w tym okresie war-

nictwa, 3. Psychologii wychowawczej i rozwojowej. Stan ten trwał do zniesienia studiów pedagogicznych w KUL w 1956 roku.

Przez następnych 35 lat (1956-1981) Instytut Pedagogiki stał się ogólnouniwersytecką katedrą międzywydziałową. W roku 1981, gdy powstał nowy Wydział Nauk Społecznych KUL, reaktywowano w nim kierunek *pedagogika*, kształcący pedagogów na pięcioletnich studiach. Zgodnie z najbardziej dotkliwym zapotrzebowaniem społecznym oraz licząc się z ówczesnymi warunkami politycznymi i szansami znalezienia pracy przez naszych absolwentów, jako wiodącą specjalizację (specjalność) studiów wybrano pedagogikę opiekuńczą, aczkolwiek, zgodnie z istotą uniwersyteckich studiów pedagogicznych, dyplom magisterski był i jest z pedagogiki. Od początku istnienia kierunku, obok zajęć dziennych, prowadzone są studia eksternistyczne.

Instytut Pedagogiki tworzą Katedry: Pedagogiki Ogólnej, Filozofii Wychowania, Historii Wychowania i Myśli Pedagogicznej, Historii Opieki Społecznej, Pedagogiki Specjalnej, Pedagogiki Rodziny, Pedagogiki Społecznej,

STUDIA PODYPLOMOWE

Podyplomowe Studium Przygotowania Pedagogicznego

Kierownik: ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL

Podyplomowe Studium Surdopedagogiki

– „Komunikacja językowa z niesłyszącymi i słabosłyszącymi”

Kierownik: dr hab. Kazimiera Krakowiak, prof. KUL

Podyplomowe Studia z Pedagogiki:

A) Przedszkolnej; B) Wczesnoszkolnej; C) Integracyjnej,

Kierownik: dr hab. Krystyna Chałas, prof. KUL

Studium Umiejętności Komunikowania się z Niesłyszącymi i Słabosłyszącymi,

Kierownik: dr hab. Kazimiera Krakowiak, prof. KUL

Psychopedagogiki, Dydaktyki i Edukacji Szkolnej oraz Pedagogiki Porównawczej.

Pracę Instytutu Pedagogiki charakteryzuje troska o metodologiczną stronę badań i o ich poprawność, zwłaszcza w ramach postulowanego podejścia interdyscyplinarnego w ujmowaniu wychowania jako działalności, jako systemu i jako procesu na różnych poziomach wiedzy naukowej i uprawiania nauki: teoretycznym, empirycznym – w ścisłym tego słowa znaczeniu oraz zorientowanym na praktykę (także w badaniach historycznych i porównawczych). W ramach Instytutu, realizowane są znaczące projekty badawcze: badania nad rodziną, systemami edukacji, pedagogiką personalistyczną, podstawami „pedagogiki otwartej”, szerokie badania nad dziejami szkolnictwa elementarnego i opieką społeczną, myślą pedagogiczną okresu II Rzeczypospolitej, a także sposobami komunikowania się osób niesłyszących (fonogesty, język migowy).

Instytut Pedagogiki KUL uczestniczy w programie kształcenia i doskonalenia nauczycieli. Jego praca obejmuje te wydziały naszego Uniwersytetu, w których studenci mogą realizować specjalizacje nauczycielskie.

Pracownicy Instytutu utrzymują i rozwijają kontakty z ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą. Należą do nich m.in.: Uniwersytet w Klagenfurt, University of Warwick, West Virginia University, Katolickie Uniwersytety w Leuven i Louvain-La-Neuve w Belgii. Podpisane zostały umowy o współpracy i wymianie studentów między uniwer-

sytetami: Universität der Bundeswehr w Hamburgu, Uniwersytet w Oldenburgu i Uniwersytet w Lizbonie oraz z Katholische Fachhochschule w Münster – w ramach programu Socrates-Erasmus. Pracownicy Instytutu uczestniczą w pracach różnych zespołów i komitetów PAN, są członkami Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego oraz różnych towarzystw naukowych, również o zasięgu międzynarodowym.

Instytut Pedagogiki jest członkiem ACISE – Stowarzyszenia Instytutów Pedagogiki Uniwersytetów Katolickich w ramach Federacji Uniwersytetów Katolickich na świecie (od 1992 r.). Ks. Marian Nowak reprezentujący Instytut w ramach ACISE, jest członkiem Prezydium i Zarządu Głównego ACISE, aktualnie też odpowiedzialnym za przygotowanie spotkania wiosennego ACISE – 2006 w KUL (20-23 kwietnia 2006 r.). Instytut uczestniczy również w przygotowywanym na grudzień 2005 r. seminarium elektronicznym na temat *Misja uniwersytetu katolickiego wobec współczesnych społeczeństw* oraz w przygotowywanym programie kształcenia *Master européen en culture et en éducation* (Master européen en sciences de l'éducation).

Instytut aktywnie uczestniczy w programach europejskich. Na szczególną uwagę zasługuje udział w europejskim programie kształcenia pracowników socjalnych, w ramach którego 15 studentów Instytutu weźmie udział w Spring Academy, której hasłem jest Social work in Europe. W jej ramach studenci z 11 krajów europejskich będą uczestniczyli w roku 2006 w KFH – Münster w dwutygodniowym międzynarodowym seminarium, którego kolejnym etapem będzie spotkanie w KUL w roku 2007 (Spring academy 2007 w Lublinie).

Inną płaszczyzną współpracy międzynarodowej staje się uczestnictwo w badaniach personalistycznych nad wychowaniem, które zaowocowało nawiązaniem współpracy z Uniwersyte-tem w Padwie (Prof. G. Flores d'Arcais i obecnie Prof. Anna Maria Bernardinis),

Specjalizacje:

- pedagogika ogólna i pracy socjalnej
- pedagogika szkolna
- psychopedagogika specjalna z logopedią
- pedagogika rodziny
- pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i resocjalizacyjna
- pedagogika animacji kulturalno-religijnej

jak też współpraca z Centrum Studiów: Personalistycznych w Teramo – Włochy (uczestnictwo m.in. w redagowaniu *Słownika personalistów* oraz czasopisma *Prosopon*). Ponadto Instytut uczestniczy w programach wymiany studentów i pracowników – zwłaszcza Socrates-Erasmus.

Program studiów pedagogicznych obok ogólnej wiedzy pedagogicznej, umożliwi przygotowanie specjalistyczne. Od III roku studenci mają do wyboru 6 specjalizacji.

Osoby szczególnie zasłużone w działalności Instytutu Pedagogiki:

- prof. Zygmunt Kukulski (1890-1944)
 prof. dr hab. Stefan Kunowski (1909-1977)
 prof. dr hab. Teresa Kukołowicz
 prof. dr hab. Mieczysław Adamczyk
 dr hab. Edward Mazurkiewicz, prof. nadzw.
 prof. dr hab. Zofia Ostrianska
 prof. dr hab. Zofia Matulka
 ks. dr hab. Józef Wilk, prof. KUL
 prof. dr hab. Stanisław Litak

Katedra Pedagogiki Ogólnej

Katedra Pedagogiki Ogólnej stanowi swego rodzaju „kręgosłup” kierunku. Pedagogika ogólna jest punktem wyjścia dla pedagogik szczegółowych, gdyż pyta o sprawy pierwsze, ma charakter ponadczasowy i uniwersalny. Pedagogika ogólna tak uprawiana zawiera w sobie wiele dziedzin pedagogicznych, które się jeszcze nie wyodrębniły na tyle, by istnieć jako pedagogiki szczegółowe. Badania w Katedrze prowadzone są wielokierunkowo. Podstawowym aspektem poszukiwań jest analiza teorii wychowania. Duże zasługi w wypracowaniu modelu badań w tym względzie ma profesor Teresa Kukołowicz. Szczególną uwagę poświęca się także koncepcji wychowania integralnego wypracowanej przez Stefana Kunowskiego i inspiracjom pedagogicznym zawartym w nauczaniu Kościoła, w tym zwłaszcza Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Jana Pawła II (badania dr hab. Aliny Rynio). Innym wymiarem badań są metodologiczne, a także ontologiczne, antropologiczne i aksjologiczne podstawy pedagogiki, rozwijane przez obecnego kierownika katedry – Mariana

EMERYTOWANI PRACOWNICY Instytutu Pedagogiki

- prof. dr hab. Mieczysław Adamczyk
 dr hab. Grażyna Karolewicz, prof. KUL
 prof. dr hab. Teresa Kukołowicz
 prof. dr hab. Zofia Matulka
 dr hab. Edward Mazurkiewicz, prof. KUL
 prof. dr hab. Zofia Ostrianska
 prof. dr hab. Stanisław Litak

► Instytut Pedagogiki

Nowaka. Kolejnym kierunkiem poszukiwań w Katedrze Pedagogiki Ogólnej są psychologiczne i społeczne podstawy wychowania. Obejmują one analizę wychowania w kontekście społeczno-osobowym oraz dotyczą prac nad strukturą i teoriami procesu wychowania oraz etosem społecznym i jego wychowawczym wymiarem. Katedra podejmuje także problemy możliwości i nieodzowności wychowania i nauczania – w tym szans resocjalizacji. Innymi kierunkami poszukiwań prowadzonych w ramach Katedry Pedagogiki Ogólnej Instytutu Pedagogiki KUL są: pedagogika personalistyczna, metodologia badań pedagogicznych, pedagogika chrześcijańska (w szczególności katolicka) i badanie relacji między filozofią oraz teologią a pedagogiką. Podejmowana jest problematyka edukacji medialnej i edukacji zdrowotnej, a także wychowania integracyjnego i wielokulturowości. Wychowanie interkulturowe i interwyznaniowe, czyli refleksja pedagogiczna nad problemem różnorodności kulturowej i wyznaniowej, zintensyfikowanej po II wojnie światowej, we współpracy z ośrodkami w Cieszynie (T. Lewowicki) i w Białymstoku (J. Nikitorowicz) – stały się już stałym punktem obecnym w badaniach Instytutu Pedagogiki. Katedra bierze również udział w międzynarodowym programie profesora Petera Langa, którego celem są badania nad procesem dydaktyczno-wychowawczym w aspekcie emocjonalnym.

Aktualne ukierunkowanie Katedry wyznaczają tematy badawcze podejmowane w ostatnich latach w Katedrze Pedagogiki Ogólnej. Dotyczą one antropologicznych i personalistycznych podstaw wychowania i nauczania, podstaw pedagogiki i jej filozoficznych implikacji, związków pedagogiki z aksjologią i ontologią. Wśród problemów, nad którymi pracują pracownicy katedry, należy wymienić personalistyczną koncepcję samowychowania, tendencje perso-

nalistyczne w II Rzeczypospolitej, etos nauczycielski i społeczny, integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II, pedagogia ruchów Kościoła Katolickiego, wolność a wychowanie, Uniwersytety Ludowe, aksjologia w resocjalizacji, proces komunikacji w edukacji zdrowotnej. Kierownik Katedry jest członkiem Zespołu Pedagogiki Ogólnej Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN oraz Przewodniczącym Seminarium Metodologii Pedagogiki, Katedra zaś była współorganizatorem I Seminarium Metodologii Pedagogiki w 2004 r. w Dąbrowicy-Lublinie. Kierownik Katedry wchodzi w skład Naukowego Komitetu Redakcyjnego *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku* (pod kierunkiem T. Pilcha) i jest konsultantem i recenzentem haseł z zakresu pedagogiki ogólnej i teorii wychowania.

W tej katedrze została wypracowana koncepcja pedagogiki otwartej, ujmowanej dynamicznie i w inspiracji chrześcijańskiej.

Prace naukowo-badawcze realizowane we współpracy z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi:

- Działalność w ramach Association Catholique Internationale des Institutions de Sciences de l'éducation (M. Nowak);
- Współpraca z Katholische Akademie in Bayern - München (NIEMCY) w zakresie badań nad myślą pedagogiczną R. Guardiniego (M. Nowak);
- Współpraca w planie badawczym nt. edukacji emocjonalnej w Europie - Conceptual and practical issues relating to affective education from a European perspective (M. Nowak);
- Udział w pracach Zespołu PTP działu Pedagogiki Ogólna PAN oraz w Zespole Pedeutologii KNP (T. Kukołowicz, M. Nowak, A. Jaworska);
- Uczestnictwo w pracach Zespołu Pedagogiki Kultury i Edukacji Wielokulturowej KNP PAN (M. Nowak);
- Uczestnictwo w pracach Zespołu Pedagogiki Społecznej KNP PAN (M. Nowak, H. Cudak, R. Jusiak);

- Z Instytutem Pedagogiki Uniwersytetów w Leuven (Prof. J. Maschelain oraz Prof. M. Hellemans) oraz w Louvain-La Neuve (Prof. J. M. de Kettlele);
- Münster - Katholische Fachhochschule - przygotowanie tzw. Feldprojekten i współpraca z Prof. Stemmer-Lucke w tym zakresie. Omówienie podczas wizyty M. Nowaka w Münster w 1998 r., warunków współpracy i jej możliwości;
- Współpraca z Wydziałem Pedagogiki Uniwersytetu Katolickiego w Ružomberku (Słowacja);
- Współpraca międzywydziałowa, międzyuczelniana i międzynarodowa (Mediolan - prof. Stefano Alberto), Austria (prof. Michel Waldstein), Uzbekistan (ks. Józef Adamowicz) w zakresie przeprowadzenia sesji naukowej pt. Rola „zmysłu religijnego” Luigi Giussaniego w kształtowaniu osoby (A. Rynio);
- Systematyczna współpraca międzyuczelniana w ramach prac Zespołu Pedagogów Chrześcijańskich KNP PAN;
- Współpraca międzyuczelniana w zakresie organizacji sesji poświęconej wychowaniu integralnemu, przeprowadzonej w KUL w roku 2002.

Katedra Historii Wychowania

Badania Katedry Historii Wychowania koncentrują się na: stanie szkolnictwa w Polsce i Europie zwłaszcza w XVI-XVIII w., na istocie i roli historiografii oraz na funkcji wychowawczo-opiekuńczej zakonów i zgromadzeń żeńskich w XIX-XX w., a także na nauczaniu uniwersyteckim w Europie w XIX wieku (typy, struktury i funkcje), jak również na modelach funkcjonowania szkolnictwa i instytucji wychowania w Polsce i Europie. Rola badań historycznych w myśli pedagogicznej jest coraz bardziej eksponowana i coraz wyraźniej współczesna myśl pedagogiczna (także w Polsce) uświadamia sobie niemożność prowadzenia zarówno pracy dydaktycznej i wychowawczej, jak też budowania refleksji teoretycznej, bez podłoża refleksji historycznej. Tę ważną i w polskiej pedagogice uświadamianą pozycję miała i ciągle posiada Katedra Historii Wychowania w Instytucie Pedagogiki KUL, od swoich początków, gdy kierował nią prof. Z. Kukulski, aż po badania prof. Stanisława Litaka owocujące m.in. podręcznikiem akademickim do historii wychowania t. I: *Do Wielkiej Rewolucji Francuskiej* (Kraków, 2004). Liczne wznowienia tego podręcznika dobrze odzwierciedlają jego wartość i zapotrzebowanie społeczne. Wypracowywana w Katedrze wiedza bardzo istotnie poszerza nasz zakres badań, chroniąc od jednostronności i zagubienia perspektywy. To wszystko sprawia, że badania te uważamy za ważny składnik rozwoju wiedzy pedagogicznej i nieodzowny punkt odniesienia dla wszystkich innych katedr

Konferencja Instytutu w Domu Pracy Twórczej w Kazimierzu Dolnym

oraz poszczególnych dyscyplin pedagogicznych. W tym sensie Katedra Historii Wychowania wspiera prace Katedry Pedagogiki Ogólnej i Katedry Dydaktyki – w zakresie wskazywania na ideały wychowawcze, na rolę i możliwości w tym zakresie ze strony instytucji edukacyjnych.

Zainteresowania naukowe Kierownika Katedry Historii Wychowania P. Gacha to: historia kultury polskiej, historia zakonów i szkolnictwa, dziennikarstwo i etyka dziennikarska, współczesne ruchy i stowarzyszenia kościelne.

Katedra Historii Opieki Społecznej

Katedra Historii Opieki Społecznej powstała w 1999 r. ale badania nad szeroko pojętą historią opieki społecznej były realizowane konsekwentnie już przez dwadzieścia pięć lat przez Mariana Surdackiego w jego studiach i publikacjach w ramach istniejącej od 1984 r. Katedry Historii Wychowania i Myśli Pedagogicznej. Poruszano m.in. następujące problemy: „Opieka społeczna w Wielkopolsce zachodniej w XVII-XVIII wieku”, „Dzieci porzucone w Szpitalu Świętego Ducha w Rzymie w XVIII wieku”, „Edukacja i opieka społeczna w Urzędowie w XV-XVIII wieku”.

Kierownikiem Katedry Historii Opieki Społecznej od momentu jej powstania jest dr hab. Marian Surdacki, prof. KUL. Asystent przy Katedrze, mgr Wiesław Partyka, finalizuje obecnie rozprawę doktorską pt. „Opieka spo-

łeczna w Ordynacji Zamojskiej w XVI-XVIII wieku.”

Badania naukowe prowadzone w tej katedrze koncentrują się wokół szeroko pojętej historii opieki społecznej i różnego typu inicjatyw dobroczynnych w Europie (szczególnie we Włoszech) i w Polsce. Mają one charakter interdyscyplinarny, można je umieścić na pograniczu historii, pedagogiki i socjologii.

Od kilku lat Katedra prowadzi badania dotyczące edukacji i opieki społecznej w miastach polskich od XV do XIX wieku. Przedmiotem badań Katedry jest także działalność opiekuń-

czo-społeczna w dobrach prywatnych Rzeczypospolitej przedrozbiorowej. Uwzględniono szeroko pojętą historię opieki społecznej, szpitalnictwa, pauperyzmu i wszelkiego typu instytucji i inicjatyw dobroczynno-charytatywnych zarówno w Polsce, jak w Europie. Dotychczasowe prace kierownika Katedry podporządkowane są próbie stworzenia syntezy dziejów polskiej opieki społecznej i dobroczynności w wymiarze powszechnym.

Wynikiem działalności badawczo-naukowej M. Surdackiego jest ponad 70 publikacji, w tym cztery książki autorskie i jedna zbiorowa pod jego redakcją (*Religie. Edukacja. Kultura*). Piętnaście publikacji (w tym jedna książka) ukazało się w językach obcych, na ogół w wydawnictwach zagranicznych (10 po włosku, 2 po francusku, 2 po angielsku, 1 po hiszpańsku). Jest to dowodem i wynikiem ścisłej, długotrwałej współpracy kierownika Katedry z włoskim środowiskiem badaczy dziejów społecznych (prof. Gabriele de Rosa, prof. Isa Lori Sanfilippo, prof. Girolamo Arnaldi, prof. Rita Angeletti, Francesco Malgeri), a także z licznymi instytucjami naukowymi Rzymu (Istituto Luigi Sturzo, Edizioni di Storia e Letteratura, Istituto di Storia della Medicina. Università di Roma – La Sapienza, Biblioteca Lancisiana, Archivio di Stato di Roma, Pontificio Consiglio per la Pastorale della Salute, Istituto Storico Italiano per il Medio Evo, Accademia Polacca delle Scienze. Biblioteca a Roma). Prace badawcze Katedry skutecznie wzbogaca i uzupełnia mgr W. Partyka, który opublikował szereg artykułów na temat opiekuńczej roli rodziny Zamojskich w dawnej Rzeczypospolitej. Podjęty przez niego temat spotkał się dużym uznaniem i aprobatą w środowisku historycznym, jako że zjawisko działalności dobroczynnej magnaterii w Polsce przedrozbiorowej nie było dotychczas w ogóle podejmowane.

Badania naukowe oraz współpraca i kontakty z ośrodkami naukowymi za granicą są najmocniejszą stroną aktywności Katedry Historii Opieki Społecznej. Są one owocem wielu stypendiów, z jakich korzystał jej kierownik (staż naukowy na Uniwersytecie Sapienza w Rzymie – 1980/1981, stypendium na Uniwersytecie w Perugii – 1980, 1986, stypendium Szkoły Historycznej Włosko-Polskiej w Rzymie – 1988/1990, stypendium Fundacji Lanckorońskich w Rzymie – 1994, 2001; to ostatnie przyznane także na 2006 r.).

M. Surdacki dwukrotnie korzystał z indywidualnych grantów badawczych KBN (1994-1996), (2004-2006), czterokrotnie miał przyznane granty wydawnicze zakończone publikacją książek (1998, 2002 – 2 razy, 2004), a ponadto uczestniczył w dwóch grantach prowa-

dzonych przez prof. Stanisława Litaka. Wśród katedr Instytutu Pedagogiki dwuosobowa Katedra Historii Opieki Społecznej może się poszczycić bardzo dużym dorobkiem w punktacji KBN za ostatnie lata.

Oprac. Marian Surdacki

Katedra Biografistyki Pedagogicznej

Katedra została powołana w lutym 2001 r. z inicjatywy dr hab. Grażyny Karolewicz, prof. KUL. Jej formalne powstanie było poprzedzone wieloletnimi badaniami (od 1980 r.), rozpoczętymi przez prof. G. Karolewicz w Instytucie Historii Kościoła na Wydziale Teologii. Głównym przedmiotem zainteresowań kierownika Katedry było środowisko Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Owocem badań stały się biografie poszczególnych osób zaangażowanych w Uczelni (lub zasłużonych dla niej) zwłaszcza w okresie międzywojennym, m.in.: ks. Idziego Radziszewskiego, Karola Jaroszyńskiego, Leona Białkowskiego, ks. Jana Władzińskiego, nauczycieli akademickich (178 osób), członków – założycieli Towarzystwa Naukowego KUL.

Efektom tych poszukiwań były prowadzone przez prof. G. Karolewicz w latach 1994-2002 wykłady monograficzne dla studentów Instytutu Historii Kościoła z zakresu biografistyki. Oto ich problematyka: *Uczni polscy w obronie wartości chrześcijańskich i narodowych; Wzór osobowy inteligenta polskiego w XIX-XX w.; Wychowawcy inteligencji katolickiej w ośrodkach akademickich w Polsce w XX w.; Działacze Akcji Katolickiej w okresie międzywojennym*.

Od końca 1994 r. prof. Karolewicz podjęła zajęcia dydaktyczne z zakresu biografistyki w Instytucie Pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych. Wówczas w ramach seminarium magisterskiego młodzież opracowała pod jej kierunkiem szereg rozpraw dotyczących osób zasłużonych dla kultury polskiej lub regionu (w tym wypadku z regionów stanowiących miejsce pochodzenia poszczególnych studentów).

W 2000 r. G. Karolewicz wystąpiła z inicjatywą powołania Katedry Biografistyki Pedagogicznej. Pozytywnie wypowiedział się Senat Akademicki, dzięki któremu Katedra została formalnie powołana. Jej kierownikiem została inicjatorka.

Katedra Biografistyki Pedagogicznej wpisuje się w pracę Instytutu Pedagogiki KUL jako struktura nieodzowna, zwłaszcza jeśli chodzi o rozpatrywanie problematyki ideału wychowawczego, osobowości nauczycieli i pedagogów, wzorów osobowych i wykorzystanie ich w konkretnej pracy wychowawczej. Monografie powstałe także

► Instytut Pedagogiki

w innych katedrach, poświęcone osobom nam współczesnym lub z historii, mogły dzięki tej Katedrze zaistnieć niejako w nowym miejscu w budowaniu wiedzy pedagogicznej na poziomie akademickim.

W ramach tej młodej Katedry dotychczas osiągnęła doktorat dr Iwona Pałgan na podstawie rozprawy pt. „Problematyka wychowawcza w twórczości pisarskiej nauczycieli radom-

skich szkół średnich (1918-1939)”. Ukazały się drukiem części prac magisterskich i doktorskiej.

Kuratorem Katedry Biografistyki Pedagogicznej od 2004 r. jest ks. dr hab. Edward Walewander, prof. KUL. W Katedrze Biografistyki Pedagogicznej prowadzone są badania dotyczące życia i twórczości o. Jacka Woronieckiego, rektora KUL w latach 1922-1924, wybitnego pedagoga i kandydata na ołtarze oraz nauczycieli i wychowawców młodzieży akademickiej i szkół średnich w okresie międzywojennym. Badania nad środowiskiem nauczycieli akademickich i szkół średnich będą kontynuowane w postaci dalszych tematów badawczych.

Oprac. Grażyna Karolewicz

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Pedagogika specjalna obejmuje refleksją naukową problemy wychowania człowieka będącego w szczególnej sytuacji zagrożenia lub obciążenia niepełnosprawnością w sferze ruchowej, zmysłowej lub umysłowej. W centrum jej koncepcji teoretycznych i programów badawczych jest człowiek potrzebujący wsparcia i pomocy w przekraczaniu różnorodnych barier, blokujących jego wzrastanie i uczestnictwo w życiu wspólnoty społecznej. Troška o pełny rozwój jego człowieczeństwa stanowi treść wszelkich poszukiwań teoretycznych i metodologicznych oraz proponowanych rozwiązań terapeutycznych, rehabilitacyjnych, dydaktycznych i wychowawczych tej subdyscypliny pedagogicznej. Sam przedmiot pedagogiki specjalnej stanowi wyzwanie szczegól-

ne i wyznacza jej ważne miejsce w pedagogice katolickiej. Wymagania, jakie stawia pedagogika specjalna uprawiającą ją specjalistom wynikają z różnorodności i złożoności problemów biopsychicznych, społeczno-kulturowych i edukacyjnych, które dotyczą osób z różnorodnymi dysfunkcjami organizmu. Katedra Pedagogiki Specjalnej istnieje od 1982 roku. Jej pierwszym opiekunem naukowym była prof. dr hab. Teresa Kukołowicz. Pod jej kierunkiem pracowała dr Dorota Kornas-Biela, a następnie – mgr Ewa Domagała-Zyśk oraz mgr Bożena Sidor.

Od roku 1998 kierownikiem Katedry jest dr hab. Kazimiera Krakowiak, prof. KUL, której specjalnością jest surdopedagogika i logopedia, a głównym przedmiotem zainteresowań zastosowanie teorii lingwistycznych i wyników badań językoznawczych w kształceniu języka dzieci i młodzieży z uszkodzeniami słuchu i zaburzeniami mowy. Pod jej kierunkiem do dotychczasowego nurtu refleksji pedagogicznej uprawianej w katedrze włączona została problematyka logopedyczna, a zespół pracowników powiększył się o trzy osoby.

Pracownicy Katedry podejmują prace teoretyczne z zakresu psychologii prenatalnej i prokreacyjnej, pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną, ruchową i z trudnościami w uczeniu się, surdopedagogiki, a także audiofonologii, logopedii, językoznawstwa stosowanego i surdologotodydaktyki. Zasadniczą część tych prac ukierunkowana jest na wszechstronną pomoc rodzinom wychowującym dzieci zagrożone niepełnosprawnością, dzieci z uszkodzeniami słuchu i zaburzeniami mowy oraz z niepełnosprawnością ruchową lub umysłową.

Do osiągnięć Katedry należy zrealizowanie wielu projektów badawczych dotyczących psychologii prokreacyjnej i prenatalnej (dr D. Kornas-Biela: Instytut Matki i Dziecka, Warszawa; School of Nursing, Univ. of Michigan, USA; Fulbright grant nr 14025; West Virginia University, USA). Szczególną wartość w aspekcie teoretycznym i praktycznym ma opracowanie i uprzystępnianie metody fonogestów (wzorowanej na Cued Speech, dr hab. K. Krakowiak, prof. KUL; współpraca z National Cued Speech Association, USA), umożliwiającej dzieciom z głębokimi uszkodzeniami słuchu biegle opanowanie języka polskiego w mowie i piśmie. Metoda fonogestów przyczynia się do poprawy jakości życia wielu osób niesłyszących od urodzenia, pozwalając im na „słyszenie wizualne”, pełne włączenie się do życia

w wspólnocie ludzi słyszących, kształcenie się w szkołach ogólnodostępnych. Ponadto cenna jest współpraca w ramach programu Socrates/Erasmus (dr Ewa Domagała-Zyśk: Katholische Fachhochschule Nordrhein-Westfalen w Münster w Niemczech, Universidad de Sevilla w Hiszpanii, Carl von Ossietzky Universitat w Oldenburgu w Niemczech oraz Language Resource Centre Faculty of Arts Charles University of Prague). Celem tej współpracy jest prowadzenie zajęć ze studentami uczelni partnerskich oraz wymiana doświadczeń i nawiązanie kontaktów naukowych z pracownikami Instytutów Pedagogiki tych uczelni. Od lipca 2004 roku pracownicy Katedry uczestniczą również w projekcie „Los stato della ricerca in Pedagogia Speciale in Europa” z Università Degli Studi di Verona.

Katedra Pedagogiki Specjalnej prowadzi specjalizację *psychopedagogika specjalna z logopedią*, która pozwala studentom uzyskać wiedzę z zakresu psychologii prenatalnej i prokreacji, poznać specyfikę funkcjonowania osób z niepełnosprawnością intelektualną, ruchową i somatyczną, a także poznać formy pracy z dziećmi z mózgowym porażeniem dziecięcym. Pozwala zdobyć umiejętność konstruowania diagnozy rozwoju dla młodzieży, osób dorosłych i dzieci zagrożonych niepełnosprawnością. Zapoznaje również z celami, zasadami i metodami diagnozy trudności dziecka w uczeniu się, metodami terapii pedagogicznej, zasadami prowadzenia zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, umożliwia ponadto nabycie umiejętności dokumentowania pracy pedagoga szkolnego i sporządzania opinii pedagogicznej. Bazując na podstawowej wiedzy z dziedziny fonetyki i fonologii języka polskiego, zapoznaje studentów z metodami i narzędziami przydatnymi w diagnozie i terapii logopedycznej/surdologopedycznej. Wprowadza również w problemy rozwoju mowy osób z uszkodzonym słuchem i metodykę komunikowania się z nimi, umożliwiając jednocześnie zdobycie umiejętności posługiwania się fonogestami i językiem migowym.

Katedra stale współpracuje z kilkunastoosobowym zespołem doktorów i doktorantów zatrudnionych w placówkach zajmujących się wychowaniem osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, co pozwala pracownikom Katedry oraz studentom specjalności psychopedagogika specjalna z logopedią na bezpośredni kontakt z praktyką pedagogiczną. Od roku 1999 Katedra prowadzi Podyplomowe Studium Surdopedagogiki „Komunikacja językowa z niesłyszącymi i słabosłyszącymi”, które przygotowuje specjalistów do pracy z tą grupą osób (są to kwalifikacyjne studia nauczycielskie).

Natomiast od roku 2004 działa Studium Umiejętności Komunikowania się z Nieśłyszącymi i Słabosłyszącymi (roczna specjalizacja dla studentów KUL). Rok później do istnienia zostało powołane Centrum Edukacji Nieśłyszących i Słabosłyszących, które skupia słyszających wykładowców i studentów, działających na rzecz osób z uszkodzonym słuchem.

Pracownicy Katedry, we współpracy z Biurem Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych, inspirowają i organizują wsparcie dla studentów niesłyszących i słabosłyszących studiujących w KUL. Celem tego działania jest stworzenie środowiska akademickiego przyjaznego i pomocnego niesłyszącej młodzieży (zob. K. Krakowiak, 2003: *O wsparcie studentów niesłyszących w społeczności akademickiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*). Nie jest to zadanie łatwe, ale udaje się osiągać ciekawe wyniki, a ponadto gromadzić doświadczenie, które pozwala na weryfikację wielu fałszywych i uproszczonych poglądów dotyczących niepełnosprawności słuchowej.

Pracownicy Katedry Pedagogiki Specjalnej i ich zainteresowania badawcze:

Dr hab. **Kazimiera Krakowiak**, prof. KUL – problematyka rodzin wychowujących dzieci z uszkodzeniami słuchu, psychospołeczne problemy środowisk skupiających osoby z uszkodzeniami słuchu, metoda fonogestów;

Dr **Ewa Domagała-Zyśk** – środowiskowe uwarunkowania niepowodzeń szkolnych uczniów gimnazjum, rola osób znaczących w życiu młodzieży gimnazjalnej z trudnościami w nauce, nauczanie języka angielskiego uczniów z uszkodzeniami słuchu;

Dr **Dorota Kornas-Biela** – rozwój dziecka niewidomego, psychopedagogiczne aspekty niepełnosprawności, dynamika psychofizycznego rozwoju dziecka przed urodzeniem, prokreacja jako doświadczenie psychologiczne, wychowanie seksualne i wychowanie do życia w rodzinie;

Dr **Amelia Dziurda-Multan** – dziecięce strategie tworzenia nazw, kreatywność językowa osób z uszkodzeniami słuchu;

Dr **Bożena Sidor** – funkcjonowanie rodzin z dzieckiem zagrożonym niepełnosprawnością oraz psychospołeczne funkcjonowanie młodzieży mającej rodzeństwo z niepełnosprawnością umysłową;

Mgr **Aleksandra Borowicz** – problematyka rodzin wychowujących dzieci z uszkodzeniami słuchu, Inwentarz do Badania Problemów Rodzin Dzieci z Uszkodzeniami Słuchu, nauczanie Jana Pawła II wobec osób niesłyszących;

Mgr **Renata Kołodziejczyk** – pedagogiczna i surdologiczna opie-

prof. Zofia Matulka i ks. prof. dr hab. Marian Nowak

ka nad małymi dziećmi i młodzieżą z uszkodzeniami słuchu, strategie radzenia sobie z trudnościami w tworzeniu związków syntaktycznych przez dzieci i młodzież niesłyszącą.

Współpracownicy Katedry Pedagogiki Specjalnej: dr Wanda Kostecka (zintegrowana terapia jąkania, problemy emisji głosu); mgr Piotr Wojda (język migowy – spojrzenie od wewnątrz, język migowy jako przejaw kreatywności językowej niesłyszących).

Oprac. Kazimiera Krakowiak

Katedra Pedagogiki Społecznej

Katedra Pedagogiki Społecznej realizuje dwuwarstwowy program badawczy, w oparciu o wiodący temat: „Środowiskowe uwarunkowania funkcjonowania instytucji wychowawczych oraz przebiegu i efektów procesów socjalizacji i wychowania”. W ramach tego tematu w pierwszym planie realizowane są wielokierunkowe studia uwzględniające dynamikę współczesnego społeczno-kulturowego tła, z bogatym kompleksem różnorodnych zmiennych warunkujących nie tylko sposoby funkcjonowania poszczególnych instytucji (rodziny, szkoły, parafii, instytucji opiekuńczych) i środowisk opiekuńczo-wychowawczych, lecz również ukierunkowanie młodej generacji Polaków ku wartościom, jej aspiracje i proces określania tożsamości oraz stosunek do kultury. W tej warstwie badań sytuują się szczegółowe tematy badawcze realizowane przez dr F. W. Wawro i dr. R. Jusiaka. W drugiej warstwie poczynają badawczych – w ramach wiodącego tematu – sytuują się takie kwestie jak: procesy degradacji warunków życia dzieci i osób starszych, sieroctwo, bezrobocie, bezdomność, dysfunkcyjność rodzin, a także patologie dotyczące podstawowych środowisk życia i socjalizacji. Tego typu analizy diagno-

styczne podejmuje mgr Łucja Badeńska. W oparciu o dokonywane diagnozy podejmowana jest niezwykle istotna problematyka zaradności społecznej wobec negatywnych procesów i zjawisk współczesnej rzeczywistości społecznej. Przykładem szczegółowo analizowanych kwestii są: poradnictwo, stowarzyszenia (w tym młodzieżowe), spółdzielczość mieszkaniowa, różne formy społeczno-kulturowej animacji kierowanej do środowisk wyobcowujących się z kontekstu kulturowego lub w jakiś sposób upośledzonych społecznie. Wyszczególniona w tym bloku problematyka stanowiła istotne pole zainteresowań i badań prof. dr hab. Edwarda Mazurkiewicza, kierownika Katedry Pedagogiki Społecznej KUL do 2002 roku.

Katedra Pedagogiki Społecznej zorganizowała dwa znaczące sympozja naukowe: „Młodzież a kultura” (1999 r.), zorganizowane we współpracy z Kołem Naukowym Studentów Pedagogiki KUL; integracyjne sympozjum nt. „Młodzież w kontekście procesów formowania się współczesnych społeczeństw” (2003 r.) zorganizowane we współpracy z Instytutem Socjologii UMCS i Kołem Naukowym Studentów Pedagogiki KUL. Do druku przygotowywana jest pozycja książkowa pod redakcją F. W. Wawro zawierająca bogaty dorobek sympozjum. Podkreślić należy, że oprócz naukowych efektów, pozytywnym doświadczeniem i sukcesem tej aktywności było integrowanie wysiłków intelektualnych i organizacyjnych dwóch środowisk uniwersyteckich Lublina – KUL i UMCS.

Katedra organizuje systematycznie konwersatoria, w ramach których podejmowane są dyskusje dotyczące organizacji i opracowania efektów badawczych. Zajęcia prowadzone przez pracowników Katedry Pedagogiki

► Instytut Pedagogiki

Spółecznej należą do szkieletu programowego Instytutu Pedagogiki KUL. Są to wykłady – z pedagogiki społecznej, pedagogiki opiekuńczej, socjologii wychowania oraz wykład fakultatywny pt. *Młodość w ujęciu socjologii* (dr F. W. Wawro), jak też wykłady i ćwiczenia z diagnostyki środowiska i metodologii badań pedagogicznych, zajęcia z gerontologii, metodyki pracy opiekuńczo-wychowawczej, poradnictwa pedagogicznego, metod i form resocjalizacji.

Ponadto dr F. W. Wawro jest kuratorem Koła Naukowego Studentów Pedagogiki KUL. Ks. dr Roman Jusiak jest opiekunem rocznika studentów, pełniącym tę funkcję w pięcioletnim okresie trwania cyklu studiów. Pracownicy Katedry angażują się w różnego rodzaju akcje społeczno-kulturowe i oświatowe. Na przykład mgr Łucja Badeńska systematycznie uczestniczy w Akcji Dar Czasu i Serca – na rzecz osób samotnych w Lublinie, a także w programie pracy Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Ks. dr R. Jusiak w latach 2000-2002 pełnił funkcję Przewodniczącego Rady Programowej Katolickiego Domu Kultury „Arka” w Raławicach; sprawuje też funkcję sekretarza redakcji „Roczniki Nauk Społecznych. Pedagogika”.

oprac. F. W. Wawro, R. Jusiak

Katedra Edukacji Literackiej i Teatralnej

Katedra Edukacji Literackiej i Teatralnej została utworzona w dniu 25 stycznia 2002 roku. Kierownikiem Katedry jest dr hab. Maria Barbara Styk, prof. KUL. Badania tej Katedry koncentrują się wokół pedagogicznych funkcji literatury. Ponadto prowadzone są badania dotyczące teatru, jego funkcji wychowawczej, estetycznej i społecznej oraz w zakresie terapeutycznej roli teatru i możliwości pracy pedagogicznej w dziedzinie animacji kulturalnej. Prof. Styk prowadzi m.in. konwersatorium pt. *Pedagogiczna analiza dzieła literackiego*. Na seminarium magisterskim z edukacji literackiej i teatralnej powstały 43 prace z zakresu: literatury i teatru dla dzieci i młodzieży, czasopiśmiennictwa, tańca, filmu i reklamy – rozpatrywanych w aspekcie wychowawczym. Kilkanaście prac odnosi się do obecności w literaturze pięknej i w literaturze ważnych problemów społecznych, m.in.: alkoholizmu, narkomanii, rozwodów, prostytucji nieletnich, samobójstw. W Katedrze zrealizowano programy badawcze: *Św. Kinga jako wzór osobowy na przestrzeni wieków*, *Literatura wobec zagrożeń człowieka*, *Teatroterapia w wybranych ośrodkach*

w Lublinie, Obrazy starości w literaturze pięknej w spojrzeniu pedagoga.

W Katedrze jest zatrudniona w ramach umowy o dzieło mgr Małgorzata Wojcieszuk. Prowadzi ona m.in. przedmiot *Choreoterapia*, cieszący się dużą popularnością, także wśród studentów niepełnosprawnych.

Oprac. Maria Barbara Styk

Katedra Psychopedagogiki

Psychopedagogika, w tradycyjnym rozumieniu, jest dyscypliną naukową zajmującą się badaniem procesów psychicznych związanych z wychowaniem i nauczaniem. Bliska psychologii wychowawczej i rozwojowej, jest dziedziną, która stosując metody psychologii jako dyscypliny podstawowej, dokonuje analizy sytuacji wychowawczych z własnego punktu widzenia. Z drugiej strony jest dyscypliną pedagogiczną i posługując się metodami właściwymi dla pedagogiki, posiada cechy nauki stosowanej.

Do zasadniczego dorobku pracowników Katedry z ostatniego okresu należy zaliczyć kilkadziesiąt artykułów naukowych oraz redakcję dwóch prac zbiorowych: „Nauki społeczne o młodzieży” (Lublin 1992), „Wychowanie chrześcijańskie a kultura” (Lublin 2000), a także współredakcję tomu – „W trosce o integralne wychowanie” (Lublin 2003).

Pracownicy Katedry uczestniczyli czynnie w kilkunastu ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach naukowych (m.in. w zjazdach Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego i Polskiego Towarzystwa Psychologicznego). Działalność dydaktyczna pracowników katedry – związana jest w pierwszym rzędzie z Instytutem Pedagogiki KUL (wykłady, ćwiczenia i konwersatorium z psychologii i statystyki), Filią WNS KUL w Stalowej Woli (obecnie Wydziałem Zamiejscowym Nauk o Społeczeństwie) i Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Białej Podlaskiej. Nadto pracownicy Katedry prowadzą zajęcia w Instytucie Nauk o Rodzinie KUL oraz wykłady z psychologii dla specjalizacji nauczycielskiej na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL i Wydziale Filozofii KUL. Nieregularnie podejmują także prowadzenie warsztatów (np. treningi komunikacji) dla alumnów zakonnych i diecezjalnych seminariów.

Zainteresowania

naukowe pracowników katedry:

A. Lendzion – psychologia charakteru, wartości i wartościowanie w psychologii, psychologia osoby i zagadnienia samowychowania;

A. Król – psychologiczna i pedagogiczna problematyka przebaczenia, altruizmu i poczucia sensu życia;

T. Ożóg – ruchy religijne, dynamika małej grupy religijnej, aksjologiczne problemy późnych faz rozwoju człowieka.

Podstawowymi kierunkami badań prowadzonych w sposób ciągły są: badania nad oddziaływaniem katolickich ruchów młodzieżowych (zmiana postaw, systemu wartości, poczucia sensu życia, interakcji, zaangażowania etc.) psychologiczno-pedagogicznymi aspektami przebaczenia oraz problematyką kształtowania charakteru i sposobami wartościowania u dorastającej młodzieży. W Katedrze aktualnie prowadzone są następujące tematy badawcze: *osobowościowe korelaty gotowości przebaczenia* (A. Król), *badania typologiczne nad charakterem, jakościowa analiza doświadczeń w relacjach wychowawczych* (A. Lendzion), *funkcje twierdzeń psychologicznych w pedagogice S. Kunowskiego* (T. Ożóg). Plany katedry to badania nad metodologicznym statusem psychopedagogiki, dane psychologiczne i ich funkcje w teoriach pedagogicznych. Katedra zorganizowała dwie konferencje naukowe: *Młodość w polu widzenia nauk społecznych*, Lublin 1992 (wspólnie z Kołem Naukowym Studentów Pedagogiki KUL), oraz – *Wychowanie chrześcijańskie a kultura*, Lublin 1999 (wspólnie z Katedrą Pedagogiki Ogólnej KUL).

Oprac. Tomasz Ożóg

Katedra Filozofii Wychowania

Katedra Filozofii Wychowania powstała w roku 1996. Jej kierownikiem jest prof. dr hab. Wojciech Chudy. Na stanowisku adiunkta pracuje dr Ewa Smółka, a na stanowisku doktoranta mgr Anna Szudra. Prace badawcze pracowników Katedry skupiają się wokół antropologicznych, etycznych i personalistycznych podstaw wychowania i nauczania, filozoficznych podstaw systemów pedagogicznych i ich implikacji oraz związków pedagogiki z wymiarem społecznym. Szczególnym przedmiotem badań jest koncepcja pedagogiki personalistycznej, ujmowana dynamicznie i w inspiracji chrześcijańskiej oraz personalistyczna koncepcja samowychowania. Podejmuje się także takie tematy jak: analiza metodologiczna pojęcia „systemu pedagogicznego”, określenie założeń filozoficznych różnych teorii i systemów pedagogicznych, wyjaśnianie podstaw metafizycznych, antropologicznych i etycznych różnych systemów wychowania, w szczególności systemu personalistycznego, badanie aspektów życia osobowego (jak np. przyjaźń, małżeństwo i świętość) od strony implikacji wychowawczych, a wreszcie rekonstrukcja tradycyjnych poglądów

pedagogicznych od strony założeń filozoficznych, wyrażonych wspólnym językiem naukowym. Wynikiem tych poszukiwań jest zarysowanie zasad dyskusji metapedagogicznej i metafizycznej (na przykładzie polemiki z poglądami antypedagogiki).

Prof. dr hab. **W. Chudy** prowadzi proseminarium, seminarium magisterskie i jest promotorem rozpraw doktorskich z filozofii wychowania (do roku 2005 napisano i obroniono pięć doktoratów). Innowacją praktyczno-dydaktyczną wprowadzoną na seminariach (i proseminariach) przez prof. W. Chudego jest „meta-kurs” poświęcony metodyce pisania pracy dyplomowej (magisterskiej oraz doktorskiej). W jego ramach na każdym posiedzeniu seminaryjnym, prowadzący prezentuje zarówno jednolity zestaw norm edytorskich, dotyczących stylu, formy komentarzy, typów przypisów itp., jak i prakseologię pisania pracy (najbardziej korzystny sposób gromadzenia materiału, ergonomię jego porządkowania i wykorzystywania w tekście, a także najskuteczniejsze warunki heureka twórczej). Prezentacjom towarzyszą ilustracje graficzne (w przygotowaniu skrypt pt. „Prakseologia dobrej pracy dyplomowej”).

Profesor W. Chudy prowadzi także wykłady z etyki ogólnej, etyki pedagogicznej oraz wykłady fakultatywne, których problematyka koncentruje się wokół fenomenu kłamstwa, ujmowanego zarówno w aspekcie indywidualnych osób, jak i społeczeństw. Ten ostatni wykład, oprócz zawartości teoretycznej i historyczno-filozoficznej, zawiera wiele wskazań praktycznych, dotyczących zarówno obrony przed kłamstwem i manipulacją, jak i ich demaskacji (owocem wykładu stała się publikacja książkowa pt. *Filozofia kłamstwa. Kłamstwo jako fenomen zła w świecie osób i społeczeństw*, Oficyna Wydawnicza Volumen, Warszawa 2003, ss. 558). Obecnie przedmiotem badań (i wykładu fakultatywnego) W. Chudego jest filozofia kłamstwa społecznego – problematyka fundamentalna dla dziedziny wychowania społecznego i moralnego. Wykład zawiera opis manipulacji w różnych dziedzinach życia społecznego (jak polityka i mass media) oraz rozbudowany aspekt praktyczny, dotyczący zapobiegania wadze kłamstwa społecznego i walce z nim. (W druku *Esej o społeczeństwie i kłamstwie*, tom I: *Społeczeństwo zakłamane*, tom II: *Kłamstwo jako metoda*, Oficyna Naukowa, Warszawa 2006).

Dr **Ewa Smółka** zajmuje się badaniem antropologiczno-etycznych podstaw wychowania, skupiając swą uwagę na zagadnieniach związanych z procesem samowychowania i kształtowania charakteru. Szczególnym przedmiotem

jej zainteresowań jest problem wyboru fundamentalnego i jego roli w procesie rozwoju osoby. Efektem dotychczasowych poszukiwań jest publikacja książkowa: *Filozofia kształtowania charakteru. F.W. Foerstera teoria wychowania w świetle założeń personalizmu chrześcijańskiego* (Maternus Media, Tychy 2005, ss. 240). Drugi obszar badań E. Smółki dotyczy pedagogiki kultury, teorii „wychowania przez sztukę” oraz kulturowych uwarunkowań procesu wychowawczego. Zagadnienia te prezentowane są w ramach wykładów: Wprowadzenie do pedagogiki kultury, Teoria i praktyka wychowania estetycznego oraz Antropologia kulturowa – implikacje pedagogiczne.

Mgr **Anna Szudra** prowadzi badania dotyczące problematyki antropologicznych podstaw współczesnych teorii wychowania, ze szczególnym uwzględnieniem pedagogiki dialogicznej. Przygotowuje rozprawę doktorską: *Pedagogika dialogiczna jako teoria wychowania w świetle wartości osobowych*. Owocem dotychczasowych analiz jest m.in. artykuł: *Dialogiczna fenomenologia ks. J. Tischnera jako antropologiczna podstawa pedagogiki dialogicznej* („Pedagogia Christiana” 2003, nr 2, s. 133-152). A. Szudra prowadzi także ćwiczenia z teorii wychowania.

Oprac. Ewa Smółka

Katedra Pedagogiki Porównawczej

Idea badań porównawczych sięga odległej przeszłości, ale szczególnie ważnym impulsem do ich rozwoju była działalność francuskiego pedagoga Marc-Antoine Jullien de Paris na rzecz badań nad możliwościami wychowania człowieka w poszczególnych krajach. Myśl tę podjęło z czasem wielu innych pedagogów. W badaniach porównawczych widziano jedną z dróg „naprawy wychowania”.

Rodowód pedagogiki porównawczej na KUL sięga już początkowego okresu międzywojennego. Powołanie Katedry w 1998 r. jest nawiązaniem do wypra-

cowanej metodologii i tradycji badań tego czasu, jak też stało się wyrazem zaawansowanego w tym zakresie stanu badań prowadzonych w Instytucie Pedagogiki KUL, głównie dzięki wkładowi i badaniom porównawczym prof. Mieczysława Adamczyka.

Zakres zainteresowań pedagogiki porównawczej jest szeroki i wykracza poza teren jednej tylko dyscypliny czy dziedziny wiedzy. W związku z tym musi posługiwać się metodami badawczymi właściwymi wielu dziedzinom: demografii, polityce, historii, ekonomii, socjologii, itp. Są to głównie powszechnie znane metody ilościowe i jakościowe. Obiektem zainteresowań, a zarazem źródłem badań są najczęściej fakty i wydarzenia edukacyjne, aktualne i historyczne, jak też ujmujące je monografie dotyczące oświaty w poszczególnych krajach oraz porównania systemów szkolnych różnych państw.

Badania Katedry Pedagogiki Porównawczej KUL dotyczą szukania związków między procesem pedagogicznym a funkcjonowaniem zjawisk kulturowych, zarówno w sferze społecznej, jak i w przypadku poszczególnych jednostek, wspólnej płaszczyzny dla tradycyjnej pedagogii i kultury rozumianej w sensie dynamicznym, jak tworzenia wzorców realizowania wartości, wytyczania celów ludzkiej twórczości i kształtowania postaw. Przykładem takich badań są przygotowane w Katedrze prace zbiorowe: *Katolicka a liberalna myśl wychowawcza w Polsce w latach 1918-1939*, pod red. ks. E. Walewandra (Lublin 2000) oraz *Oblicze ideologiczne szkoły polskiej w latach 1944-1956*, pod red. ks. E. Walewandra (Lublin 2002).

Badania prowadzone w Katedrze koncentrują się na: relacjach łączących proces pedagogiczny i funkcjonowanie zjawisk kulturowych, na wychowaniu w społeczeństwach heterogenicznych, na problemach edukacyjnych środowisk polonijnych i Polaków zamieszkających na Wschodzie. Katedra współpracuje z Państwowym Uniwersytem Pedagogicznym im. I. Franki w Drohobyczu oraz z Wydziałem Teologii

► Instytut Pedagogiki

Leopold-Franzens Universität na rzecz opracowania zagadnienia "Polacy na uniwersytecie w Innsbrucku".

Osobna dziedzina to kwestia inkulturacji, akulturacji i animacji kulturowej. Do tego zagadnienia nawiązuje tom wspomnień: *Losy pedagogów polskich na Wschodzie* (wstępem i przypisami opatrzył oraz podał do druku ks. E. Walewander, Warszawa 2002). Do takich badań można zaliczyć powstałą w wymienionej katedrze pracę Małgorzaty Stopikowskiej „Rodzina polska na zesłaniu w ZSRR. Studium pedagogiczne” (Warszawa 2000). Proces wychowawczy widziany w perspektywie historycznej i odniesiony do całej działalności Kościoła na danym terenie śledzi Robert Stopikowski w pracy doktorskiej „Kościół katolicki w cesarstwie rosyjskim w świetle polskiej prasy katolickiej drugiej połowy XIX wieku” (Warszawa 2001). W pracy tej w oparciu o unikatowe źródła, ukazano m.in. oddziaływanie wychowawcze poszczególnych struktur i placówek kościelnych. Warto dodać, że praca ta została nagrodzona przez „Ścieżkę Wschodnią” Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

Katedra Pedagogiki Porównawczej interesuje się porównawczo nie tylko perspektywą historyczną, lecz także współczesną. Tak więc obok prac takich jak – ks. Piotra Mazura: *Szkolnictwo na Lubelszczyźnie w świetle prasy lokalnej 1918-1939* (Lublin 2004) poprzez ks. Czesława Galka – *Myśl pedagogiczna Bolesława Prusa na tle pozytywizmu polskiego*, która ukazała się drukiem w 2005 roku, Katedra Pedagogiki Porównawczej wydaje serię wydawniczą „Biblioteka Pedagogiczna” (seria A: Studia – w ramach której ukazało się 6 tomów; oraz seria B: Materiały i Dokumenty; dotąd ukazało się 5 tomów). Staraniem Katedry zostały zorganizowane ogólnopolskie sympozja naukowe, a mianowicie:

24-25 maja 1999 r. – „Katolicka i liberalna myśl wychowawcza w Polsce w latach 1918-1939”.

27 października 2001 r. – konferencja naukowa z okazji 50. rocznicy śmierci Sługi Bożego o. Jakuba Sevina SJ.

6 maja 2002 r. – „Oblicze ideologiczne szkoły polskiej w latach 1944-1956”.

Głównie ze względu na dostępność źródeł, praca Katedry koncentruje się na wysiłku wychowawczym podejmowanym przez czynniki kościelne. Jest to jednocześnie ta strona edukacji w Polsce, która w minionym okresie była bardzo zaniedbana i wymaga odświeżenia jej nieznanymi dzisiaj wielu pięknymi stron. W ten sposób badania

Katedry przybliżają również instytucje realizujące edukację katolicką.

Katedra Dydaktyki Ogólnej i Edukacji Szkolnej

Katedra wyodrębniła się z Katedry Pedagogiki Ogólnej i Dydaktyki w 1998 roku i istniała początkowo pod nazwą Katedra Dydaktyki Ogólnej. Pracownicy katedry łączą pracę naukowo-dydaktyczną z działalnością służebną na rzecz środowisk edukacyjnych. W Katedrze prowadzone są badania naukowe w zakresie zagadnień związanych z przemianami edukacyjnymi w polskiej szkole.

Główne kierunki badań dotyczą:

- prac eksperymentalno-wdrożeniowych o charakterze ogólnopolskim w zakresie poszukiwania pedagogii gimnazjum wiejskiego;
- podstaw aksjologicznych edukacji szkolnej, w tym głównie wychowania ku wartościom;
- samotności szkolnej;
- edukacji podmiotowej;
- rozwijania twórczych postaw studentów.

Pracownicy Katedry przygotowują się do podjęcia badań nad aktywnością aksjologiczną młodzieży.

W zakresie dydaktycznym Katedra pełni opiekę merytoryczną nad specjalizacją *pedagogika szkolna*. Ponadto prowadziła pięć edycji studiów podyplomowych dla dyrektorów szkół z zakresu zarządzania szkołą. Studia te były organizowane w ramach grantów uzyskanych z Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu. W ewaluacji prowadzonej przez Ministerstwo otrzymały wyróżniającą ocenę. Aktualnie prowadzone są studia podyplomowe z zakresu pedagogiki przedszkolnej, wczesnoszkolnej i integracyjnej. Cieszą się one bardzo dużym uznaniem słuchaczy, o czym świadczą wyniki ewaluacji. W Katedrze prowadzone jest seminarium magisterskie i powstają rozprawy doktorskie z zakresu pedagogiki szkolnej. Dotychczas zostało obronionych pięć prac doktorskich.

Katedra prowadzi działalność na rzecz środowisk edukacyjnych. Utworzone zostało i objęte patronatem naukowym Ogólnopolskie Towarzystwo Gimnazjów Poszukujących z Małych Miast i Wsi. Stanowi ono bazę eksperymentalno-wdrożeniową oraz badawczą w zakresie poszukiwania szans integralnego rozwoju dziecka wiejskiego. Dla nauczycieli i dyrektorów tych szkół prowadzone jest stałe seminarium dydaktyczne oraz warsztaty twórczej pracy pedagogicznej. Podjęto działania na rzecz wzbogacenia oferty programowej z zakresu wychowania do życia w rodzinie. Efektem tych prac są zatwierdzone przez MENiS progra-

my nauczania dla szkoły podstawowej i gimnazjum, opublikowane w formie książkowej. Jest to wynik twórczej pracy studentów na konwersatorium z zakresu projektowania systemów wychowawczo-dydaktycznych i opiekuńczych. Powstało również wiele programów wychowania ku wartościom, które publikowane są w serii książek „Wychowanie ku wartościom. Elementy teorii i praktyki” autorstwa Krystyny Chałas oraz zespołu współautorów.

Na uwagę zasługuje prowadzony przez studentów Instytutu Pedagogiki KUL, pod opieką Katedry, Klub Promocji Talentów dla Dzieci Wiejskich. Katedra współpracuje z wieloma uczelniami w kraju i za granicą, szczególnie z Uniwersytetem w Rzeszowie, Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu, Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Tarnobrzegu, Katolickim Uniwersytetem w Rużomberku (Słowacja). Przedmiotem współpracy są wspólnie organizowane konferencje na temat aksjologii w edukacji.

Kierownik Katedry dr hab. Krystyna Chałas, prof. KUL, jest rzeczoznawcą MENiS ds. programów szkolnych oraz członkiem komisji oceniającej programy studiów dwukierunkowych.

Katedra była współorganizatorem krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych:

Ewangelizacja a edukacja – Częstochowa 2003 (konferencja międzynarodowa);

Polski system edukacji po reformie 1999. Stan, perspektywy, zagrożenia. Piła 2004 (konferencja międzynarodowa);

Pedagogika wartości, wartości w pedagogice. Rzeszów 2005;

Wychowanie ku wartościom w rodzinie i szkole – Rużomberk 2005.

W siedmioletniej historii Katedry opublikowano 6 książek i 49 artykułów.

Katedra Pedagogiki Rodziny im. Księdza Profesora Piotra Poręby

Katedra powstała w roku akademickim 1996/97. Założycielem i pierwszym kierownikiem Katedry do 2003 r. był ks. prof. Józef Wilk (1937-2003)

Badania naukowe ks. prof. Józefa Wilka wyznaczały zarazem obszar, przedmiot i metodologię badań Katedry i były ukierunkowane na pedagogiczną problematykę rodziny. Dotyczyły głównie wychowania religijnego (*Znaczenie pierwszych doświadczeń dla religijnego wychowania małego dziecka w rodzinie*, Lublin 1987), wychowania patriotycznego, wychowania do miłości. Te problemy zainicjowały zainteresowania badawcze Katedry, które koncentrują się na zagadnieniu dziecka w procesie wychowawczym w rodzinie. Badania prowadzone w sposób ciągle uwzględniają wychowanie moralne, społeczne, uczuciowe i religijne. Jeszcze w połowie lat 90. Katedra zainicjowała badania na temat obrazu dziecka. Temat ten obejmuje różne koncepcje dziecka i dzieciństwa – historyczne, pedagogiczne, socjologiczne, psychologiczne, wreszcie filozoficzne i historyczne. Podejmowane są również badania nad koncepcją rodziny, małżeństwa. Badania mają charakter interdyscyplinarny i interkulturowy.

Aktualnie kuratorem katedry został ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL, sprawujący opiekę merytoryczną nad działaniami naukowo-badawczymi pracowników Katedry oraz realizowanym procesem dydaktycznym specjalności pedagogika rodziny. W ramach tej specjalności studenci mogą pogłębiać wiedzę i kształcić kompetencje zawodowe, między innymi w zakresie uwarunkowań funkcji wychowawczej rodziny i poradnictwa rodzinnego, dia-

gnozji sytuacji rodzinnej dziecka, przygotowania do życia w rodzinie, funkcji oraz oddziaływań mediów na życie rodzinne, pracy z rodziną dysfunkcyjną, działalności wolontariatu na rzecz rodziny.

Zainteresowania poznawcze pracowników Katedry dotyczą dyscyplinarnego charakteru pedagogiki rodziny i jej metodologicznej tożsamości oraz specyfiki w kontekście innych dyscyplin pedagogicznych, jej metodologii, antropologicznych podstaw wychowania do małżeństwa i rodziny, uwarunkowań przebiegu procesu wychowania w rodzinie, diagnozy procesu wychowania, krytycznej analizy antypedagogiki, relacji: media – rodzina – wychowanie, wolontariatu w służbie rodziny, duszpasterstwa rodzin, kultury pedagogicznej rodziców.

Efektami pracy naukowo-badawczej Katedry są zorganizowane sympozja (*Współczesny wychowawca w stylu Ks. Bosko*, 1998; *Dziecko w XX wieku. Rozrachunek ze Stuleciem dziecka*, 2000; Sesja naukowa poświęcona Ks. Profesorowi Piotrowi Porębie, 2001; *Książd Profesor Józef Wilk i Jego myśl pedagogiczna na tle współczesnych problemów pedagogiki rodziny*, 2004) oraz wydane publikacje (*W służbie rodziny*, red. R. Bieleń, Warszawa 2000; *J. Wilk, Pedagogika rodziny. Zagadnienia wybrane*, Lublin 2002; *W służbie dziecku*, red. J. Wilk, Lublin 2003; *D. Opozda, Integracja rodziny a wiedza o małżeństwie u młodzieży*, Lublin 2001; *R. Bieleń, Duszpasterstwo rodzin we współczesnej Polsce*, Lublin 2001).

Katedra Pedagogiki Dorosłych

W Katedrze Pedagogiki Dorosłych, która w 2002 r. została wydzielona z Katedry Pedagogiki Ogólnej, prowadzone są – w ciągłej bliskiej współpracy z Katedrą Pedagogiki Ogólnej – badania z zakresu edukacji dorosłych, samowychowania i samokształcenia, antropolo-

giczno-aksjologicznego kontekstu andragogiki oraz upowszechniania kultury w działaniach edukacyjnych wobec osób dorosłych (J. Kostkiewicz). Ważny wkład w rozwój andragogiki w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim wniosła prof. Zofia Matulka, której prace stanowiły podstawę do wyłonienia Katedry. Pierwszym Kierownikiem Katedry została dr hab. Janina Kostkiewicz, prof. KUL. Aktualnie zaś kierownikiem Katedry jest dr hab. Zygmunt Markocki, prof. KUL. To właśnie dzięki jego dorobkowi naukowemu, od roku 2004 zakres badań został poszerzony o tematykę resocjalizacyjną i problemy niedostosowania, obecne zwłaszcza w wieku dorosłym (Z. Markocki).

Badania prowadzone w Katedrze mają charakter interdyscyplinarny. W tworzeniu specyfiki i obszarów badań Katedra oczywiście odwołuje się do tradycji uprawiania tej dyscypliny w KUL (głównie do prac prof. Z. Matulki) i do badań z zakresu socjologii, psychologii, antropologii filozoficznej, aksjologii, etyki i estetyki. Wyłania się także tutaj problem adekwatnej metodologii badań andragogicznych.

Aktualne kierunki badań Katedry koncentrują się zwłaszcza na kategorii „dorobności”, jak też na programach i metodach pracy z dorosłymi, nad ukazywaniem specyfiki tej pracy oraz specyfiką sytuacji dorosłego jako ucznia i wychowanka. Kształcenie i doksztalcenie oraz edukacyjne potrzeby i problemy ludzi dorosłych to także ważne aspekty poszukiwań w katedrze andragogiki. Aktualna sytuacja unaocznia problem bezrobocia, wobec którego staje edukacja dorosłych oraz edukacji permanentnej, zwłaszcza przez ścisłą współpracę z formami wypracowanymi przez ruchy i stowarzyszenia katolickie oraz bogate w tym względzie doświadczenie Kościoła katolickiego i poszczególnych parafii, czy też diecezji.

Koło Naukowe Studentów Pedagogiki

Koło Naukowe Studentów Pedagogiki (KNSP) KUL powstało wraz z reaktywowaną w 1981 roku Sekcją Pedagogiki KUL w ówczesnych trudnych warunkach materialnych i lokalowych. Na początku działalności aktywność Koła koncentrowała się na określaniu możliwych obszarów zaangażowania i definiowaniu roli pedagoga w zetknięciu z potrzebami osób niepełnosprawnych.

Do ważniejszych inicjatyw zainspirowanych przez pierwszego kuratora Koła dr Dorotę Kornas-Biele, należy zaliczyć zorganizowane w 1985 r. sympozjum na temat „Wartość osoby z upośledzeniem”, z udziałem m.in. takich pro-

legentów, jak Jean Vanier (założyciel Arki w Troly pod Paryżem) czy prof. Z. Sękowskiej (UMCS). Z tego okresu też wywodzi swój początek niezwykle dotąd aktywny w Kole nurt zaangażowania młodzieży we współpracę z międzynarodowym ruchem Wiara-Światło, wspierającym osoby z wszelkimi cechami niepełnosprawności.

Od początku lat dziewięćdziesiątych poszerza się zakres aktywności studentów zorganizowanych w KNSP. W systematycznie organizowanych dyskusjach z udziałem zapraszanych prelegentów, sesjach naukowych i działaniach praktycznych podejmowane są przede wszystkim zagadnienia i pro-

blemy z trzech głównych grup tematycznych: uczestnictwo młodzieży w różnych obszarach kultury i jej funkcjonowanie w kontekście formowania się nowoczesnych społeczeństw, wolontariat w służbie dziecku, pedagog wobec problemów współczesności.

Przykładem znaczących sesji naukowych zorganizowanych przez Koło były: *Nauki społeczne o młodzieży* (1991), *Młodzież a kultura* (1999), *Młodzież w kontekście formowania się nowoczesnych społeczeństw* (2003). Sesje naukowe i sympozja zostały udokumentowane w postaci dwóch publikacji książkowych pt. „Nauki społeczne o młodzieży”, red. T. Ożóg oraz „Młodzież w kontekście

► Koło Naukowe Studentów Pedagogiki

formowania się nowoczesnych społeczeństw”, red. F. W. Wawro.

Od 2004 roku KNSP KUL organizuje Dni Pedagogiczne. I Dni Pedagogiczne KUL nt. *Paidagogos dzisiaj*, odbyły się w dniach 27-28 kwietnia 2004 roku. Podczas obrad podejmowano m.in. takie tematy, jak: pedagog wobec faktu *homo familiaris*, pedagog terapeuta w relacji z rodzicami i rodzeństwem dziecka niepełnosprawnego, wychowawca w pracy z młodzieżą zagrożoną niedostosowaniem społecznym, a także warsztaty dotyczące takich kwestii, jak: komunikacja z niesłyszącymi metodą fonogestów, sposoby radzenia sobie ze stresem, pedagogika zabawy, asertywność.

II Dni Pedagogiczne pt. *Pedagog wobec problemów współczesnej młodzieży* odbyły się w dniach 19-20 kwietnia 2005 roku. Referaty wygłoszone przez znakomitych gości dotyczyły m.in. kierunków działań profilaktycznych i wspierających środowiska wychowawcze przez poradnie psychologiczno-wychowawcze, wielowymiarowych skutków poczucia osamotnienia młodzieży, polskich wzorców wychowania i ich aktualnej realizacji, postaw młodzieży wobec rodziny pochodzenia i projektów dotyczących własnej rodziny. Zorganizowane w czasie Dni Pedagogicznych warsztaty, dotyczyły przeciwdziałania anoreksji, radzenia sobie ze stresem, formacji do selektywnego odbioru masmediów, autoprezentacji i kreatywnego kierowania własnym rozwojem zawodowym.

Z innych ważniejszych inicjatyw KNSP należy wymienić:

- współudział w organizowaniu sesji *Szkiełkiem i okiem* – inicjatywy organizowanej dorocznie przez studentów zrzeszonych w kołach naukowych wielu polskich uczelni;
- nawiązanie współpracy z Europejskim Instytutem Dramy, co owocuje możliwościami organizacji warsztatów prowadzonych przez kompetentnych specjalistów np. w 2002 roku odbyły się

warsztaty psychodramy nt. *Agresja – jak sobie z nią radzić?*;

- KNSP utrzymuje stałą współpracę z Polskim Stowarzyszeniem Animatorów i Pedagogów KLANZA w zakresie organizacji warsztatów ukierunkowanych na wychowawcze potrzeby w warunkach kolonijnych i świetlicowych oraz ORIGAMI – warsztaty plastyczne dla potrzeb terapii i nawiązywania kontaktów z wychowankami;

- spotkania w ramach Dyskusyjnego Klubu Filmowego w Domu Kultury przy ul. Wallenroda w Lublinie;

- czynny udział w Dniach Otwartych dla kandydatów na studia w KUL oraz w Targach Organizacji Studenckich KUL;

- zaangażowanie w Dni Otwarte dla Absolwentów KUL poprzez przygotowaniu konkursów i zabaw dla dzieci;

- udział w Międzynarodowym Seminarium Kół Naukowych w Olsztynie (2000);

- współorganizacja Ogólnopolskiej Konferencji Studenckich Kół Naukowych pt. *Pedagog przyszłości* zainicjowanej przez Studenckie Koło Naukowo-Artystyczne Pedagogów UMCS;

- współpraca z Centrum Edukacji Niesłyszących i Słabosłyszących i Podyplomowym Studium Surdopedagogiki KUL w zorganizowaniu seminarium naukowego nt. *Nie głos ale słowo... Przekraczanie barier w edukacji niesłyszących i słabosłyszących* (listopad 2004);

- pomoc w organizacji Zjazdów Pedagogów Chrześcijańskich PAN.

Do stałych inicjatyw podejmowanych przez studentów KNSP, a związanych z animowaniem kultury w środowisku uniwersyteckim należą:

- a) organizowanie spotkań z wyróżniającymi się postaciami świata kultury i osobami zaangażowanymi w działalność społeczną, stanowiącymi wzorzec dla młodzieży; na te spotkania zapraszani są studenci wszystkich kierunków studiów, odbywają się też dyskusje dotyczące tematów nurtujących młodzież, np. uzależ-

nienia, alternatywne subkultury młodzieżowe, pornografia, gry komputerowe, społeczno-kulturowy kontekst zachorowań na AIDS;

- b) spotkania i dyskusje na temat edukacji i profilaktyki zdrowotnej; w oparciu o te inicjatywy, powstała biblioteczka, zawierająca pozycje dotyczące wymienionej problematyki.

Już od wielu lat studenci zrzeszeni w KNSP, utrzymują stałe kontakty z wychowankami Domu Dziecka Nr 1 przy ul. Pogodnej oraz Domem Dziecka Nr 2 przy ul. Narutowicza, podejmując nie tylko indywidualne relacje z dziećmi, lecz także systematycznie organizując takie akcje na rzecz dzieci, jak: zabawy choinkowe, kiermasze ozdób świątecznych i kartek wykonanych przez dzieci – przeznaczając uzyskane fundusze na zakup potrzebnych dzieciom artykułów plastycznych, książek, encyklopedii czy bajek. W uznaniu owocnego zaangażowania studentów, Dyrekcja Domu Dziecka przy ul. Pogodnej, skierowała do Kuratora Koła podziękowanie, podkreślające, że aktywność młodzieży ma „charakter terapeutyczny i rozwijający twórczość dzieci”.

Podobnie owocna jest aktywna współpraca członków KNSP z Hospicjum im. Małego Księcia, Domem Samotnej Matki prowadzonym przez Siostry Miłosierdzia, Ośrodkiem Dzieci Niepełnosprawnych i Upośledzonych „Benjamin” i Pogotowiem Opiekunów, gdzie studenci-wolontariusze uczestniczą w terapii dzieci zaniedbanych wychowawczo Metodą Ruchu Rozwijającego – W. Sherborn. Studenci współpracują też ze Świetlicą „Teatr” Akademii Młodzieżowej nr 1 w Lublinie oraz innymi świetlicami opiekuńczo-wychowawczymi, gdzie podejmują pomoc dzieciom z trudnościami w odrabianiu lekcji, inspirować pedagogicznie twórcze gry i zabawy, organizują „Mikołajki”, „Andrzejki” i Dzień Dziecka.

Koło Naukowe Studentów Pedagogiki KUL zrzesza aktualnie 35 studentów. Z każdym rokiem z radością zauważamy wzrost liczby zainteresowanych możliwościami angażowania się w sprawy nie tylko społeczności uniwersyteckiej, ale także szerszego środowiska. Aktywność intelektualna, poszukiwanie dróg twórczego przeżywania swojego życia w kontakcie ze światem osób potrzebujących wsparcia oraz w kontekście wartości kulturowych i duchowych, harmonizuje z podejmowanymi działaniami praktycznymi, potwierdzając zasadę, że istnieje możliwość urzeczywistnienia solidarności ludzkiej i woli obecności w świecie autentycznych wartości.

Opr. F.W. Wawro

Instytut Psychologii

Sekretarz: mgr Bernarda Bereza

Katedra Psychologii Eksperymentalnej

Kierownik: dr hab. Piotr Francuz, adiunkt
 dr Oleg Gorbaniuk, adiunkt
 mgr Paweł Fortuna, wykładowca
 mgr Anna Szalkowska, asystent
 mgr Maciej Ćwik, *(prace zlecone)*
 mgr Rafał Koziak, *(prace zlecone)*
 mgr Piotr Markiewicz, *(prace zlecone)*
 mgr Bożena Nowaczyńska, *(prace zlecone)*
 mgr Magdalena Szubielska, *(prace zlecone)*
 mgr Małgorzata Zabłocka, *(prace zlecone)*

Katedra Psychologii Organizacji i Zarządzania

Kierownik: prof. dr hab. Adam Biela, prof. zw.
 dr Bohdan Rożnowski, adiunkt
 mgr Robert Jacek Sobek, wykładowca
 mgr Dorota Bryk, *(prace zlecone)*
 mgr Mirosław Chudy, *(prace zlecone)*
 mgr Agnieszka Huńka, *(prace zlecone)*
 mgr Roman Koval, *(prace zlecone)*
 mgr Mariusz Wołoś, *(prace zlecone)*
 mgr Bartosz Zdziech, *(prace zlecone)*

Katedra Psychologii Emocji i Motywacji

Kierownik: prof. dr hab. Zbigniew Zaleski, prof. zw.
 dr Michał Janson, adiunkt
 mgr Agata Błachnio, *(prace zlecone)*
 mgr Barbara Bogusz, *(prace zlecone)*
 mgr Katarzyna Jędruszczak, *(prace zlecone)*
 mgr Paweł Koniak, *(prace zlecone)*

Katedra Psychologii Osobowości

Kierownik: prof. dr hab. Piotr Oleś, prof. nadzw.
 dr Wacław Bąk, asystent
 dr Małgorzata Puchalska-Wasył, asystent
 dr Małgorzata Sobol-Kwapińska, asystent
 mgr Elżbieta Chmielnicka-Kuter, *(prace zlecone)*
 mgr Tomasz Gajda, *(prace zlecone)*
 mgr Jolanta Tomczuk, *(prace zlecone)*
 mgr Renata Żurawska-Żyła, *(prace zlecone)*

Katedra Psychologii Klinicznej

Kierownik: dr hab. Stanisława Steuden, prof. KUL

Zakład Psychologii Klinicznej Dorosłych

Kierownik: dr hab. Stanisława Steuden, prof. KUL
 dr hab. Stanisława Tucholska, adiunkt
 dr Marian Ledwoch, adiunkt
 dr Wiesława Okła, adiunkt
 dr Konrad Janowski, asystent
 dr Katarzyna Szymona-Palkowska, asystent

Dyrektor
dr hab. Stanisława Steuden, prof. KUL

mgr Maria Gałkowska-Jakubik, asystent
 mgr Marta Brachowicz, *(prace zlecone)*
 mgr Dorota Kuncewicz, *(prace zlecone)*
 ks. mgr Artur Radacki, *(prace zlecone)*
 mgr Monika Sadowska, *(prace zlecone)*
 mgr Kinga Sękowska-Pratkowska, *(prace zlecone)*

Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci

Kierownik: prof. dr hab. med. Leszek Szewczyk *(prace zlecone)*
 dr Elżbieta Januszewska, st. wykładowca
 dr Agnieszka Kulik, adiunkt
 dr Maria Oleś, adiunkt
 mgr Elżbieta Weinmüller, asystent

Katedra Psychologii Ogólnej

Kierownik: ks. dr hab. Zenon Uchnast, prof. KUL
 dr Małgorzata Artymiak, adiunkt
 dr Justyna Iskra, adiunkt
 ks. dr Marian Stepulak, adiunkt
 dr Andrzej Januszewski, st. wykładowca

Katedra Psychologii Rehabilitacji

Kurator: prof. dr hab. Andrzej Sękowski, prof. zw.
 dr Wojciech Otrębski, adiunkt
 mgr Grzegorz Wiącek, *(prace zlecone)*

Katedra Psychologii Rozwojowej

Kierownik: dr hab. Czesław Walesa, prof. KUL
 dr Elżbieta Rydz, adiunkt
 dr Małgorzata Tatala, adiunkt
 dr Dagmara Musiał, asystent
 dr Jagoda Ramsz, asystent
 dr Ewa Rzechowska, st. wykładowca
 mgr Anna Jarmołowska, asystent
 dr Tomasz Niemirowski, *(prace zlecone)*
 mgr Anna Firkowska, *(prace zlecone)*
 ks. mgr Janusz Michalewski, *(prace zlecone)*

Katedra Psychologii Różnic Indywidualnych

Zakład Psychologii Różnic Indywidualnych

Kierownik: prof. dr hab. Andrzej Sękowski, prof. zw.
 ks. dr Waldemar Klinkosz, adiunkt
 mgr Joanna Gołębiowska, *(prace zlecone)*
 mgr Magdalena Jaworska, *(prace zlecone)*
 mgr Anna Wołpiuk-Ochocińska, *(prace zlecone)*

Katedra Psychologii Społecznej i Psychologii Religii

Zakład Psychologii Społecznej i Psychologii Religii

Kierownik: ks. prof. dr hab. Władysław Prężyna, prof. zw.
 ks. dr Jerzy Szymoń, adiunkt
 dr Jacek Śliwak, st. wykładowca

► Instytut Psychologii

ks. dr Marek Jarosz, asystent
s. dr Beata Zarzycka, asystent
mgr Rafał Bartczuk, asystent
mgr Ewa Koziątek, (prace zlecone)

Katedra Psychologii Wychowawczej i Rodziny

Kierownik: prof. dr hab. Maria Braun-Galkowska, prof. zw.

dr Aleksandra Gała, st. wykładowca
dr Bogusława Lachowska, adiunkt
dr Mariola Łaguna, adiunkt
dr Iwona Ulfik-Jaworska, asystent
dr Beata Kostrubiec, asystent
dr Katarzyna Litwińska, asystent
mgr Mirosława Drag, asystent
mgr Hanna Elżanowska, asystent
mgr Antonina Gutowska, asystent
dr Elżbieta Trubiłowicz, (prace zlecone)

mgr Renata Dąbrowska, (prace zlecone)

Katedra Psychoprofilaktyki Społecznej

Kurator: ks. prof. dr hab. Czesław Cekiera, prof. zw. (umowa o dzieło)
dr Iwona Niewiadomska, adiunkt
dr Joanna Chwaszcz, asystent
mgr Małgorzata Brzezińska, (prace zlecone)

Katedra Psychoterapii i Psychologii Zdrowia

Kierownik: ks. dr hab. Kazimierz Popielski, prof. KUL

ks. dr Bogusław Block, adiunkt
dr Krzysztof Ciepliński, asystent
dr Lilija Suchocka, asystent
mgr Elżbieta Masiak-Siudyła, asystent
mgr Andrzej Masłowski, (prace zlecone)

Pracownia Psychometryczna

Kierownik: dr Maria Mańkowska, st. wykładowca

Rys historyczny

Początki psychologii w KUL sięgają powstania Uniwersytetu w 1918 r. W ramach Wydziału Nauk Humanistycznych, w tzw. grupie filozoficznej, znalazły się 2 katedry: filozofii i psychologii. Katedra psychologii obsadzona była wówczas przez profesorów: Artura Chojeckiego, ks. Idziego Radziszewskiego, Bogdana Rutkiewicza i od 1934 r. ks. Józefa Pastuszkę.

W maju 1946 r. powstał, obok istniejących już w KUL czterech wydziałów, nowy – Wydział Filozofii Chrześcijańskiej, w ramach którego zaczęło funkcjonować od 13.XI.1946 r. sześć katedr, m.in. katedra psychologii. Wśród wykładów znalazły się takie przedmioty psychologiczne, jak: psychologia ogólna, psychologia woli i uczuć, charakteru człowieka, historia psychologii i psychologia eksperymentalna. Prowadzono również seminarium z psychologii.

Po przeprowadzonej w roku akad. 1949/50 pierwszej reorganizacji Wydziału powstały dwie sekcje: filozofii teoretycznej i filozofii praktycznej a realizowany w nich program studiów, obok przedmiotów filozoficznych, obejmował wykłady z psychologii ogólnej, psychologii charakteru człowieka, psychologii religii, psychologii społecznej, metod psychologii eksperymentalnej i psychologii pracy oraz ćwiczenia z psychologii eksperymentalnej, a także seminaria z psychologii ogólnej i psychologii eksperymentalnej.

W następnych latach program ten był ciągle rozbudowywany, zatrudniono także szereg nowych profesorów i wykładowców. Działalność naukowo-dydaktyczną w zakresie psycholo-

gii prowadzili, m.in. obok ks. prof. dr. J. Pastuszki, ks. prof. dr M. Dybowski, doc. dr W. Mielczarska, prof. dr J. Reutt i dr N. Reuttowa.

W 1951 r. podjęto próbę uruchomienia studiów psychologicznych jako samodzielnej sekcji w ramach Wydziału, ale przedłożony wówczas program nie uzyskał zatwierdzenia Ministerstwa Szkół Wyższych.

W 1953 r. nastąpił podział Zakładu Psychologii na Zakład Psychologii Spekulatywnej oraz Zakład Psychologii Doświadczalnej.

Dopiero w 1957 r. przeprowadzono za zgodą Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego podział studiów filozoficznych na cztery specjalizacje zaowocował wyodrębnieniem specjalizacji filozoficzno-psychologicznej, której kierownikiem został ks. prof. J. Pastuszka. W tym samym roku utworzono II

Katedrę Psychologii, a w 1958 r. dalsze katedry: psychologii rozwojowej i psychologii wychowawczej, zaś rok później zmieniono nazwy I i II Katedry Psychologii na: Katedrę Psychologii Ogólnej i Katedrę Psychologii Eksperymentalnej.

Powstanie w ramach Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej odrębnej specjalizacji filozoficzno-psychologicznej stało się również bodźcem do zatwierdzenia w marcu 1957 r. przez Senat Akademicki KUL statutu i utworzenia Koła Studentów Psychologii KUL. Na pierwszego kuratora Koła został mianowany prof. J. Reutt, a dalej funkcję tę pełnili: ks. prof. J. Pastuszka i dr J. Kostrzewski. W początkach roku akad. 1957/58 utworzono w Kole dwie sekcje: psychologii klinicznej i psychologii wychowawczej, a nieco później sekcję psychologii pracy.

Z czasem rozwój specjalizacji zawocował również powstaniem nowych zakładów naukowych. W 1961 r. powstał Zakład Psychologii Praktycznej, a w toku przeprowadzonej w 1966 r. reorganizacji zakładów psychologii utworzono w nowe zakłady: Zakład Psychologii Ogólnej, Zakład Psychologii Eksperymentalnej, Zakład Psychologii Stosowanej oraz Zakład Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej, którymi kierowali: ks. prof. Józef Pastuszka (kierownik Zakładu Psychologii Ogólnej), doc. dr Zenomena Płużek (kierownik Zakładu Psychologii Eksperymentalnej), doc. dr Maria Grzywak-Kaczyńska (kierownik Zakładu Psychologii Stosowanej) oraz doc. dr Stefan Kunowski (kierownik Zakładu Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej).

Realizowany w ramach specjalizacji filozoficzno-psychologicznej program studiów uległ także, wraz z jej wyodrębnieniem, znacznej rozbudowie obejmując np. w roku akad. 1967/68 m.in. wykłady i ćwiczenia z psychologii ogólnej, anatomii i fizjologii człowieka, historii psychologii, psychologii eksperymentalnej, psychologii społecznej, psychologii myślenia produktywnego, psychologii rozwojowej, wychowawczej, psychologii religii, teorii osobowości i motywacji, psychologii klinicznej, psychopatologii, psychologii pracy, psychologii rehabilitacji, psychologii inteligencji, metod badań inteligencji dzieci i dorosłych, metod statystycznych w psychologii, metod badania osobowości dzieci i dorosłych, pro-

jekcyjnych metod badania osobowości, psychoterapii, higieny psychicznej oraz seminaria z psychologii ogólnej, eksperymentalnej, rozwojowej, wychowawczej, a także kursy doktoranckie z psychologii ogólnej, eksperymentalnej, wychowawczej oraz z psychologii eksperymentalnej i klinicznej.

Na specjalizacji filozoficzno-psychologicznej pracowali wówczas m.in.: ks. prof. J. Pastuszka, prof. Z. Papierkowski, doc. dr M. Grzywak-Kaczyńska, doc. dr Z. Płużek, doc. dr S. Kunowski, dr T. Kukołowicz, dr Z. Sękowska, ks. dr Z. Chlewiński, dr J. Strojnowski, dr J. Kostrzewski, dr N. Han-Ilgiewicz, dr S. Trębaczewicz, dr K. Dąbrowski, dr S. Siek, ks. dr J. Majkowski, ks. dr F. Leśniak, ks. mgr W. Preżyna, mgr M. Braun-Gałkowska, mgr Cz. Walesa, mgr J. Stachyra, mgr M. Łobocki, mgr E. Leszczuk, i wielu innych młodszych pracowników nauki.

Główne kierunki prowadzonych w KUL na przestrzeni 50 lat (1918-1968) badań naukowych z zakresu psychologii dotyczyły: psychologii ogólnej, charakterologii, psychologii religii, psychologii społecznej i historii psychologii, ze szczególnym uwzględnieniem historii psychologii polskiej (ks. prof. J. Pastuszka), psychologii woli (ks. prof. M. Dybowski, doc. dr W. Mielczarska, prof. J. Reutt, doc. dr N. Reuttowa), psychologii i pedagogiki specjalnej – dzieci upośledzonych umysłowo, dzieci społecznie nieprzystosowanych, nieletnich przestępców (dr N. Han-Ilgiewicz), ejdetyzmu oraz zainteresowań zawodowych dzieci i mło-

dzieży (dr T. Zaworski), psychologii rozwojowej i wychowawczej, wychowania człowieka dorosłego, a także problemów wychowania zakonnego, zwłaszcza w nowicjatch (doc. dr S. Kunowski), weryfikacji niektórych metod Piageta i metody Rorschacha (doc. dr M. Grzywak-Kaczyńska), psychologii osobowości i psychologii klinicznej osób dorosłych, szczególnie z zakresu osobowości i terapii schizofreników oraz jednostek po próbie samobójczej (doc. dr Z. Płużek), psychologii klinicznej dzieci i młodzieży oraz psychologii inteligencji (dr J. Kostrzewski), psychofizjologii, psychopatologii i psychiatrii (dr J. Strojnowski) oraz metod psychometrycznych (ks. dr Z. Chlewiński).

Aktualnie Instytut Psychologii KUL jest dynamicznie rozwijającą się jednostką Wydziału Nauk Społecznych. W uznaniu wysokiej jakości kształcenia dwukrotnie uzyskał akredytację na okres pięciu lat udzieloną przez Uniwersytecką Komisję Akredytacyjną UKA, pierwszą – 23 maja 2000 roku, drugą – 21 czerwca 2005 roku, oraz akredytację przyznaną przez Państwową Komisję Akredytacyjną, także na okres pięciu lat.

opr. Stanisława Steuden, Marian Ledwoch

Struktura organizacyjna

W ramach Instytutu Psychologii funkcjonuje 13 katedr, 10 zakładów naukowo-dydaktycznych, Pracownia Psychometryczna, Biblioteka Instytutu Psychologii, Laboratoria: psychologii rozwojowej i psychologii eksperymentalnej, pracownia komputerowa oraz Koło Naukowe Studentów Psychologii. Instytut współpracuje także z Międzywydziałowym Ośrodkiem Obliczeniowym i Pracownią Komputerową KUL.

Instytut Psychologii KUL prowadzi jednolite 5-letnie studia magisterskie w trybie dziennym i wieczorowym (od roku akademickiego 1999/2000) oraz czteroletnie studia doktoranckie dzienne i zaoczne. Od roku akademickiego 2001/2002 proponuje się także realizację indywidualnego toku studiów w ramach Kolegium Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych – MISH w KUL, a od 2001/2002 także w ramach systemu mobilności studentów uniwersytetów w Polsce, który w ogólnych założeniach nawiązuje do europejskiego systemu kształcenia w ramach programu SOCRATES.

Program studiów

Studia magisterskie

Program studiów akademickich realizowany w Instytucie Psychologii KUL odzwierciedla współczesne tendencje w nauce. Realizacja programu

Pracownicy Instytutu

► Instytut Psychologii

na studiach magisterskich dziennych i wieczorowych, jest zgodna z systemem ECTS (European Community Course Credit Transfer System).

System kształcenia obejmuje dwa etapy: I i II rok studiów stanowi etap wprowadzający, III-V rok studiów obejmuje cykl specjalizacyjny.

Celem tak skonstruowanego programu studiów jest przekazanie studentom gruntownej wiedzy psychologicznej – podstaw teoretycznych, a także możliwości aplikacyjnych, odpowiadających współczesnym wymaganiom.

Podczas dwóch pierwszych lat studenci zdobywają wiedzę z zakresu szeroko rozumianych podstaw psychologii: filozoficznych, biologiczno-fizjologicznych, antropologicznych będących istotnym przymiotem współczesnego wykształcenia psychologicznego.

Specjalizacje:

- Psychologia kliniczna, osobowości, zdrowia i psychoterapii
- Psychologia rodziny, wychowania, różnic indywidualnych i rehabilitacji
- Psychologia marketingu, zarządzania i środowiska
- Psychologia zachowań społecznych i psychoprofilaktyki

Od III roku studiów rozpoczyna się cykl specjalizacyjny, który aktualnie jest realizowany w czterech specjalnościach, tych samych na studiach dziennych i wieczorowych.

Studia doktoranckie

Studia doktoranckie stanowią propozycję dalszej nauki dla studentów, którzy pragną kontynuować kształcenie i przygotować rozprawę doktorską. Zostały powołane w roku akademickim 2001/2002. Wcześniej prace doktoranckie pisano pod kierunkiem profesorów w ramach seminarium doktoranckiego.

Podstawą przyjęcia na studia doktoranckie jest ukończenie kierunku psychologia z tytułem magistra oraz uzyskanie oceny minimum dobrej plus na dyplomie. O przyjęcie na studia doktoranckie wnioskuje Rada Instytutu Psychologii, opiniuje Rada Wydziału, a zatwierdza Rektor Uczelni.

Studia doktoranckie trwają cztery lata – program studiów obejmuje: seminarium doktoranckie; konwersatoria: z metodologii badań naukowych, jakościowej analizy danych empirycznych, zaawansowanych metod statystycznych, paradygmaty prowadzenia badań naukowych, funkcje modeli teoretycznych w badaniach psychologicznych, opracowywanie tekstów nauko-

wych oraz wykłady monograficzne (do wyboru wg preferencji studenta).

Realizacja praktyk studenckich

Po IV roku studiów student obowiązany jest do odbycia 4-tygodniowej (160 godzin) praktyki. Miejsce praktyki jest zgodne z zainteresowaniem studenta i akceptacją osoby prowadzącej seminarium magisterskie, będącej naukowym opiekunem praktyki (służba zdrowia, poradnie pedagogiczno-psychologiczne, wojsko, policja, więziennictwo, obozy rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych lub inne placówki).

Kadra naukowo-dydaktyczna

Aktualnie w Instytucie Psychologii KUL zatrudnionych jest 13 samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym: 11 z dyscypliny podstawowej i 2 z dyscypliny pokrewnej.

Liczba innych etatowych pracowników Instytutu: na stanowisku adiunkta 15, asystenta 30, starszego wykładowcy 7, wykładowcy 3.

Działalność wydawnicza

W ramach Instytutu Psychologii KUL systematycznie wydawane są:

- *Roczniki Psychologiczne* – wydawane przez Towarzystwo Naukowe KUL, które mają kategorię B wg KBN;
- *Journal for Economic, Political and Social Integration* – wydawany przez Towarzystwo Naukowe KUL i KUL, który do 2004 roku miał kategorię A, od 2005 ma kategorię B wg KBN
- *Studia z psychologii w KUL* – wydawane przez Wydawnictwo KUL – jest to wydawnictwo seryjne (datujące się od 1987 roku). W 2003 roku wydany został 11 tom *Studiów z psychologii w KUL*.
- *Wybrane zagadnienia z psychologii klinicznej i osobowości* – wydawnictwo seryjne – aktualnie w druku jest tom 6: *Wybrane zagadnienia z psychologii klinicznej i osobowości. Metody diagnostyczne w badaniu dzieci i młodzieży* (red. M. Oleś). Oddane do druku zostały tomy: 7. *(Wybrane zagadnienia z psychologii klinicznej. Problemy człowieka zdrowego, red. W. Okła, S. Tucholska)* i 8. *(Wybrane zagadnienia z psychologii klinicznej. Problemy człowieka chorego, red. S. Steuden, M. Ledwoch)*.
- Redaktorem ogólnopolskiego czasopisma *Przegląd Psychologiczny* – mającego kategorię Awg KBN – jest prof. dr hab. A. Sękowski (pracownik Instytutu Psychologii KUL).

Pracownicy naukowo-dydaktyczni Instytutu Psychologii KUL są członkami rady redakcyjnej lub programowej wielu czasopism, m.in.: *Journal of Social Issues, Polish Psychological Bulletin, Świat i Słowo, Kolokwia Psychologiczne, Postępy*

prof. Zenomena Plużek
i dr hab. Saniśława Steuden, prof. KUL

Psychiatrii i Neurologii, Zeszyty Naukowe KUL, Gifted Education International, High Ability Study, Prospectiva Persona, Logotherapy.

Działalność naukowa

- Instytut Psychologii KUL organizuje otwarte posiedzenia naukowe, w których uczestniczą pracownicy Instytutu Psychologii, studenci-doktoranci oraz inne osoby zainteresowane. Celem posiedzeń jest:
 - prezentacja, połączona z dyskusją, projektów badawczych związanych z realizacją prac doktorskich i habilitacyjnych:
 - a) zapoznanie się z poglądami pracami naukowymi realizowanymi w innych ośrodkach poprzez zapraszanie ich przedstawicieli do wygłaszania referatów, wykładów – efektem tego jest integracja z innymi ośrodkami akademickimi, a także wzbogacanie własnego programu studiów;
 - b) realizacja programu naukowo-badawczego na temat *Pomoc psychologiczna dla osób chorych na łuszczycę*, sponsorowany przez Europejską Federację Stowarzyszeń Łuszczycowych w Helsinkach (Zakład Psychologii Klinicznej Dorosłych KUL i Stowarzyszenie Osób Chorych na Łuszczycę w Lublinie);
 - współpraca naukowa Katedry Psychologii Wychowawczej i Rodziny z Międzynarodową Akademią Psychologii Rodziny (International Family Academy);
 - praca w ramach Sekcji Psychologii przy Komisji Nauki Episkopatu Polski, w tym: aktywny udział w rocznych konferencjach;

- współpraca z Kliniką Okulistyczną AM w Lublinie w ramach badań nad jakością życia u chorych z zaćmą, jaskrą i zezem (Katedra Psychologii Klinicznej i Osobowości);
- badania wad widzenia u dzieci – aspekty medyczno-psychologiczne (Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży KUL);
- współpraca z Instytutem Psychologii Uniwersytetu w Monachium (stypendium fundacji Humboldta), współpraca w ramach programu *Motivation and Valuation* z Department of Clinical Psychology and Personality;
- współpraca z Institut of Logotherapy (Muenchen).

Aktywność dydaktyczna

- wykłady pracowników Instytutu w zagranicznych ośrodkach akademickich (Ukraina, Białoruś, Słowacja, Anglia, Francja, Niemcy, Holandia, USA, Kanada);
- wykłady w uniwersytetach i szkołach wyższych (UJ, SWPS w Warszawie, AM w Lublinie);
- współpraca Instytutu Psychologii KUL z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Lublinie (prowadzenie wykładów, organizacja spotkań naukowych);
- wykłady popularyzatorskie w środowiskach nauczycielskich, lekarskich, medycznych, psychologicznych;
- wykłady z psychologii w seminariach duchownych (Lublin, Warszawa, Siedlce, Częstochowa, Paradyż, Sankt Petersburg, Grodno, Kołomyja, Opole) i zgromadzeniach zakonnych (Lublin, Warszawa, Łądy, Stadniki, Łódź);
- prowadzenie Podyplomowego Studium Poradnictwa i Psychoterapii dla duchowieństwa w Lublinie (Katedra Psychologii Społecznej i Religii KUL).

Działania aplikacyjne

- ekspertyzy dotyczące treści programowych i oddziaływania mediów na dzieci i młodzież, na zamówienie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Rzecznika Praw Dziecka i Telewizji Polskiej;
- ekspertyzy sądowe w sprawach cywilnych i karnych (sądy cywilne i karny);
- współpraca z Uniwersytetem Warszawskim w zakresie adaptacji metod Spielbergera do oceny stanu i cechy lęku;
- współpraca z Pracownią Testów Psychometrycznych PTP;
- prowadzenie szkoleń z zakresu psychologii klinicznej;
- szkolenie osób przygotowujących się do prowadzenia kursów przedmażeńskich w ramach psychoprofilaktyki życia rodzinnego;
- systematyczne (coroczne) podyplomowe szkolenia dla nauczycieli, mające na celu doskonalenie umiejętności psychologiczno-pedagogicznych;
- współpraca Zakładu Psychologii Klinicznej Dorosłych oraz Dzieci i Młodzieży z warszawskim Oddziałem Sekcji Psychosomatycznej Dziecka;
- przy Instytucie Psychologii KUL od lutego 2003 r. funkcjonuje Centrum Pomocy Psychologicznej w Rozwoju Człowieka im. Kazimierza Dąbrowskiego, w jego działalność zaangażowani są pracownicy naukowo-dydaktyczni Instytutu Psychologii na zasadach wolontariatu. Celem Centrum jest pomoc psychologiczna wobec: dzieci, dorosłych – osób znajdujących się w sytuacjach trudnych, kryzysowych.

Działalność na rzecz środowiska lokalnego

- zorganizowanie przez pracownika Katedry Psychologii Wychowawczej

- i Rodziny Lubelskiego Hospicjum Dla Dzieci im. Małego Księcia i kierowanie nim;
- praca społeczna pracowników i studentów w różnych stowarzyszeniach wyższej użyteczności społecznej w ośrodkach lubelskich: Hospicjum im. Małego Księcia, Poradnia Centrum Słuchania, świetlice terapeutyczne dla dzieci, Dom Pomocy Społecznej, program *Starszy brat*, starsza siostra, Stowarzyszeniu „Serce” przy Lubelskim Regionalnym Zespole Koalicji na Rzecz Zdrowia Psychicznego w Lublinie;
- w ramach pracy nad integracją osób niepełnosprawnych Instytut Psychologii KUL uczestniczy w realizacji programu *Schizofrenia – otwórzcie drzwi*. W tym zakresie wspólnie z Lubelskim Regionalnym Zespołem Koalicji na Rzecz Zdrowia Psychicznego organizuje otwarte spotkania integracyjne – tzw. *Dialog* – w którym udział biorą profesjonaliści (psychiatrzy, psycholodzy, psychoterapeuci), pacjenci i rodziny osób chorych, a także kapelani szpitalni, pracownicy i studenci KUL.

Doskonalenie zawodowe pracowników

- staże naukowe stypendystów-doktorantów oraz stypendia w Holandii (Nijmegen), Niemczech (Bielefeld), Belgii (Leuven), stypendia fundacji TEMPUS;
- staże naukowe i badawcze pracowników Instytutu w zagranicznych ośrodkach naukowych, m.in. w: Lindau, Monachium i Bielefeld (Niemcy), Moskiewie (Rosja), Nijmegen (Holandia), Liverpool, Pontypridd i Londynie (Wielka Brytania), Genui i Rzymie (Włochy), Braga (Portugalia);
- staże w placówkach służby zdrowia, m.in. w Instytucie Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, Instytucie Kardiologii w Aninie, Zespole Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej na ul. Nowowiejskiej w Warszawie, Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Krakowie oraz placówkach służby zdrowia w Lublinie;
- wolontariat pracowników naukowo-dydaktycznych i doktorantów stypendystów Instytutu Psychologii KUL w klinikach AM w Lublinie: Dermatologicznej, Ginekologicznej, Chirurgii Naczyń, Hematologicznej, Onkologicznej, Psychiatrii oraz innych placówkach służby zdrowia;
- współpraca z Lubelskim Stowarzyszeniem Osób Chorych na Chorobę Alzheimera, Stowarzyszeniem Osób Chorych na Łuszczycę;
- współpraca Katedry Psychoterapii i Psychologii Zdrowia z Krajową Radą Opieki Paliatywnej i Hospicyjnej przy Ministerstwie Zdrowia;

► Instytut Psychologii

- obozy naukowo-integracyjne Katedry Psychologii Rozwojowej KUL, mające na celu integrację środowiska akademickiego różnych uniwersytetów polskich (UW, UJ, Akademia Bydgoska, Uniwersytet Wrocławski);
- współpraca Katedry Psychoterapii i Psychologii Zdrowia z St. Christopher's Hospice w Londynie;
- współpraca z Max Planck Institut, Muenchen.

Popularyzacja wiedzy psychologicznej

- publikacje w Miesięczniku *Charaktery*;
- wykłady i pogadanki w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, placówkach oświatowych i wychowawczych;
- organizacja i przeprowadzenie przez pracowników Zakładu Psychologii Klinicznej Dorosłych DNI OTWARTYCH, poświęconych badaniom pamięci w programie wczesnego wykrywania zespołów otępiennych, we współpracy z Centrum Medycznym SANITAS w Lublinie i firmą NOVARTIS;
- Udział w Festiwalu Nauki.

Inicjatywy Instytutu Psychologii usprawniające proces dydaktyczny i pracę naukową

- kursy wykorzystywania programów w ramach pakietu SPSS, w których uczestniczą pracownicy dydaktyczno-naukowi;
- w ramach aktywności Instytutu organizowano kursy doskonalenia emisji głosu, w którym wzięło udział kilkunastu pracowników naukowo-dydaktycznych.

Inicjatywy na rzecz studentów i absolwentów

- opracowanie i realizacja programu profilaktycznego dla wszystkich studentów studiów dziennych i wieczorowych w KUL. W roku 2004/2005 spośród pracowników Instytutu powołano pełnomocnika Rektora do spraw profilaktyki. Powołano również wolontariat studentów KUL. W działaniach wolontariatu uczestniczą studenci III i II roku psychologii. W ramach programu przeprowadzono szkolenia opiekunów lat w zakresie objawów stresu i sposobów pomagania osobom doświadczającym stresu, objawów zaburzeń nerwicowych i psychotycznych, objawów używania narkotyków, czynników ryzyka HIV/AIDS, ponadto opracowano diagnozę profilaktyczną obejmującą reprezen-

tatywną próbę studentów KUL (badaniami objęto 5 tys. osób);

- program studiów realizowany w ramach specjalności z roku na rok jest modyfikowany, dostosowany do potrzeb studentów i wymagań aktualnego rynku pracy;
- organizacja Zjazdu Absolwentów Psychologii w czerwcu 2003 roku;
- udział Instytutu Psychologii w programie aktywizacji zawodowej absolwentów (Biuro Karier KUL);
- realizacja programu kształcenia Socrates-Erasmus – przez studentów psychologii (Holandia, Belgia, Niemcy); w okresie od 2000 do 2004 w programie Socrates-Erasmus uczestniczyło 30 studentów;
- realizacja programu MOST;
- współpraca z Kolegium MISH;
- prowadzenie (przez Kierownika Katedry Psychologii Wychowawczej i Rodziny) dla grup studentów młodszych roczników zajęć na rzecz integracji i podstawowych umiejętności psychologicznych.

Najważniejsze osiągnięcia

- utrzymanie kategorii I w KBN;
- uzyskanie akredytacji kierunku psychologia udzielonej przez Konferencję Rektorów Uniwersytetów Polskich w 2000 r. i 2005 r.;
- uzyskanie pozytywnej oceny jakości kształcenia na poziomie magisterskim na kierunku psychologia, prowadzonym na Wydziale Nauk Społecznych – Uchwała Nr 811/2004 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej;
- powołanie studiów doktoranckich w roku akademickim 2000/2001, od roku akademickiego 2003/2004 są one realizowane w trybie dziennym i zaocznym;
- organizacja (z PTP Oddział Lubelski) XXXI Zjazdu Polskiego Towarzystwa Psychologicznego we wrześniu 2002 r.;
- stałe poszerzanie współpracy z partnerami zagranicznymi – w 2001 roku nawiązana została współpraca z państwami wschodniej i środkowej Europy, a w 2004 roku z Republiką Południowej Afryki – Limpopo;
- organizacja konferencji naukowych, w tym międzynarodowych m.in. *Przejawy patologii społecznej w krajach Europy środkowo-wschodniej* (27-28.04.2004); *Problemy i metodologia badań w zakresie psychologii religii we własnych środowiskach – wymiana doświadczeń* (maj 2004); *Third International Conference on The Dialogical Self Meaning and Movement* (26-29.08.2004); *Psychologia czasu: Teoretyczne inspiracje – doświadczenie – temporalne kompeten-*

prof. Maria Braun-Galkowska

cje – podejścia badawcze (20-21.09.2004); *Człowiek – jedna czy wiele narracji* (11-14.09.2003); *Człowiek współczesny między rozwojem integralnym a dehumanizacją* (3-4.12.2004); *XIII Kolokwia Psychologiczne Komitetu Nauk Psychologicznych PAN* (25-27.06.2005); *Życie dla siebie i innych. Psychologiczne i społeczne uwarunkowania satysfakcji z życia w okresie starzenia się* (30-31.05.2005).

Nagrody i odznaczenia przyznane pracownikom Instytutu Psychologii w latach 2000-2004:

Ks. prof. Kazimierz Popielski – Wielka Nagroda Miasta Wiednia im. Viktora Frankla, w uznaniu za całość dzieła związanego z humanistyczną psychoterapią zorientowaną na sens (2001); Doktorat Honoris Causa Uniwersytetu w Trnawie (Słowacja) za rozwijanie myśli noo-logoterapeutycznej na Słowacji (2001); Krzyż Kawalerski Odrodzenia Polski *Polonia Restituta*.

Dr Konrad Janowski – Nagroda Europejskiego Stowarzyszenia Chorych na Łuszczycę EUROPSO w Barcelonie, za projekt naukowo-badawczy *Program pomocy psychologicznej dla osób chorych na łuszczycę* (2003).

Ks. prof. Władysław Prężyna – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski *Polonia Restituta*.

Prof. Leszek Szewczyk – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski *Polonia Restituta*; Medal 50-lecia PAN.

Organizacje studenckie

W ramach Instytutu funkcjonuje Koło Naukowe Studentów Psychologii KUL (KNSP KUL), aktywnie uczestniczące w pracach na rzecz środowiska akademickiego.

Aktywność studentów skupia się na poszerzaniu zainteresowań w ramach następujących sekcji:

Sekcja naukowa – tematami spotkań tej sekcji stają się zagadnienia teoretyczne i praktyczne stanowiące przedmiot zainteresowania uczestników spotkań, a niepodejmowane na wykładach i ćwiczeniach. Spotkania – w których aktywnie uczestniczą także zaproszeni nauczyciele akademicy – mają charakter swobodnej dyskusji, wymiany myśli, spostrzeżeń, wątpliwości;

Sekcja psychologii po niemiecku – organizująca cotygodniowe spotkania, podczas których omawiane i dyskutowane są najnowsze artykuły naukowe w dziedzinie psychologii publikowane w języku niemieckim. Do prowadzenia spotkań zapraszani są pracownicy Instytutu mówiący w języku niemieckim;

Sekcja psychologii po angielsku – organizująca systematyczne (dwa razy w miesiącu) spotkania, podczas których studenci doskonalą swoje zdolności językowe (poszerzają słownictwo naukowe w zakresie psychologii), opierając się na literaturze anglojęzycznej;

Sekcja psychologii po rosyjsku – służy integracji studentów polskich i ze Wschodu.

Sekcja rozrywkowa – główną formą aktywności tej sekcji jest organizacja kabaretu *Los Psychos*, którego programy prezentowane są podczas AKTUALIÓW, jak również podczas Targów Organizacji Studenckich i Dni Otwartych Drzwi w KUL (współpraca z Uczelnianym Samorządem Studentów KUL);

Sekcja psychofotografii – zajmuje się wymianą doświadczeń w wykonywaniu oryginalnych, jak i amatorskich fotografii artystycznych. Studenci organizują również spotkania plenerowe „z aparatem w ręku”;

Sekcja warsztatowa – wspierająca inicjatywy związane z przygotowaniem warsztatów tematycznych, realizowanych w ramach AKTUALIÓW;

Sekcja malarstwa-interpretacji – spotkania cieszące się dużą frekwencją, skupiające studentów wrażliwych

na sztukę i piękno, zajmujących poznawaniem życia znanych malarzy;

Sekcja turystyki i rekreacji – sekcja ta proponuje wspólne wyjścia na wystawy, przedstawienia, wyjazdy integracyjne w plener.

Wyrazem aktywności studentów Instytutu Psychologii KUL zrzeszonych w KNSP jest organizowana corocznie Ogólnopolska Konferencja Aktualności Psychologicznych – AKTUALIA. Jest ona wydarzeniem nie tylko wewnątrzuniwersyteckim, ale również znanym forum dyskusyjnym w środowiskach psychologicznych. Ideą Konferencji jest prezentacja najnowszych osiągnięć w dziedzinie psychologii – w aspekcie teoretycznym i aplikacyjnym. Znamionną cechą podejmowanych zagadnień jest wskazywanie na interdyscyplinarność problemów psychologicznych (polityka społeczna, media, rynek pracy, stowarzyszenia wyższej użyteczności społecznej, służba zdrowia, wojsko).

Poziom naukowy i popularność AKTUALIÓW w środowiskach akademickich wzrasta, czego wyrazem jest coraz liczniejszy udział osób – pracowników naukowych i studentów ośrodków akademickich krajowych i zagranicznych (m.in. z Ukrainy, Białorusi, Słowacji, Niemiec).

Konferencji towarzyszą m.in.: koncerty zespołów studenckich, występy teatralne uczestników warsztatów terapii zajęciowej, kiermasze książek i projekcje filmów o tematyce psychologicznej, występy kabaretu KNSP KUL *Los Psychos*. Uzyskany dochód przeznaczony jest na działalność instytucji charytatywnych, m.in. na Hospicjum dla Dzieci im. Małego Księcia w Lublinie.

Członkowie Koła Naukowego Studentów Psychologii KUL corocznie biorą czynny udział w Dniu Otwartych Drzwi w KUL, prowadzą współpracę z Polskim Stowarzyszeniem Studentów i Absolwentów Psychologii (PSSiAP), Kołami Naukowymi zaangażowanymi w organizację seminarium *Szkiełkiem*

i *okiem*, posiadają własną stronę internetową, utrzymują kontakt z Kołami Studentów Psychologii z całej Polski.

Profil absolwenta

Specyfiką studiów psychologicznych w KUL jest oparcie ich na podstawach filozoficzno-antropologicznych. Instytut Psychologii KUL poprzez swoją aktywność naukową, dydaktyczną, popularyzatorską oraz zaangażowanie w działalność różnych stowarzyszeń wyższej użyteczności społecznej włącza się w realizację misji Uczelni poprzez wskazywanie na wartości podstawowe dla jednostki i społeczeństwa (m.in. ochrona życia, działanie na rzecz osób chorych, niepełnosprawnych, pochodzących z różnych środowisk i kultur).

Absolwent studiów psychologicznych w KUL:

- nabywa podstawową wiedzę z zakresu filozofii, etyki, antropologii filozoficznej, logiki formalnej i ogólnej metodologii nauk, oraz katolickiej nauki społecznej – wiedza ta stanowi o specyfice wykształcenia uzyskanego na naszej Uczelni;
- ma wykształcenie teoretyczne z psychologii, umiejętności z zakresu metodologii psychologii, stosowania metod psychometrycznych, oceny ich wartości oraz konstrukcji nowych narzędzi;
- zdobywa podstawową wiedzę z zakresu poradnictwa psychologicznego, umiejętności profesjonalnego komunikowania się oraz zasad prowadzenia psychoterapii;
- jest przygotowany do podjęcia pracy w różnych działach psychologii stosowanej (kliniczna, społeczna, religii, wychowawcza, szkolna, rodziny, pracy, rehabilitacji, psychoprofilaktyki, organizacji i zarządzania, reklamy), a także do pracy w placówkach naukowych i naukowo-dydaktycznych;
- posiada umiejętności w zakresie posługiwania się metodami diagnostycznymi i opracowywania wszechstronnych psychologicznych diagnoz (klinicznych, selekcyjnych, pedagogiczno-wychowawczych, rozwojowych i innych), w różnych działach psychologii stosowanej (służba zdrowia, szkolnictwo, sądownictwo, ośrodki penitencjarne, zakłady pracy, wojsko i policja, działy marketingu i reklamy, duszpasterstwo, media);
- zdobywa wiedzę deontologiczną zawodu psychologa;
- jest przygotowany do dalszego kształcenia w zakresie studiów doktoranckich i różnego rodzaju kształcenia podyplomowego.

Oprac. Stanisława Steuden

► Instytut Psychologii

Katedra Psychologii Eksperymentalnej

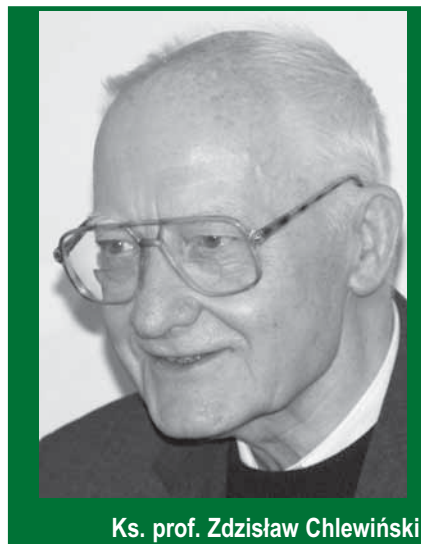
Katedra Psychologii Eksperymentalnej istnieje od roku 1951 i jest jedną z najstarszych w Instytucie Psychologii KUL. W protokołach Rady Wydziału z lat 50. Katedra funkcjonowała pod różnymi nazwami, m.in. jako Zakład lub Katedra Psychologii Doświadczalnej, a także jako II Katedra Psychologii. Dopiero 14 kwietnia 1959 roku Rada Wydziału uporządkowała nazewnictwo Katedr i uchwaliła zmiany nazw z I i II Katedry Psychologii na Katedrę Psychologii Ogólnej i Katedrę Psychologii Eksperymentalnej.

W pierwszych latach działalności, naukowy i dydaktyczny profil Katedry ukształtował ks. prof. Mieczysław Dybowski, pełniący obowiązki jej kierownika. Począwszy od roku akademickiego 1953/1954, pracownicy Katedry prowadzili już wykłady z: ogólnej psychologii doświadczalnej, metod psychologii doświadczalnej, wybranych zagadnień z historii psychologii doświadczalnej, wybranych zagadnień z psychologii poznania oraz ćwiczenia i seminaria z psychologii doświadczalnej. W tym czasie młodszym asystentem w Katedrze został student III roku psychologii Janusz Kostrzewski, który przez następne 20 lat, z pełnym zaangażowaniem kształcił pierwsze pokolenia KUL-owskich psychologów.

Po rezygnacji złożonej przez ks. prof. Dybowskiego w październiku 1954 roku, na następne trzy lata kierownikiem Katedry został prof. Józef Reutt. W roku 1957 objął on Katedrę Psychologii Ogólnej i Rozwojowej na UMCS w Lublinie i przez następnych 10 lat, tj. do listopada 1967 roku, stanowisko kierownika Katedry Psychologii Eksperymentalnej nie było obsadzone. W tym czasie zajęcia dydaktyczne w Katedrze w zakresie psychologii doświadczalnej i statystyki, prowadzili m.in. mgr Janusz Kostrzewski (od 1954), dr Stanisław Siek (od 1957), dr Jerzy Strojnowski i mgr Zenomena Płużek (od 1958), dr Maria Grzywak-Kaczyńska (od 1959), ks. dr Zdzisław Chlewiński (od 1963), mgr Czesław Walesa (od 1967) i wielu innych późniejszych profesorów. W związku z przedłużającym się vacatem, w latach 1964-1967, funkcję tymczasowego kierownika Katedry pełnił ks. dr Zdzisław Chlewiński. Z własnej inicjatywy zaczął on w tym czasie wykladać psychologię eksperymentalną, wzorując się na najnowszym wówczas amerykańskim podręczniku R. S. Woodworth'a i H. Schlosberga.

W listopadzie 1967 roku Rada Wydziału powierzyła kierownictwo Katedry i Zakładu Psychologii Eksperymentalnej, doc. dr hab. Zenomenie Płużek. Trzy lata później objęła ona kierownictwo Katedry Psychologii Klinicznej i Osobowości i przez następny rok obowiązki kierownika Katedry Psychologii Eksperymentalnej pełniła prof. Maria Grzywak-Kaczyńska. W tym czasie w Katedrze podjęli pracę naukowo-dydaktyczną m.in. ks. dr Władysław Prężyna (od 1968) i ks. mgr Kazimierz Popielski (od 1969).

Od roku 1974, przez ponad 25 lat, kierownikiem Katedry był ks. docent, a od 1988 roku – profesor Zdzisław Chlewiński. Przyjęty przez ks. prof. Chlewińskiego styl kierowania Katedrą wyznaczył trzy podstawowe zasady jej funkcjonowania, które obowiązują wszystkich jej pracowników i doktoran-

Ks. prof. Zdzisław Chlewiński

tów do dzisiaj: – praca zespołowa organizowana w formie seminariów, brain stormingów, spotkań z zapraszanimi gośćmi lub sesji wyjazdowych; – rozwijanie kontaktów z ludźmi i instytucjami badawczymi w kraju i za granicą; – interdyscyplinarność podejmowanych przedsięwzięć badawczych.

Ks. prof. Chlewiński wyraźnie określił także profil naukowo-dydaktyczny Katedry. Zgodnie z nim, badania podejmowane przez pracowników, doktorantów i magistrantów skupionych wokół Katedry koncentrują się przede wszystkim na zagadnieniach, które tradycyjnie wyznaczają zakres psychologii eksperymentalnej, czyli percepcja, uczenie się i pamięć, procesy poznawcze (w tym m.in. podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, wnioskowanie przez analogię, nabywanie pojęć, rozumienie i wyobrażenia) oraz psychofizyka.

Obok działalności nastawionej na prowadzenie badań podstawowych w zakresie psychologii eksperymentalnej, od kilkunastu lat w Katedrze rozwijany jest także nurt badań teoretycznych, które mają poważne aplikacje praktyczne, m.in. w psychologii przemysłowej, marketingu i reklamie, zarządzaniu i organizacji oraz komunikacji za pośrednictwem mediów audiowizualnych.

Dbalność o czystość metodologiczną eksperymentów psychologicznych oraz nacisk na ilościową analizę danych stanowią specyficzny rys wytworów działalności naukowo-badawczej pracowników, doktorów i magistrów związanych z Katedrą, w obu wymienionych nurtach.

Działalność dydaktyczna Katedry obejmuje wszystkie przedmioty w zakresie wymienionych obszarów badawczych. Treści wykładów, konwersatoriów i ćwiczeń są stale aktualizowane o wyniki najnowszych eksperymentów w tych dziedzinach wiedzy. Tradycyjnie już pracownicy Katedry nauczają metodologii badań psychologicznych, statystyki i psychometrii, zarówno na studiach magisterskich, jak i doktoranckich. Działalność dydaktyczna Katedry w zakresie podnoszenia świadomości metodologicznej w psychologii została nie tylko dostrzeżona, ale także uhonorowana przez Kapitułę Wielkiej Szufli Metodologicznej, przyznaniem aż czterech Szufli Metodologicznych jej profesorom: Zdzisławowi Chlewińskiemu, Adamowi Bieli, Andrzejowi Falkowskiemu i Piotrowi Francuzowi. Katedra Psychologii Eksperymentalnej KUL jest jedyną w Polsce placówką naukowo-badawczą kształcąca psychologów, która została tak wysoko oceniona przez członków Kapituły (prof. Jerzego Brzezińskiego, prof. Tadeusza Marka i dr. Czesława Noworola).

Głęboko zakorzenioną przez ks. prof. Zdzisława Chlewińskiego regułą obowiązującą w Katedrze Psychologii Eksperymentalnej jest zaangażowanie, uczciwość i rzetelność w poszukiwaniu prawdy o człowieku. Najdobitniej wyraził to prof. Jan Strelau, 13 kwietnia 2002 roku, podczas benefisu ks. profesora, nazywając go „sumieniem polskiej psychologii”.

W ciągu ponad ćwierćwiecza kierowania Katedrą, ks. prof. Chlewiński podjął m.in. działania w kierunku informatyzacji i komputeryzacji, nie tylko Katedry, ale także całego Uniwersytetu (z jego inicjatywy powstało laboratorium psychologii eksperymentalnej oraz ośrodek obliczeniowy).

W czasie swojej kadencji ks. prof. Chlewiński wykształcił także liczne grono współpracowników, spośród których wielu obecnie pełni funkcje samodzielnych pracowników naukowych,

m.in. prof. Adama Bielę (kierownika Zakładu Psychologii Przemysłowej, a obecnie Katedry Psychologii Organizacji i Zarządzania KUL), prof. Zbigniewa Zaleskiego (kierownika Katedry Psychologii Emocji i Motywacji KUL), prof. Andrzeja Falkowskiego (kierownika Katedry Psychologii Marketingu SWPS w Warszawie), dr hab. Piotra Francuza, prof. KUL (obecnego kierownika Katedry Psychologii Eksperymentalnej KUL), a także wielu doktorów.

Po odejściu ks. prof. Chlewińskiego na emeryturę w 2001 roku kierownictwo Katedry objął prof. Andrzej Falkowski, zaś po jego rezygnacji z pracy na KUL, od 2002 roku, przez dwa lata obowiązki kierownika Katedry pełnił prof. Adam Biela. 1 października 2004 roku kierownikiem Katedry został dr hab. Piotr Francuz, prof. KUL.

Obecnie w Katedrze rozpoczęto intensywną pracę nad przygotowaniem młodych kadr (zwłaszcza doktorantów) do podjęcia pracy naukowo-dydaktycznej na Uniwersytecie. Określono wysoki pułap wymagań dla doktoratów realizowanych w Katedrze. Wśród wymogów stawianych doktorantom jest m.in. przygotowanie i zgłoszenie do konkursu (np. w Ministerstwie Nauki i Informatyzacji) projektu badań oraz co najmniej jedna publikacja rocznie. Młodzi pracownicy naukowcy, zwłaszcza doktoranci, mają okazję rozwijać swoje zainteresowania podczas seminariów, które odbywają się regularnie w wymiarze

pięciu kilkugodzinnych spotkań, w ciągu każdego miesiąca. Ponadto wszyscy pracownicy i doktoranci uczestniczą w jednym tygodniowo seminarium tematycznym (w ciągu ostatnich dwóch lat było ono poświęcone problematyce wyobraźni). Na seminaria często zapraszani są goście ze środowisk akademickich w kraju i za granicą, reprezentujący różne dziedziny wiedzy i umiejętności. Co najmniej raz w roku cała grupa wyjeżdża na kilkudniowe seminarium warsztatowe. W ramach programu podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników i doktorantów wprowadzono także cztery godziny tygodniowo konwersatorium z języka angielskiego, a od bieżącego roku jedno z seminariów również będzie prowadzone tylko po angielsku.

W ostatnim czasie podjęto liczne inicjatywy badawcze związane zarówno z realizacją prac doktorskich, jak i projektów własnych finansowanych przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji oraz z funduszy Unii Europejskiej. Od wielu lat Katedra współpracuje z Telewizją Polską S.A. (początkowo w Lublinie, a obecnie w Warszawie) w zakresie badań, konsultacji, szkoleń i stażów m.in. dla doktorantów. Pracownicy Katedry biorą także aktywny udział w realizacji ważnych społecznie przedsięwzięć promujących naukę i KUL (m.in. Konferencja Komitetu Nauk Psychologicznych PAN, Festiwal Nauki 2005) oraz unowocześniających ofertę edukacyjną i dydaktykę (m.in. projekt

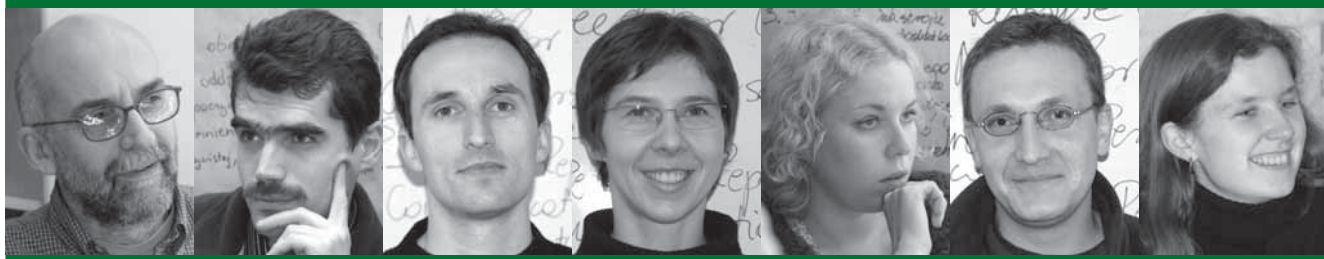
Ośrodka Edycji Multimedialnych KUL, pełnomocnictwo Rektora KUL w zakresie wdrażania programu nauczania na odległość).

Pracownicy Katedry utrzymują kontakty naukowe z pracownikami Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, a także Uniwersytetu im. Tarasa Szewczenki w Kijowie. Kontakty te owocują wspólnymi seminariami oraz realizacjami projektów badawczych i wydawniczych.

Katedra Psychologii Eksperymentalnej KUL jest kuźnią młodych, utalentowanych i pełnych wigoru ludzi, którzy podjęli decyzję sprawdzenia swoich możliwości w zakresie odkrywania prawdy o umyśle człowieka za pomocą nauki. Jest miejscem, w którym wysoko ceni się pracowitość i zaangażowanie motywowane ciekawością poznawczą, a także niezależność myślenia, kreatywność i inicjatywę w podejmowaniu działań, nie tylko naukowych. Tutaj konieczna jest umiejętność i chęć szczerzej współpracy z grupą oraz lojalność wobec jej członków. A jeśli tym wszystkim walorom towarzyszą okrychy wrodzonego talentu psychologa-badacza i pisarza, to Katedra Psychologii Eksperymentalnej KUL jest właściwym miejscem do pełnej i satysfakcjonującej realizacji swojej życiowej pasji.

Oprac. Piotr Francuz

W tym składzie pracujemy

Katedra Psychologii Emocji i Motywacji

Katedra Psychologii Emocji i Motywacji wyodrębniła się w 1997 roku z Katedry Psychologii Eksperymentalnej. Jej stali pracownicy to: prof. dr hab.

Zbigniew Zaleski, dr Michał Janson i dr Agata Błachnio.

Zespół prowadzi badania skupione wokół tematyki motywacji (perspektywa przyszłościowa i stawianie celów, motywacja w prywatnej przedsiębiorczości), emocji (własność i prywatność, zemsta, nielojalność, skutki oczekiwa-

nia na egzekucję kary, psychofizjologia emocji) i procesów międzykulturowych (relacje między grupami etnicznymi, integracja europejska). Pracownicy Katedry sprawują także opiekę nad Laboratorium Eksperymentalnym oraz Pracownią Komputerową Instytutu Psychologii.

► Instytut Psychologii

Katedra Psychologii Klinicznej Zakład Psychologii Klinicznej Dorosłych

Historia Katedry Psychologii Klinicznej KUL łączy się z rozpoczęciem w 1958 r. zajęć przez prof. Zenomenę Płużek w Katedrze Psychologii Ogólnej, kierowanej przez ks. prof. Józefa Pastuszkę. Przez kilkanaście lat były to unikalne w skali kraju zajęcia, prezentujące światowy dorobek w zakresie teorii osobowości, nowoczesne metody badań w zakresie normy i patologii zdrowia psychicznego. W 1972 r. Pani Profesor rozpoczęła pracę w nowopowstałej Katedrze Psychologii Klinicznej i Osobowości, którą kierowała, realizując kolejne etapy swojego rozwoju naukowego, aż do odejścia na emeryturę. Bólem napawa nas śmierć Pani Prof. Zenomeny Płużek, która nastąpiła 16 sierpnia 2005.

Wykłady prowadzone w ramach Katedry Psychologii Klinicznej i Osobowości obejmowały następujące grupy tematyczne:

– Wykłady z teorii osobowości już w latach 60-tych dotyczyły głównych koncepcji i kierunków teoretycznych psychologii osobowości Freuda, Junga, Horney, Adlera, Allporta, Maslowa, Rogersa, Murraya, Gougha, Lewina i in. Studentowi psychologii KUL tego okresu znane były zatem koncepcje tych znaczących przedstawicieli psychologii, polskiej literaturze psychologicznej osiągalne dopiero w latach późniejszych.

– Nowatorskie na owe czasy były wykłady i ćwiczenia z metod badania osobowości w zakresie norm i patologii. To właśnie w tej Katedrze na KUL po raz pierwszy pojawiły się, m.in. ta-

kie metody badań psychologicznych jak test do badania osobowości R.B. Cattella, ACL Gougha i Heilbruna, CPI Gougha czy polska adaptacja testu MMPI – WISKAD. Mało kto już pamięta, że ogólnopolski zasięg posługiwania się tymi metodami ma swój rodowód w Katedrze Psychologii Klinicznej i Osobowości KUL, a personalnie zawdzięczamy to profesor Z. Płużek.

– Wykłady z psychologii klinicznej obejmowały ważną dla diagnozy i praktyki terapeutycznej problematykę funkcjonowania człowieka w sytuacji stresu psychologicznego. Koncentrowano się na takich zagadnieniach szczegółowych jak: kryzysy psychologiczne, suicydologia, nerwice i choroby psychiczne, neuropsychologia i orzecznictwo sądowo-psychologiczne. Zagadnienia te rozważane były w odniesieniu do specyfiki różnych grup wiekowych i zespołów klinicznych.

– Problematyka teoretyczna podejmowana w wykładach była weryfikowana w ramach prac badawczych realizowanych na seminariach magisterskich i doktoranckich oraz przez pracowników zatrudnionych w Katedrze.

– Akcentowana przez profesor Płużek wzajemna zależność w obszarze teoria-praktyka zaowocowała już w latach 70. zorganizowaniem pierwszej na terenie KUL poradni psychologicznej. Jej pracownikami były osoby zatrudnione w Katedrze Psychologii Klinicznej i Osobowości, psychologowie, lekarze, duszpasterze. Po kilkuletniej przerwie (w latach 90.) poradnia została reaktywowana jako Międzywydziałowa Poradnia Diagnostyczno-Konsultacyjna.

Dynamiczny rozwój koncepcji teoretycznych i dorobek stosowanej psychologii klinicznej w sposób naturalny zaowocował potrzebą wyodrębnienia z Katedry Psychologii Klinicznej i Osobowości samodzielnych jednostek organizacyjnych. Kierownictwo nad nimi przejęły osoby wyspecjalizowane w poszczególnych subdyscyplinach.

W 1997 w ramach Katedry powstały trzy Zakłady: Psychologii Osobowości, Psychologii Klinicznej Dorosłych oraz Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży.

W 2004 r. nastąpił podział dotychczasowej Katedry Psychologii Klinicznej i Osobowości na dwie samodzielne katedry – Katedrę Psychologii Osobowości kierowaną przez prof. P. Olesia oraz Katedrę Psychologii Klinicznej Dorosłych kierowaną przez prof. S. Steuden z Zakładem Psychologii Klinicznej Dorosłych oraz Zakładem Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży.

W Zakładzie Psychologii Klinicznej Dorosłych na pełnym etacie zatrudnionych jest aktualnie siedem osób. Ponadto zajęcia dydaktyczne prowadzone są przez doktorantów i specjalistów praktyki klinicznej spoza uczelni.

Oprócz działalności naukowo-dydaktycznej pracownicy Zakładu podejmują różnego rodzaju działalność jako psychologowie-praktycy oraz funkcje społeczne na rzecz środowiska psychologów klinicznych. Przez wiele lat ważną funkcję społeczną pełniła dr W. Okła jako konsultant wojewódzki i regionalny do spraw psychologii klinicznej. W ramach tej działalności była odpowiedzialna za merytoryczną ocenę jakości pracy psychologów praktyków i sprawowała nadzór nad specjalizacjami I i II stopnia, przygotowując szkolenia przy udziale pracowników Katedry Psychologii Klinicznej.

Badania naukowe aktualnie prowadzone w ramach Zakładu Psychologii Klinicznej Dorosłych obejmują następujące obszary: jakość życia w różnych zespołach klinicznych i etapach rozwojowych człowieka, psychologiczne aspekty doświadczania własnej choroby, stres i radzenie sobie z nim, wypalenie zawodowe, zasoby osobiste i zapotrzebowanie na wsparcie w zdrowiu i w chorobie. Badania empiryczne w tym zakresie możliwe są dzięki współpracy merytorycznej między Zakładem Psychologii Klinicznej Dorosłych a klinikami Akademii Medycznej w Lublinie i innymi placówkami służby zdrowia.

Oprac. Wiesława Okła, Konrad Janowski

Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży

Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży istnieje od 1998 roku. Od samego początku jego Kierownikiem jest prof. dr hab. Leszek Szewczyk.

W Zakładzie prowadzone są w sposób ciągły prace badawcze w zakresie następujących tematów:

- Zagadnienia psychosomatyki wieku rozwojowego;
- Funkcjonowanie psychiczne dzieci i młodzieży w sytuacjach trudnych;
- Zespół przewlekłego zmęczenia u nastolatków;
- Zaburzenia emocjonalne wieku rozwojowego;
- Jakość życia dzieci i młodzieży z zaburzeniami wieku rozwojowego;
- Umiejętności psychospołeczne u dzieci i młodzieży – problematyka asertywności;
- Zaburzenia z pogranicza u nastolatków – osobowość typu „borderline”;
- Psychiczne następstwa chorób somatycznych w wieku rozwojowym;
- Metody badania w psychologii klinicznej dzieci i młodzieży.

prof. Zenomena Płużek

W wyniku prowadzonych badań naukowych opublikowano kilka monografii i prac zbiorowych.

Zaprezentowane kierunki badawcze są prowadzone we współpracy z innymi instytucjami naukowymi. Do najważniejszych naszych naukowych partnerów należą:

- International College of Psychosomatic Medicine
- Akademia Medyczna w Lublinie
 - Klinika Pediatrii, Endokrynologii i Neurologii
- Komitet Rozwoju Człowieka PAN
- Sekcja Medycyny Psychosomatycznej Polskiego Towarzystwa Lekarskiego
- Sekcja Psychologii Klinicznej Dziecka Polskiego Towarzystwa Psychologicznego
- Towarzystwo Naukowe KUL.

Pracownicy Zakładu Psychologii Dzieci i Młodzieży są członkami wielu Towarzystw Naukowych, takich jak: Sekcja Medycyny Psychosomatycznej PTL, Sekcja Psychologii Klinicznej PTP, Komisja Fizjologii i Psychologii Rozwoju Człowieka PAN, Polskie Towarzystwo Pediatryczne, Polskie Towarzystwo Endokrynologów Dziecięcych, Polskie Towarzystwo Terapii Poznawczej i Behawioralnej, Sekcja Psychologii przy Komisji ds. Nauki Episkopatu Polski.

Obok zajęć naukowo-dydaktycznych, pracownicy Zakładu prowadzą poradnictwo indywidualne i psychoterapię dla dzieci i młodzieży oraz wykonują ekspertyzy sądowe.

Oprac. Leszek Szewczyk

Katedra Psychologii Osobowości

Katedra Psychologii Osobowości powstała w roku 2004 w wyniku podziału Katedry Psychologii Klinicznej i Osobowości. Aktualnie zatrudnione są tu cztery osoby.

Kierownikiem Katedry jest prof. dr hab. Piotr Oleś (posiada II° specjalizacji z psychologii klinicznej), którego zainteresowania naukowe skupiają się wokół kwestii stałości i zmiany osobowości człowieka dorosłego, zwłaszcza w okresie przemian tzw. „połowy życia”, oraz kwestii złożoności i integracji systemu Ja, analizowanej z różnych perspektyw teoretycznych;

dr Waław Bąk, prowadzący badania na gruncie poznawczej teorii Ja;

dr Małgorzata Puchalska-Wasył, prowadząca badania na gruncie fenomenologicznej teorii dialogowego Ja.

dr Małgorzata Sobol-Kwapińska, zajmująca się psychologią temporalną.

Katedra od lat współpracuje z zespołem prof. dr Huberta Hermansa z Katolickiego Uniwersytetu w Nijmegen (Holandia), w ramach międzynarodowego programu „Motivation and Valuation”, realizując badania dotyczące systemu znaczeń osobistych człowieka, stałości i zmiany wartościowania doświadczeń, oraz dialogowych relacji w systemie Ja (m.in. fenomen dialogów wewnętrznych człowieka – eksplorowany w ramach prac doktorskich). Efekty współpracy, w ramach której pracownicy i doktoranci Katedry odbyli szereg wizyt i staży naukowych w Nijmegen, to liczne publikacje, które ukazały się w obiegu międzynarodowym i krajowym oraz organizacja (we współpracy ze Szkołą Wyższą Psychologii Społecznej w Warszawie) III Międzynarodowej Konferencji „The Dialogical Self” w sierpniu 2004 roku w Warszawie. Badania nad dialogowym Ja zaowocowały również wydaniem numeru tematycznego „Przełądu Psychologicznego” (1/2005), pod redakcją Piotra Olesia, poświęconego tej tematyce oraz przygotowaniem książki „The Dialogical Self: Theory and Research”, pod redakcją

Piotra Olesia i Huberta J. M. Hermansa (Wydawnictwo KUL, 2005).

Pracownicy Katedry zorganizowali również III Krajową Konferencję Psychologii Narracyjnej w Świętej Katarzynie (2003). Pokłosiem tego spotkania jest książka „Polifonia Osobowości. Aktualne problemy psychologii narracji”, wydana pod redakcją Elżbiety Chmielnickiej-Kuter i Małgorzaty Puchalskiej-Wasył (Lublin, 2005). Do znaczących osiągnięć zespołu należy również zaliczyć wydanie pierwszego od wojny polskiego podręcznika psychologii osobowości, autorstwa Piotra Olesia: „Wprowadzenie do psychologii osobowości” (Warszawa, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, 2003) oraz efekt realizacji grantu KBN na temat jakości życia u osób leczących się z powodu zaburzeń widzenia: „Jak świata mniej widzę: Zaburzenia widzenia a jakość życia”, pod redakcją Piotra Olesia, Stanisławy Steuden i Jerzego Toczłowski (Lublin, Towarzystwo Naukowe KUL, 2002).

Przy Katedrze pracuje zespół doktorantów realizujących projekty badawcze, w tym w ostatnich latach trzy w ramach grantów promotorskich KBN i MNiI (Elżbieta Chmielnicka-Kuter, Tomasz Jankowski, Małgorzata Puchalska-Wasył). Pracownicy i doktoranci wykazują znaczną aktywność uczestnicząc w zjazdach i konferencjach naukowych w kraju i za granicą oraz publikując w czasopiśmie naukowych parametryzowanych przez KBN i MNiI.

Katedra realizuje program dydaktyczny z zakresu teorii i metod badania osobowości, w tym unikatowe zajęcia z konfrontacji z sobą, przygotowujące studentów do pracy w ramach poradnictwa psychologicznego.

Oprac. Piotr Oleś

Katedra Psychologii Organizacji i Zarządzania

Katedra Psychologii Organizacji i Zarządzania powstała w 2003 r. w wyniku przekształcenia Zakładu Psychologii Przemysłowej. Pracownicy Katedry prowadzą następujące zajęcia dydaktyczne:

- a. w ramach bloku podstawowego:
 - metodologia psychologii
 - wstęp do psychologii przemysłowej
 - poradnictwo zawodowe
- b. w ramach specjalizacji – psychologia organizacji i zarządzania
- c. seminarium magisterskie – psychologia przemysłowa
- d. seminarium doktoranckie (prof. Adam Biela wypromował dotychczas 15 doktorów).

Projekty badawcze podejmowane w Katedrze koncentrują się wokół:

prof. dr. hab. Piotr Oleś, dr Maria Oleś

► Instytut Psychologii

- a. psychologicznych uwarunkowań i konsekwencji przemian makrosystemowych w Polsce,
- b. zagadnień psychologii ekonomicznej – percepcja pieniądza,
- c. kultury pracy i jej reprezentacji poznawczej,
- d. percepcji zmian organizacyjnych,
- e. zagadnień psychologii środowiskowej – zarządzanie zasobami wody, przeciwdziałanie powodziom,
- f. zagadnień rynku pracy – tranzytacja młodzieży z systemu edukacji na rynek pracy, migracja zarobkowa, postawy głównych „aktorów” rynku pracy.

Katedra wydaje międzynarodowe czasopismo naukowe „Journal for Mental Changes” – półrocznik, ukazujący się od 1995 r.

W Katedrze Psychologii Organizacji i Zarządzania opisano narzędzie analizy stanowiska pracy: *Kwestionariusz lubelski analizy stanowiska pracy* (KLASP) służący następującym celom:

- a. ustalaniu kwalifikacji kandydatów na stanowiska,
- b. usprawnieniom ergonomicznym,
- c. doskonaleniu zawodowemu pracowników,
- d. badaniu taryfikatorów płac

Dokonano polskiej adaptacji „Adaptability test” – *Testu zdolności przystosowawczych do pracy*.

Katedra Psychologii Ogólnej

Katedra Psychologii Ogólnej została utworzona w roku 1934 w ramach Wydziału Nauk Humanistycznych KUL i powierzona kierownictwu ks. prof. Józefa Pastuszki (1897-1989), który pełnił tę funkcję aż do odejścia na emeryturę w roku 1969. Aktualny kierownik Katedry, ks. dr hab. Zenon Uchnast, prof. KUL, pełni tę funkcję od 1981 r.

Kierunki prac naukowych realizowane są w corocznie określanych statutowych zadaniach badawczych, np. psychologia osoby – podejście fenomenologiczne i neogestalt; psychologiczne wyznaczniki jakości życia – operacjonalizacja podejścia personalistycznego; metody psychologicznych analiz jakościowych zdarzeń życiowych, wytworów literackich i narracyjnych; etyczno-zawodowe uwarunkowania pracy psychologa badacza i praktyka; personalistyczne podejście w psychologii charakteru człowieka – współczesne typologie i metody pomiaru; charakter narcystyczny i koherentny – teoretyczne podstawy badań i operacjonalizacja założeń.

Prowadzone przez pracowników Katedry zajęcia dydaktyczne obejmują następujące wykłady: ks. dr hab. Zenon Uchnast, prof. KUL – psychologia ogólna, historia psychologii, psychologia osoby oraz metody psychologicznej jakościowej analizy danych empirycznych; dr Andrzej Januszewski – podstawy komunikacji interpersonalnej, oraz style funkcjonowania narcystycznego i koherentnego; ks. dr Marian Stepulak i dr Małgorzata Artymiak – konwersatorium z etyki zawodu psychologa; dr Justyna Iskra – charakter człowieka – podstawy typologii i metody pomiaru. Nadto, adiunkci prowadzą wykłady z psychologii ogólnej na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym i na Wydziale Filozofii. Wśród zajęć dydaktycznych prowadzone są również seminaria magisterskie i doktorskie, na których podejmowane są prace analityczne z zakresu podstawowych teoretycznych podejść we współczesnej psychologii oraz prace badawcze o charakterze empirycznym. W programach badawczych wykorzystuje się, poza powszechnie stosowanymi psycholo-

gicznymi kwestionariuszami osobowościowymi, następujące własne metody psychologiczne: *Kwestionariusz poczucia bezpieczeństwa i prężności osobowej* (KPB-PO), *Kwestionariusz empatii osobowej* (KEmO), *Kwestionariusz stylów aktualizacji siebie* (KSAS), *Kwestionariusz typów charakteru* (KPTCh), *Kwestionariusz Kompetencji Temporalnych* (KKT) oraz metodę jakościowej analizy personalistycznej (JAP) zdarzeń życiowych z raportów pisemnych. W pracach teoretyczno-badawczych podejmuje się problematykę z nurtu psychologii postaci i podejścia holistycznego oraz psychologii o orientacji humanistycznej, personalistycznej i fenomenologiczno-egzystencjalnej.

Oprac. ks. Zenon Uchnast

Katedra Psychologii Rehabilitacji

Katedra i Zakład Psychologii Rehabilitacji zostały powołane do istnienia w 1984 roku. Jej twórcą i pierwszym kierownikiem był nieżyjący już ks. prof. dr hab. Tadeusz Witkowski. Powołanie Katedry Psychologii Rehabilitacji stanowiło wówczas z jednej strony ugruntowanie wieloletniej obecności problematyki niepełnosprawności w programie dydaktycznym Instytutu Psychologii KUL, a z drugiej strony wyjście naprzeciw widocznej potrzebie rozwoju nowej dyscypliny akademickiej, której przedmiotem była i jest nadal coraz bogatsza problematyka niepełnosprawności człowieka i jego rehabilitacji.

Rozwój psychologii rehabilitacji jako dyscypliny naukowej w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim możliwy był dzięki ogromnemu zaangażowaniu w swoją pracę wielu osób. Na przestrzeni dwudziestu lat różnie wyglądał skład osobowy Katedry Psychologii Rehabilitacji. Od początku jej istnienia (1984) współpracownikami ks. prof. T. Witkowskiego były dr Maria Panasiuk i dr Dorota Kornas-Biela. W 1985 roku dołączył do zespołu prof. dr hab. Andrzej Sękowski. Od 1986 roku do dnia dzisiejszego pracuje w Katedrze dr Wojciech Otrębski. Pracownikami Katedry byli także ks. mgr Jarosław Furtan, ks. dr Bogusław Block, dr Aleksandra Szulman i mgr Grzegorz Wiącek. Przez pewien czas prowadziła również zajęcia prof. dr hab. Zofia Sękowska. Należy podkreślić jej wkład w rozwój naukowy pracowników Katedry. Prowadzenie zajęć dydaktycznych z psychologicznej problematyki niepełnosprawności i rehabilitacji zawsze wymagało stałego kontaktu z praktyką rehabilitacyjną. Realizowane to było we współpracy z psychologami zatrudnionymi w ramach godzin zleconych. 28 lipca 2000 r. zmarł założyciel i kierownik Katedry Psychologii Rehabilitacji

ks. prof. Tadeusz Witkowski. W latach 2000/2002 kuratorem katedry była prof. Maria Braun-Gałkowska. Od roku 2002/2003 kuratorem katedry jest prof. Andrzej Sękowski.

Istniejące od dwóch dziesięcioleci Katedra i Zakład Psychologii Rehabilitacji odegrały i odgrywają nadal istotną rolę w rozwoju psychologii rehabilitacji jako dyscypliny naukowej oraz praktyki psychologicznej. Nie sposób tu wymienić licznych publikacji monograficznych i rozdziałów w pracach zbiorowych, wydanych w języku polskim i językach obcych, artykułów drukowanych w czołowych czasopismach naukowych w kraju i za granicą, a także referatów wygłoszonych na krajowych i międzynarodowych kongresach i konferencjach naukowych. Pracownicy Katedry uczestniczą w wielu naukowych programach badawczych o zasięgu lokalnym i międzynarodowym. Istnieje wymiana naukowa i współpraca z ośrodkami badawczymi w kraju i za granicą (Wielka Brytania, Niemcy, Holandia, USA).

Dużym wyzwaniem jest dla wszystkich pracowników Katedry prowadzona z dużym zaangażowaniem dydaktyka. Aktualnie program z psychologii rehabilitacji realizowany jest zarówno w ramach kursu podstawowego jak i specjalizacyjnego, dla studentów trybu dziennego i wieczorowego Instytutu Psychologii KUL.

Cennym dla wszystkich pracowników Katedry Psychologii Rehabilitacji jest również stały i bardzo owocny kontakt z różnymi środowiskami osób niepełnosprawnych w Polsce i za granicą. Bezpośredni kontakt pozwala nam być wciąż bardzo wrażliwymi na zmiany, jakie zachodzą w życiu tej grupy osób i wynikającą stąd dynamikę potrzeb. Często jest on dla nas inspiracją do stawiania kolejnych pytań badawczych. Daje też możliwość natychmiastowej weryfikacji wypracowanych modeli teoretycznych, form terapii czy sposobów wsparcia.

Ważnym obszarem podejmowanych przez nas działań jest też współpraca z organami administracji rządowej (centralnej i regionalnej), samorządowej oraz organizacjami pozarządowymi. Często proszeni jesteśmy o ekspertyzy programów edukacyjnych i rehabilitacyjnych, udział w przygotowaniu strategii rozwoju wsparcia osób niepełnosprawnych, udział w przygotowaniu i partnerstwo w realizacji projektów dla środowisk lokalnych. Wśród zagadnień badawczych podejmowanych przez pracowników Katedry Psychologii Rehabilitacji wymienić można następujące obszary: współczesne metody w psychologii rehabilitacji – adaptacja i normalizacja nowych metod stosowanych w rehabilitacji, organizacja i za-

rzządzanie procesem rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, optymalizacja rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, psychospołeczne uwarunkowania postaw wobec osób niepełnosprawnych, psychospołeczne uwarunkowania powodzenia procesu integracji społecznej osób niepełnosprawnych, poczucie jakości życia osób niepełnosprawnych, funkcjonowanie rodziny z osobą niepełnosprawną – uwarunkowania psychospołeczne, związek sytuacji zdrowotnej osób niepełnosprawnych z ich psychospołecznym funkcjonowaniem, psychospołeczne uwarunkowania funkcjonowania osób z niepełnosprawnością sprzężoną. Problematyka rehabilitacji osób niepełnosprawnych podejmowana była w KUL-u jeszcze przed powstaniem naszej Katedry, niemniej jej istnienie przyczyniło się do tego, iż znalazła ona trwałe miejsce w strukturze badawczej Instytutu Psychologii KUL i świadomości środowiska akademickiego Uczelni.

*Oprac. Andrzej Sękowski
Wojciech Otrębski*

Katedra Psychologii Rozwojowej

Katedra Psychologii Rozwojowej, mimo że istniała zaraz po wojnie, dopiero w 1987 roku otrzymała kierownika. Jest nim dr hab. Czesław Walesa, prof. KUL, który pełni tę funkcję do dnia dzisiejszego. Obecnie Katedra liczy 10 pracowników.

E. Rzechowska opublikowała swoją pracę habilitacyjną pt. „Potencjalność w procesie rozwoju: mikroanaliza konstruowania wiedzy w dziecięcych interakcjach rówieśniczych” (Lublin 2004). M. Tatala opublikowała pracę pt. „Rozwój uczuć religijnych u dzieci przedszkolnych (Lublin 2000). Aktualnie pisze pracę habilitacyjną pt.

„Rozwój symbolu religijnego u młodzieży”. E. Rydz przygotowuje pracę habilitacyjną „Rozwój kompetencji obioru i przekazu treści religijnych u młodzieży”. Głównym, a zarazem oryginalnym kierunkiem badawczym Katedry jest tematyka rozwoju religijności dzieci, młodzieży i osób dorosłych. W tym nurcie powstały liczne prace doktorskie, np. M. Kossak „Rozwój religijności w okresie dorastania i młodzięcym (psychologiczna analiza w perspektywie psychologii narracyjnej) (Lublin 2002) i M. Redziak „Antycypacja rozwoju własnej religijności u młodzieży męskiej i żeńskiej (empiryczne badania osób w wieku od 12 do 24 lat)” (Lublin 2003) oraz magisterskie. Rezultatem wieloletniej pracy w zakresie wspomnianego rozwoju jest książka Cz. Walesy pt. „Rozwój religijności człowieka. T. I: Dziecko” (Lublin 2005).

Od 1995 roku Katedra organizuje cykl konferencji pt. „Najnowsze trendy w psychologii rozwojowej” dotyczących procesów, mechanizmów i czynników rozwoju dzieci i młodzieży, wprowadzania w zasady wyższej jakości życia oraz zagadnień metodologicznych, np. zasad naukowego uprawomocnienia zdań.

Pracownicy Katedry biorą aktywny udział w Ogólnopolskich Konferencjach Psychologii Rozwojowej (Katedra organizowała III Konferencję w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą (05-08.01.1994)) oraz w konferencjach międzynarodowych organizowanych w kraju i poza granicami Polski.

*Oprac. Czesław Walesa
i Małgorzata Tatala*

Katedra Psychologii Różnic Indywidualnych

Katedra Psychologii Różnic Indywidualnych powołana została w roku

dr hab. Stanisława Steuden, prof. KUL i prof. dr hab. Piotr Oleś

► Instytut Psychologii

1995. Pracownikami Katedry są: jej kierownik prof. dr hab. Andrzej Sękowski, oraz adiunkt o. dr Waldemar Klinkosz OFMConv. Ponadto w prowadzonych badaniach uczestniczy 8 doktorantów. Zakres podejmowanych badań dotyczy problematyki inteligencji, zdolności, twórczości, a także osobowości. Od 1999 roku Kierownik Katedry jest redaktorem naczelnym Przeglądu Psychologicznego, oraz wiceprzewodniczącym Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, zaś adiunkt o. W. Klinkosz - członkiem Rady Redakcyjnej tego najstarszego w Polsce, prestiżowego pisma psychologicznego, które jest wydawane przez Polskie Towarzystwo Psychologiczne oraz Towarzystwo Naukowe KUL. Redakcja pisma znajduje się w Katedrze Psychologii Różnic Indywidualnych. Należy wspomnieć, że pismo to posiada najwyższą kategorię w klasyfikacji dokonanej przez Komitet Badań Naukowych. Pracownicy Katedry są ponadto członkami redakcji międzynarodowych i krajowych czasopism psychologicznych.

Podejmowane przez pracowników Katedry badania dotyczą między innymi osób wybitnie zdolnych, predyktorów wybitnych osiągnięć, diagnozy inteligencji i osiągnięć, a także kompetencji. Psychologia różnic indywidualnych podejmuje wiele zagadnień, ale zawsze kładzie szczególny nacisk na specyfikę indywidualności każdego człowieka. Dostrzeżenie tej indywidualności jest warunkiem respektowania prawa człowieka do rozwoju i do wolności. Podejmowane są w związku z tym takie zagadnienia jak: mądrość, sukces, zadowolenie z życia osobistego i zawodowego. Jednym z ważnych zagadnień jest znalezienie takiego sposobu

życia, który pozwoli człowiekowi na osiągnięcie harmonii świata intelektu, emocji i wartości. Często stawiane pytania służą uzyskaniu odpowiedzi, jak zachować równowagę między potrzebą osiągnięć, dążeniem do kariery, zorientowaniem na pracę i sukces a potrzebami egzystencjalnymi i uczuciowymi.

Drugi nurt badań dotyczy osobowości. Związany jest on ze współpracą za twórcami koncepcji osobowości zwanej wielką piątką (Big Five). Wspólne badania z R. McCrae i zespołem badaczy z kilkudziesięciu krajów świata zaowocowały współautorstwem publikacji w najbardziej cenionych na świecie czasopismach naukowych, jak *Science*, czy *Personality and Social Psychology*, a także renomowanych krajowych czasopismach naukowych. Należy wspomnieć o trwającej od kilku lat współpracy z Katedrą Psychologii Różnic Indywidualnych na Uniwersytecie w Bielefeld. Efektem tej współpracy są publikacje dotyczące skal badających style komunikowania się i osobowości.

Pracownicy Katedry byli stypendystami Fundacji Fulbrighta, Humboldta i Fundacji Kościuszkowskiej. Roczny pobyt w Instytucie Psychologii na Uniwersytecie Yale zaowocował badaniami prowadzonymi we współpracy z prof. R.J. Sternbergiem na temat struktury inteligencji, zaś dwuletni pobyt na Uniwersytecie im. Ludwika Maximiliana w Monachium umożliwił przeprowadzenie wspólnie z profesorem K. Hellerem i jego zespołem badań porównawczych wybitnie zdolnej młodzieży w Niemczech i w Polsce.

Prowadzone przez pracowników Katedry badania mają przed wszystkim walor poznawczy. Nie można jednak zapomnieć o ich wartości aplikacyjnej.

Należy podkreślić trwającą od przeszło 10 lat współpracę Katedry Psychologii Różnic Indywidualnych z Krajowym Funduszem na rzecz Dzieci. W ramach tej współpracy każdego roku prowadzone są zajęcia psychologiczne ze stypendystami Funduszu, którzy są laureatami najbardziej prestiżowych olimpiad przedmiotowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Można powiedzieć, że wybitnie zdolna młodzież bardzo potrzebuje tego typu zajęć o charakterze psychologicznym. W tym miejscu spotyka się teoria naukowa z praktyką. Przekonanie o znaczeniu teoretycznym i aplikacyjnym prowadzonych badań stanowi istotny motyw do podejmowania przez pracowników Katedry Psychologii Różnic Indywidualnych nowych i ważnych zadań.

Oprac. Andrzej Sękowski

Katedra Psychologii Społecznej i Psychologii Religii

Katedra Psychologii Społecznej i Psychologii Religii powstała w 1979 roku. Jej twórcą i pierwszym kierownikiem został ks. prof. dr hab. Władysław Prężyna. Katedra była jedną z pierwszych jednostek naukowych w Polsce, która w swych badaniach oprócz zagadnień związanych z psychologią społeczną, poruszała również zagadnienia związane z psychologią religii.

Obecnie pracownicy Katedry z zakresu psychologii społecznej prowadzą szereg badań dotyczących m.in.: problematyki postaw, atrakcyjności interpersonalnej, altruizmu, orientacji społecznych, funkcjonowania jednostek w dużych społecznościach, preferencji wartości, stereotypów i uprzedzeń, psychospołecznych uwarunkowań postaw wobec narodu i ojczyzny. W problematyce religijności podejmowane są m.in. takie tematy jak: funkcja religijności w osobowości człowieka, egzystencjalne korelaty religijności, psychologiczne aspekty doświadczenia Sacrum, religijność a zdrowie, funkcja religijności w sytuacjach trudnych, relacje interpersonalne a relacja do Boga, narcyzm a religijność.

Efektem wieloletniej pracy badawczej jest opracowanie i adaptacja szeregu metod badawczych pozwalających ujmować zarówno sposób funkcjonowania jednostki w relacjach społecznych, jak również umożliwiających pomiar i charakterystykę religijności oraz czynników wpływających na jej kształt.

Katedra Psychologii Społecznej i Psychologii Religii od wielu lat współpracuje z Katedrą Psychologii Religii Uniwersytetu w Leuven. W roku akademickim 2004/2005 Katedra rozpoczęła współpracę ze Słowacką Akademią Nauk w zakresie realizacji badań do-

tyczących poznawczych korelatów religijności.

Katedra, oprócz działalności badawczej, prowadzi również zajęcia dydaktyczne: m.in. z psychologii społecznej, psychologii komunikacji społecznej, psychologii kultury, psychologii religii, psychologii moralności oraz psychologii pastoralnej. W czasie kilkudziesięciu lat działalności na seminariach z psychologii społecznej i psychologii religii obroniono kilkaset prac magisterskich i kilkanaście prac doktorskich.

W ramach Katedry funkcjonuje także, powstałe w 1983 roku z inicjatywy Komisji Episkopatu Polski ds. Duchowieństwa, dwuletnie Poddyplomowe Studium Poradnictwa i Psychoterapii dla Duchowieństwa.

Katedra Psychologii Wychowawczej i Rodziny

Katedra Psychologii Wychowawczej i Rodziny jest jedną z najstarszych katedr psychologicznych w KUL. Kierowana była kolejno przez: prof. dr hab. Natalię Reutt, prof. dr hab. Natalię Han-Ilgiewicz, prof. dr hab. Stefana Kunowskiego, prof. dr hab. Teresę Kukołowicz. Obecnie kierownikiem Katedry jest prof. dr hab. Maria Braun-Gałkowska.

Katedra zajmuje się obecnie czterema dziedzinami zagadnień:

- Wspomaganie rozwoju, psychologia nauczania i psychologia dysfunkcji szkolnych.

- Psychologia rodziny, psychologia dysfunkcji rodzinnych, psychoterapia i psychoprofilaktyka rodziny.

- Psychologia mediów w aspekcie ich oddziaływania i problemów wychowawczych z nimi związanych.

- Projekcyjne metody badania osobowości jako szczególnie ważne w badaniu emocjonalności dzieci.

Ze wszystkich tych dziedzin prowadzone są zajęcia dydaktyczne i badania naukowe. W ostatnim okresie pracownicy Katedry wydali kilka książek napisanych indywidualnie i prac zbiorowych. Podaję przykładowo:

M. Braun-Gałkowska, I. Ulfik-Jaworska, *Zabawa w zabijanie*;

B. Lachowska, *Dzieci osób owdowiałych*;

M. Łaguna, *Szkolenia. Jak je prowadzić*;

Ks. C. Opalach (red.), *Wolontariusze hospicjum „Małego Księcia”*;

B. Kostrubiec, B. Mirucka, *Rysunek projekcyjny w badaniach obrazu siebie*;

Prócz prac naukowo-badawczych katedra od lat angażuje się w działania społeczne. Podaję przykładowo:

- Zorganizowanie *Wszechnicy Wyborczej* przy Komitecie Obywatelskim Lubelszczyzny.

- Szkolenie poddyplomowe nauczycieli.

- Prowadzenie kursów przedmażeńskich przy Duszpasterstwie Akademickim i szkoleń dla osób prowadzących te kursy.

- Szkolenie poddyplomowe z metody Rorschacha.

Oprac. Maria Braun-Gałkowska

Katedra Psychoprofilaktyki Społecznej

Katedra Psychoprofilaktyki Społecznej powstała z inicjatywy ks. prof. dr hab. Czesława Cekiery w maju 1987 roku. Powstanie Katedry było odpowiedzią na potrzeby społeczne. Główne nurty badawcze, które były realizowane w Katedrze po jej założeniu to: problematyka uzależnień, nieprzystosowanie społeczne czyli szeroko rozumiana przestępczość, tendencje suicydalne, dewiacje seksualne zagadnienie grup nieformalnych. Katedra działalność swoją koncentrowała na badaniach empirycznych, opracowywaniu metod diagnostycznych oraz programów zapobiegających patologiom społecznym z promocją szeroko rozumianego zdrowia fizycznego, psychicznego oraz moralnego.

Pracownikami Katedry Psychoprofilaktyki Społecznej są: ks. prof. dr hab. Czesław Cekiery – teolog, psycholog, doktor nauk humanistycznych, profesor zwyczajny, wieloletni kierownik Katedry Psychoprofilaktyki Społecznej w Instytucie Psychologii KUL, wykładowca KUL i innych wyższych uczelni. Opublikował ponad 350 artykułów z zakresu patologii społecznej, profilaktyki, psychoterapii i resocjalizacji. Jest autorem książek: „Etiologia i motywacja usiłowanych samobójstw”, „Toksykomania”, „Psychoprofilaktyka uzależnień oraz terapia i resocjalizacja osób uzależnionych”, „Ryzyko uzależnień”, współautorem pozycji „Palenie tytoniu – wolność czy zniewolenie?”, „Profilaktyka uzależnień drogą do wolności człowieka” i innych.

Członek licznych towarzystw naukowych m.in. Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, Stowarzyszenia Psychologów Chrześcijańskich, Polskiego Towarzystwa Higieny Psychiczej i Polskiego Towarzystwa Suicydologicznego, współpracuje ze Światową Federacją Wspólnot Terapeutycznych w Nowym Jorku, Federacją Europejską, z International Council on Alcohol and Addiction w Lausanne, Światową Federacją Zdrowia Psychicznego.

Dr Iwona Niewiadomska – adiunkt w Katedrze Psychoprofilaktyki Społecznej, psycholog i prawnik. Autorka licznych artykułów z zakresu patologii i profilaktyki społecznej; współautorka książek „Rozwój osoby w teorii dezintegracji pozytywnej”, „Profilaktyka uzależnień drogą do wolności człowieka”; redaktorka serii książek „Uzależnienia: fakty i mity”. W roku akademickim 2004/2005 została mianowana Pełnomocnikiem Rektora ds. Profilaktyki w KUL. Jest autorką realizowanego w KUL Programu Profilaktycznego, w ramach którego powstał prężnie działający Wolontariat Studentów KUL.

Dr Joanna Chwaszcz – asystentka w Katedrze Psychoprofilaktyki Społecznej, psycholog. W 2005 roku obroniła z wyróżnieniem pracę doktorską na temat „Osobowościowe i społeczne wyznaczniki funkcjonowania osób bezdomnych”. Współautorka dwóch książek z serii „Uzależnienia: fakty i mity” – „Media” i „Seks”. Zajmuje się problematyką wykluczenia społecznego, uzależnień i profilaktyki.

Obecnie w Katedrze Psychoprofilaktyki Społecznej długoterminowo realizowane są następujące tematy badawcze: analiza uwarunkowań psychicznych, społecznych i kulturowych dynamiki i przejawów patologii społecznych, uzależnienia psychoaktywne, uzależnienia czynnościowe, destrukcyjne grupy kultowe, opracowywanie metod służących do diagnozy

► Instytut Psychologii

psychoprofilaktycznej, opracowanie programów profilaktycznych, prowadzenie akcji profilaktycznych w społeczności lokalnej. Dużym osiągnięciem Katedry w roku akademickim 2004/2005 była współorganizacja cyklu konferencji naukowych „Uzależnienia: Szcześnie czy zagrożenie?”. Dziewięć kolejnych konferencji dotyczyło: destrukcyjnych grup kulturowych, alkoholu, narkotyków, seksu, mediów, jedzenia, tytoniu, pracy i kultów publiczności. Odbiorcami konferencji byli studenci KUL oraz nauczyciele i uczniowie szkół województwa lubelskiego i innych rejonów Polski, a także goście zagraniczni. Każdej konferencji towarzyszyło wydanie kolejnej książki z cyklu „Uzależnienia: fakty i mity”. Seria poświęcona uzależnieniom czynnościowym i psychoaktywnym składa się z następujących pozycji:

- D. Bukalski, D. Sikorski, „Sekty”,
I. Niewiadomska, M. Sikorska-Głodowicz, „Alkohol”,
I. Niewiadomska, P. Stanisławczyk, „Narkotyki”,
J. Chwaszcz, M. Pietruszka, D. Sikorski, „Media”,
I. Niewiadomska, J. Chwaszcz, B. Kołodziej, B. Śpila, „Seks”,
I. Niewiadomska, A. Kulik, A. Hajduk, „Jedzenie”,
C. Cekiera, „Tytoń”,
M. Kalinowski, I. Czuma, M. Kuć, A. Kulik, „Praca”,
I. Niewiadomska, M. Kalinowski, D. Sikorski, „Kulty Publiczności”,
I. Niewiadomska, M. Brzezińska, B. Lelonek, „Hazard”.

Oprac. Weronika Piekarowska

Katedra Psychoterapii i Psychologii Zdrowia KUL

Do roku 1994 Katedra nosiła nazwę Dynamiki Grupowej i Psychoterapii KUL. W 1995 roku została przemianowana na Katedrę Psychoterapii i Psychologii Zdrowia. Ks. prof. dr hab. Kazimierz Popielski kieruje Katedrą od 1994 roku.

Katedra prowadzi zajęcia z zakresu psychoterapii i psychologii zdrowia, noo-logoterapii, dynamiki grupowej, treningu autogennego Schultza, podstawowych umiejętności psychologicznych, proseminaria, seminaRIA magisterskie oraz doktoranckie. W seminariach licznie uczestniczą studenci z kraju i zagranicy, m.in. z Łotwy, Litwy, Białorusi, Ukrainy, Rosji, Słowacji, Czech, Niemiec, Chin. Problematyka poruszana przez magistrów i doktorantów w poszukiwaniach teoretycznych oraz badaniach empirycznych ma charakter interdyscyplinarny i międzynarodowy.

Poprzez nowatorskie i odważne poszukiwania ks. prof. dr hab. K. Popielskiego Katedra jest znana za granicą jako ośrodek, który rozwinął i zoperacjonalizował polski wariant logoterorii i logoterapii V.E. Frankla, zwany noo-teorią i noo-terapią. Sformułował koncepcję „Noetycznego wymiaru osobowości” oraz skonstruował testy: *Test Noo-dynamiki* (T.ND), *Skala Objawów Noo-psychosomatycznych* (SO NPS) (1990), *Skala Preferencji Wartości* (1991).

Zespół Katedry prowadzi badania w zakresie: egzystencjalno-ekologicznego uwarunkowania zdrowia, noo-psychosomatyki, wartości i ich znaczenia w procesie dojrzewania i rozwoju osobowości, osobowościowych, społecznych i kulturowych korelatów poczucia sensu życia. Teoretyczne analizy i empiryczne badania ukierunkowane są na poszukiwanie i uzasadnienie całościowego rozumienia człowieka jako podmiotu osobowego. Preferowane jest podejście systemowe, przy zachowaniu respektu dla badań specjalistycznych. Specyfikę poszukiwań określa podejście egzystencjalno-kognitywne.

Katedra prowadzi stałą współpracę naukową i dydaktyczną z: I.H. Schulz Institut, z Süddeutsches Institut für Logotherapie w Monachium, z Katedrą Psychologii Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu w Trnawie (Słowacja), z Instytutem Spraw Ludności Rosyjskiej Akademii Nauk (Moskwa), z Katedrą Psychologii Ogólnej Uniwersytetu Moskiewskiego im. Łomonosowa w Moskwie, z Zakładem Epidemiologii Chorób Reumatycznych.

Ks. prof. K. Popielski zorganizował i przeprowadził następujące dwuletnie szkolenia z Noo-Logoterapii: w Brnie 1994 r., Pradze 1996 r., w Warszawie 1981 r., w Trnawie 1998-2000 r., 2002-2004 r., w Krakowie 2000-2001 r., w Lublinie 2000-2001r.

Zorganizowano cztery ogólnopolskie sympozja z zakresu Noo-Logoterapii w latach: 1977, 1982, 1985, 1993 oraz cztery sympozja międzynarodowe z zakresu Noo-Logoterapii lata: 1994, 2000, 2001, 2003.

Za osiągnięcia naukowe Kierownik Katedry ks. prof. K. Popielski otrzymał następujące wyróżnienia: Złota odznaka Polskiego Towarzystwa Higieny Psychiczej (Warszawa); Jubileuszowa złota odznaka Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego (Poznań 1999 r.); W roku 1993/1994 uzyskał Certificate Institute of Logotherapy w Berkeley, California; w 2000 r. – European Association for Logotherapy and Existential Analysis, Certificate. W 2002 r. – Honorowy Prezydent Instytutu

Egzystencjalnej Psychologii i Noo-logoterapii – Fakultet Humanistyczny Uniwersytetu w Trnawie.

*Oprac. ks. Kazimierz Popielski,
Lilia Suchocka*

Pracownia Psychometryczna

Pracownia Psychometryczna KUL (Zakład Psychologii Stosowanej) jest agendą podległą Dyrektorowi Instytutu Psychologii.

Jako jednostka organizacyjna sięga swoimi korzeniami Zakładu Psychologii Praktycznej powołanego w roku 1961 z inspiracji prof. dr Marii Grzywak-Kaczyńskiej.

Pracownia Psychometryczna dysponuje pomocami, z którymi studenci zapoznają się w trakcie wykładów i ćwiczeń. Jest ona dobrze zaopatrzona w zestawy testów i podręczniki testowe. Zestawy te obejmują testy obiektywne, kwestionariusze osobowości oraz testy projekcyjne dla dzieci i dorosłych. Ponadto Pracownia dysponuje księgozbiorem specjalistycznym obejmującym problematykę teorii testów, zaawansowanych wielozmiennowych metod statystycznych oraz monografie testowe.

Od roku 1986 kierownikiem Pracowni Psychometrycznej jest dr Maria Mańkowska, zatrudniona na etacie starszego wykładowcy. Jest ona odpowiedzialna za funkcjonowanie Pracowni oraz prowadzi zajęcia dydaktyczne z podstaw psychometrii i statystyki. Ponadto w ramach konsultacji służy swoją wiedzą i umiejętnościami szczególnie w zakresie wykorzystania metod statystycznych w konstrukcji testów psychologicznych.

Pracownia Psychometryczna może w sposób satysfakcjonujący pełnić funkcję biblioteki testów psychologicznych dzięki zatrudnionym studentom.

Z Pracowni Psychometrycznej KUL średnio korzysta dziennie ok. 100 studentów Instytutu Psychologii KUL. Zbiory Pracowni są też udostępniane studentom i pracownikom kierunków psychologicznych innych uczelni.

Oprac. Maria Mańkowska

Instytut Socjologii

Sekretarz: mgr Maria Mazurek-Olszowa

Dyrektor

prof. dr hab. Stanisław Wójcik, prof. zw.

Katedra Makrostruktur Społecznych

Kierownik: dr hab. Stanisław Cieśla, prof. KUL
dr Wojciech Muszyński, (umowa o dzieło)
dr Ryszard Jedut, (umowa o dzieło)
mgr Maciej Milewski, (doktorant)
mgr Grzegorz Gach, (doktorant)
mgr Janina Zabielska, (umowa o dzieło)

Katedra Mikrostruktur Społecznych i Współczesnych Teorii Socjologicznych

Kierownik: dr hab. Sławomir Partycki, prof. KUL
dr Adam Szafrąński, adiunkt
dr Maria Miczyńska-Kowalska, adiunkt
dr Marek Białach, asystent
mgr Urszula Lulkiewicz, (doktorant)
mgr Marcin Sokołowski, (doktorant)

Katedra Socjologii Kultury

Kierownik: o. prof. dr hab. Leon Dyczewski OFMConv., prof. zw.
dr hab. Stanisław Jędrzejewski, adiunkt
dr Maciej Łętowski, adiunkt
dr Justyna Szulich-Kałuża, adiunkt
dr Robert Szwed, adiunkt
dr Dariusz Wadowski, adiunkt
dr Anna Sugier-Szerega, asystent
dr Aneta Duda, asystent
dr Jacek Dąbała, (umowa o dzieło)
dr Marek Banach, (umowa o dzieło)
dr Jan Pleszczyński, (umowa o dzieło)
ks. dr Andrzej Turek, (umowa o dzieło)
mgr red. Małgorzata Żurakowska, wykładowca

Katedra Socjologii Moralności

Kierownik: ks. prof. dr hab. Janusz Mariański, prof. zw.
dr hab. Mariusz Zemło, prof. KUL
dr Grzegorz Adamczyk, adiunkt
ks. dr Marek Jeżowski, asystent

Katedra Socjologii Religii

Kierownik: p.o. ks. prof. dr hab. Janusz Mariański, prof. zw.
bp dr hab. Kazimierz Ryczan, prof. KUL
o. dr Leon Smyczek, adiunkt

Katedra Socjologii Rodziny i Wychowania

Kierownik: prof. dr hab. Piotr Kryczka, prof. zw.
dr Paweł Rydzewski, adiunkt
mgr Dorota Gizicka, (umowa o dzieło)
mgr Małgorzata Szyszka, (umowa o dzieło)

Katedra Socjologii Grup Etnicznych

Kurator: ks. prof. dr hab. Roman Dzwonkowski, prof. zw.
dr Jadwiga Plewko, adiunkt

Katedra Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Społeczno-Gospodarczej

Kierownik: ks. prof. dr hab. Franciszek Mazurek, prof. zw.
ks. dr Stanisław Fel, adiunkt
ks. dr Tadeusz Bąk, (umowa o dzieło)
ks. mgr Zbigniew Skwierczyński, (umowa o dzieło)

Katedra Samorządu Terytorialnego i Polityki Lokalnej

Kierownik: prof. dr hab. Stanisław Wójcik, prof. zw.
dr Ewa Albińska, adiunkt
dr Michał Skrzypek, adiunkt
dr Magdalena Waniewska, asystent
mgr Andrzej Semieniuk, (umowa o dzieło)
mgr Dariusz Dumkiewicz, (umowa o dzieło)

Katedra Filozofii Społecznej

Kierownik: ks. prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk, prof. zw.
dr Arkadiusz Jabłoński, adiunkt
ks. dr Jan Szymczyk, adiunkt

Katedra Polityki Społecznej

Kierownik: o. dr hab. Jan Mazur, prof. KUL
dr Andrzej Juros, st. wykładowca
dr Wioletta Szymczak, adiunkt

Katedra Politologii

Kierownik: dr hab. Jerzy Rebeta, prof. KUL
dr Andrzej Podraza, adiunkt

Katedra Realizacji Filmowej i Telewizyjnej

Kierownik: prof. Andrzej Jurga, prof. KUL

Katedra Praw Człowieka

Kurator: dr hab. Jerzy Rebeta, prof. KUL
dr Krzysztof Motyka, st. wykładowca

Pracownia Teorii i Praktyki Komunikacji Radiowej

Biblioteka Instytutu Socjologii

mgr Piotr Olszowy, bibliotekarz

Sekretariat socjologii zaocznej (studia magisterskie uzupełniające)

Pełnomocnik dr Robert Szwed
Sekretarz mgr Elżbieta Dyczewska

► Instytut Socjologii

Rodowodu Instytutu Socjologii KUL należy szukać na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych, istniejącym od 27 września 1918 r. Po zawieszeniu działalności tegoż Wydziału w 1949 r. Senat Akademicki KUL postanowił utrzymać ciągłość pewnych dyscyplin z zakresu nauk społecznych, takich jak socjologia, ekonomia, czy filozofia prawa poprzez utworzenie na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Specjalizacji Filozofii Praktycznej (od 1975 r. Filozoficzno-Społecznej). W takiej strukturze organizacyjnej nauki społeczne funkcjonowały od 1949 do 1981 r. W 1981 r. erygowano Wydział Nauk Społecznych, którego strukturę utworzyły cztery sekcje: Sekcja Społeczna; Sekcja Psychologii; Sekcja Pedagogiki i Sekcja Ekonomii. Niektórzy przedstawiciele nauk społeczno-ekonomicznych i prawnych przeszli na Specjalizację Filozofii Praktycznej Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej. Duże zasługi w utrzymaniu i rozwoju nauk społecznych położyli: Dziekan Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej prof. dr hab. Czesław Strzeszewski oraz prof. dr hab. Jan Turowski, prof. dr hab. Hanna Waśkiewicz i ks. prof. dr hab. Joachim Kondziela. Od 1996 r. każda z sekcji funkcjonuje na prawach instytutu naukowego.

Od momentu powstania Sekcja Społeczna stawiała na szerokie rozumienie nauk społecznych, realizując typ wykształcenia uniwersyteckiego, który można ująć jako społeczno-etyczny. Koncepcję tego nauczania przedstawiał program studiów realizowany początkowo w ramach 11, a następnie w ramach 14 katedr:

Katedra Filozofii Kultury: kierownik – prof. dr hab. Adam Rodziński (zlikwidowana);

Katedra Filozofii Prawa: kierownik – prof. dr hab. Hanna Waśkiewicz. Katedra zmieniła nazwę na: Katedrę Filozofii Prawa i Praw Człowieka, a następnie na Katedrę Praw Człowieka: kurator – dr hab. Jerzy Rebeta, prof. KUL;

Katedra Filozofii Społecznej: kierownik – ks. prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk;

Katedra Historii Katolickiej Nauki Społecznej: kierownik – ks. prof. dr hab. Franciszek Mazurek. Katedra zmieniła nazwę na Katedrę Historii Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Gospodarczej, a następnie w 2004 r. na Katedrę Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Społeczno-Gospodarczej;

Katedra Historii Myśli Politycznej i Społecznej kierownik – dr hab. Jerzy Rebeta, prof. KUL. Katedra zmieniła nazwę na Katedrę Politologii;

Katedra Katolickiej Nauki Społecznej: kierownik – ks. prof. dr hab. Joachim Kondziela (do 1992 r.); ks. dr hab. Franciszek Kampka (do 2001 r.), kurator – ks. prof. dr hab. Franciszek Mazurek (do 2004 r.). W 2004 r. Katedra zmieniła nazwę na Katedrę Polityki Społecznej: kierownik – o. dr hab. Jan Mazur, prof. KUL;

Katedra Socjologii Grup Etnicznych: kierownik – ks. prof. dr hab. Roman Dzwonkowski;

Katedra Socjologii Kultury: kierownik – o. prof. dr hab. Leon Dyczewski;

Katedra Socjologii Moralności: kierownik – ks. prof. dr hab. Janusz Mariański;

Katedra Socjologii Ogólnej: kierownik – prof. dr hab. Jan Turowski. Katedra zmieniła nazwę na Katedrę Socjologii: kierownik – prof. dr hab. Elżbieta Hałas, a następnie na Katedrę Mikrostruktur Społecznych i Współczesnych Teorii Socjologicznych: kierownik – dr hab. Sławomir Partycki, prof. KUL;

Katedra Socjologii Religii: kierownik – ks. prof. Władysław Piwowarski (do 1991 r.); p.o. ks. prof. dr hab. Janusz Mariański;

Katedra Socjologii Rodziny i Wychowania: kierownik – prof. dr hab. Piotr Kryczka;

Katedra Makrostruktur Społecznych: kierownik – dr hab. Stanisław Cieśla, prof. KUL;

Katedra Samorządu Terytorialnego i Polityki Lokalnej: kierownik – prof. dr hab. Stanisław Wójcik;

Katedra Realizacji Filmowej i Telewizyjnej: kierownik – prof. Andrzej Jurga.

Prace badawcze poszczególnych katedr, przy przestrzeganiu dyscypliny metodologicznej, łączą w sobie nauki opisowo-teoretyczne, normatywne i filozoficzno-empiryczne, spełniając w ten sposób postulat współdziałania i zachowania jedności w obrębie nauk społecznych. Instytut Socjologii realizuje w szerokim zakresie program dyscyplin z zakresu makro- i mikro-socjologii, socjologii rodziny, kultury, religii, moralności, wychowania, wsi i miasta, pracy i przemysłu, administracji państwa, migracji jednostek ludzkich i grup etnicznych oraz nauk filozofii i politologii.

Instytut Socjologii KUL jest dynamicznie rozwijającą się jednostką Wydziału Nauk Społecznych. Dokonujące się przewartościowania w świecie nauki i dydaktyki wymagają dzisiaj w du-

żym stopniu dostarczenia studentom także wiedzy praktycznej. Dostrzegając te nowe trendy, Instytut Socjologii KUL podjął się reorganizacji toku studiów, wprowadzając od roku akademickiego 2004/2005 studia dwustopniowe, które obejmują: 3-letnie studia licencjackie oraz 2-letnie uzupełniające studia magisterskie (łącznie na studiach stacjonarnych 413 studentów). Od roku akademickiego 2004/2005 w ramach Instytutu prowadzone są również zaoczne uzupełniające studia magisterskie (51 studentów). Instytut realizuje także program studiów doktoranckich w systemie dziennym i zaocznym. Instytut bierze udział w programach wymiany studentów w ramach współpracy krajowej i zagranicznej.

Na wniosek Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 24 czerwca 2000 roku w uznaniu wysokiej jakości kształcenia Instytut Socjologii KUL uzyskał Certyfikat Akredytacji na okres pięciu lat. 25 maja 2005 r. po przeprowadzonej wizytacji Instytutu Socjologii UKA powtórnie przyznała akredytację na okres następnych pięciu lat (lata 2005-2010).

Kadra Instytutu liczy łącznie 53 osoby (32 zatrudnione w pełnym wymiarze oraz 21 osób w niepełnym wymiarze czasu pracy lub w oparciu o umowę o dzieło). Liczba etatowych pracowników Instytutu wynosi 35. Spośród pracowników etatowych 6 posiada tytuł naukowy profesora, 7 – doktora habilitowanego, 22 – doktora, a 3 stopień magistra. Wśród 21 prowadzących zajęcia dydaktyczne zlecone jest: 1 profesor, 9 doktorów i 11 magistrów. Na magisterskich studiach dziennych na 1 pracownika samodzielnego przypada 31 studentów, na pozostałych typach studiów stosunek ten wynosi 1:4,5.

Pracownicy Instytutu prowadzą bardzo ożywioną współpracę zagraniczną, zajmują zaszczytne stanowiska w różnych gremiach międzynarodowych i krajowych, m.in.:

Prof. S. Cieśla – członek Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, członek Towarzystwa Naukowego KUL, profesor w Universitaet der Bundeswehr w Hamburgu (1995-1996), współpraca z jednym z największym wydawnictw w dziedzinie nauk społecznych – *Suhrkamp – Verlag* z Frankfurtu nad Menem, współpraca m.in. z Instytutem UNESCO UW, Europejskim Instytutem Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, Urzędem Komitetu Integracji Europejskiej, od 2001 r. członek Deutsche Gesellschaft fuer Soziologie, od 2001 r. członek Simmel Gesellschaft (Bielefeld, RFN), Suhrkamp – Verlag (Frankfurt nad Menem), Universitaet Karlsruhe (RFN), współpraca z Vrije Universiteit Amsterdam (Holandia).

Ks. prof. R. Dzwonkowski – rektor naczelny „Roczników Nauk

Kierownicy Instytutu Socjologii

ks. prof. Władysław Piwowarski (1981-1984)
 ks. prof. Janusz Mariański (1984-1987)
 prof. Hanna Waśkiewicz (1987-1990)
 ks. prof. Franciszek Mazurek (1990-1991)
 prof. KUL Jerzy Rebeta (1991-1993)
 prof. KUL Stanisław Cieśla (1993-1994)
 prof. Elżbieta Hałas (1994-1996)
 prof. KUL Franciszek Kampka (1996-1998)
 ks. prof. Stanisław Kowalczyk (1998)
 prof. Stanisław Wójcik (od 1999 r.)

Społecznych" KUL, członek Towarzystwa Naukowego KUL, członek Komitetu Badań Polonii PAN, członek Krajowej Rady Wspólnoty Polskiej, współpraca z Instytutem Sławistyki PAN, dotycząca publikacji źródeł z Państwowego Archiwum Federacji Rosyjskiej (Polacy w ZSSR).

Ks. prof. L. Dyczewski – m.in.: członek Rady Naukowej Instytutu Jana Pawła II, członek Kolegium Redakcyjnego kwartalnika *Ethos*, członek Rady Programowej Kwartalnika *Studia Medioznawcze*, członek Komitetu Problemów Pracy i Polityki Społecznej, członek Rady przy Wydziale Sztuki Urzędu Marszałkowskiego woj. lubelskiego, członek Rady Programowej Wojewódzkiego Ośrodka Kultury oraz członek Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia w Lublinie, udział w projektach badawczych: *Chance und Risiken der elektronischen Medien*, *Hanse-Wissenschaftskolleg-Delmenhorst*, współpraca z Uniwersytetem w Oldenburgu (współpartnerami projektu są Uniwersytety w Seulu, Konstantynopolu, Madrycie) oraz *Tożsamość etniczno-kulturowa Polaków poza krajem, Familienforstellungen der Jugend* (współpartnerami są Uniwersytety w Oldenburgu, Madrycie, Seulu, Kłajpedzie i Toruniu).

Ks. prof. S. Kowalczyk – w latach 1984-1990 dyrektor Instytutu Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL, w latach 1992-1995 rektor Wyższego Seminarium Duchownego w Sandomierzu, wykładowca w Papieskim Fakultecie Teologicznym we Wrocławiu, członek Towarzystwa Naukowego KUL, członek Sandomierskiego Towarzystwa Naukowego (wieloletni prezes), członek The American Philosophical Association, członek International Society of Neoplatonic Studies, udział w organizowaniu St. Thomas Aquinas Summer School (Letnia Szkoła Tomistyczna) Instytutu Filozoficznego powiązanego z Uniwersytetem Wileńskim, współpraca z Instytutem Wileńskim.

Ks. prof. J. Mariański – członek Zarządu Komitetu Socjologii PAN (lata 2003-2006), członek Komitetu „Polska w Zjednoczonej Europie” przy Prezydium PAN, członek Görres Gesellschaft, członek czynny Towarzystwa Naukowego KUL, członek Rady Fundacji CBOS (w latach 1997-2001), udział w międzynarodowych badaniach nad sytuacją religijną Europy Środkowoschodniej – kierowanych przez prof. P. M. Zulehnera (Wiedeń) i prof. M. Tomka (Budapeszt), współpraca z Instytutem Pedagogiki Religii w Würzburgu – badania nad religijnością młodzieży.

Ks. prof. F. Mazurek – członek Towarzystwa Naukowego KUL, członek i współpracownik Międzynarodowego

Instytutu Jacquesa Maritaina w Rzymie (przewodniczący filii w Polsce), w latach 1974-1997 główny redaktor „Roczników Społecznych” KUL, członek komitetu redakcji „Roczników Nauk Społecznych”, od 1987 r. członek komitetu redakcji „Kościół i Prawo”, udział w pracach Komitetu naukowego kwartalnika „La societa. Studi. Ricerche. Dokumentazione sulla dottrina della Chiesa” - Werona (Włochy), współpraca z Uniwersytetem w Padwie przy wydawaniu Leksykonu Personalistów XX wieku, współpraca z Katedrą Ekonomii Uniwersytetu Sacro Cuore

tyki, członek Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (od 1997 r.).

Prof. S. Partycki – współpraca z Dyneburgiem (Łotwa) w ramach programu Socrates/Erasmus, współpraca z Uniwersytetami w Kersonie i Tbilisi (gościnne wykłady).

Prof. J. Rebeta – członek Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, członek Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, współpracownik PAN, były członek i sekretarz „Zeszytów Naukowych KUL”, były członek Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych.

W Instytucie realizowane są dwie specjalności dla studentów lat III-V (wprowadzone do toku studiów w roku akademickim 2001/2002): 1) Komunikowanie społeczne i dziennikarstwo oraz 2) Samorząd terytorialny, społeczności lokalne i regionalne.

Od roku akademickiego 2005/2006 rozpoczęła się realizacja 4 specjalności na studiach dziennych zawodowych: 1) Socjologia rozwoju regionalnego i samorządu terytorialnego, 2) Socjologia gospodarki, 3) Praca socjalna, 4) Komunikowanie społeczne i dziennikarstwo.

w Mediolanie, Katedrą Chrześcijańskiej Nauki Społecznej Uniwersytetu w Bochum i Katedrą Chrześcijańskiej Nauki Społecznej Uniwersytetu w Bonn przy realizacji międzynarodowego podjętnika *Katolicka Nauka Społeczna. Podstawowe zagadnienia z ekonomii*.

Prof. P. Kryczka – w latach 1996-1999 był członkiem Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i przygotował (po konsultacji z ośrodkami naukowymi) minima programowe dla studiów socjologicznych, filozoficznych i teologicznych, przyjęte przez Radę Główną Szkolnictwa Wyższego i opublikowane w Dziennikach Urzędowych MEN. Członek Towarzystwa Naukowego KUL (od 1958 r., od 1983 r. członek zwyczajny), członek Polskiego Towarzystwa Socjologicznego (od 1962 r.) prezes oddziału lubelskiego w dwóch kadencjach, sędzia Trybunału Stanu (1991-1993), członek Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i wiceprzewodniczący Komisji ds. Studentów i Dydak-

Prof. S. Wójcik – członek Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, członek Komisji Rekrutacyjnych, ławnik Sądu Okręgowego w Lublinie.

Działalność naukowa pracowników Instytutu Socjologii wyraża się w liczbie uzyskanych stopni i tytułów naukowych. W latach 2000-2005 obroniono 531 magisteriów i 68 doktoratów, 5 doktorów przeprowadziło kolokwium habilitacyjne, a 3 osoby uzyskały tytuł profesorski.

W samym roku 2004/2005 pracownicy Instytutu Socjologii KUL opublikowali 17 książek w języku polskim, 295 rozpraw i artykułów – w tym 10 w języku obcym. Łączna liczba publikacji z jednego roku wyniosła więc 309 pozycji. W tym samym roku pracownicy Instytutu wygłosili 21 referatów na konferencjach międzynarodowych i 74 na konferencjach krajowych. Ponadto zorganizowali 4 sympozja i konferencje – w tym 1 o zasięgu międzynarodowym (dr Krzysztof Motyka z Katedry Praw Człowieka – XXII Dni Praw czło-

Pracownicy Instytutu

► Instytut Socjologii

wieka; prof. dr hab. Stanisław Wójcik – wspólnie z Instytutem Historii KUL – Władysław Grabski – uczonej, działacz społeczny i polityczny; o. dr hab. Jan Mazur OSPPE, prof. KUL – Prawo do pracy a polityka społeczna; dr hab. Sławomir Partycki, prof. KUL – konferencja międzynarodowa – Religia a gospodarka).

W roku 2004/2005 przyznano 7 nagród za prace naukowe pracownikom Instytutu (Medal Komisji Edukacji Narodowej – dr hab. Stanisław Cieśla, prof. KUL, prof. dr hab. Leon Dyczewski OFMConv., ks. prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk, ks. prof. dr hab. Franciszek Mazurek, ks. prof. dr hab. Roman Dzwonkowski; Nagroda W. Pietrzaka – ks. prof. dr hab. Roman Dzwonkowski; Medal Władysława Grabskiego – prof. dr hab. Stanisław Wójcik).

Katedra Makrostruktur Społecznych

Katedra Makrostruktur Społecznych została powołana w połowie lat czterdziestych w wyniku wyodrębnienia się jej z Katedry Socjologii Ogólnej. Twórcą i pierwszym jej kierownikiem był profesor Jan Turowski – autor m.in. dwutomowej „Socjologii małych i wielkich struktur społecznych”.

W ramach działalności dydaktycznej Katedry prowadzone są wykłady: socjologia ogólna, makrostruktury społeczne, socjologia władzy, oraz klasycy socjologii niemieckiej: Georg Simmel. Pod kierownictwem prof. Stanisława Cieśli powstało ponad 150 prac magisterskich. Na seminarium doktoranckim – istniejącym od 2001 roku – powstała i została obroniona praca doktorska, kolejne są w fazie finalnej.

Problematyka poruszana w trakcie seminariów tak magisterskich, jak i doktoranckich jest rozległa, prace skupiają się wokół tematów związanych z rolą samorządów w życiu mieszkańców miast, z aktywnością społeczną oraz dotyczących postaw wobec integracji Polski z Unią Europejską, globalizacją i wizjami przyszłej Europy. Nadto podejmowana jest tematyka dotycząca bezrobocia, ubóstwa i innych problemów społecznych. Jako przykładowe tytuły napisanych już prac można podać: *Postawy mieszkańców małego miasta wobec członkostwa Polski w UE*, *Aktywność społeczności lokalnej*, *Programy przeciwdziałania bezrobociu*, *Ubóstwo w wielkim mieście*, itp.

Profesor Cieśla jest autorem szeregu ważnych prac naukowych m.in. „Georg Simmel i podstawy jego socjologii”, „Globalizacja i metropolizacja: niektó-

re aspekty badań polskiej przestrzeni”, „Wanderer zwischen den Disziplinen”. Oprócz tego profesor Cieśla jest także tłumaczem wydanej już dwukrotnie książki autorstwa Ulricha Becka „Społeczeństwo ryzyka”, która to pozycja wpisuje się świetnie swoją treścią w zakres zainteresowań Katedry Makrostruktur Społecznych.

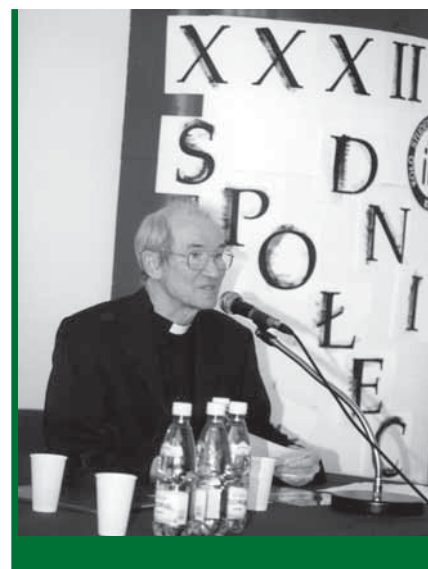
Katedra utrzymuje stały kontakt z szeregiem instytucji polskich i zagranicznych, takich jak: Instytut UNESCO UW – Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Deutsche Gesellschaft Für Soziologie, Universität Karlsruhe i inne.

Katedra Mikrostruktur Społecznych i Współczesnych Teorii Socjologicznych

Początki Katedry, powołanej na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych jako Katedry Socjologii, sięgają 1945 roku. W 1949 roku, wraz z likwidacją Wydziału, zawieszono jej działalność. Ponownie reaktywowano ją w 1968 roku na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej, a w 1981 przeniesiono na Wydział Nauk Społecznych. W tamtym czasie jej kierownikiem był prof. dr hab. Jan Turowski – znawca mikro- i makrostruktur społecznych, z którego inicjatywy z Katedry Socjologii wydzielono Katedrę Makrostruktur Społecznych. W 2003 roku Katedrę Socjologii przekształcono ostatecznie na Katedrę Mikrostruktur Społecznych i Współczesnych Teorii Socjologicznych. Obecnie jej kierownikiem jest dr hab. Sławomir Partycki prof. KUL, a przed nim tę funkcję pełniła prof. dr hab. Elżbieta Hałas.

W latach 2003-2005 Katedra zorganizowała dwie konferencje: „Człowiek a rynek” oraz „Religia a gospodarka”. Brało w nich udział ponad 150 gości reprezentujących osiem krajów, między innymi Ukrainę, Litwę, Łotwę, Estonię, Białoruś, Czechy oraz wiele polskich ośrodków akademickich. W ramach cyklu na rok 2006 przygotowywana jest kolejna konferencja. Pracownicy Katedry uczestniczą również w konferencjach organizowanych przez inne ośrodki w kraju i za granicą.

Od 2003 roku opublikowano cztery książki i sześćdziesiąt artykułów, także w zagranicznych wydawnictwach. W trakcie przygotowań są dwie prace habilitacyjne oraz obrony prac doktorskich. W seminarium doktoranckim, prowadzonym przez prof. Sławomira Partyckiego, uczestniczy obecnie dwadzieścia osób, w tym doktoranci z są-

siednich krajów – Ukrainy i Litwy. Powstające prace magisterskie poruszają problematykę współczesnych teorii socjologicznych, socjologii gospodarki oraz mikrostruktur społecznych.

Wśród głównych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych prowadzonych w katedrze wyróżnić należy socjologię gospodarki, rynku i pieniądza, społeczną gospodarkę rynkową, kapitał społeczny, kulturę organizacyjną, rozwój społeczny, regionalizm, antropologię społeczną, zachowania konsumenckie, współczesne teorie socjologiczne, społeczeństwo sieci, tożsamość, teorię racjonalnego wyboru i wiele innych nurtów.

Katedra Socjologii Kultury

Istnieje od 1984 r. Od początku kieruje nią prof. dr hab. Leon Dyczewski OFMConv. Katedra szybko podjęła tematykę odpowiadającą jej nazwie, badania i kontakty naukowe krajowe oraz zagraniczne. Wykazując wrażliwość na zmiany dokonujące się w nowoczesnym społeczeństwie i biorąc pod uwagę znaczenie komunikacji społecznej Katedra poszerzała stopniowo tematykę zainteresowań. Dzisiaj tworzą ją następujące grupy zajęć dydaktycznych prowadzonych w ramach Katedry: socjologia kultury i wybrane zagadnienia z kultury współczesnej, narodowej i globalnej; komunikacja społeczna i media w nowoczesnym społeczeństwie, funkcjonowanie systemu medialnego; gatunki dziennikarskie i rola dziennikarzy oraz przekazów medialnych w nowoczesnym społeczeństwie; public relations i reklama w nowoczesnym społeczeństwie; metodologia nauk społecznych i procedury badawcze stosowane w badaniu kultury i funkcjonowaniu mediów.

Tematyka prac magisterskich i rozpraw doktorskich przygotowywanych w ramach Katedry jest szeroka, ale kon-

centruje się przede wszystkim na następujących zagadnieniach: teorie kultury, podmioty tworzące i przekazujące kulturę, tożsamość społeczno-kulturowa, kultury narodowe i kultura globalna, komunikacja międzykulturowa, wartości, wzory zachowań i symbole w kulturze, zagadnienia kultury medialnej, analiza przekazów medialnych. W ramach seminarium doktorskiego wypromowano 20 doktorów, spośród których 18 pracuje w różnych uniwersytetach i szkołach wyższych. Oto przykładowe tematy rozpraw doktorskich: *Tożsamość etniczna polskich emigrantów w Monachium* (dr J. Załęcki), *Tożsamość kulturowa a religijność emigrantów polskich w Bawarii* (dr T. Kowalewski), *Tożsamość narodowa młodego pokolenia Polaków a ich postawy wobec teraźniejszości i przyszłości w okresie przemian politycznych* (dr S. Lenik), *Elementy tożsamości społeczno-kulturowej w polskich i niemieckich podręcznikach do historii klas gimnazjalnych. Studium porównawcze* (dr K. Ferszt), *Tożsamość społeczno-kulturowa Romana Brandstaettera* (ks. dr A. Turek), *Ochrona telewizja w III Rzeczypospolitej Polskiej* (dr M. Gruchoła), *Nauczyciel jako przekaziciel i interpretator wartości w świadomości przyszłych nauczycieli a ich system wartości* (dr L. Dakowicz), *Spoleczne uwarunkowania postawy młodzieży wobec reklamy w środkach masowego przekazu* (dr A. Próchniak).

Katedra prowadzi liczne badania empiryczne we współpracy z naukowymi ośrodkami krajowymi i zagranicznymi. Ich efektem są liczne publikacje polsko- i obcojęzyczne. Oto niektóre zrealizowane projekty badawcze, których opracowania zostały opublikowane: *Tożsamość społeczno-kulturowa Polaków w Bawarii* (1987); *Sytuacja życiowa i tożsamość społeczno-kulturowa Polaków i Turków w Austrii Górnej (we współpracy z Instytutem Socjologii Linzu, 1989)*; *Kapitał ludzki czynnikiem rozwoju Euroregionu BUG* (1995-1997); *Aktywne*

przeciwdziałanie ubóstwu i marginalizacji społecznej w Polsce (we współpracy z Instytutem Pracy i Spraw Socjalnych oraz z United Nations Development Programme, 1997-1999); *Rodzinna więź międzypokoleniowa w różnych kulturach* (projekt międzynarodowy we współpracy z Hanse-Wissenschaftskolleg i Instytutem Socjologii Uniwersytetu w Oldenburgu, 2000-2001). Obecnie są opracowywane wyniki badań międzynarodowych pt. *Wyobrażenia młodzieży o rodzinie i małżeństwie* (główny organizator – Uniwersytet w Oldenburgu).

Katedra aktywnie współpracuje z ośrodkami pozaakademickimi, ważnymi dla życia społecznego, szczególnie dla działalności w dziedzinie kultury, m.in. z: Krajowym Ośrodkiem Dokumentacji Regionalnych Towarzystw Kultury, Polskim Towarzystwem Ewaluacyjnym, Zespołem Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, Wojewódzkim Ośrodkiem Kultury.

Przejawem włączania się Katedry w szerokie środowisko naukowe są konferencje i sesje naukowe. Ze strony polskiej Katedra zorganizowała następujące konferencje międzynarodowe: polsko-amerykańską nt. *Values in the Polish Culture* w Kazimierzu Dolnym (1989); polsko-amerykańską nt. *The Church and the Public Life* w Lublinie (1993); austriacko-polską nt. *Familie in der Alltagskultur w Wiedniu* (1994); Polsko-austriacką nt. *Festkultur im Wandel. Ein interkultureller Vergleich zwischen Polen und Österreich* w Dąbrowicy (1996). Wśród znaczących konferencji ogólnokrajowych zorganizowanych przez Katedrę można wymienić m.in.: *Tożsamość kulturowa społeczeństwa polskiego i jego otwartość na kultury innych społeczeństw* (1995); *Przewycięzanie ubóstwa. Przeciwdziałanie bezrobociu* (1999); *Kultura w kręgu wartości* (w ramach Kongresu Kultury Polskiej 2000); *Kultura grup marginalnych i mniejszościowych* (2001).

W ramach Instytutu Socjologii, w oparciu o tematykę badawczą Katedry i potencjał jej pracowników, została zorganizowana specjalność pt. *Komunikacja Społeczna i Dziennikarstwo*. Jej kierownikiem programowym jest prof. dr hab. Leon Dyczewski OFMConv.

Wybrane publikacje książkowe pracowników Katedry z ostatnich 4 lat:

Kultura w kręgu wartości, red. L. Dyczewski, Lublin 2001; L. Dyczewski, *Trwałość i zmienność kultury polskiej*, Lublin 2002; L. Dyczewski (ed.), *Values in the Polish Cultural Tradition*, Washington 2002; L. Dyczewski, *Więź międzypokoleniowa w rodzinie*, Lublin 2002; L. Dyczewski, *Rodzina twórcą i przekazicielem kultury*, Lublin 2003; S. Jędrzejewski, *Radio w komunikacji społecznej. Rola i tendencje rozwojowe*, Warszawa 2003; *Spoleczeństwo wirtualne – społeczeństwo informacyjne*, red. R. Szwed, Lublin 2003; R. Szwed, *Tożsamość a obcość kulturowa*, Lublin 2003; *Rodzina-Dziecko-Media*, red. L. Dyczewski OFMConv., Lublin 2005.

Katedra Socjologii Moralności

Katedra Socjologii Moralności została erygowana 29 maja 1984 roku i jest jedną z nielicznych tego typu instytucji w środowiskach naukowych w naszym kraju (Zakład Socjologii Moralności i Aksjologii Ogólnej w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych UW oraz Katedra Socjologii Polityki i Moralności w Instytucie Socjologii UŁ). Pierwszym kierownikiem Katedry został ks. prof. dr hab. Janusz Mariański.

Pracownicy Katedry Socjologii Moralności opublikowali w sumie 31 książek i około 600 artykułów naukowych, popularno-naukowych i recenzji. W latach 2001-2004 ukazały się drukiem następujące pozycje książkowe: Janusz Mariański, *Kryzys moralny czy transformacja wartości? Studium socjologiczne*, Lublin 2001; tenże, *Między sekularyzacją i ewangelizacją. Wartości prorodzinne w świadomości młodzieży szkół średnich*, Lublin 2003; Grzegorz Adamczyk, *Wartości społeczne w świadomości młodzieży niemieckiej i polskiej. Studium socjologiczne*, Lublin 2003; Marek Jeżowski, *Socjologia historyczna Luigiego Sturzo*. Lublin-Roma 2003; Grzegorz Adamczyk, Marek Jeżowski, Leon Smyczek, *Postawy młodzieży szkół średnich wobec narkomanii, Studium socjologiczne*, Lublin 2005.

W Katedrze opracowano kilkanaście kwestionariuszy do badania różnych aspektów moralności w życiu społecznym. Od kilku lat dr Grzegorz Adamczyk prowadzi badania socjologiczne nad zachowaniami konsumentckimi, ze szczególnym uwzględnieniem psychologicznych i społecznych czynników wpływających na podejmowanie decyzji konsumentckich. Efektem tych badań jest m.in. książka „Jugendkonsum im internationalen

XXXIV Dni Społeczne

► Instytut Socjologii

Vergleich" (Bielefeld 2005), której autorami są dwaj badacze z Korei (Sunjong Choi, Dojin Yoo), jeden z Niemiec (Elmar Lange) i Grzegorz Adamczyk.

W ramach prac Katedry są podejmowane zarówno problemy teoretyczne (m.in. podręcznik „Wprowadzenie do socjologii moralności”, Lublin 1989), jak i z historii socjologii moralności (Maria Ossowska, Aleksander Matejko, Niklas Luhmann, Adam Podgórecki, Józef Chałasiński), oraz przede wszystkim z empirycznej socjologii moralności. Spośród wielu tematów empirycznych można wymienić przykładowo: etos pracy wybranych kategorii społeczno-zawodowych (np. pielęgniarki, „ludzie morza”, nauczyciele liceów ogólnokształcących, bezrobotni), wartości moralne w świadomości młodzieży szkół średnich, sens życia w świadomości młodzieży i osób niepełnosprawnych, wartości prorodzinne w świadomości młodzieży i osób niepełnosprawnych, wartości życiowe (m.in. młodzieży szkół pielęgniarstwa, ludności wiejskiej, osób upośledzonych umysłowo, młodzieży z marginesu społecznego, prostytutek), postawy młodzieży wobec aborcji, eutanazji, transplantacji narządów i klonowania, narkomanii, osób niesprawnych intelektualnie, samobójstwa i kary śmierci, postawy młodzieży wobec Romów, wzory osobowe, moralne aspekty reklamy, patologia społeczno-moralna, ruchy społeczne, honor jako kategoria społeczno-moralna, świadomość obywatelska młodzieży i inne.

Na seminarium doktoranckim przygotowano do czerwca 2005 roku 20 rozpraw doktorskich. Dotyczyły one m.in. kwestii takich, jak: społeczne uwarunkowania postaw młodzieży wobec

AIDS, wartości prorodzinne w świadomości osób z dysfunkcją narządu ruchu, etos pielęgniarstwa w warunkach transformacji ustrojowej, cele i działalność NSZZ „Solidarność” w Stalowej Woli w latach 1980-2000, etos nauczyciela, sens życia, wartości moralne, funkcjonalna teoria moralności Niklasa Luhmanna, „człowiek sukcesu ekonomicznego” jako wzór osobowy w okresie transformacji ustrojowej w Polsce, nowa socjologia edukacji Michaela Younga, typy rodzin a postawy prospołeczne dzieci.

Kilkunastu doktorantów (w tym trzy osoby z Ukrainy) przygotowuje prace doktorskie dotyczące m.in. struktury przestępczości nieletnich w środowisku wielkomiejskim, społecznych uwarunkowań retencjonizmu i abolicjonizmu, podatków w świadomości prawnej i moralnej Polaków, etosu żołnierzy, etosu pracy policjantów, korupcji jako problemu społecznego i moralnego, sensu życia w świadomości osób niewidomych, funkcjonowania rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi intelektualnie, wartości społecznych w świadomości młodzieży (na przykładzie Lwowa), koncepcji przemian wartości w ujęciu Ronalda Ingleharta i koncepcji społeczeństwa doznań (Erlebnisgesellschaft) Gerarda Schulze.

Istnieje znaczny obszar zjawisk moralnych w społeczeństwie polskim, które powinny podlegać systematycznej obserwacji socjologicznej. Wiedza o tym, jakie wartości i normy moralne i w jakich grupach społecznych są akceptowane, jakie zaś odrzucane, co następnie warunkuje obecny kształt postaw i zachowań moralnych naszego społeczeństwa, pozwoli bliżej określić

stan i perspektywy rozwojowe moralności. Katedra Socjologii Moralności zamierza przedstawić w przyszłości w miarę całościowe i spójne uogólnienie wyników badań empirycznych nad moralnością polskiego społeczeństwa, zwłaszcza zaś nad moralnością młodzieży. W warunkach pluralizacji społecznej i kształtowania się demokratycznego społeczeństwa ważna jest diagnoza postaw i zachowań w odniesieniu do wartości i norm moralnych oraz przemian zachodzących w tej dziedzinie. Ważnym etapem na drodze ku syntezie kondycji moralnej społeczeństwa polskiego była ekspertyza socjologiczna opracowana przez zespół wybitnych socjologów w ramach Komitetu Socjologii PAN („Kondycja moralna społeczeństwa polskiego”, red. Janusz Mariański, Kraków 2002).

Katedra Socjologii Religii

Katedra Socjologii Religii została erygowana 16 maja 1958 r. na Wydziale Teologicznym KUL. Pierwszym jej kierownikiem był ks. prof. dr hab. Józef Majka. Od 15 lutego 1970 r. kierownictwo Katedry i Zakładu Socjologii Religii KUL w Instytucie Pastoralnym na Wydziale Teologicznym przejął ks. prof. dr hab. Władysław Piwowski.

Decyzją Senatu Akademickiego KUL z 24 października 1992 r. Katedra Socjologii Religii została przeniesiona na Wydział Nauk Społecznych. W badaniach empirycznych uwidoczono m.in. wpływ uprzemysłowienia i urbanizacji na religijność katolików (np. w Puławach i na Warmii), kultury religijnej regionów, światopogląd młodzieży szkół średnich i wyższych, religijność w parafiach wiejskich, małych i dużych miastach oraz wielkich metropoliach (np. Warszawa), religijność różnych grup społecznych (np. lekarzy, kolejarzy, robotników, dojeżdżających do pracy, rolników, inteligencji). Z prac o charakterze teoretycznym zwrócono uwagę na pluralizm społeczno-kulturowy, przemiany religijnej funkcji rodziny, socjalizację permanentną, Kościół ludowy i religijność ludową, socjologię rytuału religijnego, socjologiczną teorię religii i operacjonalizację pojęcia „religijność”.

Prace socjologiczne ks. prof. Władysława Piwowarskiego były ważnym elementem polskiej socjologii religii i wyznaczały jej rozwój od końca lat sześćdziesiątych. Jego koncepcja badań socjologicznych religijności i kwestionariusz ankiety do badań nad religijnością wyznaczają w dalszym ciągu pracę badawczą wielu socjologów religii w naszym kraju. Wśród oryginalnych pomysłów naukowych twórcy lubelskiej szkoły socjologii religii należy wymienić koncepcję religijności funkcjonującej na dwóch płaszczyznach (ogól-

nonarodowej i życia codziennego), teorię religijności selektywnej, koncepcję parafii jako grupy społecznej i wspólnoty, teorię rytuałów religijnych, paradygmat empirycznych badań nad religijnością.

Dorobek naukowy długoletniego kierownika Katedry Socjologii Religii obejmuje kilkanaście książek i ponad 500 artykułów naukowych i popularno-naukowych. W Katedrze przygotowano 62 prace doktorskie, 51 prac licencjackich, 372 prace magisterskie (dane do 1998 r.). Spośród najważniejszych pozycji naukowych można wymienić: *Praktyki religijne w diecezji warmińskiej. Studium socjologiczne*. Warszawa 1969; *Religijność wiejska w warunkach urbanizacji. Studium socjologiczne*. Warszawa 1971; *Religijność miejska w rejonie uprzemysłowionym. Studium socjologiczne*. Warszawa 1977; *Socjologia religii*. Lublin 1996; *Socjologia religii. Antologia tekstów*. Kraków 1998.

Ks. prof. Władysław Piwowarski, twórca lubelskiej szkoły socjologii religii, zmarł 4 sierpnia 2001 r. w Lublinie.

24 września 2001 r. kuratorem Katedry Socjologii Religii został mianowany ks. prof. dr hab. Janusz Mariański. W latach 2002-2005 pracownicy Katedry opublikowali kilka książek:

Janusz Mariański, *Religijność społeczeństwa polskiego w perspektywie europejskiej. Próba syntezy socjologicznej*, Kraków 2004; tenże, *Kościół katolicki w Polsce a życie społeczne. Studium socjologiczno-pastoralne*, Lublin 2005; *Leksykon socjologii religii*, Warszawa 2004 (red. Maria Libiszowska-Żółtkowska i Janusz Mariański); Leon Smyczek, *Dynamika przemian wartości moralnych w świadomości młodzieży licealnej. Studium panelowe*, Lublin 2002.

W 2003 r. w Katedrze Socjologii Religii przyjęto kompleksowy program badań religijności młodzieży polskiej.

Za pomocą tego samego narzędzia badawczego (ankiety) przebadano już młodzież szkolną we Włocławku, Radomiu, Ostrowi Mazowieckiej i Lubartowie. W 2007 r. zostanie przedstawione końcowe opracowanie na temat kondycji religijnej i moralnej młodzieży polskiej.

Katedra Socjologii Rodziny i Wychowania

Katedra Socjologii Rodziny i Wychowania jest kontynuacją Katedry Socjologii Rodziny, którą kierował prof. dr hab. Franciszek Adamski. W obecnym kształcie katedra istnieje od 1983 roku i od początku kieruje nią prof. dr hab. Piotr Kryczka, który przeszedł do niej z Katedry Socjologii Ogólnej prof. dr hab. Jana Turowskiego. Ranga katedry i jej usytuowanie w strukturze Instytutu Socjologii KUL wynika z roli, jaką Kościół katolicki przypisuje małżeństwu i rodzinie w społeczeństwie.

Zajęcia dydaktyczne prowadzone przez pracowników Katedry mają szeroki zakres. Obejmują w pierwszym rzędzie kursoryczny wykład z socjologii rodziny, którego tematem jest m.in. historyczny rozwój form życia rodzinnego, modele małżeństwa i rodziny w wielkich religiach świata, procesy licyzacji rodziny wraz ze świeckim modelem małżeństwa i rodziny, kształtowanie się nowych form życia małżeńskiego i rodzinnego w społeczeństwach nowożytnych, przemiany funkcji małżeństwa i rodziny. Drugim blokiem tematycznym są zajęcia z metod badań socjologicznych (dr Paweł Rydzewski – wykład i ćwiczenia, mgr Małgorzata Szyszka i mgr Dorota Gizicka – ćwiczenia), obejmujące szerokie spektrum metod i technik w badaniach socjologicznych. Prof. Piotr Kryczka prowadzi wykład *Współczesne społeczeństwo*

polskie, a od 2004 roku wykład z *Patologii społecznej*.

Prace badawcze koncentrowały się wokół kilku tematów. Niewątpliwie wiodącym był problem rozwodów. Dr Paweł Rydzewski opublikował z tego zakresu dziesięć artykułów na łamach „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego” oraz w „Studiach Demograficznych”, ukazując wielowymiarowość tego zjawiska. Na ukończeniu ma rozprawę habilitacyjną pt. „Metodologiczne aspekty badań nad rozwodami”. Prof. Piotr Kryczka opublikował dwa artykuły z tego zakresu: „Rozwód – wyzwanie wobec norm społecznych?” („Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1983, Zesz. 3) oraz „Rozwód w opinii społecznej” („Studia Socjologiczne” 1999, Nr 1), w druku zaś jest rozprawa „Status osób rozwiedzionych – aspekty duszpasterskie i socjologiczne”. Niezależnie od tego powstało blisko 30 prac magisterskich opartych na badaniach opinii społecznej wobec rozwodu w różnych środowiskach lokalnych, zawodowych i kategoriach wiekowych (wg ujednoliconego kwestionariusza), które oczekują na opracowanie syntetyzujące wyniki tych badań.

Drugim obszarem badań były przemiany w młodzieżowej obyczajowości przejawiające się w sposobie pojmowania zwyczaju „chodzenia ze sobą”, definiowania przez młodzież wzajemnych uprawnień i obowiązków, odniesień tego zwyczaju do instytucji narzeczeństwa itp. Z tego zakresu są także badania na temat miejsca małżeństwa i rodziny w planach życiowych młodzieży. Obie grupy tematyczne realizowane były jako rozprawy magisterskie w zróżnicowanych środowiskach, oparte na ujednoliconym kwestionariuszu badań.

Trzecim obszarem badań były przemiany obyczajowości dotyczące postaw wobec dzieci pozamałżeńskich i ich matek. Jest to zagadnienie niesłychanie ważne zarówno ze względu na liberalizację życia społecznego, jak i reorientację ocen pozamałżeńskiego macierzyństwa przez Kościół katolicki, kiedy głównym problemem staje się ochrona życia nienarodzonych.

I wreszcie, czwarty obszar badań to stosunek do alkoholu i wzory picia wśród różnych kategorii młodzieży, obniżający się wiek inicjacji alkoholowej, szczególnie rola piwa zarówno przy inicjacji, jak i w późniejszych wzorach konsumpcji alkoholu, przyzwalający stosunek wobec osób pijanych.

Jako pozostałość po wcześniejszych zainteresowaniach kierownika Katedry socjologią miasta i regionów, kontynuowane były badania na temat samorządowych elit lokalnych, uspołecznienia samorządu gminnego

► Instytut Socjologii

w świadomości mieszkańców oraz od radzania się wspólnot powiatowych. Znalazły one częściowe odbicie w publikacjach P. Kryczki w „Samorządzie Terytorialnym” oraz w materiałach z konferencji naukowych.

Pod kierownictwem prof. Piotra Kryczki powstało po 1983 roku około 250 rozpraw magisterskich (łącznie z pracami przygotowanymi w Filii WNS w Stalowej Woli). Na seminarium doktoranckim przygotowano i obroniono 8 prac, ponad 10 jest w stadium redagowania. Ich tematyka jest bardzo zróżnicowana. Przykładowo: *Stosunek nauczycieli do własnego zawodu*, *Stosunek lekarzy do własnego zawodu* (5 prac na podstawie badań w różnych środowiskach), *Pracownik socjalny: powołanie czy zawód?*, *Polityka wobec rodziny w okresie transformacji systemowej*, *Matężństwo i rodzina w planach życiowych młodzieży*, *Socjologiczne aspekty kształtowania się osobowości prezbitera*, *Autorytety w świadomości młodzieży licealnej*.

W latach 90. prof. Piotr Kryczka brał udział w 14 konferencjach międzynarodowych, w tym jednej – „Family in a Changing Society” – był głównym organizatorem; jej owocem była publikacja „Rodzina w zmieniającym się społeczeństwie” (Lublin 1997). Niezależnie od tego uczestniczył w 15 konferencjach krajowych, z czego pięciu był głównym organizatorem.

W latach 80. i 90. Katedra czynnie angażowała się we współpracę z ośrodkami zagranicznymi, szczególnie w organizowaniu sympozjów polsko-austriackich na przemian w Lublinie i Linzu. W latach 90. we współpracy z Konrad-Adenauer-Stiftung kierownik Katedry zorganizował dwa sympozja, których owocem były dwie publikacje pod red. Piotra Kryczki, a mianowicie: *Chrześcijańska inspiracja w życiu społeczno-politycznym* (Lublin 20-21. XI. 1992) i *Chrześcijańskie podstawy ładu społecznego* (Stalowa Wola, październik 1993). Podobne sympozjum o charakterze międzynarodowym współorganizował on z Friedrich-Naumann-Stiftung na temat Liberalizm i katolicyzm dzisiaj (Lublin 10-12 XI 1992). Owocem współpracy z Konrad-Adenauer-Stiftung było m.in. utworzenie Studium Samorządowego w 1992 r. przy Fundacji Rozwoju KUL.

Katedra Socjologii Grup Etnicznych

Katedra Socjologii Grup Etnicznych została erygowana przez Senat KUL w roku 1990 z inicjatywy śp. ks. prof. Joachima Kondzieli. Jej kierownikiem został ks. dr hab. Roman Dzwonkowski SAC, uprzednio, od 1977 roku, pracownik naukowy Instytutu Badań nad

Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL, od 1992 roku profesor nadzwyczajny, a od 2001 r. – profesor zwyczajny. Od 2000 roku w Katedrze zatrudniona jest, na stanowisku adiunkta, dr Jadwiga Plewko, również poprzednio pracownik naukowy ww. Instytutu. W latach 1991–2004 do Katedry należał także prof. dr hab. Piotr Eberhardt (UW).

Zajęcia prowadzone w Katedrze (wykłady, w tym zagadnienia wybrane, proseminarium i seminarium) dotyczą od początku problematyki etnicznej w świecie i w Europie Środkowo-Wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji polskich mniejszości narodowych w dawnym ZSRR i w państwach powstałych po jego rozpadzie w 1991 roku (Łotwa, Litwa, Białoruś, Ukraina, Federacja Rosyjska, Kazachstan i inne) oraz polskich grup etnicznych w krajach zachodnich; zagadnień związanych z dążeniem do zachowania odrębności narodowych i etnicznych w dokonującym się procesie globalizacji; współczesnych ruchów migracyjnych; problematyki polonijnej w Europie Zachodniej, Ameryce Północnej i Południowej.

Problematyka badań prowadzonych przez pracowników Katedry i związane z nią osoby, obejmuje następujące zagadnienia:

– losy Polaków i Kościoła katolickiego w ZSRR w okresie międzywojennym, ze szczególnym uwzględnieniem represji wobec duchowieństwa katolickiego, a następnie represje wobec duchowieństwa polskiego w latach 1939-1987. Te ostatnie badania możliwe były dzięki bliskiej współpracy, od 1995 roku, z pracownikami załóżonego rosyjskiego Stowarzyszenia MEMORIAŁ (oddział w Moskwie), dokumentującego zbrodnie okresu stali-

nowskiego w oparciu o postsowieckie źródła archiwalne. Badania te dotyczyły następnie polityki władz ZSRR wobec Polaków i Kościoła katolickiego na Białorusi i Ukrainie w latach 1944-1991, na terenach II Rzeczypospolitej, włączonych do tego państwa w 1945 roku, nowej sytuacji prawnej, kulturowej i religijnej polskich mniejszości narodowych i skupisk polonijnych w krajach ościennych na Wschodzie po rozwiązaniu się ZSRR; świadomości narodowej młodzieży polskiego pochodzenia ze Wschodu studiującej w Polsce; preferencji językowych katolików obrządku łacińskiego w Kościele tegoż obrządku na Ukrainie i na Białorusi;

– przemiany narodowościowe na Litwie, Białorusi i Ukrainie; polska ludność kresowa; polska granica wschodnia. Na temat każdego z tych zagadnień prof. P. Eberhardt opublikował obszernie osobne prace;

– system opieki nad emigracją z ziem polskich w okresie do II wojny światowej; pomoc Polski dla Polonii w latach 1918-1939; problemy narodowościowe w funkcjonowaniu samorządu terytorialnego w Polsce.

Pracownicy Katedry opublikowali dotychczas 20 książek oraz ponad 130 artykułów naukowych i podobną liczbę popularnonaukowych, dotyczących ww. problematyki. W latach 1998-2002 Katedra uzyskała trzy granty KBN na projekty badań, dotyczące świadomości narodowej młodzieży polskiego pochodzenia studiującej w Polsce oraz problemu tożsamości narodowej Polaków na Ukrainie i na Białorusi w świetle preferencji języka w liturgii Kościoła katolickiego obrządku łacińskiego. Wyniki tych ostatnich badań ukazały się w postaci trzech książek.

W Katedrze Socjologii Grup Etnicznych przygotowane zostały dwie prace doktorskie. Przygotowano także 27 prac magisterskich, poświęconych tematyce etnicznej dotyczącej polskich mniejszo-

ści narodowych w krajach ościennych na Wschodzie i polskich grup etnicznych w krajach zachodnich.

W Katedrze ma swą siedzibę redakcja „Roczników Nauk Społecznych. Socjologia. Katolicka Nauka Społeczna. Politologia”, wydawanych przez Towarzystwo Naukowe KUL. Redaktorem naczelnym od 1995 r. jest kierownik Katedry, ks. prof. R. Dzwonkowski SAC. Sekretarzami redakcji byli kolejno pracownicy Instytutu Socjologii: dr Krzysztof Motyka, dr Jadwiga Plewko, dr Ewa Albińska (aktualnie pełni tę funkcję).

Katedra Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Społeczno-Gospodarczej

Kierownikiem Katedry Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Społeczno-Gospodarczej jest ks. prof. dr hab. Franciszek J. Mazurek. Katedra powstała w 2005 roku z połączenia istniejących od 1989 roku dwu katedr: Katolickiej Nauki Społecznej i Historii Katolickiej Nauki Społecznej. Wcześniej funkcjonowała jedna katedra. Kierowali nią kolejno: ks. prof. A. Szymański (rektor KUL), prof. Cz. Strzeszewski, ks. prof. J. Kondziela. Wykłady z katolickiej nauki społecznej prowadził ks. S. Wyszynski, ówczesny biskup lubelski, następnie prymas Polski. Z kolei Cz. Strzeszewski został usunięty z KUL przez władze komunistyczne (1952); powrócił w roku 1957. Na polecenie prymasa Wyszynskiego napisał podręcznik *Katolicka nauka społeczna*, który wydał w Paryżu (1964) pod pseudonimem Stanisław Jarocki. Wiadomość o ukazaniu się książki błyskawicznie przedostała się do polskiego wywiadu, który rozszyfrował pseudonim autora. Władze komunistyczne (premier J. Cyrankiewicz) zakazały jej rozpowszechniania w Polsce, gdyż jej autor „działał na szkodę państwa ludowego”. Strzeszewskiego i jego współpracowników atakowano i szykowano na różne sposoby. W tym czasie encykliki społeczne papieży: Leona XIII i Piusa XI, a nawet *Zagadnienia społeczne* Szymańskiego były usunięte z katalogów bibliotecznych.

Źródłem katolickiej nauki społecznej jest nauczanie Kościoła i jego tradycja, nie tylko chrześcijańska, lecz i judaistyczna oraz filozofia starożytna – dorobek myśli całej ludzkości. Źródłem katolickiej nauki społecznej jest także poznanie rozumowe. Posługuje się ona metodą interdyscyplinarną, szczególnie jasną: poznać, ocenić, działać. Odwrócenie tej kolejności prowadzi do błędnych rozwiązań. Aby poznać rzeczywistość społeczną, gospodarczą, trzeba wykorzystać inne dyscypliny naukowe: teologię biblijną, historię, etykę, ekonomię, socjologię, psychologię, pe-

dagogikę, prawo, politologię, biomedycynę, ekologię.

W Katedrze kontynuowana jest i rozwijana tradycja tzw. *Lubelskiej Szkoły Katolickiej Nauki Społecznej*, stworzonej przez prof. Cz. Strzeszewskiego. Jej specyfikę – jasność przedmiotu i opracowaną metodologię – dostrzegł Jan Paweł II, a nazwę tę nadał jej wcześniej Stefan Kardynał Wyszynski. Szkoła ta jest kontynuowana przez uczniów Strzeszewskiego także w innych środowiskach, np. przez ks. prof. J. Krucinę we Wrocławiu.

W *Szkole Lubelskiej* wskazuje się, że przymiotem nauczania Kościoła jest stałość (*constans*) i rozwój (dynamizm), że jest ono wciąż nowe i aktualne. Od encykliki papieża Jana XXIII *Pacem in terris* wszystkie encykliki społeczne i ważne dokumenty Stolicy Apostolskiej uznawane są za własność ONZ. Katolicka nauka społeczna nie jest „trzecią drogą”, drogą między marksizmem a liberalizmem; jest „drogą własną”, niezależną od jakiegokolwiek ideologii.

Myślą przewodnią katolickiej nauki społecznej jest wrodzona i niezbywalna godność osoby ludzkiej, uzasadniana filozoficznie. Wymienia się też nadprzyrodzoną godność osoby ludzkiej, której uzasadnienie podaje teologia biblijna. Uzasadnienie filozoficzne ma moc wiążącą dla niewierzących. Pod wpływem katolickiej nauki społecznej pojęcie wrodzonej godności osoby ludzkiej umieszczono w *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka ONZ* (1948) i w innych dokumentach, a także w wielu konstytucjach państwowych. Sama godność osoby ludzkiej jest fundamentalną i najwyższą normą moralności. Ujmuje się ją w formie: osobę ludzką należy szanować, afirmować dlatego, że jest osobą, a nie z jakichkolwiek innych racji. Z godności osoby ludzkiej odczytuje

się wszystkie prawa człowieka i normy moralne jako reguły. Celem Dekalogu, norm moralnych jako reguły, prawa stanowionego jest ochrona dobra osoby ludzkiej. Celem państwa jest również ochrona osoby ludzkiej – każdej osoby – i zapewnienie jej rozwoju osobowego, godnego życia. W katolickiej nauce społecznej wskazuje się, że to osoba ludzka jest podmiotem wszelkiego działania, nie zaś systemy społeczno-gospodarcze i polityczne, mechanizmy bezosobowe. To człowiek, w zależności od przyjętych wartości lub antywartości, buduje dobre lub złe systemy i nimi się posługuje. Ani ekonomia, ani socjologia nie podają właściwej koncepcji człowieka. Mogą ją przyjąć z katolickiej nauki społecznej. Nie ma ona charakteru li tylko konfesyjnego, lecz powszechny, gdyż wskazuje uniwersalne wartości i uniwersalne normy. Kościół hierarchiczny nie podaje konkretnych modeli gospodarczych. Jan Paweł II ogólnie mówi o nowym modelu, w którym będzie zagwarantowana wolność pracy, przedsiębiorczość i uczestnictwo. Wymownie stwierdza: „Ekonomia, która nie bierze pod uwagę wymiaru etycznego i nie stara się służyć dobru człowieka – każdego człowieka i całego człowieka – w istocie rzeczy nie zasługuje nawet na miano <ekonomii>, pojmowanej jako rozumne i dobroczynne zarządzanie zasobami materialnymi” (Ogłoszenie na Światowy Dzień Pokoju 1 stycznia 2000 r.).

Katolicka nauka społeczna jest wykładana w zakresie zawężonym na wszystkich wydziałach KUL, zaś w rozszerzonym w Instytucie Socjologii. Jest ona specyficzną cechą kształcenia studentów na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II.

Główne nurty prowadzonych w Katedrze badań to: godność osoby ludzkiej

► Instytut Socjologii

i odczytywane z niej prawa człowieka i normy moralne jako reguły; integralność wszystkich praw człowieka – wolnościowych, społecznych i solidarnościowych; prawa dziecka, rodziców i rodziny jako miejsca między innymi tworzenia tzw. kapitału ludzkiego; prawo człowieka do pracy; rola przekonań religijnych w dziedzinie gospodarczej, relacja między Kościołem a społeczeństwem (a nie relacja Kościół–Państwo); relacja wolność–sprawiedliwość; wielowymiarowa wartość pokoju (rozwód i solidarność to nowe imiona pokoju); modele społecznej gospodarki rynkowej; oś personalistyczno-aksjologiczna w marketingu, w polityce społecznej i gospodarczej; wielowymiarowa wartość pracy ludzkiej; zło bezrobocia i próby jego przewyżczenia.

Katedra współpracuje z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, głównie w Niemczech i we Włoszech.

Katedra Samorządu Terytorialnego i Polityki Lokalnej

Katedra Samorządu Terytorialnego i Polityki Lokalnej powstała w roku 1997, kieruje nią prof. dr hab. Stanisław Wójcik.

W ramach Katedry prowadzone są następujące grupy zajęć dydaktycznych: 1. Samorząd w polskiej i europejskiej myśli społecznej i politycznej; 2. Samorząd terytorialny w teorii i praktyce krajów europejskich; 3. Ekologia społeczna; 4. Ochrona zdrowia.

W okresie funkcjonowania Katedry obroniono 100 magisteriów. Na seminarium doktoranckim (15 osób) przygotowano do końca czerwca 2005 r. cztery rozprawy doktorskie. Dotyczyły one takich zagadnień jak: *Instytucja sołtysa w Polsce piastowskiej i pierwszych Jagiellonów. Aspekty społeczno-prawne; Samorząd miast II Rzeczypospolitej. Publiczna debata i rozwiązania ustrojowe; Zygmunt Balicki jako polityk i socjolog. Studium socjologii narodu; Gwarancje wolności w brytyjskim systemie prawnym lat 90. XX wieku. Kolejni doktoranci przygotowują prace dotyczące takich kwestii jak: Szanse Lubelszczyzny w ramach regionalnego prawa europejskiego; Koncepcja samorządu terytorialnego w twórczości F. Konecznego; Problemy ustrojowe i funkcjonalne samorządu terytorialnego w III RP w świetle publikacji ośrodka poznańskiego; Problemy na Podbeskidziu w III RP na przykładzie wybranych gmin. Opis i afirmacja, i in.*

Prace badawcze pracowników Katedry skupiają się wokół tematów szeroko rozumianej problematyki samorządowej, państwowej i narodowej. W Katedrze prowadzone są ba-

daniami nad samorządem terytorialnym w aspekcie historycznym i współczesnym, zorientowane na zagadnienia ustrojowe i polityki lokalnej. Ponadto prowadzone są szeroko zakrojone badania dotyczące samorządu i samorządności w relacji do Kościoła katolickiego oraz badania problematyki ochrony środowiska w działalności samorządu terytorialnego. Kontynuacja wcześniej rozpoczętych prac badawczych są myśl i teoria narodu oraz polityka gospodarza państwa.

Pracownicy Katedry opublikowali 10 książek i około 100 artykułów naukowych i recenzji. Katedra zorganizowała konferencję naukową pt.: „Władysław Grabski – uczonec, działacz społeczny i polityczny” (10 XII 2004).

Istnieje ważny obszar zjawisk politycznych, prawnych, ekonomicznych i moralnych we współczesnej Polsce, które powinny podlegać stałej obserwacji socjologicznej i politologicznej. Wiedza o tym jakie wartości, normy i systemy są przez społeczeństwo akceptowane, a jakie odrzucane, co w efekcie warunkuje obecny kształt postaw i zachowań naszego społeczeństwa w kontekście ustroju i funkcjonowania państwa i jego administracji, pozwoli lepiej określić stan i możliwości rozwojowe społeczeństwa i państwa polskiego.

Katedra Polityki Społecznej

Katedra Polityki Społecznej rozpoczęła swą działalność z początkiem roku akademickiego 2004/2005. Do tego czasu funkcjonowały w ramach Instytutu Socjologii dwie katedry, wzajemnie się dopełniające: Katedra Katolickiej Nauki Społecznej i Katedra

Historii Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Gospodarczej. Na bazie pierwszej z nich utworzono właśnie Katedrę Polityki Społecznej.

Kierownikiem nowo utworzonej Katedry został o. dr hab. Jan Mazur OSPPE, prof. KUL. Mimo oficjalnej zmiany nazwy Katedry, co z oczywistych powodów łączy się ze zmianą jej profilu naukowo-badawczego – wszyscy jej pracownicy pozostają nadal w obszarze zainteresowań katolicką nauką społeczną. Fakt ten zdaje się przesądzać o specyfice uprawianej polityki społecznej. O. prof. Jan Mazur prowadzi badania między innymi w zakresie historii katolicyzmu społecznego w aspekcie proponowanych przezeń modeli polityki społecznej. Dr Wioletta Szymczak zajmuje się głównie etyką zawodową i jej odniesieniami do polityki społecznej. Natomiast dr Andrzej Juros interesuje się teorią i praktyką pracy społecznej, podejmowanej szczególnie przez organizacje pozarządowe.

Katedra czyni przedmiotem refleksji przede wszystkim naukę o polityce społecznej – dyscyplinę naukową, której podstawową rolą jest poszukiwanie prawdy o socjalnych aspektach życia zbiorowego. Kwestie socjalne i opiekuńczość państwa ujmując ją w szerszej perspektywie czasowej, rejestrując rozliczne koniunkturalne zmiany w realizacji określonych modeli państwa opiekuńczego, a także podejmując ich krytyczną ocenę.

Realizacja tego zadania nie jest jednak obojętna dla poszczególnych podmiotów polityki społecznej: państwa, samorządów i organizacji pozarządowych. W Polsce istnieje potrzeba dogłębnej analizy nie tylko teorii, ale także całej praktyki polityki społecznej. Pod tym względem ogromną pomoc może wyświadczyć społeczne naucza-

o. dr hab. Jan Mazur, prof. KUL

nie Kościoła. Szansa ta ujawnia się bardzo wyraźnie wówczas, gdy weźmie się pod uwagę podstawowe cele polityki społecznej: kształtowanie optymalnych warunków bytu i pracy szerokich warstw ludności, sprzyjanie powstawaniu prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na sprawiedliwości i równości szans w życiu zawodowym. Wspomniane cele mają swoje odniesienie i uzasadnienie w integralnej wizji człowieka, której dostarcza właśnie społeczne nauczanie Kościoła.

Szczególnym rysem tego nauczania jest personalistyczna antropologia Jana Pawła II. Chrześcijański humanizm Papieża jest nie do pomyślenia bez konsekwentnego respektu dla wartości etycznych. Rodzi to więc potrzebę poszukiwania takiego modelu polityki społecznej, który uwzględni zasady i wartości etyczne. Katedra Polityki Społecznej pragnie włączyć się w te starania tym bardziej, że w polityce społecznej poszczególnych państw coraz bardziej zaznacza się brak odniesień do wartości etycznych. Na wysiłki Katedry składają się nie tylko deklaracje, lecz realna troska w postaci propozycji konkretnych rozwiązań. Pierwszym krokiem na tej drodze była zorganizowana w dniu 20 kwietnia 2005 roku konferencja naukowa pt. „Prawo do pracy a polityka społeczna”. Chodziło w niej o praktyczne rozwiązania w zakresie poszanowania jednej z najbardziej podstawowych wartości, jaką jest prawo do pracy.

Zatem refleksja w dziedzinie polityki społecznej nie może nie odwoływać się do integralnego spojrzenia na życie społeczne, które – wedle katolickiej nauki społecznej – domaga się respektu autentycznych zasad i wartości etycznych. Wiadomo, że współczesne problemy społeczne, dające w sumie pewien obraz «kwestii społecznej», stanowią istotne wyzwanie dla każdej zdrowej polityki społecznej. W szczególności polityka społeczna, uprawiana jako dyscyplina naukowa w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, nie może zatracić ewangelicznej wrażliwości na współczesne problemy socjalne. W przypadku Katedry Polityki Społecznej chodzi przede wszystkim o naukowy wkład w społeczną troskę Kościoła – zgodnie z duchem krzewionej przezeń katolickiej nauki społecznej.

Katedra Politologii

Katedra Politologii została utworzona 30 czerwca 1993 r. w wyniku zmiany nazwy Katedry Historii Myśli Społecznej i Politycznej (powstała w 1989 r.). Od początku Katedrą kieruje dr hab. Jerzy Rebeta, prof. KUL.

W ramach Katedry prowadzone są zajęcia dydaktyczne z zakresu politologii (wykłady, ćwiczenia, proseminaria, seminarium magisterskie i seminarium doktorskie) oraz badania naukowe, których wyniki zostały opublikowane w formie książek i artykułów (w tym w językach obcych).

Prof. Jerzy Rebeta prowadzi wykłady: *Elementy nauk politycznych oraz Historia myśli politycznej i społecznej*. W badaniach naukowych zajmuje się najwcześniejszą polską myślą polityczną i społeczną (publikacje z tego zakresu) oraz z zakresu politologii grupami nacisku, elitami politycznymi, stosunkami państwo-naród, państwo-Kościół w III RP.

Na seminarium doktoranckim prof. Rebety powstały m.in. prace poświęcone stosunkom Unii Europejskiej z krajami Europy Środkowej i Wschodniej, Rosji z Unią Europejską i geopolityce Ukrainy. Na seminarium magisterskim zostały napisane prace m.in. na temat: stosunków niektórych partii politycznych do Kościoła, prezydentów Lecha Wałęsy i Aleksandra Kwaśniewskiego do rządu i parlamentu, różnych grup nacisku i ich metod, nie wyłączając mniejszości seksualnych, grup religijnych, Radia Maryja, a zwłaszcza funkcjonowania związków zawodowych w życiu politycznym kraju („Solidarność”).

Prof. Rebeta przygotowuje do druku książkę poświęconą najwcześniejszej polskiej myśli politycznej (w języku angielskim) oraz książkę o grupach nacisku w Polsce. Przez szereg lat współpracował z Polską Akademią Nauk (większość publikowanych książek i artykułów). Odbił zagraniczne uzupełniające studia politologiczne i prowadził badania naukowe w ramach stypendiów naukowych (Belgia, Francja, Holandia, Anglia, Włochy). Uczestniczył w różnych konferencjach i sesjach naukowych. Był przez dwie kadencje członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych.

Zainteresowania badawcze dr. Andrzeja Podraza i prowadzone przez niego zajęcia dydaktyczne dotyczą stosunków międzynarodowych, przede wszystkim integracji europejskiej, bezpieczeństwa międzynarodowego oraz Europy Środkowej i Wschodniej. Dr Podraza posiada zarówno przygotowanie teoretyczne, jak i praktyczne, gdyż odbył staże w instytucjach europejskich, tj. Parlamencie Europejskim i Komisji Europejskiej, przez rok studiował w Oxford University (St. Anthony's College), pracował także w Królewskim Instytucie Spraw Międzynarodowych w Londynie. Wygłaszał referaty na wielu konferencjach krajowych i zagranicznych. Napisał pięć książek autorских oraz był redaktorem dwóch po-

prof. Jerzy Rebeta z Januszem Mazurkiem, zastępcą Prezydenta m. Lublin

zycji zbiorowych. Książki te, jak i liczne artykuły, są cytowane i wykorzystywane zarówno w kraju, jak i za granicą. Jedną z nich (*Stosunki polityczne i gospodarcze Wspólnoty Europejskiej z państwami Europy Środkowej i Wschodniej*, Lublin 1996) uzyskała w sierpniu 2001 r. drugą nagrodę Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej w konkursie na najlepsze książki i periodyki z zakresu integracji europejskiej opublikowane w Polsce w latach 1990-2001. W 1996 r. dr Podraza był głównym autorem ekspertyzy dla Komisji Europejskiej na temat struktur decyzyjnych w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w państwach stowarzyszonych z Europy Środkowej i Wschodniej przygotowanej przez Królewski Instytut Spraw Międzynarodowych z Londynu. Obecnie kończy obszerną monografię poświęconą procesowi reformy Unii Europejskiej poczynając od Traktatu Amsterdamskiego, a skończywszy na Traktacie Konstytucyjnym.

Dr Andrzej Podraza uzyskał szereg stypendiów i grantów, w tym dwa Unii Europejskiej na prowadzenie wykładów z zakresu integracji europejskiej i bezpieczeństwa w ramach programu Jean Monnet Project. Od stycznia 1999 r. do grudnia 2000 r. był członkiem Senatu Akademickiego KUL jako przedstawiciel młodszych pracowników nauki. Wraz z Fundacją Rozwoju KUL i Konrad Adenauer Stiftung był współorganizatorem dwunastu konferencji naukowych poświęconych różnym aspektom stosunków europejskich i transatlantycznych. W 2001 r. był przewodniczącym komisji konkursowej ogólnopolskiego konkursu dla studentów na esej o Unii Europejskiej, organizowany przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. Dr Podraza jest członkiem Polskiego Stowarzyszenia Badań nad Wspólnotą Europejską (PECSA).

► Instytut Socjologii

Katedra Filozofii Społecznej

W roku 1984 w ramach Sekcji Społecznej WNS Senat Akademicki KUL utworzył Katedrę Filozofii Społecznej. Była ona niezwykle potrzebna w ogólnym programie nauk społecznych: dyscypliny opisowo-socjologiczne mają swoje naturalne dopełnienie w naukach filozoficzno-normatywnych. Jedną z nich jest właśnie filozofia społeczna, która wyjaśnia genezę, strukturę i formy życia społecznego w aspekcie uniwersalno-antropologicznym. Specyfiką KUL jest nauczanie społecznej myśli Kościoła, co związane jest ściśle z filozofią społeczną, będącą integralną częścią filozofii człowieka.

Kierownikiem katedry został ks. docent dr hab. Stanisław Kowalczyk, który w roku następnym otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w roku 1991 uzyskał stanowisko profesora zwyczajnego. Obsadę katedry, obok jej kierownika, stanowią: ks. dr Dariusz Karasek – asystent w latach 1992-1996, dr Arkadiusz Jabłoński od r. 1993 i ks. dr Jan Szymczyk od r. 1996; dwaj ostatni posiadają stanowisko adiunkta. Zajęcia związane problemowo z katedrą prowadzi również dr Edward Balawajder, wykładający w Stalowej Woli.

Ks. prof. S. Kowalczyk współorganizował trzy ogólnopolskie sympozja naukowe poświęcone osobie i filozofii Jacquesa Maritaina. Ponadto organizowane były międzynarodowe sympozja naukowe poświęcone problematyce polonijnej. W Katedrze wypromowano 14 rozpraw doktorskich oraz 149 prac magisterskich.

Pracownicy Katedry prowadzą zajęcia z: filozofii społecznej; elementów

filozofii; historii filozofii z elementami myśli społecznej; aksjologii kultury; socjologii organizacji; problemów filozofii współczesnej; filozofii kultury; a także: proseminarium z filozofii społecznej i filozofii kultury; seminarium magisterskie z filozofii społecznej oraz seminarium doktoranckie.

Katedra prowadzi badania dotyczące etosu społecznego, personalistycznych podstaw życia społecznego, koncepcji życia społecznego, teorii socjologicznej. Skupiają się one na opisie i ocenie wartości różnych dziedzin aktywności ludzkiej w społeczeństwie oraz rozwiązań instytucjonalnych, najlepiej służących zaspakajaniu potrzeb człowieka jako osoby (sport, polityka, organizacje społeczne, sztuka itd.). Efekty badań prezentowane są w formie artykułów i monografii książkowych oraz referowane na sympozjach krajowych i zagranicznych.

Przedmiotem wykładów monograficznych prof. S. Kowalczyka były następujące bloki tematyczne: zagadnienie światopoglądu, współczesne koncepcje Boga i religii, antropologia filozoficzna, filozofia społeczna, współczesne idee człowieka, filozofia kultury, liberalizm, personalizm J. Maritaina, postmodernizm, filozofia wolności w ujęciu historycznym i problemowo-systematycznym, idea sprawiedliwości, demokracja, filozofia narodu, filozofia sportu. Finalnym efektem wykładów kursorycznych i monograficznych S. Kowalczyka były prace książkowe.

Tematyka prowadzonych badań naukowych obejmuje ponadto współczesne problemy społeczeństwa (postindustrializm, globalizm, zaufanie, ryzyko,

odpowiedzialność), metodologię nauk społecznych, socjologię wiedzy oraz zagadnienia z zakresu: aksjologii kultury (np. wartości kultury europejskiej, wspólnot lokalnych, organizacji, stowarzyszeń i współczesnych form twórczości artystycznej, np. nowego teatru), elementów filozofii (w tym antropologii filozoficznej), socjologii sztuki (recepta sztuki w perspektywie socjologicznej), historii myśli społecznej (np. koncepcja rzeczywistości społecznej w ujęciu S. Ossowskiego).

Katedra Realizacji Filmowej i Telewizyjnej

Katedra Realizacji Filmowej i Telewizyjnej powstała w 2002 roku w odpowiedzi na duże zainteresowanie badaczy językiem obrazowo-dźwiękowym, którym posługuje się film i telewizja (przeciętny czas, jaki poświęca odbiorca na oglądanie telewizji przekroczył w Polsce i innych krajach europejskich 4 godziny dziennie).

Prowadzimy badania, próbując na początku odpowiedzieć na podstawowe pytania: Jakimi „instrumentami filmowymi” posługuje się telewizja osiągając tak wielką skuteczność medialną? Jakie „zdania filmowe” użyte przez telewizję mogą wpływać na zachowania i decyzje odbiorcy? Czy brak znajomości języka obrazowo-dźwiękowego skutecznie zakłóca odbiorcy możliwości świadomego wyboru?

W najbliższym czasie zamierzamy zanalizować postawione problemy, otwierając pierwsze przewody doktorskie.

Katedra Praw Człowieka

Katedra Praw Człowieka (w okresie międzywojennym – Katedra Teorii i Filozofii Prawa, do 1993 r. Katedra Filozofii Prawa, do 2004 – Katedra Filozofii Prawa i Praw Człowieka) była jedyną katedrą filozofii prawa w PRL. Kierownikiem Katedry do śmierci w 1993 r. była prof. dr hab. Hanna Waśkiewicz, która prowadziła badania i dydaktykę w zakresie filozofii prawa, zwłaszcza prawa naturalnego, oraz w zakresie ujmowanych w perspektywie prawnonaturalnej praw człowieka, co odzwierciedlała poprzednia nazwa Katedry. W okresie powojennym w Katedrze pracowali m.in. prof. Jerzy Kalinowski, dr Krzysztof Kozłowski, dr hab. Jerzy Rebeta, prof. KUL (obaj doktoryzowani pod kierunkiem prof. Waśkiewicz) oraz ks. mgr Edmund Rink (zm. 2005 r.). Od 1984 r. w Katedrze zatrudniony jest dr Krzysztof Motyka (od 2002 jako st. wykładowca), a od 1993 r. kuratorem Katedry jest prof. Rebeta.

W ostatnich kilkunastu latach w Katedrze kontynuowano badania nad prawem naturalnym (K. Motyka był re-

Conrado Moreno i Brian Scott gośćmi Koła Naukowego Studentów Socjologii

daktorem naukowym polskiego wydania książki Johna Finnisa *Prawo naturalne i uprawnienia naturalne*, W-wa 2001) oraz prowadzono prace nad rodzimą teorią i socjologią prawa, w szczególności w aspekcie ich powiązań z tradycją petrażyckańską, czego wyrazem jest m.in. praca doktorska K. Motyki *Wpływ Leona Petrażyckiego na polską teorię i socjologię prawa* (Lublin: RW KUL 1993), nagrodzona doroczną nagrodą Wydziału Nauk Społecznych PAN w dziedzinie prawa (1994) i obszerny artykuł *Law and Sociology. The Petrażyckian Perspective*, w: *Law and Sociology*, Michael Freeman (ed.), Oxford University Press 2005 (w druku). Prowadzone w ramach Katedry badania i będące ich rezultatem publikacje K. Motyki obejmują także zagadnienia jursprudencki amerykańskiej (ze szczególnym uwzględnieniem prawa do prywatności oraz tamtejszej recepcji teorii Petrażyckiego i nauczania Jana Pawła II), a także problematykę podmiotowości prawnej zwierząt oraz roli organizacji pozarządowych w ochronie praw człowieka.

Szczególnym osiągnięciem Katedry, oprócz stypendiów naukowych i grantów (m.in. Stypendium Fulbrighta, granty Research Support Scheme, American Council of Learned Societies i KBN otrzymane przez K. Motykę), są organizowane od początku lat 80. i mające ogólnopolską renomę doroczne grudniowe Dni Praw Człowieka (w 2005 r. odbędą się XXIII Dni) oraz aktualizowany co 3 lata podręcznik praw człowieka (K. Motyka, *Prawa człowieka. Wprowadzenie. Wybór źródeł*, Lublin 2004). Wyrazem uznania dla pracowników Katedry w zakresie praw człowieka było członkostwo prof. Waśkiewicz w Społecznym Komitecie Praw Człowieka i Radzie Programowej *United Nations Polish Project on Technical Cooperation Programme to Strengthen National Human Rights Infrastructures in Poland* oraz zgłoszenie jej w 1992 r. jako jednego z trzech kandydatów Polski na stanowisko sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a dr. Motyki – członkostwo w istniejącej w latach 2000-2001 Radzie Doradczej ds. Praw Człowieka przy Ministrze Spraw Zagranicznych.

Biblioteka Instytutu Socjologii

Biblioteka Instytutu Socjologii służy celom dokumentacyjno-badawczym

Zbiory biblioteki:

liczba woluminów – 26 235

liczba tytułów prenumerowanych czasopism polskich – 37

zagranicznych – 3

Biblioteka czynna jest od poniedziałku do piątku w godz. 10.00-18.00.

oraz spełnia funkcje dydaktyczne i usługowe poprzez: gromadzenie, klasyfikowanie, przechowywanie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, informowanie o ich zawartości merytorycznej oraz udzielanie pomocy w wyszukiwaniu i korzystaniu ze źródeł i literatury przedmiotu.

Biblioteka Instytutu Socjologii jako jedna z pierwszych bibliotek zakładowych rozpoczęła współpracę z Biblioteką Uniwersytecką KUL w dziedzinie katalogowania zbiorów w programie komputerowym VTLS (od 2001 roku katalog w postaci elektronicznej). Gromadzi ona przede wszystkim księgozbiór zgodny z profilem poszczególnych Katedr wchodzących w skład Instytutu. Ponadto w zbiorach biblioteki znajdują się materiały z dziedzin pokrewnych, m.in.: pedagogiki, ekonomii,

psychologii, filozofii, historii.

Biblioteka dysponuje również starym katalogiem alfabetycznym druków zwartych i czasopism oraz katalogiem rzeczowym i przedmiotowym druków zwartych. Na potrzeby użytkowników wydzielony jest księgozbiór podręczny, w skład którego wchodzi m.in. słowniki, encyklopedie, leksykony, podstawowe lektury, podręczniki oraz czasopiśma i inne materiały wykorzystywane na bieżąco w trakcie zajęć dydaktycznych i pracy naukowej.

Z biblioteki mogą korzystać przede wszystkim pracownicy i studenci Instytutu Socjologii KUL. Studenci w czytelnicy mogą korzystać z 8 komputerów z dostępem do internetu i baz danych biblioteki.

Koło Studentów Socjologii

Historia

W roku akademickim 1946/47 na KUL działało Koło Naukowe Badań

Społeczno-Katolickich. W roku akad. 1956/57 zrodziła się inicjatywa zorganizowania Koła Nauk Społecznych Studentów KUL. Jego statut został zatwierdzony przez Senat Akademicki w maju 1958 roku. Pierwszym Kuratorem został doc. Jan Turowski. Obecna nazwa – Koło Studentów Socjologii – została zaproponowana na zebraniu Koła Nauk Społecznych w marcu 1995 roku. W kwietniu 1996 roku Senat Akademicki zatwierdził zmianę nazwy Koła Nauk Społecznych Studentów KUL na Koło Studentów Socjologii KUL.

Założenia

Celem działalności Koła jest przede wszystkim pogłębienie wśród jego członków wiedzy z dziedziny socjologii, zapoznanie ze współczesną my-

ślą socjologiczną poprzez organizowanie konferencji, wywoływanie dyskusji na tematy społeczne. Ponadto działalność Koła Studentów Socjologii nakierowana jest na integrację studentów, organizowanie wycieczek naukowych, a także samopomoc w trudnych sytuacjach życiowych. Powyższe cele można realizować dzięki strukturom formalnym – zarządowi i współpracownikom, którzy są koordynatorami poszczególnych sekcji. Od początku istnienia Koła funkcjonowały następujące sekcje: dyskusyjna, redakcyjna, technik badań i towarzysko-organizacyjna. W roku 2000 działalność rozpoczęła również sekcja internetowa, prasowa, oraz tzw. BOSS (Biuro Ochrony Studentów Socjologii).

Badania

Jedną z ważnych sfer działalności Koła Studentów Socjologii jest przygotowywanie i realizacja różnego typu badań. W ten sposób np. w roku 1994 realizowano badania dla firm komputero-

► Instytut Socjologii

wych, banków, badania nad zachowaniami zdrowotnymi studentów. W roku 1997 przeprowadzono badania na temat oceny pracy dydaktycznej w Instytucie Socjologii KUL. W listopadzie 2000 r. Koło przeprowadzało badania dla British Council oraz Centrum Rozwoju i Edukacji Młodzieży, a także Dziennika Wschodniego. W tym samym roku powstał projekt badawczy dla Biura Karier KUL na temat oczekiwań studentów wobec poradnictwa zawodowego. W lutym 2003 roku we współpracy ze studentami Uniwersytetu Jagiellońskiego przeprowadzono badania na temat stopnia amerykanizacji młodzieży polskiej. Obecnie na zlecenie Uczelnianego Samorządu Studentów realizowane są badania na temat potrzeb studentów KUL.

Dni Społeczne

Najważniejszą sferą działalności KSS są jednak konferencje i spotkania naukowe podejmowane samodzielnie, bądź przy współpracy z innymi instytucjami. „Dni Społeczne” – największe przedsięwzięcie organizowane przez KSS, swymi korzeniami sięgają początków działalności Koła. Na początku miały one postać publicznych odczytów wybitnych przedstawicieli katolickiej myśli społecznej, poświęconych aktualnym zagadnieniom społecznym i ekonomicznym. Od 1960 roku Koło jest współorganizatorem cyklu spotkań, nazwanych później Tygodniem Socjologicznym. Jego tematyka była bardzo różnorodna: od postępu technicznego w kontekście zmian społecznych (1964 – prelegentem był Karol Wojtyła), przez religijność polską po II wojnie światowej (1965), po współczesną (1967). Przez szereg lat konferencja przybrała stałą formę tygodniowego sympozjum kulturalno-naukowego, którego głównymi punktami programu są prelekcje naukowców z polskich i zagranicznych uczelni i panele dyskusyjne z udziałem ekspertów oraz znaw-

ców poruszanych zagadnień. Tematyka konferencji zawsze była, i do chwili obecnej jest, próbą podjęcia najbardziej aktualnych problemów społecznych.

Ogromnym zainteresowaniem ze strony studentów co roku cieszą się również warsztaty i szkolenia, organizowane przy współpracy z zaprzyjaźnionymi organizacjami i firmami. Podczas ostatnich edycji „Dni Społecznych” gościliśmy pracowników naukowych z uniwersytetów całej Polski, m.in. prof. Jadwigę Staniszkis (UW), która wygłosiła wykład inauguracyjny, prof. Barbarę Fatygę (UW), prof. Irenę Reszke (IFiS PAN), prof. Pawła Śpiewaka (UW), prof. Henryka Domańskiego (IFiS PAN), prof. Piotra Glińskiego (IFiS PAN) oraz publicystów – m.in. Janinę Paradowską, Rafała Ziemkiewicza, Sławomira Sierakowskiego, Jacka Żakowskiego, Tomasza Sakiewicza, Tomasza Maćkowiaka, gwiazdy znane z ekranów TV: Conrado Moreno, Briana Scotta. W ramach współpracy z organizacjami studenckimi program tegorocznego sympozjum wzbogacony został również wystąpieniami studentów z innych uczelni polskich.

Oprócz Dni Społecznych Koło jest organizatorem wielu innych przedsięwzięć. W roku akademickim 1961/62 Koło wystąpiło na arenie ogólnopolskiej, biorąc udział w organizowaniu Ogólnopolskiego Sympozjum Socjologicznego Kół Naukowych w Zakopanem. W 1995 podjęło się przy współpracy Studenckiego Stowarzyszenia Przyjaciół ONZ zorganizowania konferencji: *Utrzymywanie pokoju – czy ONZ przeżywa kryzys?*

Podejmowane są wciąż nowe przedsięwzięcia, np. pierwsza konferencja z cyklu „Socjolog na rynku pracy”. Koło Studentów Socjologii na bieżąco współpracuje ze studenckimi agendami socjologicznymi innych uczelni, takich jak Uniwersytet Warszawski, Collegium Civitas, Uniwersytet Opolski,

Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.

Studenci zrzeszeni w Kole systematycznie pomagają w organizacji różnych przedsięwzięć, zarówno w Instytucie, jak i w całej uczelni. Tradycją Koła jest wydawanie gazетки *Socpresska*. Koło systematycznie organizuje kursy statystycznych programów komputerowych (SPSS), przeprowadza coroczną ewaluację, która służy zebraniu opinii studentów na temat zajęć dydaktycznych prowadzonych w Instytucie Socjologii, współpracuje z organizacjami pozarządowymi (m.in. Fundacja Nowy Staw, Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo) i jest w stałym kontakcie z lokalnymi mediami. Obecnie członkowie mogą realizować swoje pomysły w sekcjach tematycznych, takich jak: Sponsoring, Media i Public Relations, Współpraca z Zagra-

Koło Naukowe Studentów Socjologii

Opiekun naukowy	dr Robert Szwed
Prezes	Magdalena Długosz
Vice prezes	Karolina Sepiół
Vice Prezes	Mariusz Furtak

Samorząd Studentów Instytutu Socjologii

Przewodniczący	Zofia Rzepka
Z-ca	Marek Zajic
Sekretarz	Beata Trajdos

nią, Wolontariat, Internet i Badania, Współpraca z Innymi Kółami i Organizacjami Pozarządowymi oraz w sekcji Organizacyjno-Porządkowej.

Samorząd Studentów Instytutu Socjologii

Samorząd Studentów Instytutu Socjologii działa od roku 1996. Od chwili uzyskania przez Instytut akredytacji członkowie samorządu rokrocznie przeprowadzają ewaluację programu studiów. Samorząd organizuje pokaz filmów reklamowych, co roku współorganizuje Dzień Otwartych Drzwi w KUL, prezentując osiągnięcia Instytutu, organizuje pokazy filmów o tematyce społecznej. Na uwagę zasługuje fakt, iż samorząd rozpoczął cykl prezentacji ośrodków badań opinii społecznej pokazujących nowe metody badań socjologicznych. Do tej pory prezentowały się ośrodki TNS OBOP oraz GFK Polonia, „Konsument a marka”. Członkowie samorządu biorą udział w szkoleniach (zarządzanie projektem, organizacja czasu). Samorząd współorganizuje rokrocznie opłatek dla pracowników oraz studentów Instytutu Socjologii.

Instytut Zarządzania i Marketingu

Dyrektor

dr hab. Marek Lisiecki, prof. KUL

Sekretarz mgr Agnieszka Poniewozik

Katedra Zarządzania Organizacjami

Kierownik: dr hab. Marek Lisiecki, prof. KUL
 prof. dr John Raven, prof. KUL
 dr Krzysztof Markowski, adiunkt
 dr Bartosz Józwiak, adiunkt
 mgr Marcin Marczuk, asystent
 mgr Marek Woś, asystent
 mgr Agnieszka Marek, asystent
 mgr Dominik Ciejpa-Znamirowski, asystent

Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwem

Kierownik: dr hab. Marek Pawlak, prof. KUL
 dr Monika Łobaziewicz, adiunkt
 mgr Kalina Grzebiuk, asystent
 mgr Michał Steuden, asystent

Katedra Analizy Decyzyjnej

Kurator: prof. dr hab. Adam Biela, prof. zw.
 dr Agnieszka Kozak, adiunkt
 dr Kinga Ewa Machowicz, adiunkt

Katedra Zarządzania Finansami

Kierownik: dr hab. Myron Leseczko, prof. KUL
 dr Krzysztof Ciejpa-Znamirowski, adiunkt
 dr Henryk Ponikowski, adiunkt
 dr Marzena Wrona, adiunkt
 dr Ryszard Białek, asystent
 mgr Judyta Przyłuska, asystent

Katedra Strategii Ekonomicznych i Marketingu

Kierownik: dr hab. Cezary Rutkowski, prof. KUL
 dr Elżbieta Hławacz-Pajdowska, adiunkt
 dr Joanna Niewiadoma, adiunkt
 dr Agnieszka Stolarska, adiunkt
 mgr Grzegorz Zasuwa, asystent

**Marek Pawlak
 Marek Lisiecki
 Adam Biela**

Zarządzania Organizacjami oraz Zarządzania Przedsiębiorstwem. W ramach Instytutu funkcjonuje Koło Naukowe Studentów Zarządzania i Marketingu. Instytut posiada własną pracownię komputerową oraz bibliotekę naukową wspólną z Instytutem Ekonomii.

W chwili obecnej Instytut Zarządzania i Marketingu prowadzi: jedno-stopniowe pięcioletnie studia magisterskie w trybie dziennym, zaoczne studia licencjackie oraz uzupełniające studia magisterskie w trybie zaocznym. W roku akademickim 2006/07 w IZiM zostaną wprowadzone dwustopniowe (licencjackie i uzupełniające magisterskie) studia w trybie dziennym.

W związku z rozwojem Instytutu oraz w celu dostosowania profilu kształcenia do rzeczywistości gospodarczej planowane jest także uruchomienie dwóch specjalności na zaocznych studiach licencjackich – *zarządzanie organizacjami* oraz *europajska integracja gospodarcza*.

Usytuowanie Instytutu Zarządzania i Marketingu w strukturze Wydziału Nauk Społecznych pozwala na szeroką współpracę z innymi instytutami Wydziału – nie tylko w obszarze ekonomii, ale także nauk humanistycznych i społecznych (socjologii, psychologii, pedagogiki). Pozwala to, zarówno w dydaktyce, jak i badaniach naukowych prowadzonych przez kadrę Instytutu, na wielodyscyplinarne po-

Charakterystyka Instytutu Zarządzania i Marketingu

Instytut Zarządzania i Marketingu jest najmłodszym Instytutem Wydziału Nauk Społecznych KUL. Został powołany decyzją Senatu Akademickiego z dnia 25 kwietnia 1998 roku. Pierwsi

studenci rozpoczęli naukę w roku akademickim 1998/1999, a ukończyli studia w 2003 roku.

Strukturę Instytutu tworzy sześć katedr: Analizy Decyzyjnej, Matematyki Stosowanej, Strategii Ekonomicznych i Marketingu, Zarządzania Finansami,

► Instytut Zarządzania i Marketingu

dejsicie do kierowania zespołem pracowniczym oraz zarządzania organizacjami.

Działalność naukowa

Obecnie w Instytucie Zarządzania i Marketingu zatrudnionych jest 27 nauczycieli akademickich. Wszyscy pracownicy Instytutu prowadzą badania naukowe zgodne z własnymi zainteresowaniami, a równocześnie zgodne z procesem dydaktycznym i profilem kształcenia. Instytut Zarządzania i Marketingu rozwija się bardzo dynamicznie, o czym świadczą między innymi uzyskane w ostatnich latach przez młodszych pracowników naukowo-dydaktycznych stopnie naukowe doktora: dr K. Markowski (2001), dr A. Stolarska (2003), dr A. Kozak i dr M. Wrona (2004), dr M. Łobaziewicz (2005). Dr K. Ciejpa-Znamirowski ma wszczęty przewód habilitacyjny na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu w Białymstoku.

W latach 2000-2004 pracownicy naukowo-dydaktyczni Instytutu opublikowali łącznie 245 prac naukowych (w języku polskim, angielskim i ukraińskim) oraz uczestniczyli w 138 konferencjach naukowych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

W okresie 7-letniego istnienia Instytutu pracownicy zorganizowali pięć konferencji naukowych, w tym jedną o znaczeniu międzynarodowym. Były to:

- Ogólnopolska konferencja naukowa nt.: „Giełda Papierów Wartościowych – wczoraj, dziś i jutro” (Lublin, listopad 2001). Aktywny udział w organizacji konferencji brało Koło Naukowe Studentów Zarządzania i Marketingu, zaś głównym celem konferencji było propagowanie możliwości i ukazanie sposobów inwestowania w papiery wartościowe.

- Ogólnopolska konferencja naukowa nt.: „Reforma systemu podatkowego w Polsce” (Białystok 20.10.2003 r.). Współorganizatorem konferencji była Katedra Finansów i Rachunkowości Uniwersytetu w Białymstoku. Głównym jej celem była dyskusja na temat kierunków reformy i proponowanych zmian w polskim systemie podatkowym.

- Ogólnopolska konferencja naukowa nt.: „Zmiana jako czynnik rozwoju organizacji” (Lublin 21.11. 2003 r.) zorganizowana z okazji piątej rocznicy powołania przez Senat KUL Instytutu Zarządzania i Marketingu KUL. Aktywny udział w organizacji konferencji brało Koło Naukowe Studentów Zarządzania i Marketingu. Wiodącym celem konferencji była wymiana poglądów na temat obszarów, skali oraz konieczności dokonywania zmian w organizacjach różnego typu.

- Międzynarodowa konferencja naukowa nt.: „Zmiana jako czynnik rozwoju” (Krasnobród 31.05 - 2.06.2004 r.). Jej głównym celem była wymiana poglądów i prezentacja wyników badań dotyczących roli zmian w procesie innowacyjnego rozwoju organizacji i systemów społecznych, ekonomicznych oraz regionalnych.

- Ogólnopolska konferencja naukowa nt.: „Sieci i mechanizmy rozwoju i zarządzania w gospodarce globalnej” (Nałęczów 30-31.05.2005 r.). Współorganizatorem konferencji była Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie oraz Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk. Głównym celem konferencji było przedyskutowanie problematyki sieci i mechanizmów rozwoju oraz metod i modeli zarządzania w kontekście wyzwań gospodarki globalnej.

W latach 2000-2004 pracownicy Instytutu odbywali następujące zagraniczne staże i stypendia naukowe:

dr Joanna Niewiadoma – dwutygodniowy pobyt w GSF Monachium, Niemcy 2000;

dr Bartosz Józwik – European University Institute in Florence, Włochy, marzec 2002;

dr Krzysztof Markowski – trzytygodniowe stypendium w Londynie 2002;

mgr Marcin Marczuk – Minnesota University i Augsburg College w Minneapolis, Stany Zjednoczone, sierpień 2003;

mgr Marek Woś – trzymiesięczne stypendium na Uniwersytecie w Leuven, Belgia 2004.

Udział studentów w badaniach naukowych

Studenci III, IV i V roku aktywnie uczestniczą w następujących badaniach naukowych prowadzonych przez pracowników Instytutu:

- Badanie z zakresu koncentracji przedsiębiorstw w różnych krajach europejskich (pod kierunkiem dr. hab. Marka Pawłaka);

- Badania opinii Polaków na temat oszczędzania i inwestowania (pod kierunkiem dr. Krzysztofa Ciejpy-Znamirowskiego);

- Policy and Innovation in Low Tech (PILOT) Knowledge, Formation, Employment & Growth Contributions of the “Old Economy” Industries in Europe – PILOT (pod kierunkiem dr. Krzysztofa Markowskiego).

Działalność wydawnicza

W ramach Instytutu Zarządzania i Marketingu KUL prowadzona jest także działalność wydawnicza. Cyklicznie wydawane są następujące publikacje:

I. *Roczniki Nauk Społecznych – Ekonomia i Zarządzanie* – wydawane wspólnie z Instytutem Ekonomii przez Towarzystwo Naukowe KUL. Dotychczas wydany został tom I, tom II został opracowany i złożony do druku, zaś do tomu III są zbierane materiały. Artykuły w Rocznikach są podwójnie recenzowane: przez pracowników Instytutu Zarządzania i Marketingu (recenzja wewnętrzna) oraz wybitnych znawców problematyki ekonomii i zarządzania (recenzja zewnętrzna). W ramach tej publikacji istnieje forum nie tylko dla pracowników naszego Instytutu, ale również naszych współpracowników z innych instytutów wydziału oraz z innych uczelni.

II. *Studia i Materiały Instytutu Zarządzania i Marketingu*. Redaktorem serii jest Krzysztof Ciejpa-Znamirowski. Dotychczas wydane zostały następujące tomy:

Prof. John Raven

Tom 1 „Problemy zarządzania na rynku kapitałowym”, red. Krzysztof Ciejpa-Znamirowski, Wydawnictwo KUL, Lublin 2002.

Tom 2 „Zmiany jako czynnik rozwoju organizacji”, red. Marek Lisiecki, Wydawnictwo KUL, Lublin 2003.

Tom 3 „Innowacje na polskim rynku finansowym”, red. Krzysztof Ciejpa-Znamirowski, Wydawnictwo KUL, Lublin 2004.

Tom 4 „Współczesne organizacje i regiony w procesie zmian globalnych”, red. Marek Lisiecki, Henryk Ponikowski, Wydawnictwo KUL, Lublin 2004.

Tom 5 „Współczesne przedsiębiorstwa i systemy finansowe w procesie zmian innowacyjnych”, red. Marek Pawlak, Krzysztof Ciejpa-Znamirowski, Wydawnictwo KUL, Lublin 2004.

Działalność dydaktyczna

Absolwenci kierunku *zarządzanie i marketing* są przygotowani do założenia i prowadzenia własnej firmy lub podjęcia pracy w polskich i międzynarodowych przedsiębiorstwach produkcyjnych i usługowych, a także w instytucjach publicznych. Mają opanowane umiejętności pozwalające na samodzielne projektowanie i wykonywanie analiz w skali mikro- i makroekonomicznej np. instytucji publicznych, przedsiębiorstw, poszczególnych sektorów gospodarki, a nawet pewnych zagadnień w skali gospodarki ujmowanej całościowo. Są przygotowani do rozwiązywania problemów zarządzania i podejmowania decyzji w różnych sektorach gospodarki, właściwego wyboru metod analizy, stosowania odpowiednich rozwiązań, wyciągania wniosków oraz interpretacji wyników otrzymanych analiz.

Poza tym absolwent kierunku zarządzanie i marketing:

- posiada wiedzę z zakresu zarządzania i marketingu niezbędną do sprawnego prowadzenia przedsiębiorstwa i podejmowania decyzji;
- posiada wiedzę ekonomiczną pozwalającą na zrozumienie podstawo-

wych praw i reguł ekonomicznych, mechanizmów funkcjonowania rynku;

- posiada wiedzę społeczną pozwalającą zrozumieć podstawowe implikacje społeczne funkcjonowania gospodarki oraz zasady i formy funkcjonowania społeczeństwa w skali krajowej, regionalnej i lokalnej;

- posiada wiedzę prawniczą pozwalającą na swobodne poruszanie się w obowiązującym systemie regulacji prawnych w gospodarce;

- posiada wiedzę analityczną pozwalającą na dokonywanie właściwego wyboru metod i interpretacji otrzymanych wyników analiz rynkowych i społecznych;

- posiada wiedzę z zakresu komunikacji społecznej pozwalającą na poznanie sposobów zachowywania się zespołów ludzkich oraz komunikowania się między ludźmi, instytucjami i podmiotami gospodarczymi.

Poza tym podstawy teoretyczne edukacji pozwalają absolwentom elastycznie dostosowywać się do wymagań zmieniającego się rynku pracy.

Program studiów realizowany w Instytucie Zarządzania i Marketingu KUL spełnia minima programowe określone przez MENiS, odzwierciedla współczesne tendencje w nauce. Realizacja programu na studiach magisterskich dziennych i zaocznych jest zgodna z systemem ECTS (European Community Course Credit Transfer System).

W programie na uwagę zasługuje bogata i urozmaicona oferta przedmiotów kierunkowych rozwijających wiedzę studentów w zakresie nowoczesnych metod zarządzania, analizy rynku, prognozowania i symulacji, czy też inwestowania. Wśród nich duży nacisk położono na przedmioty związane z zarządzaniem finansami. Posiadanie wiedzy z tego zakresu jest obecnie niezbędne do bycia dobrym menedżerem. Niektóre z przedmiotów wykładane są w języku angielskim, co ułatwia studentom bezpośredni kontakt z żywym językiem nauki i biznesu.

Instytut Zarządzania i Marketingu KUL włącza się również w realizację misji Uczelni poprzez wskazywanie na szczególną rolę etyki w biznesie. Wyrazem tego jest umieszczenie w programie studiów takich przedmiotów jak: etyka, socjologia organizacji, psychologia pracy i organizacji, etyka w biznesie.

Dzięki takiemu ukształtowaniu programu absolwenci Instytutu Zarządzania i Marketingu KUL posiadają predyspozycje nie tylko na „dobrych menedżerów”, lecz też „menedżerów o ludzkim obliczu”.

Studenci mają również możliwość poszerzania swoich umiejętności praktycznych w trakcie praktyk zawodowych obejmujących 120 godzin.

Od roku akademickiego 2002/2003 w programie studiów zarządzania i marketingu prowadzony jest, wśród zajęć fakultatywnych, wykład monograficzny w języku angielskim (30 godzin w semestrze). Jest to oferta skierowana do studentów III roku zarządzania i marketingu oraz do studentów z innych kierunków Wydziału Nauk Społecznych KUL. Prowadzi go prof. John Raven, pracujący w Katedrze Zarządzania Organizacjami.

Program studiów może być realizowany w oparciu o indywidualny program składający się z różnych przedmiotów, wybranych z różnych semestrów studiów danego kierunku lub kierunków pokrewnych, realizowanych w tym czasie w wybranym uniwersytecie. Dopuszcza się możliwość wyboru tylko jednego przedmiotu poza uczelnią macierzystą, ostatecznie jednak do zaliczenia semestru student musi uzyskać 30 punktów ECTS.

Instytut Zarządzania i Marketingu KUL aktywnie uczestniczy w europejskim programie Socrates-Erasmus, który pozwala na zintensyfikowanie wymiany zarówno pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i studentów z zagranicznymi ośrodkami naukowymi.

Od roku akademickiego 2001/2002 Instytut Zarządzania i Marketingu KUL został włączony także w system mobilności studentów uniwersytetów polskich – program MOST. Student tego programu ma prawo ubiegania się o przyjęcie na wybrany przez siebie uniwersytet oraz wyboru przedmiotów w oparciu o istniejący program studiów na danym uniwersytecie. Podstawą semestralnych studiów w programie MOST jest realizowanie indywidualnego programu studiów. W programie tym w roku akademickim 2001/2002 uczestniczyła 1 osoba (Uniwersytet Warszawski), w roku akademickim 2002/2003 1 osoba (Uniwersytet Jagielloński), w roku akademickim 2003/2004 także 1 osoba (Uniwersytet Warszawski).

► Instytut Zarządzania i Marketingu

Współpraca międzynarodowa

W roku 2004 nawiązano współpracę z Elmhurst College, Illinois USA, z ramienia którego występuje Bruce D. Fisher, PhD. Zaplanowano na rok 2006 wizytę na KUL grupy około 20 studentów z Elmhurst. Przewidywany jest cykl wykładów dla tej grupy, prowadzonych przez profesorów KUL.

W 2005 roku Instytut Zarządzania i Marketingu KUL planuje podpisać umowę o wzajemnej współpracy z Lwowskim Instytutem Narodowej Akademii Zarządzania Państwem przy Prezydencie Ukrainy.

Nagrody i odznaczenia

W latach 2000-2004 nagrody i odznaczenia otrzymali następujący pracownicy Instytutu:

dr hab. Marek Lisiecki, prof. KUL – tytuł najlepszego nauczyciela akademickiego przyznany przez organizację AIESEC (2000 r.), Medal Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania (2003 r.), Indywidualna Nagroda Rektora KUL II stopnia za szczególne osiągnięcia naukowe i dydaktyczne (2004 r.);

dr hab. Marek Pawlak, prof. KUL – Indywidualna Nagroda Rektora KUL I stopnia za działalność naukową (2000 r.), Złoty Krzyż Zasługi (2002 r.);

dr Bartosz Józwick – Zespołowa Nagroda Rektora II stopnia (2000 r.);

dr Krzysztof Markowski – Indywidualna Nagroda Rektora (2001 r.);

dr Agnieszka Stolarska – Indywidualna Nagroda Rektora (2003 r.);

dr Krzysztof Ciejpa-Znamirowski – Indywidualna Nagroda Rektora (2004 r.);

dr Agnieszka Kozak – Indywidualna Nagroda Rektora (2004 r.).

Oprac. Krzysztof Markowski

Katedra Zarządzania Organizacjami

Marek Lisiecki dr hab. prof. KUL, od 1998 r., tj. od powołania przez Senat Instytutu i uruchomienia na KUL studiów na kierunku zarządzanie i marketing, kieruje Instytutem Zarządzania i Marketingu KUL oraz Katedrą Zarządzania Organizacjami. Specjalizuje się w zakresie zarządzania organizacjami oraz metod i technik organizacji i zarządzania. Jest autorem ponad 100 publikacji z tej dziedziny. Wypromował 3 doktorów, ponad 1000 magistrów, inżynierów i licencjatów.

Krzysztof Markowski, mgr psychologii, dr ekonomii. Główne jego zainteresowania naukowe dotyczą: przywództwa w zespole, zarządzania zasobami ludzkimi oraz rozwoju liderów czyli rozwoju kompetencji menedżerskich, tj. indywidualnych zdolności i umiejętności kierowania sobą (wyznaczania sobie celów, planowania, automotywowania, kierowania własnymi uczuciami, itp.), jak też umiejętności kierowania zespołem. W kręgu jego zainteresowań znajduje się także zarządzanie finansami publicznymi oraz przedsiębiorstw. Obecnie uczestniczy w międzynarodowym projekcie badawczym: *Policy and Innovation in*

Low Tech (PILOT) Knowledge, Formation, Employment & Growth Contributions of the "Old Economy" Industries in Europe. W ramach działalności dydaktycznej prowadzi następujące zajęcia: zarządzanie kadrami, rozwój kompetencji menedżerskich, gry kierownicze, podstawy psychologii organizacji i zarządzania, a także proseminarium i seminarium z zarządzania kadrami.

Bartosz Józwick, dr ekonomii, specjalność: międzynarodowe stosunki gospodarcze. W ramach działalności naukowej zajmuje się problematyką dotyczącą międzynarodowych stosunków gospodarczych, integracji europejskiej i działalności korporacji międzynarodowych w gospodarce światowej. Obecnie realizuje projekt dotyczący przepływu kapitału w formie zagranicznych inwestycji bezpośrednich. W ramach działalności dydaktycznej prowadzi następujące zajęcia: planowanie biznesowe, międzynarodowe stosunki gospodarcze, gospodarcza integracja europejska oraz proseminarium z zakresu integracji europejskiej.

Marcin Marczuk, mgr ekonomii. Zajmuje się problematyką zastosowania informatyki w ekonomii. Tematyką jego pracy doktorskiej jest gospodarcze zastosowanie Internetu. Drugim obszarem jego zainteresowań jest wykorzystanie arkuszy kalkulacyjnych w analizie zjawisk gospodarczych. Prowadzi ćwiczenia z informatyki oraz makroekonomii.

Marek Woś, mgr ekonomii. Specjalizuje się w dziedzinie marketingu, zwracając szczególną uwagę na marketing bezpośredni. Jego zainteresowania zawodowe to problematyka negocjacji, zwłaszcza w kontekście negocjacji międzynarodowych. W pracy badawczej zajmuje się wpływem różnic kulturowych na przebieg i wynik negocjacji.

Agnieszka Marek, mgr zarządzania i marketingu. Interesuje się zarządzaniem kadrami oraz zarządzaniem oświatą, dlatego jej tematem badawczym jest controlling w edukacji.

Dominik Ciejpa-Znamirowski, mgr zarządzania i marketingu. Do głównych jego zainteresowań naukowych należą: zarządzanie finansami przedsiębiorstwa oraz zarządzanie środowiskiem w przedsiębiorstwie.

W ramach badań statutowych w Katedrze Zarządzania Organizacjami realizowany jest temat badawczy: *Zarządzanie organizacjami*, w ramach którego prowadzone są następujące badania własne:

- Zarządzanie zmianą (dr hab. Marek Lisiecki, prof. KUL);

Pracownicy Instytutu

- Zarządzanie sektorem publicznym w szczególności zarządzanie systemem edukacyjnym (prof. John Raven);
- Zarządzanie zasobami ludzkimi (mgr Agnieszka Marek);
- Wpływ ICT na prowadzenie działalności gospodarczej (mgr Marcin Marczuk);
- Rozwój liderów (dr Krzysztof Markowski);
- Działalność korporacji międzynarodowych i ich wpływ na procesy globalizacji gospodarki światowej (dr Bartosz Józwiak);
- Zróżnicowanie kulturowe a przebieg negocjacji gospodarczych (mgr Marek Woś);
- Zarządzanie środowiskiem w przedsiębiorstwie (mgr Dominik Ciejpa-Znamirowski).

Oprac. Agnieszka Marek

Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwem

Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwem została utworzona w roku 2003, od początku jej kierownikiem jest dr hab. Marek Pawlak, prof. KUL. Przedmiotem zainteresowań badawczych są przedsiębiorstwa, w szczególności przedsiębiorstwa produkcyjne. Najważniejszymi aspektami badań tej Katedry są: organizacja przedsiębiorstw, zarządzanie nimi i funkcjonowanie przedsiębiorstw w gospodarce polskiej, w szczególności w regionie lubelskim. Prace badawcze realizowane są z podziałem na badania statutowe i badania własne. Obecnie realizowany temat badań statutowych to „zarządzanie grupą przedsiębiorstw”. W jego ramach wykonywane są następujące badania cząstkowe:

- Przyczyny tworzenia grup przedsiębiorstw;
- Zarządzanie finansami grupy przedsiębiorstw;
- Konsolidacja sprawozdań finansowych;
- Marketing w grupach kapitałowych;
- Zarządzanie jakością w grupach kapitałowych.

W ramach badań własnych realizowanych niezależnie przez poszczególnych pracowników kontynuowane są następujące tematy:

- Zarządzanie projektami – dr hab. Marek Pawlak prof. KUL,
- Zarządzanie jakością w warunkach „The Next Economy” – dr Monika Łobaziewicz,
- Zarządzanie zmianami – mgr Kalina Grzesiuk,
- Implementacja nowoczesnych metod oceny ryzyka kredytowego podmiotów instytucjonalnych do kredytów hipotecznych ludności – mgr Michał Steuden.

Najważniejsze publikacje pracowników Katedry:

Marek Pawlak, Elżbieta Małysek: *Wybór strategii sterowania zasobami w łańcuchu dostaw. Materiały międzynarodowego seminarium: Information Systems Applications and Technology ISAT 2002*. Politechnika Wroclawska, 2003, s. 48-55.

Marek Pawlak: *Czynnik kosztów w zarządzaniu projektami. Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa*. 5/2003 s. 35-45.

Marek Pawlak, Elżbieta Małysek: *A Stock Control Strategy Using Bayes Naive Classifier for Supply Chain. First International NAISO Symposium on Information Technologies in Environmental Engineering (ITEE'2003)* Gdansk University of Technology Poland June 24 - June 27, 2003.

Marek Pawlak: *Inżynieria systemów jako metoda planowania zmian w organizacji, w: „Zmiany jako czynnik rozwoju organizacji”. Studia i Materiały Instytutu Zarządzania i Marketingu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Katolicki Uniwersytet Lubelski 2003, s. 181-192.*

Marek Pawlak: *Struktury organizacyjne zarządzania projektami. Przegląd Organizacji*. 1/2004, s. 15-18.

Arkadiusz Bielecki, Marek Pawlak: *Model oceny rad dyrektorów w USA – wzór dla polskich spółek? Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa*. 8 (655) sierpień 2004, s. 98-104.

Marek Pawlak: *Ocena ryzyka na przykładzie projektu badawczego. W pracy zbiorowej pod redakcją M. Pawlaka i K. Ciejpy-Znamirowskiego: Współczesne przedsiębiorstwa i systemy finansowe w procesie zmian innowacyjnych*. Wydawnictwo KUL, Lublin 2004, s. 74-83.

Marek Pawlak, Elżbieta Małysek: *SUPPLY CHAIN OF FOOD PROCESSING BUSINESSES AND ITS OPERATIONAL SIMULATION. Proceedings of the 25th International Scientific School: Information Systems Architecture and Technology*, Wrocław 2004, pp. 95-103.

Marek Pawlak: *Ocena ryzyka projektu. Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa*. 2 (661) luty 2005, s. 49-56.

Marek Pawlak: *Funkcja kierownika projektu. Przegląd Organizacji* 2/2005, s. 22-25.

Marek Pawlak: *General Taxonomy of Reasons for Corporate Combinations. Proceedings of the 26th International Scientific School: Information Systems Architecture and Technology*, Wrocław 2005.

Marek Pawlak: *Zarządzanie projektami*. Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006.

Michał Steuden: *Zmiany parametrów rozkładu stóp zwrotu WIG. Referat opublikowany w materiałach konferencji: Zmiany jako czynnik rozwoju organizacji*. Praca zbiorowa pod redakcją Marka Lisieckiego, KUL, Lublin 2003, s. 295-310.

Michał Steuden: *Zmiany parametrów rozkładu na rynku walutowym w 2003 roku*. W pracy zbiorowej pod redakcją M. Pawlaka i K. Ciejpy-Znamirowskiego pod tytułem *Współczesne przedsiębiorstwa i systemy finansowe w pro-*

cesie zmian innowacyjnych. Wydawnictwo KUL, Lublin 2004.

Oprac. Marek Pawlak

Katedra Analizy Decyzyjnej

Obecnie badania naukowe tej Katedry koncentrują się m.in. wokół następujących tematów: heurystyka afektu w ocenie ryzyka i zyskowności inwestowania w akcje, radzenie sobie z błędami w przewidywaniach, preferencje w radzeniu sobie z ryzykiem finansowym, zmiana w organizacji i zaangażowanie organizacyjne, modele zarządzania zespołami, decyzje konsumenckie, reakcje osoby wobec ryzyka. Do dorobku Katedry należą publikacje: A. Biela, *Wymiary decyzji menedżerskich* (Lublin 2003), A. Kozak, *Znaczenie pieniądza* (Lublin 2004).

W Katedrze Analizy Decyzyjnej prowadzone są następujące projekty badawcze:

- Teoria danych i analiza decyzyjna – prof. dr hab. Adam Biela;
- Predykatory postaw percepcji pieniądza – dr Agnieszka Kozak.

Oprac. Agnieszka Kozak

Katedra Zarządzania Finansami

Dominujące tematy badawcze, którymi zajmują się pracownicy katedry to:

- Audyt w zarządzaniu organizacjami – dr hab. Myron Leseczek;
- Zarządzanie finansami przedsiębiorstw, wybrane problemy zarządzania występujące na rynku pieniężnym i kapitałowym, szczególnie potraktowano problematykę przesłanek rozwoju jak i zagrożeń występujących na tym rynku – dr Krzysztof Ciejpa-Znamirowski;
- Analiza rynku bankowego; strategie banków komercyjnych, produkty ban-

► Instytut Zarządzania i Marketingu

kowe, ich ewolucja i techniki sprzedaży – dr Ryszard Białek;
 - Zarządzanie instytucjami finansowymi, w szczególności zarządzanie bankami komercyjnymi i rola Banku Centralnego – dr Marzena Wrona;
 - Zastosowanie metod statystycznych i ekonometrycznych w zarządzaniu finansami publicznymi – dr Henryk Ponikowski;
 - Zarządzanie ryzykiem w ubezpieczeniach – mgr Judyta Przyłuska.

Katedra współpracuje z Katedrą Finansów i Rachunkowości w Uniwersytecie w Białymstoku oraz z Akademią Zarządzania Państwem we Lwowie.

Oprac. Krzysztof Ciejpa-Znamirowski

Katedra Strategii Ekonomicznych i Marketingu

W obecnym składzie personalnym katedra ta funkcjonuje od października 2003 roku. W ramach Katedry prowadzone są zajęcia ze studentami studiów dziennych i zaocznych z następujących przedmiotów: finanse, podstawy marketingu, zarządzanie marketingowe, analiza rynku, matematyka, mikro- i makroekonomia, prognozowanie i symulacje, badania operacyjne, podstawy rachunkowości.

Zakres badań naukowych katedry obejmuje takie tematy jak: zarządzanie finansami państwa, instrumenty polityki pieniężnej a niezależność banku centralnego, społeczna odpowiedzialność biznesu, wykorzystanie modeli matematycznych w ekonomii i zarządzaniu, modelowanie stóp procentowych, technika sekurytyzacji. Podejmowana pro-

blematyka naukowa dotyczy aktualnych zagadnień z dziedziny zarządzania i ekonomii.

Podstawowym elementem zarządzania różnymi organizacjami gospodarczymi jest opracowanie odpowiednich strategii ekonomicznych i marketingowych. W przypadku strategii ekonomicznych dużą rolę odgrywiają modele matematyczne opisujące jakościowo i ilościowo rzeczywistość ekonomiczną. Prawdopodobnie skonstruowany model matematyczny rozwoju zjawiska ekonomicznego pozwala na stworzenie prognozy przebiegu tego zjawiska w przyszłości. Ma to istotne znaczenie przy podejmowaniu decyzji strategicznych w firmie dotyczących np. planu produkcji. Pracownicy katedry prowadzą zajęcia, w ramach których studenci zapoznają się z podstawowymi prawami ekonomii, mechanizmami działania rynku, matematycznymi opisami zjawisk ekonomicznych.

Marketing jest dziedziną interdyscyplinarną, uczy jak dokonywać wyboru koncepcji konkurencyjnego zachowania się na rynku. Decyzje marketingowe dotyczą wyboru rynków docelowych oraz realizowanych na nich strategii funkcjonalnych. Istotą proponowanych w Katedrze zajęć dydaktycznych jest dostarczenie wiedzy i rozwinięcie umiejętności związanych z działalnością marketingową. Studenci uczestniczą w zajęciach dotyczących teoretycznych reguł marketingu oraz pogłębiających i rozszerzających wiedzę z dziedziny opracowywania strategii marketingowych przedsiębiorstw. Ponadto zdoby-

dr hab. Marek Lisecki, prof. KUL

wają umiejętność posługiwania się instrumentami marketingowymi, takimi jak produkt i jego wyposażenie, polityka cen w przedsiębiorstwie, zarządzanie dystrybucją i sprzedażą, metody komunikowania się z rynkiem.

*Oprac. Agnieszka Stolarska,
Joanna Niewiadoma*

Koło Naukowe

Koło Naukowe Studentów Zarządzania i Marketingu powstało w 1999 r. Pierwszym kuratorem Koła został mgr Artur Stec, którego w 2000 r. zastąpił dr Krzysztof Markowski. Od 2002 r. funkcję tę pełnił mgr Marek Woś, natomiast od 1 czerwca 2004 r. kuratorem koła ponownie został dr Krzysztof Markowski.

Koło Naukowe skupia w swoich szeregach studentów różnych lat studiów. Każdy z nich ma szansę rozwijać swoją wiedzę i umiejętności zgodnie z własnymi zainteresowaniami, uczestnicząc we wspólnie podejmowanych inicjatywach w ramach Koła, jak też dzięki współpracy z innymi agendami działającymi w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i poza nim.

W swoich działaniach i podejmowanych przedsięwzięciach członkowie

Koła kierują się wypracowaną i zdefiniowaną przez siebie misją:

„Misją Koła Naukowego Studentów Zarządzania i Marketingu jest wspieranie wszechstronnego rozwoju osób pragnących osiągnąć coś więcej poprzez aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym”.

W ciągu pięcioletniej działalności Koło Naukowe Zarządzania i Marketingu podjęło następujące inicjatywy:

Rok 1999

Pierwszym przedsięwzięciem podjętym przez Koło Naukowe mającym jednocześnie za cel zintegrowanie pracowników i studentów było zorganizowanie 16 grudnia 1999 r. opłatka Instytutu ZiM.

Rok 2000

20 stycznia zorganizowano sesję naukową na temat rynku kapitałowego i zasad funkcjonowania Giełdy

Papierów Wartościowych w Warszawie, ponadto we współpracy z Kołem Naukowym Socjologów KUL, w dniach od 29 lutego do 1 marca 2000 r., zorganizowano „Dni Społeczne”.

30 marca odbyło się spotkanie z przedstawicielem Urzędu Marszałkowskiego z Wydziału Sportu i Turystyki dotyczące perspektyw rozwoju turystycznego województwa lubelskiego oraz roli marketingu w turystyce.

16 maja zorganizowano sesję naukową „Dzień z agroturystyką”. Gośćmi byli m.in.: sekretarz Rady Programowej Strategii Turystyki województwa lubelskiego, Przewodnicząca Lubelskiego Stowarzyszenia Agroturystycznego oraz właściciele gospodarstw agroturystycznych.

Rok 2002

W celu zdobycia wiedzy teoretycznej i praktycznych umiejętności z zakresu poprawnego zachowania się w różnych

sytuacjach decyzyjnych Koło Naukowe zorganizowało jednodniowe warsztaty pt. „Etykieta managera”.

Wspólnie z Kołem Naukowym Psychologów, Socjologów i Ekonomistów zorganizowano coroczny kongres „Szkiełkiem i okiem studenta”. Była to dwudniowa sesja naukowa, na której studenci z całej Polski przedstawili referaty z dziedzin, którymi się zajmują.

Koło zorganizowało cykl 15 cotygodniowych spotkań pod nazwą „Wideoteka managera”, w trakcie których odbywały się projekcje filmów na temat: asertywności, mowy ciała, negocjacji, telemarketingu itp. Po poszczególnych filmach odbywała się część warsztatowa, w trakcie której uczestnicy mieli możliwość „przećwiczenia” wybranych sytuacji, będących tematem filmu.

Koło Naukowe Zarządzania i Marketingu aktywnie współpracowało przy organizacji II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. „Zmiany - jako czynnik rozwoju organizacji”. Konferencja ta odbyła się 22 listopada. Celem konferencji była wieloaspektowa wymiana poglądów na temat obszarów, skali oraz konieczności dokonywania zmian w organizacjach różnego typu (komercyjnych, niekomercyjnych, m.in. administracji publicznej itd.).

Rok 2003

22 maja Koło Naukowe zorganizowało ogólnopolską konferencję naukową pt. „Klient – strategia sukcesu”. Celem konferencji było ukazanie roli i wagi klienta w strategii sukcesu firmy. Większa konkurencja, coraz bardziej wymagający klient – to za-

gadnienia, z którymi musi się zmagać współczesny specjalista ds. marketingu. Jednocześnie nie należy zapominać, iż w jego ręku znajduje się coraz więcej narzędzi do efektywnego oddziaływania na klienta. Stąd też celem i zadaniem sympozjum było skoncentrowanie się wokół wspomnianej tematyki.

9 grudnia Koło Naukowe zorganizowało Seminarium pt. „Komunikacja niewerbalna czyli mowa ciała”. Seminarium było okazją do poznania, jak w sposób niewerbalny można być bardzo sugestywnym i przekonującym.

Mowa ciała była także tematem kolejnych warsztatów zorganizowanych pt. „Uwierzyć w swój sukces - samospełniająca się przyszłość”, oraz „Ja tu tylko sprzedaję...”. Warsztaty były prowadzone przez firmę szkoleniową NLP Integracja.

Także w tym roku kontynuowano cykl spotkań pod nazwą „Wideoteka managera”.

W ramach programu Socrates-Erasmus 15 maja studenci gościli w KUL francuskich profesorów z Uniwersytetu w Orleanie. Celem spotkania była wieloaspektowa wymiana poglądów na temat konieczności dokonywania zmian w organizacjach i współczesnych wyzwań managerskich.

Członkowie Koła Naukowego ZiM brali również czynny udział przy organizowaniu „Dnia Papieskiego”.

Rok 2004

W roku 2004 Koło Naukowe zorganizowało cykl sesji naukowych dotyczących bankowości. Obejmował on takie zagadnienia jak:

1. Zasady funkcjonowania Banku Centralnego w kraju i na świecie (12 lutego);
2. Banki komercyjne w Polsce (19 lutego);
3. Bankowość wirtualna (26 lutego);
4. Perspektywy i kierunki rozwoju bankowości (4 marca);
5. Rodzaje rachunków bankowych (11 marca).

W dniach 8 i 15 kwietnia Koło Naukowe zorganizowało warsztaty na temat: „Zaplanuj swój czas”.

Na początku września zorganizowano „I Targi Banków” oraz spotkanie z cyklu „Pierwsze starcie z rynkiem pracy”. W spotkaniach uczestniczyły osoby, które ukończyły w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim kierunek Zarządzanie i Marketing. Z racji swoich doświadczeń przedstawiły one faktyczną sytuację osoby kończącej studia, jej szanse i możliwości na rynku pracy. Podczas Targów odbywały się spotkania z potencjalnymi pracodawcami, którzy mówili o stawianych przez siebie wymaganiach w stosunku do osób ubiegających się o pracę, oraz o tym jak absolwenci Zarządzania i Marketingu mogą zwiększyć swoje szanse na rynku pracy.

Ponadto co roku wspólnie z innymi organizacjami studenckimi działającymi w KUL Koło Naukowe Studentów ZiM organizowało punkt informacyjny oraz kawiarenkę Zarządzania i Marketingu podczas „Dni Otwartych Drzwi KUL”.

Oprac. Krzysztof Markowski

Oplątek Instytutu

Studium Komunikowania

Społecznego i Dziennikarstwa KUL

Studium Komunikowania Społecznego i Dziennikarstwa KUL powstawało w okresie wielkich przemian i wielkich nadziei. Wszyscy chcieliśmy wówczas budować nowe społeczeństwo, mieć nowe media i dobrych dziennikarzy. Pragniemy takiego systemu komunikacji społecznej, w którym przestrzegane byłyby zasady prawdomówności i obiektywizmu, wolności i odpowiedzialności, równości w dostępie do mediów i informacji, ładu społecznego i ochrony podstawowych wartości. Pragnienia te były silne i powszechne. W takim klimacie społecznym, przy silnym wsparciu Rektora KUL, obecnego biskupa diecezji płockiej, ks. prof. Stanisława Wielgusa, 20 lutego 1993 roku Senat Akademicki KUL jednogłośnie podjął uchwałę o utworzeniu Podyplomowej Szkoły Dziennikarstwa. Na jej organizatora i dyrektora powołał prof. Leona Dyczewskiego OFMConv. Program i system kształcenia zyskały akceptację Ministerstwa Edukacji Narodowej i 4 października 1993 roku Szkoła rozpoczęła swoją działalność w pomieszczeniach specjalnie zaadaptowanych dla jej celów. Zapoznanie się z programami innych szkół dziennikarskich w kraju i za granicą oraz coraz lepsze rozeznanie w świecie mediów stymulowało do doskonalenia programu i sposobów kształcenia. W maju 1994 roku Senat Akademicki KUL zatwierdził nowy program i nową nazwę szkoły: Studium Komunikowania Społecznego i Dziennikarstwa, a także zezwolił na przyjmowanie do Studium studentów IV i V roku studiów różnych kierunków. Pod tą nazwą funkcjonuje do dzisiaj w ramach Wydziału Nauk Społecznych KUL jako dwuletnie, podyplomowe, stacjonarne Studium.

SKSiD jest niewielką i elitarną szkołą. Przeciętna liczba studentów wynosi około 30 na roku. Na każdym roku jest kilka osób spoza Polski. Studium realizuje trzy cele: 1. Kształcenie dziennikarzy i pracowników mediów w wybranych przez nich kierunkach merytorycznych i specjalnościach zawodowych; 2. Ułatwianie kontaktów z dziennikarzami i ludźmi ważnymi dla życia społecznego, z ośrodkami medialnymi; 3. Wszechstronne przygotowanie zawodowe w zakresie następujących specjalizacji: a. dziennikarstwo prasowe, b. dziennikarstwo radiowe, c. realizacja telewizyjno-filmowa, d. reklama, public relations, marketing, e. analiza przekazów medialnych, f. edytorstwo.

Studenci wybierają jedną ze specjalizacji i z niej przygotowują dyplom. Coraz częściej się zdarza, że realizują dwie specjalizacje, a więc bronią dwóch prac dyplomowych. Dyplom jest zatwierdzony przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu. Dotychczas dyplom w Studium uzyskało 40 osób z dziennikarstwa prasowego, 43 z dziennikarstwa radiowego, 9 z realizacji filmowej i telewizyjnej, 56 z public relations, 7 z edytorstwa, 4 z analizy przekazów medialnych.

Program kształcenia łączy teorię z praktyką. Ważne są etyka, wiedza o społeczeństwie, znajomość prawa i dobra orientacja w aktualnych problemach. Chodzi o to, by przyszły pracownik mediów był dobrze przygotowany technicznie i merytorycznie do tworzenia przekazów medialnych. Zapewniają to zajęcia stałe oraz zmienne, z różnych dziedzin, prowadzone przez wybitnych specjalistów. Dotychczas prowadziło i prowadzi je

około 80 specjalistów z dziedziny mediów oraz poszczególnych dyscyplin naukowych: m.in.: red. D. Fikus, red. T. Fredro-Boniecki, red. M. Iłowiecki, red. B. Margueritte, red. M. Nowakowski, red. M. Przciszewski, ks. red. I. Skubiś, red. S. Wilkanowicz, K. Zanussi, red. Sz. Żaryn.

SKSiD ma kontakty z podobnymi szkołami w kraju i za granicą. Pierwszą szkołą zagraniczną, z jaką nawiązało kontakt była Sciences Com' – L'Ecole de la Communication w Nantes. Przez nią od rządu Vandee SKSiD otrzymało pierwsze wyposażenie studia radiowego. Obecnie Studium utrzymuje żywy kontakt z Medien Akademie w Augsburgu. Kilku studentów odbyło w niej praktykę.

Studium zorganizowało krajowe i zagraniczne konferencje tematyczne: *Dziennik katolicki w nowoczesnym społeczeństwie* (1994); *O Panu Bogu w telewizji* (1995); *Medialne rozdroże – miejsce i rola radiofonii i telewizji w Polsce* (1998); *Rodzina – dziecko – media* (2003). Materiały z tych konferencji zostały opublikowane w formie książkowej pod takimi samymi tytułami.

Studium Komunikowania Społecznego i Dziennikarstwa ma własne dobrze wyposażone studium radiowe i studium realizacji filmowo-telewizyjnej oraz pracownię komputerową. Studenci mają do nich swobodny dostęp i tworzą w nich przekazy medialne z dziedziny filmu (pod kierunkiem prof. A. Jurgi), reklamy (prof. M. Gajlewicz, dr A. Duda), radia (red. M. Żurakowska, realizator radiowy – A. Giordano), edytorstwa (dr hab. P. Francuz). W trakcie studiów studenci odbywają dwumiesięczną praktykę w różnych instytucjach medialnych. Wydają periodyk pt. *Akapit*. Od dwóch lat pod kierunkiem red. M. Żurakowskiej i A. Giordano prowadzą stałą audycję w Radio PLUS. Na XIX i XX Międzynarodowym Katolickim Festiwalu Filmów i Multi-mediów zdobyli wyróżnienia i nagrodę (ks. S. Czalej, M. Basza, B. Kwaśniak, Ł. Kałuża). Chociaż rynek medialny w Polsce jest bardzo ciasny, to absolwenci SKSiD znajdują pracę w różnorodnych ośrodkach medialnych, w instytucjach edukacyjnych i badawczych.

Dyrektorem SKSiD jest prof. dr hab. Leon Dyczewski OFMConv, pracownikami etatowymi są: Halina Różańska (sekretarz), red. Małgorzata Żurakowska i Artur Giordano.

Leon Dyczewski OFMConv

Nasi studenci w rozmowie z Juliuszem Braunem

W dniach 9-10 maja 2005 roku odbyła się w Lublinie międzynarodowa konferencja naukowa na temat: „Forum externum i forum internum w prawie kanonicznym. Między prawem a sumieniem”. Konferencję zorganizowali pracownicy Katedr: Prawa Instytutów Życia Konsekwentnego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego oraz Prawa Sakramentów Świętych Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL.

Wśród zaproszonych prelegentów był jeden z największych autorytetów prawa kanonicznego prof. Péter Kard. Erdő, Prymas Węgier, który wygłosił referat na temat: *Forum externum i forum internum w prawie kanonicznym*. W pozostałych wystąpieniach goście z różnych ośrodków naukowych z kraju i zagranicy przedstawili relacje między zakresem wewnętrznym i zewnętrznym na niektórych płaszczyznach życia chrześcijańskiego. O. prof. Andrzej Derdziuk OFMCap. przedstawił problematykę relacji sumienia do prawa z punktu widzenia teologii moralnej w referacie pod tytułem: *Sumienie ponad prawem?*; ks. prałat dr Grzegorz Erlebach z Roty Rzymskiej przedstawił kwestię pojęcia godziwości (*illicitas*); o. prof. Zbigniew Suchecki z Uniwersytetu Laterańskiego zreferował problematykę zwalniania z kar kościelnych w zakresie wewnętrznym sakramentalnym; dr Elżbieta Szczot z KUL omówiła prawne aspekty obowiązku katolickich rodziców dotyczące katolickiego wychowania potomstwa. Problematyka dobra publicznego i prywatnego w zakresie działalności obrońcy węzła w procesie o nieważność małżeństwa była treścią wystąpienia ks. dr. Piotra Majera (PAT Kraków). Relacje dotyczące decyzji przełożonego kościelnego do sumienia podwładnego zosta-

Forum externum i forum internum w prawie kanonicznym. Między prawem a sumieniem

Dr Elżbieta Szczot i prof. B. Zubert OFM - wręczenie książki „Pro iure et vita”

ły przedstawione w referacie ks. dr. Ambrożego Skorupy (KUL).

Ważnym i znaczącym punktem konferencji było przedstawienie przez dr Elżbietę Szczot, książki *Pro iure et vita*, w której zostały zamieszczone wybrane publikacje o. prof. Bronisława W. Zuberta OFM, od wielu lat kierującego Katedrami Prawa Instytutów Życia Konsekwentnego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego oraz Prawa Sakramentów Świętych. Książka ta zawiera artykuły z zakresu historii prawa małżeńskiego, prawa sakramentów świętych oraz innych tematów podejmowanych przez Ojca Profesora. Okazją do przedstawienia dorobku naukowego Prof. Zuberta była 70. rocznica jego urodzin.

Problematyka konferencji spotkała się z szerokim zainteresowaniem ze strony kanonistów zarówno z Polski, jak

i z zagranicy. Oprócz Prymasa Węgier, w konferencji uczestniczył ks. prałat dr Peter Holec ze Słowacji, wraz z grupą współpracowników. Spośród polskich kanonistów w konferencji uczestniczyli ks. prof. Julian Kałowski, ks. prof. Henryk Stawniak, ks. prof. Wiesław Kiwior z UKSW. Środowisko Lublina reprezentowali pracownicy naukowcy Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji: ks. prof. Antoni Dębiński – dziekan Wydziału; o. dr hab. Wiesław Bar OFMConv. – prodziekan; kierownik Instytutu Prawa Kanonicznego ks. prof. Stanisław Tymosz, jak również bp. prof. Andrzej Dziega, ks. prof. Józef Krukowski, ks. prof. H. Misztal, bp dr Artur Miziński oraz młodszy pracownicy Instytutu Prawa Kanonicznego, zaproszeni goście i studenci.

ks. Ambroży Skorupa

Msza św. w kościele akademickim - Péter Kard. Erdő, Prymas Węgier i Abp Józef Życiński, Metropolita Lubelski

ks. prałat G. Erlebach, prof. B. Zubert OFM i ks. prof. A. Dębiński

Lubelski Festiwal Nauki

Człowiek od początku nie tylko zmagał się z cierpieniem, ale także poszukiwał jego sensu. Różne są przyczyny i wielorakie formy ludzkiego cierpienia. Choroba jest jedną z ważniejszych przyczyn cierpienia, które dotyka najgłębszych warstw osoby ludzkiej. W całym kosmosie tylko człowiek stawia pytanie o sens cierpienia i nierzadko kieruje go ku Bogu. Czy cierpienie może mieć jakiś sens, czy raczej jest absolutnym bezsenssem, który człowieka cierpiącego z konieczności spycha w otchłań rozpacz?

To ważne egzystencjalnie pytanie zostało postawione lekarzowi, psychologowi, filozofowi i teologowi w czasie dyskusji panelowej, jaka odbyła się 23 września 2005 roku w KUL w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki.

Lekarz, psycholog i filozof już na płaszczyźnie czysto naturalnej mogą odkryć pewne pokłady sensu ludzkiej choroby i cierpienia. Dr med. Marcin Olajossy, adiunkt w Katedrze Psychiatrii AM w Lublinie i wykładowca KUL ukazał związki zachodzące między bólem a depresją. Depresja ma obok objawów psychicznych, somatycznych, także objawy bólowe. Z kolei ciężki i przewlekły ból może prowadzić do depresji, a niekiedy nawet do myśli, usiłowań i czynów samobójczych. Zarówno ból, jak i depresję można leczyć farmakologicznie. Leczenie daje zazwyczaj po 6 miesiącach 50%, a po dwóch latach 75% zamierzonego skutku leczniczego. Po 18 miesiącach leczenia depresji pojawiają się nawroty choroby. Dlatego w leczeniu depresji, obok terapii farmakologicznej, konieczna jest psychoterapia.

Dr Urszula Dudziak, adiunkt w Katedrze Opieki Społecznej, Paliatywnej i Hospicyjnej KUL, ukazała rodzaje i przyczyny cierpienia, a także różne postawy człowieka wobec cierpienia. Zdaniem prelegentki w poszukiwaniu sensu cierpienia można odwołać się do myśli twórcy logoterapii – V.E. Frankla, który na podstawie obserwacji klinicznej zauważył, że łatwiej jest przyjąć i zaakceptować cierpienie mające jakiś cel. Stąd konieczne jest nadanie cierpieniu jakiejś intencji. Sens cierpieniu nadaje coś, co nie jest z nim identyczne, co go transcenduje. Dlatego cierpienie sensowne jest przede wszystkim uświęcone przez ofiarę. Ofiara wypełnia sensem nie tylko cierpienie, ale całe życie ludzkie, a nawet umieranie człowieka. Zdaniem V.E. Frankla, człowiek nie pragnie życia za wszelką cenę, ale

„Oswojona niemoc” Jak żyć sensownie w chorobie i cierpieniu?

chce żyć z sensem. Czasem krótkie życie człowieka jest pełne sensu, a życie długie bezsensowne.

Ks. prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk, kierownik Katedry Filozofii Społecznej KUL zaznaczył, że wielu filozofów podejmowało w swojej refleksji problem cierpienia, wychodząc z założenia, że wyjaśnienie genezy cierpienia prowadzi do oswojenia się z nim. Schopenhauer twierdził, że źródłem cierpienia człowieka są jego żądze i pragnienia. Stąd wystarczy wyrzec się pragnień, a ustana cierpienia. Wielu filozofów uznawało cierpienie za zło, wynikające z braku poznania prawdy (Spinoza), nieuniknione w dialektyce rozwoju (Hegel), konieczne dla dobra przyszłych pokoleń (Marks). Nietzsche proponował eutanazję jako sposób rozwiązania problemu cierpienia ludzi nieuleczalnie chorych i starych. Współczesne nurty filozofii utylitarystycznej i liberalnej traktują cierpienie człowieka jako rzecz wstydlivą, akcentując raczej witalizm, ludzizm, zdrowie, sukces itp. Filozofia personalistyczna w sensie ontycznym postrzega cierpienie jako brak dobra, natomiast w sensie psychiczno-duchowym dostrzega obok negatywnych również elementy pozytywne w cierpieniu, np. remedium na ludzki egoizm, pomoc w odkrywaniu wartości wyższych, dostrzeganie przygodności życia, nauka pokory, odkrywanie Boga. Personalizm każe traktować człowieka cierpiącego podmiotowo i wzywa, aby w żadnym wypadku nie stać się sprawcą cierpienia innych ludzi. Zdaniem prelegenta, filozofia nie wyjaśnia do końca ani genezy, ani tym bardziej sensu cierpienia.

Ks. dr W. Przygoda zwrócił uwagę, że szerzej kurtynę tajemnicy ludzkiego cierpienia próbuje uchylić chrześcijańska myśl teologiczna, czerpiąca wiedzę nie tylko z mądrości rozumu i ludzkiego doświadczenia, lecz także z wiary karmiącej się słowem Bożym. Odpowiedzi na pytanie o sens cierpienia poszukiwało wielu autorów natchnionych Pisma świętego. Najstarsza odpowiedź brzmi: cierpienie jest karą za grzech, gdyż Bóg jest Sędzią sprawiedliwym, który za dobre wynagradza, a za złe karze (zob. Rdz 3, 16-19; Dn 3, 27-28). Autor Księgi Hioba pod-

jął się wyjaśnienia tajemnicy cierpienia niezawinionego, będącego próbą wiary, sprawiedliwości, miłości człowieka (zob. Hi 1, 9-11; Tob 12,13). Innym sposobem znalezienia sensu cierpienia było postrzeganie go jako lekarstwa, albo narzędzia w rękę miłosiernego Boga służącego do nawrócenia człowieka, odbudowania dobra, umocnienia wierności wobec prawa Bożego. W tym sensie niewola babilońska została dopuszczona przez Boga nie po to, by naród wybrany wyniszczyć, lecz żeby wzmocnić jego kondycję moralną (2 Mch 6, 12). W Starym Testamencie występuje ponadto idea cierpienia zastępczego, w której można już dopatrywać się zbawczego sensu cierpienia (zob. Hi 19, 25-26; Iz 52,13 – 53, 12).

Chrystus nie usunął cierpienia i śmierci ze świata, ale pozwolił, aby wydały one zbawczy owoc. Tylko On jest w stanie przemienić cierpienie w błogosławieństwo i radość, i tylko On jest w stanie zjednoczyć ludzi z Bogiem w tym dniu, kiedy „otrze łzy z wszelkiego oblicza” (zob. Iz 25, 8; Ap 7, 17). Dlatego współczucie Chrystusa dla chorych i liczne uzdrowienia zapowiadały uzdrowienie bardziej radykalne: zwycięstwo nad grzechem i śmiercią przez Jego Paschę (zob. J 1, 29). „Przez swoją mękę i śmierć na krzyżu Chrystus nadał cierpieniu nowe znaczenie; teraz może ono upodabniać nas do Niego i jednoczyć nas z Jego zbawczą męką” (KKK 1505).

Ciężka choroba, cierpienie, nieunikniony fakt śmierci, trudna sytuacja psychiczna lub społeczna jest częstą przyczyną utraty sensu życia. Subiektywny wymiar choroby lub innych trudności egzystencjalnych jest często o wiele ważniejszy niż obiektywne odkrycie ich przyczyn. Dlatego wydaje się, iż refleksja nad sensem ludzkiej egzystencji, a zwłaszcza doświadczeniem cierpienia jest wciąż potrzebna i pożyteczna. Chryścijaństwo z całym bogactwem myśli teologicznej oraz tajemnicą sięgającą nieskończoności jest doskonałym i niewyczerpalnym źródłem tej refleksji, której owoce winny znaleźć zastosowanie w duszpasterstwie chorych i cierpiących.

ks. Wiesław Przygoda

Program zintegrowanej profilaktyki uzależnień w środowiskach akademickich

Badania przeprowadzone w 2004 r. na ogólnopolskiej próbie młodzieży akademickiej wykazały, że blisko 41% studentów kształcących się w systemie dziennym i wieczorowym miało kontakt z narkotykami. Ponad 22% z nich sięgnęło po narkotyki w ciągu ostatniego roku, a blisko 12% – uczyniło to w ostatnim miesiącu. Oznacza to, że ponad 379 tys. studentów używało narkotyków, z czego 200 tys. jest zagrożonych uzależnieniem, a ok. 105 tys. wykazuje objawy uzależnienia. Z drugiej strony – ok. 80% badanych studentów uważa, że szkoły wyższe powinny być środowiskiem kreującym skuteczną politykę antynarkotykową poprzez promowanie zdrowego stylu życia oraz wyposażanie studentów w odpowiednią wiedzę i kompetencje do kształtowania postaw antynarkotykowych w ramach przyszłej działalności zawodowej. Warto również zwrócić uwagę, że przez ponad dwa lata dwanaście ogólnopolskich organizacji studenckich podejmowało w ramach akcji „Uczelnie Wolne od Narkotyków” różnego rodzaju inicjatywy w celu ograniczania zjawiska uzależnień w swoim środowisku. Z analizy tych działań wynika jednoznaczny wniosek – skuteczność, wszechstronność i profesjonalność działań antynarkotykowych była większa tam, gdzie studenci otrzymali realne wsparcie ze strony władz uczelni. Przedstawione argumenty stanowiły podstawę do powstania w roku akademickim 2004/2005 „Ogólnopolskiej Sieci Uczelni Wolnych od Uzależnień”.

Struktura

W październiku 2005 r. uczestnictwo w „Ogólnopolskiej Sieci Uczelni Wolnych od Uzależnień” (OSUWU) zgłosiło 115 szkół wyższych. Uczelnie tworzące Sieć zostały podzielone na 10 zespołów mających na celu ustalenie standardów profilaktycznych w poszczególnych typach szkół wyższych.

Tak liczna reprezentacja środowiska akademickiego dowodzi, że władze uczelni wyższych w coraz większym stopniu dostrzegają powagę problemu uzależnień i są skłonne solidarnie włączyć się w przeciwdziałanie temu zagrożeniu.

Na początku istnienia OSUWU powstał zespół ds. opracowania standardów profilaktycznych w szkołach wyższych. Zespół ten tworzyli: prof. dr hab. Krystyna Gabryjelska (Uniwersytet Wrocławski), Jolanta Koczurowska (prezes „Monar”; Uniwersytet Gdański), dr Robert Porzak (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej). W posiedzeniach

Ogólnopolska sieć uczelni wolnych od uzależnień

zespołu uczestniczyli także: prof. dr hab. Jerzy Woźnicki (prezes Fundacji Rektorów Polskich), Elżbieta Lipska (dyrektorka Polskiej Misji Medycznej, AM w Warszawie) i dr Maria Moneta - Malewska (psychoterapeutka, specjalistka w dziedzinie profilaktyki uzależnień).

Rektorzy i inni przedstawiciele środowisk akademickich podczas specjalnego posiedzenia w Belwederze w dniu 23.02.2005 r. powołali Komitet Sterujący

OSUWU, składający się z reprezentantów siedmiu krajowych uczelni najbardziej zaawansowanych w działaniach profilaktycznych. Komitet ten tworzą:

- ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski – Przewodniczący Komitetu (Katolicki Uniwersytet Lubelski),
- prof. dr hab. Janusz Pach (Uniwersytet Jagielloński),
- prof. dr hab. Witold Kosiński (Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych),
- prof. dr hab. Andrzej Jakubiak (Politechnika Wrocławska),
- insp. dr Janusz Fiebig (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie),
- prof. dr hab. Aleksander Araszkiewicz (Uniwersytet Mikołaja Kopernika),
- prof. dr hab. Krystyna Gabryjelska (Uniwersytet Wrocławski).

Do zadań Komitetu należy koordynowanie działań dotyczących pra-

cy profilaktycznej na uczelniach wyższych oraz pomoc przy prowadzeniu przedsięwzięć redukujących problem uzależnień w lokalnych środowiskach akademickich. W wyniku powołania Sekretariatu Merytorycznego w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i stworzenia portalu internetowego (www.uwu.pl) istnieje możliwość wymiany informacji dotyczących oryginalnych rozwiązań profilaktycznych w poszczególnych ośrodkach akademickich tworzących OSUWU oraz wykorzystania ich osiągnięć dla wspólnego dobra. Patronat nad działaniami OSUWU objęła Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

Założenia

W środowisku studenckim są osoby w różnym stopniu narażone na ryzyko uzależnienia od substancji psychoaktywnych. Działania „Sieci” zostały skierowane na realizację celów profilaktyki pierwszo- i drugorzędowej.

Profilaktyka pierwszorzędowa w środowisku akademickim jest adresowana do grup niskiego ryzyka. Działania obejmują następujące cele:

- wzmacnianie potencjału rozwojowego studentów
- rozwijanie kompetencji sprzyjających działaniom profilaktycznym w przyszłej działalności zawodowej
- promocja zdrowego stylu życia.

Adresatami profilaktyki drugorzędowej są studenci z grup podwyższonego ryzyka. Podstawowym celem działań na tym poziomie jest redukcja czynników doprowadzających do używania substancji psychoaktywnych, głównie poprzez działania interwencyjne i poradnictwo.

Przy konstruowaniu programu szczególną uwagę zwrócono na to, aby podejmowane standardy posiadały atrybuty współczesnego modelu profilaktyki:

- Proaktywność – podejmowanie działań przed wystąpieniem problemów z używaniem substancji psychoaktywnych, a więc przede wszystkim wzmacnianie potencjału rozwojowego i promocja zdrowia.
- Ukierunkowanie na potrzeby odbiorców.
- Różnorodność i wielowymiarowość działań.
- Osobista odpowiedzialność i aktywne uczestnictwo – przyjęcie założenia, że zmniejszy się natężenie problemów

związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, jeśli studenci będą mieli większe poczucie odpowiedzialności zarówno za własny rozwój, jak również za kształtowanie zdrowego stylu życia w swoim środowisku przez aktywne uczestnictwo i włączanie się w realizację różnych zadań.

- Oddziaływanie jednostka/środowisko – założenie, że kształtowanie postaw sprzyjających abstynencji powinno być nakierowane zarówno na pojedyncze osoby, jak i na różne grupy tworzące społeczność akademicką.
- Niskie koszty działania – wspieranie rozwoju, promocja zdrowia i redukcja czynników ryzyka uzależnienia powoduje niższe koszty niż redukcja szkód u osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

W stosunkowo krótkim czasie udało się stworzyć ramy funkcjonowania „Ogólnopolskiej Sieci Uczelni Wolnych od Uzależnień”. 15 kwietnia 2005 r. w KUL odbyło się pierwsze spotkanie Komitetu OSUWU poświęcone inicjowaniu systemowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania

Ogólnopolska sieć uczelni wolnych od uzależnień

uzależnieniom w środowiskach akademickich. Uczestnicy dokonali podziału obowiązków w zakresie tworzenia standardów profilaktycznych. Uniwersytet Jagielloński przyjął odpowiedzialność za tworzenie algorytmów badawczych dotyczących diagnozy i ewaluacji prowadzonych działań profilaktycznych na poszczególnych uczelniach. Zadaniem Uniwersytetu Wrocławskiego i Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie było wypracowanie standardów związanych ze wspieraniem rozwoju i promocji zdrowego stylu życia wśród studentów. Opracowanie systemu szkoleń dla pełnomocników ds. profilaktyki na uczelniach wyższych należało do Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Za współpracę z centralnymi instytucjami zajmującymi się profilaktyką – Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych, Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Krajowym Centrum ds. AIDS, Komendą Główną Policji – przyjęła odpowiedzialność Politechnika Warszawska. Wypracowanie systemu finansowania projektów profilaktycznych na poszczególnych uczelniach należało do Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, natomiast za przepływ informacji, m.in. za pomocą portalu „Uczelnie Wolne od Uzależnień” (www.uwu.pl), odpowiedzialna została Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych oraz Sekretariat Merytoryczny „Sieci” mający siedzibę w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

ks. Mirosław Kalinowski
Iwona Niewiadomska

Sprawozdanie z pokazowego procesu amerykańskiego

John Skrzetuski – student Uniwersytetu Kultury i Muzyki w Świdniku – zabrał swoją narzeczoną Helenę Dobrą na przyjęcie zorganizowane przez Profesora Kowalskiego. Na to spotkanie towarzyskie przybył również posiadający nie najlepszą reputację Peter Bohun, który adorując piękną Helenę, przyczynił się do konfliktu z Johnem Skrzetuskim. Potyczka słowna obu panów szybko przerodziła się w bójkę, w wyniku której Bohun został śmiertelnie pchnięty nożem. Walka miała miejsce w pokoju, w którym odbywało się przyjęcie. Z uwagi jednak na przyciemnione

Skrzetuski stabbed Bohun – accident or crime?

światła żaden ze świadków nie widział, co dokładnie się wydarzyło.

Proces Skrzetuskiego, podejrzanego o spowodowanie śmierci Bohuna, odbył się w Collegium Jana Pawła II w dniu 23 września 2005 roku. Projekt rozprawy zgłoszony został przez Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL jako jedna z prezentacji Lubelskiego Festiwalu Nauki. Nad jego przygotowaniem czuwała prof. Delaine Swenson oraz dr Katarzyna Maćkowska. Rolę stron pro-

cesowych i świadków odegrali studenci Ośrodka Doskonalenia Umiejętności Prawniczych oraz Centrum Prawa Amerykańskiego: Marzena Rzeszót, Kinga Stasiak, Gabriela Gacka, Christoph Hilkesberger. O winie oskarżonego Johna Skrzetuskiego orzekła ława przysięgłych, a więc licznie zgromadzona na sali publiczność – uczniowie II Liceum Ogólnokształcącego w Świdniku. Proces prowadzony był w języku angielskim.

Pielgrzymka TP KUL do miejscowości nadbużańskich

W sobotę 7 maja 2005 roku członkowie Oddziału Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół KUL wzięli udział w ciekawej jednodniowej pielgrzymce autokarowej prowadzącej przez Wyszaków, Brok, Zuzelę, Ciechanowiec, Ostrożany, Drohiczyn nad Bugiem i Liw. Obowiązki przewodnika pełnił ks. prałat Grzegorz Kalwarczyk, kanclerz Kurii Warszawskiej i prezes Oddziału Warszawskiego TP KUL. Pielgrzymkę rozpoczęto od Mszy świętej w Archikatedrze warszawskiej, gdzie znajduje się Cudowny Krucyfiks oraz doczesne szczątki sługi Bożego kardynała Stefana Wyszyńskiego.

W Zuzeli pielgrzymi zwiedzili kościół i muzeum dzieciństwa Prymasa Tysiąclecia, w Ostrożanach nawiedzili diecezjalne sanktuarium Matki Bożej Ostrożańskiej, w Liwie – ruiny zamku i muzeum broni białej i palnej, a w uroczym Drohiczynie nad Bugiem zapoznali się z historią miasta, które bardzo ucierpiało podczas dwóch okupacji: niemieckiej i radzieckiej.

Pielgrzymów urzekło Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu. Zwiedzili tam wystawę ikon, ogromną kolekcję pisanek wielkanocnych, wiatrak i czynny młyn wodny, okazałe zbiory powozów i sań oraz narzędzi, sprzętu i ma-

szyn rolniczych, muzeum weterynarii, a także skansen z zabudowaniami wiejskimi wkomponowanymi w środowisko ekologiczne. Trzygodzinne zwiedzanie zakończyło się wspianą ucztą przygotowaną przez państwa Edytę i Zbigniewa Derewońko, podczas której pielgrzymi degustowali wyjęty prosto z pieca razowy chleb, wiejskie ekologiczne potrawy oraz napitki. Czas przeznaczony na przejazd pielgrzymi wykorzystali na wspólną modlitwę i śpiewy.

Ks. Grzegorz Kalwarczyk

Wspomnienie

Anna Głanowska urodziła się 13 kwietnia 1949 roku w Niezabitowie.

29 września 1972 roku uzyskała tytuł inżyniera poligrafa na Politechnice Warszawskiej.

Po studiach, w latach 1972-1981, pracowała jako specjalista technolog w Lubelskich Zakładach Graficznych. W latach 1981-1993 była kierowni-

kiem redakcji technicznej w Krajowej Agencji Wydawniczej w Lublinie, po czym prowadziła hurtownię książek (1992-2000). Jej kolejnym miejscem pracy było Przedsiębiorstwo Poligraficzne w Lublinie, w którym pracowała na stanowisku kierownika produkcji w latach 2001-2002.

Od 2002 roku rozpoczęła pracę jako zastępca dyrektora ds. wydawniczych w Wydawnictwie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Przeszło trzydzieści lat pracy w branży poligraficzno-wydawniczej sprawiło, że Pani Anna Głanowska była fachowcem najwyższej klasy.

Obowiązkowość, łatwość nawiązywania kontaktów i otwartość pozwalały Jej wzorowo wypełniać swoje obowiązki, a gotowość akceptacji nowych rozwiązań i cierpliwość powodowały, że kontakty z autorami, pracownikami drukarni czy ludźmi z branży owocowały bardzo dobrą współpracą.

W Wydawnictwie KUL, otoczona pracownikami w różnym wieku i z różnym doświadczeniem, znalazła nie tylko oddany zespół, ale i wielu przyjaciół. Młodszy pracownicy uczyli się od

Niej zawodu, a starsi mogli zobaczyć, jak po wielu latach pracy można z entuzjazmem i zadowoleniem podejmować kolejne wyzwania.

Odeszła 5 października 2005 roku po długiej chorobie, jednak do końca, tak jak zawsze, zachowywała spokój i uśmiech dla każdego człowieka.

W ostatniej ziemskiej drodze uczestniczyła rodzina, przyjaciele, pracownicy, a także przedstawiciele Uczelni i drukarni. Pożegnali ją parafrazą słów piosenki:

Żyłas z całych sił i uśmiechałas się do ludzi, bo nie byłaś sama.

Teraz...śpij, nocą śnij, niech zły sen Cię nigdy więcej nie obudzi, teraz śpij.

Niech dobry Bóg zawsze Cię za rękę trzyma, kiedy ciemny wiatr

porywa spokoj, siejąc smutek i zwątpienie, pamiętaj że...

Jak na deszczu tła cały ten świat nie znaczy nic!

Chwila, która trwa, może być najlepszą z Twoich chwil!

Najlepszą z Twoich chwil

Requiescat In Pacem

Koleżdy i koleżanki z Wydawnictwa KUL

Kalendarium

- 7 lipca w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim złożył wizytę **Jean Yves Potel, radca kulturalny Ambasady Francji**. Wizyta miała charakter pożegnalny - Jean Yves Potel opuszczał placówkę w Polsce i pragnął podziękować za kilkuletnią współpracę z Uniwersytetem.
- W dniach 14-17 lipca w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim odbyły się **czterodniowe rekolekcje Ruchu Focolari: „Mariapoli” 2005 - „Czas braterstwa”**. Celem „Mariapoli” jest budowanie i przeżywanie Kościoła-Komunii zgodnie ze wskazaniem Jana Pawła II, zawartymi w Liście Apostolskim *Novo Millennio Ineunte*.
- 11 lipca rozpoczęła się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim **32. edycja Szkoły Letniej Języka Polskiego**. W tym roku w zajęciach wzięło udział ok. 120 osób z całego świata. Poznawali oni nie tylko język, ale także kulturę i obyczajowość polską.
- Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji nadał ks. prof. Stanisławowi Wilkowi, **Rektorowi KUL, „Srebrny Medal za Zasługi dla Policji”** w dowód uznania za zainicjowanie unikatowego w skali kraju uczelnianego programu profilaktycznego, którego integralnym elementem jest szerokie współdziałanie z Policją.
- 3 sierpnia wyruszyła **XXVII Lubelska Piesza Pielgrzymka na Jasną Górę**.

Akademicka 9-tka, licząca około 140 osób, pielgrzymowała pod przewodnictwem o. Piotra Lenarta SJ. Po raz drugi na pątniczy szlak wyruszyli też studenci z Legii Akademickiej w wojskowej grupie 5. Hasłem tegorocznej pielgrzymki były słowa: *Odnowi oblicze Ziemi*.

- 27 sierpnia rozpoczęło się finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu państwa **Szkolenie informatyczne podnoszące kwalifikacje osób pracujących z regionu lubelskiego, organizowane w KUL**. Inne szkolenia odbyły się 3 września: Szkolenie z prawa podatkowego dla osób pracujących oraz Szkolenia z języka angielskiego i niemieckiego dla osób pracujących.
- W dniach 29-30 sierpnia odbyły się **Duszpasterskie Wykłady Akademickie**. Tematem tegorocznych wykładów była *Eucharystia. Dar Chrystusa dla Kościoła posłanego do świata*.
- W dniach 2-15 września **Chór Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego** pod dyrekcją Grzegorza Pecki koncertował w **Hiszpanii**, biorąc udział w dwóch międzynarodowych festiwalach chóralnych w Alava i Burgos. Podczas planowanych koncertów Chór KUL prezentował sakralną muzykę chóralną a *cappella* oraz opracowania polskiego folkloru.
- w dniach 12-14 września w ramach działalności Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt.

Komunikacja językowa w społeczeństwie informacyjnym - nowe wyzwania dla dydaktyki języków obcych. Uczestnicy dyskutowali o nowych technologiach informacyjno-komunikacyjnych wykorzystywanych w procesie nauczania i uczenia się, w pracy nauczyciela i ucznia oraz o łączeniu tradycyjnych materiałów glottodydaktycznych z nowym medium edukacyjnym, jakim jest Internet.

- 13 września odbyła się europejska konferencja zatytułowana **Media obywatelskie dla Europy - Przyszłość**, której współorganizatorem była Katedra Polityki Społecznej Instytutu Socjologii KUL. Konferencja stanowiła zakończenie projektu „Trener mediów obywatelskich” Programu Leonardo da Vinci.
- 15 września **Katolicki Uniwersytet Lubelski dołączył do grupy uniwersytetów - sygnatariuszy Magna Charta Universitatum**. Na uroczystości w Bolonii KUL reprezentowany był przez JM Rektora ks. prof. Stanisława Wilka, który wraz z 20 innymi rektorami z całego świata uroczystie złożył podpis pod dokumentem. Złożenie podpisu stanowi zobowiązanie do podjęcia wysiłków, aby zachęcić poszczególne państwa i organizacje międzynarodowe do konsekwentnego kształtowania polityki w oparciu o podpisany dokument. KUL znajduje się w drugiej grupie uniwersytetów zaproszonych do złożenia podpisu.
- 17 września Rada Naukowa ds. pasto-

► Kalendarium

ralno-katechetycznego wykorzystania Internetu przy Dziekaniu Teologii KUL zrealizowała ogólnopolską konferencję **Wyzwania współczesnej edukacji - e-nauczanie**. Jej celem było przekazanie wiedzy z zakresu wykorzystania Internetu i platformy zdalnego nauczania przy projektowaniu zajęć dydaktycznych oraz wskazanie praktycznego wykorzystania technologii informacyjnych w całym procesie dydaktycznym.

- 19 września odbyło się międzynarodowe sympozjum naukowe **Polacy na Ukrainie Centralnej i Wschodniej**. Zorganizował je Instytut Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL we współpracy z Wyższą Szkołą Humanistyczną w Pułtusku i Oddziałem Lubelskim Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”.
- W dniach 19-21 września odbył się **II Kongres Mediewistów Polskich**, współorganizowany przez Instytut Historii KUL. Kongres szeroko traktował o historii oraz kulturze umysłowej Polski średniowiecznej.
- W dniach 19-21 września, w Łomży, odbyło się doroczne **seminarium naukowe Sekcji Dogmatycznej Teologów Polskich**. Obrady koncentrowały się wokół zagadnienia: *Teologia i teologowie XX wieku. Krag języka niemieckiego*. Członkowie Sekcji Dogmatycznej Teologów Polskich skupili się na ujęciach teologii Romano Guardiniego, Oscara Cullmanna, Hansa Urs von Balthasara, Karla Bartha, Karla Rahnera, kard. Leo Scheffczyka, kard. Waltera Kaspera, kard. Karla Lehmana, kard. Josepha Ratzingera, Horsta Bürkle, bp. Gerharda L. Müllera i in. W ostatnim dniu obrad obecni członkowie Sekcji Dogmatycznej Teologów Polskich wybrali nowe władze. Prezesem został ks. prof. dr hab. Krzysztof Gózdź, dyrektor Instytutu Teologii Dogmatycznej KUL.

Nowy Prezes powołał następujący Zarząd: wiceprezes - ks. Włodzimierz Wołyniec z PWT we Wrocławiu, sekretarz - Karol Klauza z KUL, członkowie zarządu: ks. Bogdan Ferdek z PWT i ks. Krzysztof Guzowski z KUL.

Uczestnicy spotkania wystosowali uroczysty telegram do Jego Świątobliwości Benedykta XVI, także dogmatyka, zapewniający o uprawianiu przed polskich dogmatyków „wiernej służby Prawdzie”.

- 21 września odbyło się **zebranie członków założycieli Stowarzyszenia Absolwentów KUL**, którego celem jest szerzenie idei KUL zgodnie z jego zawołaniem „Bogu i Ojczyźnie”,

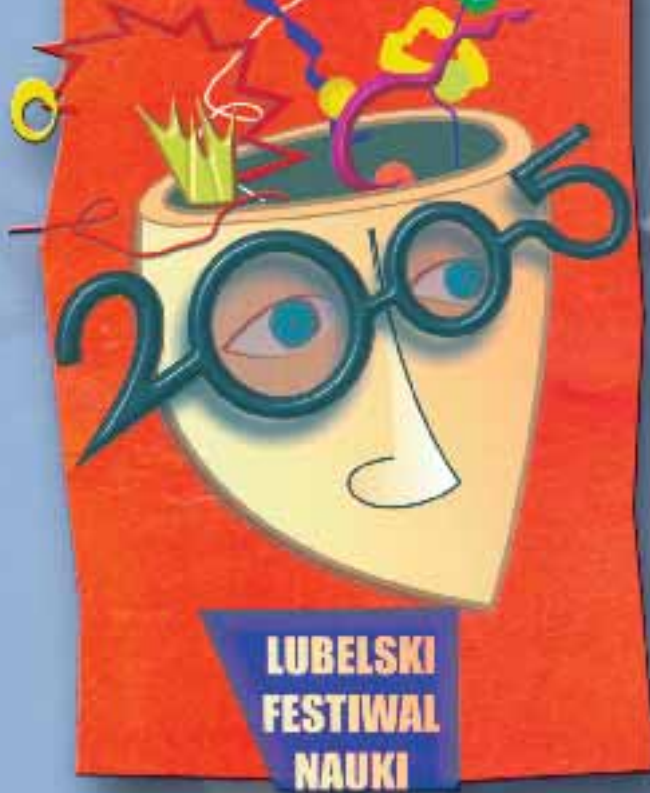
wspieranie działalności Uczelni oraz utrzymywanie więzi między członkami Stowarzyszenia a macierzystą Uczelnią.

- 21 września ks. prof. Mirosław Kalinowski prorektor KUL ds. nauki i współpracy z zagranicą odebrał **odznakę okolicznościową z okazji Dnia Służby Celnej** nadaną przez Dyrektora Izby Celnej w Białej Podlaskiej. Wyróżnienie to było wyrazem podziękowania za dotychczasową współpracę.
- W dniach 23-25 września **Scena Plastyczna KUL kierowana przez Leszka Mądziaka obchodziła jubileusz 35-lecia**. Z tej okazji prezentowane były liczne spektakle i wystawy, odbył się również koncert Urszuli Dudziak.
- W dniach 26-27 września Ośrodek Archiwów Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL przygotował sympozjum **Muzea kościelne w 100-lecie działalności**, traktujące na temat historii oraz działalności muzeów kościelnych, jak również podkreślające ich zasługi dla ochrony dzieł sztuki w Polsce i na świecie.
- W dniach 25-28 września odbyło się XIII seminarium naukowe pod hasłem: „**Nauka - religia - dzieje**”. Organizatorem seminarium był Wielki Kanclerz KUL ks. apb Józef Życiński, Metropolita Lubelski, a inspirację stanowiły spotkania Jana Pawła II z przedstawicielami świata nauki, organizowane dorocznie w Castel Gandolfo.
- 30 września w auli Collegium Maius na uroczystym posiedzeniu Senatu Akademickiego Uniwersytetu Jagiellońskiego **JE Arcybiskup Józef Życiński, Metropolita Lubelski i Wielki Kanclerz KUL otrzymał godność Doktora Honoris Causa Uniwersytetu Jagiellońskiego**.
- Od 1 czerwca do 15 października **przeprowadzono w Centrum Prawa Amerykańskiego nabór do szóstej edycji Szkoły Prawa Amerykańskiego**, zorganizowanej na WPPKiA KUL we

współpracy z Chicago - Kent College of Law.

- 3 października w Kościele akademickim KUL została odprawiona **Msza Święta na rozpoczęcie roku akademickiego**. Liturgii przewodniczył ks. prof. Stanisław Zięba, dziekan Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego.
- 3 i 4 października w Wyższej Szkole Policynnej w Szczytnie odbyło się **szkolenie dla osób zajmujących się promocją zdrowia w szkołach wyższych**. Spotkanie miało na celu zwiększenie kompetencji osób zajmujących się profilaktyką uzależnień w środowiskach akademickich oraz tworzenie standardów merytorycznych i organizacyjnych w zakresie kształtowania profilaktyki na uczelniach. Spotkaniu przewodniczył ks. prof. Mirosław Kalinowski, prorektor KUL, zaś organizatorem był Komitet Sterujący ogólnopolskiego programu profilaktycznego „Sieć Uczelni Wolnych od Uzależnień”, którego liderem jest KUL.
- 6 października w cyklu Radiowej Akademii Historii Mówionej odbyło się spotkanie pt. **Jan Paweł II (18 maja 1920 – 2 kwietnia 2005)**, którego współorganizatorem była Katedra Historii Ruchów Społeczno-Politycznych XIX i XX wieku KUL.
- W dniach 10-12 października w Kościele Akademickim KUL odbyły się **relekiacje dla studentów**. Nauki głosił ojciec Andrzej Jastrzębski OMI.
- 16 października odbyła się **Inauguracja roku akademickiego 2005/2006** w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W tym dniu nastąpiło także **uroczyste przyjęcie przez Uniwersytet imienia Jana Pawła II**.
- 16 października, w dniu uroczystej Inauguracji Roku Akademickiego Rektor KUL zaprosił pracowników i studentów na **koncert FEDERACJI** (dawnej: Lubelska Federacja Bardów), poświęcony osobie Jana Pawła II.

W dniach 17-23 września 2005 r. odbywał się II Lubelski Festiwal Nauki. W ramach Festiwalu Katolicki Uniwersytet Lubelski zaproponował 30 prezentacji obejmujących bardzo szeroką tematykę. Zainteresowani mogli dowiedzieć się, czy życie na Ziemi powstało w kałuży, dlaczego szczur jest gwiazdą laboratoriów badawczych, po co Polakom kultura żydowska, jak wyrażać swoje uczucia. Były wykłady poświęcone literaturze, Biblii, sposobom na odnalezienie sensu życia. Przygotowano też zajęcia warsztatowe z choreoterapii, twórczego rozwiązywania konfliktów, a nawet projektowania ogrodu. W laboratoriach Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego można było obejrzeć swoje DNA.

Co to jest szabat?

W kręgu pisarzy polsko-żydowskich
dwudziestolecia międzywojennego

35 LAT SCENY PLASTYCZNEJ KUL

36 LAT
SCENY PLASTYCZNEJ KUL

22-24 WRZEŚNIA 2023

35 LAT
SCENY

PLAST

KUL

